

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Yusuf ÇELİK

LİMİTED ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2024

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Yusuf ÇELİK

LİMİTED ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2024

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Yusuf ÇELİK'in bu çalışması, jürimiz tarafından Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Mine KARAYALÇIN (İmza)

Üye (Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Banu BOZKURT (İmza)

Tez Başlığı: Limited Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 16/02/2024

Mezuniyet Tarihi : 14/03/2024

(İmza)
Doç. Dr. Seda BAYRAKTAR
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Limited Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Yusuf ÇELİK

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Yusuf ÇELİK
Öğrenci Numarası	202152025608
Anabilim Dalı	Özel Hukuk
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Limited Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2304831559
Rapor Tarihi	22.01.2024
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: % 10 Alıntılar dahil: % 20
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 172 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim. Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Dr. Öğr. Üyesi Murat TÜRE İmza	

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
TEŞEKKÜR.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM LİMİTED ŞİRKET SÖZLEŞMESİ

1.1. Limited Şirket Sözleşmesinin Tanımı, Özellikleri ve Hukuki Niteliği.....	3
1.1.1. Genel Olarak.....	3
1.1.2. Tanımı.....	4
1.1.3. Özellikleri	5
1.1.4. Hukuki Niteliği.....	6
1.1.4.1. Genel Olarak	6
1.1.4.2. Sözleşme Görüşü.....	7
1.1.4.3. Objektif Norm Görüşü	7
1.1.4.4. Karma Görüş	8
1.1.4.5. Değerlendirme	8
1.2. Limited Şirket Sözleşmesinin Hazırlanması ve Onaylanması	10
1.2.1. Hazırlanması	10
1.2.2. Şekil	11
1.2.3. Limited Şirket Sözleşmesinde Yer Alan Kayıtlar	12
1.2.3.1. Zorunlu Kayıtlar	13
1.2.3.1.1. Genel Olarak	13
1.2.3.1.2. Limited Şirketin Ticaret Unvanı ve Merkezinin Bulunduğu Yer	14
1.2.3.1.2.1. Limited Şirketin Ticaret Unvanı	14
1.2.3.1.2.2. Limited Şirketin Merkezinin Bulunduğu Yer	16
1.2.3.1.3. Esaslı Noktaları Belirtilmiş ve Tanımlanmış Bir Şekilde Şirketin İşletme Konusu	17
1.2.3.1.4. Esas Sermayeye, Esas Sermaye Paylarına İlişkin Kayıtlar Bulunması Halinde İmtiyazlara ve Esas Sermaye Gruplarına İlişkin Kayıtlar	19
1.2.3.1.5. Müdürlerin Adları, Soyadları, Unvanları, Vatandaşlıkları.....	22
1.2.3.1.6. Şirket Tarafından Yapılacak İlanların Şekli	23
1.2.4. Şirket Sözleşmesinde Öngörölmeleri Halinde Bağlayıcı Olan Kayıtlar	23

1.2.4.1.	Genel Olarak	23
1.2.4.2.	Esas Sermaye Paylarının Devrinin Sınırlandırılmasına İlişkin Kayıtlar	26
1.2.4.3.	Ortaklara Veya Şirkete, Önerilmeye Muhatap Olma, Önalım, Geri Alım Ve Alım Hakları Tanınmasına İlişkin Kayıtlar	27
1.2.4.4.	Ek Ödeme Yükümlülüklerine İlişkin Kayıtlar	28
1.2.4.5.	Yan Edim Yükümlülüklerine İlişkin Kayıtlar	29
1.2.4.6.	Ortaklara Veto Hakkı Veya Bazı Ortaklara Üstün Oy Hakkı Tanıyan Kayıtlar	30
1.2.4.7.	Sözleşme Cezasına İlişkin Kayıtlar	32
1.2.4.8.	Rekabet Yasağına İlişkin Kayıtlar	33
1.2.4.9.	Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmasına İlişkin Özel Hak Tanıyan Kayıtlar.	35
1.2.4.10.	Genel Kurulda Karar Almaya, Oy Hakkına Ve Oy Hakkının Hesaplanmasına İlişkin Kayıtlar	37
1.2.4.11.	Şirket Yönetiminin Üçüncü Bir Kişiye Bırakılmasına İlişkin Yetkiye Dair Kayıtlar	39
1.2.4.12.	Bilanço Kârının Kullanılmasına İlişkin Kayıtlar	41
1.2.4.13.	Çıkma Hakkının Tanınmasına ve Ayrılma Akçesine İlişkin Kayıtlar	42
1.2.4.14.	Ortağın Şirketten Çıkarılmasına İlişkin Özel Sebepleri Gösteren Kayıtlar	44
1.2.4.15.	Kanunda Belirtilenler Dışında Öngörülen Sona Erme Sebeplerine İlişkin Kayıtlar	45
1.2.5.	Limited Şirket Sözleşmesinin Tescili ve İlanı	46
1.2.5.1.	Genel Olarak	46
1.2.5.2.	Şirket Sözleşmesinin Tescili ve Tescil Başvurusu İçin Gerekli Belgeler ...	46
1.2.5.3.	Şirket Sözleşmesinin Tescili İçin Gerekli Süre	47
1.2.5.4.	Limited Şirket Sözleşmesinin Tescili İle İlan Edilecek Hususlar ve TTK 36. Maddesinin Şirket Sözleşmesinin Tescili Karşısındaki Durumu	48
1.2.5.5.	Şirket Sözleşmesinin Tescilinin Sonuçları	48

İKİNCİ BÖLÜM

LİMITED ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ

2.1.	Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi, Amacı ve Türleri	50
2.1.1.	Genel Olarak Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi	50
2.1.2.	Amacı	51

2.1.3.	Limited Şirket Sözleşmesi Değişikliklerinin Sınırı	51
2.1.4.	Türleri	54
2.1.4.1.	Genel Sözleşme Değişiklikleri-Özel Sözleşme Değişiklikleri.....	54
2.1.4.2.	Gerçek Sözleşme Değişiklikleri-Gerçek Olmayan Sözleşme Değişiklikleri	55
2.2.	Limited Şirket Sözleşmesinin Genel Değişikliği	55
2.2.1.	Limited Şirket Sözleşmesinin Genel Değişikliği Usulü	58
2.2.1.1.	Şirket Sözleşmesi Değişiklik Metninin Hazırlanması.....	58
2.2.1.2.	Şirket Sözleşmesi Değişikliğine İlişkin Genel Kurul Kararı	60
2.2.1.2.1.	Olağan Genel Kurul İle Şirket Sözleşmesi Değişikliği.....	60
2.2.1.2.1.1.	Şirket Sözleşmesinin Değiştirileceği Genel Kurul Çağrısının Yapılması	60
2.2.1.2.1.2.	Şirket Sözleşmesinin Değiştirileceği Genel Kurulun Toplanması...63	
2.2.1.2.1.3.	Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Genel Kurul Tarafından Karara Bağlanması	64
2.2.1.2.2.	Olağanüstü Genel Kurul İle Şirket Sözleşmesi Değişikliği	68
2.2.1.3.	Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Tescil ve İlanı.....	69
2.2.1.4.	Şirket Sözleşmesi Değişikliklerinde İmtiyazlı Esas Sermaye Pay Sahipleri Özel Kurulunun Kararı	70
2.3.	Limited Şirket Sözleşmesinde Özel Değişiklikler	74
2.3.1.	Genel Olarak.....	74
2.3.2.	Limited Şirketlerde Esas Sermaye Artırımı	75
2.3.2.1.	Genel Olarak	75
2.3.2.2.	Hukuki Niteliği.....	76
2.3.2.3.	Esas Sermaye Artırımının Nedenleri.....	77
2.3.2.4.	Esas Sermaye Artırımının Türleri	78
2.3.2.5.	Limited Şirketlerde İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımı.....	79
2.3.2.5.1.	İç Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımında Kullanılabilecek Öz Kaynaklar	81
2.3.2.5.1.1.	Şirket Sözleşmesiyle Veya Genel Kurul Kararıyla Ayrılmış Belli Bir Amaca Özgülenmemiş Yedek Akçelerin İç Kaynaklardan Sermaye Artırımında Kullanılması	82

2.3.2.5.1.2. Kanunen Ayrılması Gereken Yedek Akçelerin Serbestçe Kullanılabilecek Kısımlarının İç Kaynaklardan Sermaye Artırımında Kullanılması	84
2.3.2.5.1.3. Mevzuatın Bilançoya Eklenmesine İzin Verdiği Fonların İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımında Kullanılması	85
2.3.2.5.2. İç Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımında Usul	86
2.3.2.5.2.1. Müdürlerin Değişiklik Metnini Hazırlaması	86
2.3.2.5.2.2. İç Kaynaklardan Karşılana Tutarın Şirket Bünyesinde Var Olduğuna İlişkin Raporun Alınması	87
2.3.2.5.2.3. İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımına İlişkin Genel Kurul Kararı	87
2.3.2.5.2.4. İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımının Tescil ve İlanı	88
2.3.2.5.3. İç Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımın İcrası	89
2.3.2.6. Limited Şirketlerde Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımı	89
2.3.2.6.1. Dış Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımında Şirkete Getirilen Sermaye	90
2.3.2.6.2. Dış Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımında Usul	91
2.3.2.6.2.1. Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımında Ön Şart: Nakdi Sermaye Paylarının Bedellerinin Ödenmiş Olması	91
2.3.2.6.2.2. Değişiklik Metninin Hazırlanması	92
2.3.2.6.2.3. Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımına İlişkin Genel Kurul Kararı	93
2.3.2.6.2.4. Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımının Tescil ve İlanı	93
2.3.2.6.3. Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımının İcrası	94
2.3.3. Rüçhan Hakkı	95
2.3.3.1. Genel Olarak	95
2.3.3.2. Rüçhan Hakkının Kullanılması	95
2.3.3.3. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılması	96
2.3.4. Esas Sermayenin Azaltılması	98
2.3.4.1. Genel Olarak	98
2.3.4.2. Hukuki Niteliği	99
2.3.4.3. Esas Sermayenin Azaltılmasının Nedenleri	99
2.3.4.4. Esas Sermayenin Azaltılmasının Türleri	100
2.3.4.4.1. Kurucu Esas Sermaye Azaltılması	100

2.3.4.4.2. Açıklayıcı Esas Sermaye Azaltılması	100
2.3.4.4.3. İyileştirici Esas Sermaye Azaltılması.....	101
2.3.4.5. Kurucu Esas Sermaye Azaltılması Usulü.....	101
2.3.4.5.1. Değişiklik Metninin Hazırlanması	101
2.3.4.5.2. Alacaklıların Haklarının Esas Sermaye Azaltılmasından Etkilenmeyeceğine İlişkin Rapor	102
2.3.4.5.3. Esas Sermayenin Azaltılmasına İlişkin Genel Kurul Kararı	103
2.3.4.5.4. Alacaklılara Çağrı	104
2.3.4.5.5. Esas Sermaye Azaltılmasının Tescil ve İlanı	106
2.3.4.5.6. Defter Karı Durumu	106
2.3.4.6. Açıklayıcı Esas Sermaye Azaltılması Usulü.....	107
2.3.4.6.1. TTK 592’de Yer Alan Şartın Yerine Getirilmesi.....	107
2.3.4.6.2. Esas Sermayedeki Zarara İlişkin Bilirkişi Raporu	108
2.3.4.6.3. Genel Kurul Kararı.....	108
2.3.4.6.4. Alacaklılara Çağrıdan Vazgeçilebilmesi.....	109
2.3.4.6.5. Açıklayıcı Esas Sermaye Azaltılmasının Tescil ve İlanı	109
2.3.4.7. İyileştirici Esas Sermaye Azaltılması Usulü	109
2.3.4.7.1. Artırılan Sermayenin Azaltılan Sermayeyi Karşılması	110
2.3.4.7.2. Alacaklıların Korunmasına İlişkin Hükümler ve İyileştirici Esas Sermaye Azaltılmasında Sözleşme Değişikliğine Gerek Olup Olmadığı Sorunu	110
2.3.4.7.3. Genel Kurul Kararı.....	111
2.3.4.7.4. İyileştirici Esas Sermaye Azaltılmasında Sermayenin Kanun Tarafından Belirlenen En Az Sermaye Tutarının Altına İndirilmesi	112
2.3.4.8. Esas Sermayenin Azaltılması Yöntemleri.....	113
2.3.4.8.1. Payların İtibari Değerinin Düşürülmesi	113
2.3.4.8.2. Payların Birleştirilmesi.....	114
2.3.4.8.3. Payların İtfası	114

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞİRKET SÖZLEŞMESİ DEĞİŞİKLİKLERİ VE GENEL KURUL KARARI İLİŞKİSİ

3.1. Genel Kurul Kararı-Şirket Sözleşmesi Değişikliği İlişkisi.....	115
3.2. Genel Olarak Hükümsüzlük.....	115
3.3. Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü	116
3.3.1. Genel Olarak.....	116

3.3.2.	Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Yokluğu	117
3.3.2.1.	Limited Şirket Genel Kurul Kararının Yokluğunun Tespiti	118
3.3.3.	Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Yapıldığı Genel Kurul Kararının Yokluğu ..	119
3.3.4.	Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanı.....	122
3.3.4.1.	TTK 447. Maddesinde Belirtilen Sebeplerin Limited Şirketler Açısından Değerlendirilmesi	123
3.3.4.1.1.	Limited Şirketlerde Pay Sahibinin, Genel Kurula Katılma, Asgari Oy, Dava ve Kanundan Kaynaklanan Vazgeçilemez Nitelikteki Haklarını Sınırlandıran Veya Ortadan Kaldıran Genel Kurul Kararları	123
3.3.4.1.2.	Limited Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma, İnceleme Ve Denetleme Haklarını, Kanunen İzin Verilen Ölçü Dışında Sınırlandıran Genel Kurul Kararları	124
3.3.4.1.3.	Limited Şirketin Temel Yapısını Bozan Veya Sermayenin Korunması Hükümlerine Aykırı Genel Kurul Kararları.....	125
3.3.4.2.	Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanın Tespiti	126
3.3.5.	Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Yapıldığı Genel Kurul Kararının Butlanı....	127
3.3.6.	Limited Şirket Genel Kurul Kararının İptali	128
3.3.6.1.	İptal Sebepleri	130
3.3.6.1.1.	Kanuna Aykırılık.....	130
3.3.6.1.2.	Limited Şirket Sözleşmesine Aykırılık	132
3.3.6.1.3.	Dürüstlük Kuralına Aykırılık	132
3.3.6.2.	İptal Davası	132
3.3.6.2.1.	İptal Davasının Davacıları.....	133
3.3.6.2.1.1.	Pay Sahipleri	133
3.3.6.2.1.2.	Müdürler	135
3.3.6.2.1.3.	Kişisel Sorumluluğun Doğacağından Bahisle Müdürlerden Her Biri	136
3.3.6.2.2.	İptal Davasının Davalısı	137
3.3.6.2.2.1.	Limited Şirket	137
3.3.6.2.3.	İptal Davasının Açılma Süresi.....	137
3.3.6.2.4.	İptal Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	137
3.3.6.2.5.	İptal Davasında Yargılama Usulü	138
3.3.6.2.6.	İptal Davasının Açıldığıının İlanı ve Duruşma Gününün ilanı	138

3.3.6.2.7. İptal Davasında Duruşmalara Başlama Süresi ve Davaların Birleştirilerek Görülmesi	138
3.3.6.2.8. İptal Davasında Teminat	139
3.3.6.2.9. İptal Davasında Kararın Yürütülmesinin Geriye Bırakılması.....	139
3.3.6.2.10. Kötüniyetle Dava Açılması	140
3.3.7. Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Yapıldığı Genel Kurul Kararının İptali	140
SONUÇ	143
KAYNAKÇA.....	147
Ö Z G E Ç M İ Ş	157

KISALTMALAR LİSTESİ

ART.	: Artikel (Madde Numarası)
AŞ.	: Anonim Şirket
bkz.	: Bakınız
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
BATIDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü
E	: Esas
ed.	: Editör
eTTK	: 6762 sayılı Ticaret Kanunu
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: 2004 sayılı İcra İflas Kanunu
K	: Karar
Ltd. Şti.	: Limited Şirket
MERSİS	: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
m.	: Madde
OR.	: İsviçre Borçlar Kanunu
RG	: Resmî Gazete
S.	: Sayı
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
T.	: Tarih
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TL	: Türk Lirası
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TSY	: Ticaret Sicil Yönetmeliği
TTSG	: Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TTKYUHK	: 6103 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Yarg.	: Yargıtay

ÖZET

Limited şirket sözleşmesi şirket, şirketin ortakları ve şirketle ilişkisi olan üçüncü kişiler açısından önemli bir belgedir. Limited şirket sözleşmesinde yer alan şirket sözleşmesi maddeleri en azından kanun tarafından şirket sözleşmesinde yer alması zorunlu unsurları içermelidir. Bu zorunlu unsurların yanında şirket sözleşmesinde kanunun öngördüğü şekilde belirli konulara ilişkin zorunlu nitelikte olmayan isteğe bağlı şirket sözleşmesi maddelerine de yer verilebilir. Şirket sözleşmesindeki bu hükümlerin belirli ihtiyaçlar dahilinde değişikliğe uğraması mümkündür. Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesi 6102 sayılı TTK’de limited şirketin düzenlendiği altıncı kısmın ikinci bölümünde “şirket sözleşmesinin değiştirilmesi” başlığı altında TTK 589-592 maddelerinde düzenlenmiştir. TTK 589-592 maddelerinde şirket sözleşmesi değişikliği genel olarak ele aldıktan sonra özel değişiklik olarak nitelendirilen esas sermayenin artırılması ve esas sermayenin azaltılmasını düzenleme altına almıştır. Şirket sözleşmesi değişiklikleri TTK tarafından ayrı bir bölüm olarak düzenlense de TTK’nin bu bölümünden de ayrı başka maddelerinde de şirket sözleşmesi değişikliklerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. TTK 589. maddesinde şirket sözleşmesinin esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebileceği düzenlenmiştir. Bu çoğunluk esas sermaye çoğunluğu değil ortak çoğunluğudur. TTK 589. maddesi ayrıca TTK 621. maddesini saklı tutarak TTK 621. maddede yer alan önemli karar olarak sayılan kararlardan şirket sözleşmesi değişikliği niteliğine sahip olanlar açısından TTK 621. maddede yer alan yetersayının uygulanması gerektiğini hüküm altına almıştır. TTK 589. maddenin ikinci fıkrasında şirket sözleşmesinde yapılacak her değişikliğin tescil ve ilan edileceğini de hüküm altına almıştır. TTK 590. maddede esas sermayenin artırılması düzenlemiştir. TTK 590. maddede düzenlenen esas sermayenin arttırılması kuruluşa ilişkin hükümlere uyulması özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uyulmasıyla mümkündür. TTK 592. maddede düzenlenen esas sermayenin azaltılması hususunda ise anonim şirkete ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla limited şirketlere uygulanacağı düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra TTK 592. maddede borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla yapılan esas sermayenin azaltılmasında öngörülmüşse ek ödeme yükümlülüklerin esas sermayenin azaltılmasından önce tamamen ödenmesi gerektiği de düzenlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Sözleşme, Sözleşme Değişikliği, Sermaye Artırımı, Sermaye Azaltılması

ABSTRACT

AMENDMENT OF THE LIMITED LIABILITY COMPANY AGREEMENT

The limited liability company agreement is an important document for the company, its shareholders and third parties who have a relationship with the company. The articles of association in the limited liability company agreement must contain at least the mandatory elements required by law to be included in the company agreement. In addition to these mandatory elements, the articles of association may also include optional articles of association that are not mandatory in relation to certain issues as stipulated by law. It is possible to amend these provisions in the company agreement within certain needs. Amendment of the limited liability company agreement is regulated under the second section of the sixth part of the TCC No. 6102, where the limited liability company is regulated, under the heading of "amendment of the company agreement" in Articles 589-592 of the TCC. Articles 589-592 of the TCC regulate the amendment of the articles of association in general, and then regulate the increase of the share capital and decrease of the share capital, which are considered as special amendments. Although the TCC regulates the amendments to the articles of association as a separate section, other articles of the TCC also regulate the amendments to the articles of association. Article 589 of the TCC stipulates that the articles of association may be amended by the decision of the shareholders representing two thirds of the share capital. This majority is not the majority of the share capital, but the majority of the shareholders. Article 589 of the TCC also reserves Article 621 of the TCC and stipulates that the quorum stipulated in Article 621 of the TCC shall be applied for the decisions considered as important decisions under Article 621 of the TCC, which have the nature of amendments to the articles of association. The second paragraph of Article 589 of the TCC stipulates that any amendment to the articles of association shall be registered and announced. Article 590 of the TCC regulates the increase of the share capital. The increase of the share capital regulated under Article 590 of the TCC is possible by complying with the provisions regarding the establishment, in particular by complying with the rules regarding the placement of the share capital in cash and the acquisition of an enterprise and cash. TCC 592. Article 592 of the TCC stipulates that the provisions relating to joint stock companies shall be applied to limited liability companies by analogy. In addition, Article 592 of the TCC stipulates that the additional payment obligations, if stipulated in the reduction of the share capital for the purpose of improving the insolvent balance sheet, must be fully paid before the reduction of the share capital.

Keywords: Limited liability company, Articles of Association, Amendment of Articles of Association, Capital Increase, Capital Decrease

TEŞEKKÜR

Tez çalışması süresince benden desteklerini esirgemeyen ve hayatımın her alanında bana destek olan aileme ne kadar teşekkür etsem azdır. Yine ihtiyacım olduğu zaman desteklerini benden esirgemeyen arkadaşlarıma minnettarım. Tez sürecinde her zaman destek olan değerli danışmanım ve kendisiyle çalışmaktan mutluluk duyduğum Dr. Öğretim Üyesi Murat TÜRE hocama teşekkür ederim. Son olarak tez jürimde olmayı kabul eden değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Mine KARAYALÇIN ve Dr. Öğr. Üyesi Banu BOZKURT hocalarıma teşekkür ederim.

GİRİŞ

Limited şirket ticaret hayatında oldukça yaygın bir şirket türüdür. Şahıs şirketi ve sermaye şirketi karakterlerini bir arada bulunduran limited şirket, kuruluşundaki kolaylıklar, asgari esas sermaye miktarının yüksek bir rakam olmaması, belli kişilerle şirket kurup belli kişilerle şirketin varlığını devam ettirmek isteyen kişilere bu imkanları bahsetmesi sebebiyle yaygınlığa erişmiştir. Limited şirket kurma iradesi olan kişiler için en önemli aşamalardan birisi de şirket sözleşmesinin hazırlanmasıdır. Limited şirket sözleşmesi hazırlanıp şirket faaliyete geçtiği zaman kuruluştaki şirket sözleşmesi hükümlerinin değiştirilmesi de elbette değişen süreç içinde söz konusu olur. Bu değişiklikler şirketin faaliyetlerine, ortaklık yapısına, sermayesine, yönetim ve temsiline etkisi bakımından önem arz eder.

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi özellikle uygulamada bir prosedürden ibaret görülse de şirkete ilişkin en önemli belgelerden birisi olan şirket sözleşmesinde yapılacak değişikliklerin sonuçları vardır. Bu noktada yapılacak değişikliklere sadece prosedür gözüyle bakmak mümkün değildir.

Limited şirket sözleşmesine ilişkin çalışmalara literatürde rastlamakla birlikte limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin kapsamlı çalışmalar bulunmamaktadır. Çalışma bu husus göz önünde bulundurularak yapılmıştır.

Çalışma limited şirketin kurulmasından sonra yapılan limited şirket sözleşmesi değişikliklerini özellikle TTK 589-592 maddeleri arasındaki değişiklikleri ele almayı amaçlamıştır. Bu ele alma öğreti görüşlerine, kanuni düzenlemelere ve ilgili konudaki yargı kararlarına değinmek suretiyle gerçekleşmiştir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümü limited şirket sözleşmesi başlığını taşımaktadır. Bu bölümde limited şirket sözleşmesinin tanımı, özellikleri ve hukuki niteliği değerlendirildikten sonra limited şirket sözleşmesinin hazırlanması aşaması ele alınmıştır. Limited şirket sözleşmesinin hazırlanması aşamasında limited şirket sözleşmesinin şekli, içeriği ve tescil ve ilan edilmesi hususları incelenmiştir.

Çalışmamızın ana bölümü olan ikinci bölümü ise limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesi başlığını taşımaktadır. Bu bölümde limited şirket sözleşmesi değişikliği genel olarak incelenmiş, şirket sözleşmesi değişikliklerinin türleri, amacı ve sınırları incelenmiştir. Daha sonra limited şirket sözleşmesinin genel değişikliği ve özel değişikliği ana başlıkları altında bu sözleşme değişikliklerinin esas ve usulü inceleme konusu yapılmıştır.

Son bölümde ise limited şirket sözleşmesi değişikliği ve genel kurul kararı ilişkisi çerçevesinde limited şirket sözleşmesinin değiştirildiği genel kurul kararının hükümsüzlüğü

halleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Önce bu hususta limited şirket genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü ardından bu genel kurul kararının şirket sözleşmesi değişikliğini içeren bir karar olması durumu incelenmiştir. Tezimizin kapsamını çizmek adına bu bölümde ele alınan genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü konusunda daha kapsamlı bilgi edinmek isteyenlerin bu hususta literatürde ele alınmış kapsamlı kaynaklara başvurması önerilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKET SÖZLEŞMESİ

1.1. Limited Şirket Sözleşmesinin Tanımı, Özellikleri ve Hukuki Niteliği

1.1.1. Genel Olarak

Limited şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 573.¹ maddesinde tanımlanmıştır². Bu tanımın yanında limited şirkete ilişkin tanımlar öğretide de ortaya konmuştur. Bu çerçevede öğretide Çamoğlu limited şirketi “*Limited ortaklık bir veya daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında, iktisadi konularda faaliyet göstermek amacıyla kurulan, belirli esas sermayeye sahip, ortakları şirketin borçlarından sorumlu olmayan tüzel kişiliğe sahip bir sermaye şirkettir.*” şeklinde tanımlamıştır³. Ayhan vd. limited şirketi “*Limited şirket, en az bir en fazla elli gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından kanunen yasaklanmamış bir amaç ve konuda faaliyet göstermek üzere kurulan, ortakların şirket borçlarından dolayı sınırlı sorumlu oldukları, esas sermayesi belli ve payların itibari değer toplamından oluşan bir sermaye şirkettir.*” şeklinde tanımlamıştır⁴. Bahtiyar limited şirketi “*Limited şirket, bir veya daha çok gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konuda faaliyet göstermek üzere kurulan, şirket borçlarından dolayı ortaklığın malvarlığı ile, ortakların ise kural olarak taahhüt ettikleri esas sermaye payları ile sınırlı (şirket sözleşmesinde öngörülmesi durumunda ayrıca ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlü) ve yalnızca ortaklığa karşı sorumlu olduğu, esas sermayesi belirli ve esas sermaye paylarının toplamından oluşan bir sermaye şirkettir.*” şeklinde tanımlamıştır⁵. Son olarak Moroğlu limited şirketin tanımının “*Limited şirket, bir veya daha fazla gerçek ve/veya tüzel kişiler tarafından her türlü iktisadi amaç ve konular için kurulabilen, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olup kıymetli evrak niteliğinde olmayan senetlere bağlanabilen, ortakların sorumlulukları taahhüt ettikleri esas sermaye payları ve anasözleşmede öngörülebilecek ek ödeme ve yan edim yükümlülükleriyle sınırlı bir sermaye şirkettir.*” şeklinde olması gerektiğini belirtmiştir⁶. Bu tanımlar genel

¹ TTK 573. Madde “*Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur. Ortaklar, şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler. Limited şirket, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilir.*” şeklindedir.

² TTK 573. maddenin limited şirketin hukuki tanımını karşılamadığı esasen maddede limited şirket kavramının tanıtıldığı yönünde bkz. Tekinalp, 2020: 515; Kendigelen ve Kırca, 2022: 15.

³ Çamoğlu, 2023: 11.

⁴ Ayhan vd., 2021: 418.

⁵ Bahtiyar, 2022: 349.

⁶ Moroğlu, 2016: 356.

olarak değerlendirildiği zaman bir veya daha fazla gerçek kişi veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve faaliyette bulunmak üzere kurulan sermayesi belirli sermaye şirketi olarak tanımlanabilir⁷.

Limited şirket üç farklı şekilde meydana gelir. Bunlar yeni kuruluş, birleşme-bölünme, ve şirket türünün değişmesidir⁸. Yeni baştan bir limited şirket kurulurken çeşitli aşamalardan geçer. Bu aşamaları sırasıyla iki ana başlık altında toplamak mümkündür. Birinci aşama limited şirket sözleşmesinin hazırlanmasıdır. İkinci aşama ise tescil ve ilan aşamasıdır⁹.

TTK’ de şirkete ilişkin sözleşmenin isimlendirilmesi “*Limited Şirket Sözleşmesi*” şeklinde yapılmıştır¹⁰. Bu isimlendirmenin 6762 sayılı Eski Türk Ticaret Kanununda da yer aldığı bunun limited şirketlerin sermaye şirketi olmasının yanında şahıs şirketi karakterinin de bulunması olduğu belirtilmiştir¹¹. Bunun yanı sıra limited şirket sözleşmesine anonim şirketteki karşılığı gibi “*anasözleşme*” şeklindeki isimlendirmenin daha doğru olacağı da belirtilmiştir¹². Biz tezimizde kanundaki ifade olan “*Limited Şirket Sözleşmesi*” ifadesini kullanacağız.

Limited şirket sözleşmesi TTK’de limited şirketlere ait kısmın birinci bölümü olan tanım ve kuruluş bölümünde TTK 575 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Limited şirket sözleşmesine ilişkin TTK 575. maddesi ilk halinde e TTK 505. maddesinin dilinin güncellenmiş halinden ibarettir. İlerleyen aşamada ise 6728 sayılı Kanun¹³ ve 7099 sayılı Kanunla¹⁴ şirketin kuruluşundaki bürokrasiye ilişkin işlemlerin aza indirgenmesi ve maliyetlerin düşürülmesi amacıyla yapılan düzenlenmelerle madde son halini almıştır¹⁵.

1.1.2. Tanımı

Şirketlerin çeşitli kuruluş aşamalarından geçtiği yukarıda ifade edilmişti. Bu kuruluş aşamalarının önem arz eden konularından birisi de şirketin anayasası niteliğindeki şirket sözleşmesinin hazırlanmasıdır. Şirketin kuruluş ve şirketin faaliyetleri noktasında temel metin niteliğine sahip şirket sözleşmesinin tanımının ortaya konulması önemlidir¹⁶.

⁷ Şener, 2017: 5; Bahtiyar, 2022: 349; Çeker, 2014: 393.

⁸ Poroy vd., 2023: 412; Pulaşlı, 2022: 728.

⁹ Pulaşlı, 2022: 729 vd.

¹⁰ TTK açısından bir değerlendirme yapıldığında anonim şirketler açısından “*esas sözleşme*” kolektif, komandit ve limited şirketler için “*şirket sözleşmesi*” kooperatifler için “*anasözleşme*” terimlerinin kullanıldığı görülmüştür. Hamamcıoğlu, 2022: 5.

¹¹ Karaahmetoğlu, 2021: 33; Hamamcıoğlu, 2022:6.

¹² Moroğlu, 2016: 355.

¹³ Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, RG., S. 29796, T. 09.08.2016

¹⁴ Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, RG., S. 30356, T. 03.10.2018

¹⁵ Tütüncü, 2023: 4031-4032.

¹⁶ Şener, 2017: 29; Pulaşlı, 2022: 728; Çevik, 2003: 144, 151; Hamamcıoğlu, 2022: 2-6.

TTK’de limited şirket sözleşmesinin tanım olarak karşılığı bulunmamaktadır. Bununla birlikte öğretide özellikle anonim şirket esas sözleşmesine ilişkin tanımlardan yola çıkarak limited şirket sözleşmesinin tanımı yapılmıştır. Bu noktada Moroğlu anonim şirket esas sözleşmesini “*anonim ortaklığın temel düzenini oluşturan, ortaklığın iç ve dış ilişkileri ile pay sahiplerinin ortaklığa ve birbirlerine karşı hak, yetki ve yükümlülüklerini düzenleyen, şekle tabi, katılıma açık (iltihaki) çok taraflı bir sözleşmedir.*” şeklinde tanımlamıştır¹⁷. Tekinalp anonim şirkete ilişkin olarak esas sözleşmeyi “*Esas sözleşme, bir sermaye ortaklığı olan anonim ortaklık tüzel kişiliğinin kurumsal yapısı ile pay sahiplerinin haklarının, borçlarının, ortaklıkla ve birbirleriyle ilişkilerinin düzenlendiği ortaklıklar çatısı altında yer alan bir sözleşmedir.*” şeklinde tanımlamıştır¹⁸. Akdağ Güney anonim şirket esas sözleşmesini “*ortaklığın iç ve dış ilişkileri ile pay sahiplerinin ortaklığa ve birbirlerine karşı hak, yetki ve yükümlülüklerini düzenleyen, sıkı şekil koşuluna tabi bir sözleşmedir*” şeklinde tanımlamıştır¹⁹.

Bu tanımlardan hareket ederek Hamamcıoğlu limited şirket sözleşmesini “*Limited şirket sözleşmesi, limited ortaklığın temel düzenini oluşturan, ortaklığın iç ve dış ilişkileri ile ilgililerin şirkete ve birbirlerine karşı hak, yetki ve yükümlülüklerini düzenleyen, sürekli edim borcu doğuran, şekle bağlı, katılıma açık, çok taraflı bir hukuki işlem olarak tanımlanabilir.*” demek suretiyle tanımlamıştır²⁰.

Limited şirket sözleşmesi şirketteki hukuki ilişkileri, şirketle ortaklar arasındaki ilişkileri, şirketin organlarının hukuki durumunu düzenleyen, kanundaki şekil şartlarını taşıyan sözleşme olarak öğretide tanımlanmaktadır²¹.

1.1.3. Özellikleri

Limited şirket sözleşmesi sanıldığıının aksine “*bir kuruluş formalitesi*” değildir. Özellikleri itibariyle şirketin anayasası niteliğindedir. Şirketin kuruluşundan sona ermesine kadar süreçte temel nitelikteki bir belgedir. Limited şirketin kurulması birtakım kayıtların ve bilgilerin limited şirket sözleşmesine yazılması ile mümkündür²².

Şirket sözleşmesi niteliği gereği diğer borçlar hukuku sözleşmelerinden farklı unsurları bünyesinde barındırır. Limited şirket sözleşmesi sadece sözleşmeyi imzalayan kurucuları değil sonradan ortaklığa dahil olan ortakları da bağlar²³. Limited şirket

¹⁷ Moroğlu, 2000: 515.

¹⁸ Tekinalp, 2020: 124.

¹⁹ Akdağ Güney, 2014: 279.

²⁰ Hamamcıoğlu, 2022: 9-10.

²¹ Şener, 2017: 40.

²² Bahtiyar, 2022: 112; Bahtiyar, 2001: 11-12.

²³ Şener, 2017: 40; Bahtiyar, 2001: 13; Moroğlu, 2000: 515.

sözleşmesinin belirgin diğer özelliği ise limited şirket sözleşmesini imzalayan kişilerin ortak bir amaç etrafında birleşmeleri neticesinde diğer borçlar hukuku sözleşmelerinin aksine tarafların çıkarlarının farklı olmamasıdır²⁴.

Şirket sözleşmesini imzalayan kişiler bir sözleşmenin etrafında taahhüt ettikleri edimleri birleştirmek suretiyle bir araya gelmektedir. Bu durum şirket sözleşmesini “birleşme sözleşmesi” hüviyetine büründürmektedir²⁵. Ayrıca şirket sözleşmesi kurucuların hepsi tarafından imzalandığı için tarafların hepsinin onay verdiği bir sözleşmedir²⁶. Onay verilen limited şirket sözleşmesi şirketin dış dünyaya dönmüş yüzü olma özelliğini de taşır²⁷.

Tek kişiyle kurulan limited şirket açısından ise şirket sözleşmesi birden çok kişinin bir imzaladığı şirket sözleşmesi değildir. Bu durumda şirket sözleşmesini kuran ortağın tek taraflı hukuki işlemiyle ortaya koyduğu taahhüdünden söz edilir. Bu durumda şirket sözleşmesi tek kişilik limited şirketlerde tek kişinin hukuki işlemine dayanan bir belge hüviyetindedir²⁸.

1.1.4. Hukuki Niteliği

1.1.4.1. Genel Olarak

Limited şirket sözleşmesinin hukuki niteliğinin belirlenmesi çeşitli açılardan önem taşır. Özellikle şirket sözleşmesine uygulanacak hükümlerin ortaya konulması, şirket sözleşmesinin yorumlanması, sözleşme hükümlerinin geçersizliği noktasında hukuki niteliğe göre değerlendirme yapılır²⁹. Bununla birlikte şirket sözleşmesinin hukuki niteliğinin değer kazandığı bir başka durum şirket sözleşmesinde yer alan hükümlerin nitelik bakımından şirket sözleşmesi hükmü veya pay sahipleri sözleşmesi niteliğinin saptanması durumudur³⁰.

Limited şirket sözleşmesinin hukuki nitelik değerlendirmesi anonim şirket ana sözleşmesi için yapılan hukuki nitelik değerlendirmeleri veya adi şirket için yapılan hukuki nitelik değerlendirmeleri üzerinden ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bunun nedeni öğretide bu yöndeki değerlendirmelerin genelde bu iki şirket türü üzerinden yapılmış olmasıdır. Dolayısıyla bu bölümdeki değerlendirmeler tüm ticaret şirketlerinin sözleşmeleri ve adi şirketin sözleşme unsuru üzerinden ulaşılabilecek sonuçla limited şirket sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin sonuca varma gayreti içindedir³¹. Buna göre şirket sözleşmesinin hukuki

²⁴ Bahtiyar, 2001: 65; İmregün, 1996: 154-155; Tekinalp, 2009: 136.

²⁵ Kırca vd., 2013: 50; Hamamcıoğlu 2022: 11.

²⁶ Şener, 2017: 39.

²⁷ Bahtiyar, 2001: 11.

²⁸ Okutan Nilsson, 2004: 94; Poroy vd., 2021: 338; Aydoğan, 2012: 104; Akdağ Güney, 2014: 281; Tekinalp, 2020: 528.

²⁹ Bahtiyar, 2001: 15; Okutan Nilsson, 2004: 83; Hamamcıoğlu, 2022: 23.

³⁰ Okutan Nilsson, 2004: 83.

³¹ Veziroğlu, 2021: 178; Hamamcıoğlu, 2022: 24.

niteliği hakkında üç temel görüş ortaya çıkmıştır. Bunlar sözleşme görüşü, objektif norm görüşü ve karma görüştür³².

1.1.4.2. Sözleşme Görüşü

Bu görüşün esas dayanağı tüzel kişilere ilişkin farazi kişilik teorisidir³³. Sözleşme görüşü limited şirket sözleşmesinin ortakların hukuki işlemiyle kurulmuş hukuki işlem temelli bir karakter barındırdığını; şirket sözleşmesinin bir borçlar hukuku sözleşmesi olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir³⁴. Bu görüşte öne çıkan nokta şirket sözleşmesinin oluşması sırasında sözleşmeyi hazırlayan ortakların şirket sözleşmesinin hükümleri için ortaya koydukları iradedir³⁵. Bu görüşe göre kuruluştaki veya sonradan yapılacak değişiklikler, şirket sözleşmesi hükümlerinin belirlenmesi veya kabul edilmesi hukuki işlem temeline dayanır. Bunun sonucu olarak da şirket sözleşmesi hukuki işlem marifetiyle oluşmaktadır³⁶.

Bu görüşe göre ortaklar irade serbestisinin bir yansıması olarak kendi aralarındaki ilişkiyi şirket sözleşmesinde düzenlemek suretiyle şirket sözleşmesini bir borçlar hukuku sözleşmesi hüviyetine büründürmektedirler³⁷. Tüm bunlar şirket sözleşmesinin sözleşmesel karakter içerdiğine işaret eder³⁸.

1.1.4.3. Objektif Norm Görüşü

Bu görüş tüzel kişiliğe ilişkin görüşlerden gerçek kişilik teorisini merkeze alarak şirket sözleşmesinin hukuki niteliği ortaya koymaya çalışmıştır. Gerçek kişilik teorisine göre tüzel kişiler, hukuk düzeni tarafından bağımsız olarak tanınan, bağımsız bir şekilde haklara ve borçlara haiz, iradeleri kendisine mensup olan kişilerden bağımsız birer canlı varlıklardır³⁹.

Gierke tarafından ortaya konan objektif norm görüşüne göre şirket sözleşmesinin sadece şirket sözleşmesini imzalayan kişileri değil aynı zamanda şirkete daha sonra dahil olacak kişileri bağlaması ayrıca şirket sözleşmesini hazırlayan kişilerden bağımsız nitelikte olması sebebiyle şirket sözleşmesine norm statüsü yüklenmiştir⁴⁰.

Bu görüş şirket sözleşmesinin akdi nitelikte olması halinde şirkete sonradan girenleri doğrudan bağlamasının mümkün olmayacağını belirtmiştir. Şirkete sonradan giren kişilerin ise şirket sözleşmesini tartışma şansı bulunmamakta; şirkete sonradan girenlerin şirket

³² Bahtiyar, 2001: 15 vd.; Karaahmetoğlu, 2021: 55-70; Moroğlu, 2000: 522-524.

³³ Bahtiyar, 2001: 22; Aydoğan, 2012: 93.

³⁴ Bahtiyar, 2001: 22; Barlas, 2012: 59-60; Ayoğlu, 2018: 48.

³⁵ Bahtiyar, 2001: 23; Barlas, 2012: 59-60; Aydoğan, 2012: 93; Karaahmetoğlu, 2021: 67.

³⁶ Bahtiyar, 2001: 22-23.

³⁷ Okutan Nilsson, 2004: 87; Barlas, 2012: 60.

³⁸ Akdağ Güney, 2014: 280.

³⁹ Ayan ve Ayan, 2016: 201; Bahtiyar, 2001: 21.

⁴⁰ Bahtiyar, 2001: 21; Okutan Nilsson, 2004: 84.

sözleşmesine adeta bir kanun gibi tabi olduklarını belirtmiştir⁴¹. Dolayısıyla bu görüşe göre şirkete dahil olan kişilerin bu sözleşme hükümlerini tartışma imkânı bulunmadığı için adeta şirket sözleşmesinin çizmiş olduğu ekseninde hareket etmek zorundadırlar⁴².

Şirket sözleşmesine normatif bir anlam yükleyen şirket ortakları şirket sözleşmesi etrafına birleşerek bir organizasyon ortaya koymaktadırlar⁴³. Bu durumda şirket sözleşmesi sözleşme vasfından uzaklaşarak normatif etkisini daha derinden hissettirir⁴⁴. Dolayısıyla şirket sözleşmesi bir organizasyon vasfı da taşır⁴⁵.

1.1.4.4. Karma Görüş

Sözleşme görüşünü ve objektif norm görüşünün birleştirilmesiyle ortaya çıkan görüş karma görüştür⁴⁶. Görüşe göre sözleşme görüşü ve objektif norm görüşü hukuki niteliği ortaya koymakta yetersizdir⁴⁷.

Bu görüşe göre şirket sözleşmesinin bir yönü borçlar hukuku sözleşmelerinin karakterini taşır. Şirket sözleşmesinde ortaklara ilişkin yüklenen edimler ve ortakların şirket sözleşmesinden doğan talepleri şirket sözleşmesinin borçlar hukuku sözleşmesi karakterinin en belirgin tarafıdır⁴⁸.

Şirket sözleşmesinin ikinci yönü ise şirket ve ortaklar için sahip olduğu normatif etkidir. Özellikle şirketin faaliyete geçmesinden sonra bu normatif etki daha da belirginleşir. Şirketin faaliyetleri ve ortaklık faaliyetleri özellikle şirket sözleşmesi etrafında şekillenir. Bu açıdan da şirket sözleşmesi objektif norm görüşünün belirttiği karakteri taşır⁴⁹.

Karma görüşe göre şirket sözleşmeleri bir yandan katılama açık sözleşmelere ve genel işlem koşullarına benzer nitelikte tüm şirketlerde tekrar eden aynı tip hükümler içermekteyken bir taraftan da şirketin yapısına göre az veya çok oranda da irade serbestisi içeren düzenlemeler de barındırmaktadır⁵⁰.

1.1.4.5. Değerlendirme

Yukarıda da belirtildiği gibi şirket sözleşmesine ilişkin farklı hukuki nitelik saptamaları bulunmakla birlikte Türk öğretisinde de bu görüşler ışığında birtakım saptamalar

⁴¹ Bahtiyar, 2001: 21.

⁴² Hamamcıoğlu, 2022: 24; Veziroğlu, 2021: 19; Bahtiyar, 2001: 21; Okutan Nilsson, 2004: 85.

⁴³ Barlas, 2012: 60.

⁴⁴ Akdağ Güney, 2014: 281.

⁴⁵ Akdağ Güney, 2014: 280.

⁴⁶ Bahtiyar, 2001: 24; Barlas, 2012: 61; Ayoğlu, 2018: 49.

⁴⁷ Bahtiyar, 2001: 24; Barlas, 2012: 61.

⁴⁸ Barlas, 2012: 61.

⁴⁹ Bahtiyar, 2001: 24; Okutan Nilsson, 2004: 89; Barlas, 2012: 61; Moroğlu, 2000: 522-523.

⁵⁰ Bahtiyar, 2001: 25.

yapılmıştır. Öğretide Bahtiyar anonim şirketler özelinde anonim şirket esas sözleşmesinin karma nitelikte veya kendine özgü bir karakter taşıdığını belirtmiştir⁵¹. Hamamcıoğlu anonim şirket ana sözleşmesi ve limited şirket sözleşmesinin tek bir teori ile değil şirketler hukukunun özelliklerine bağlı olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yazara göre ticaret siciline tescile kadar daha çok borçlar hukuku sözleşmesi niteliği taşıyan şirket sözleşmesinin tescilden sonra sözleşmesinin normatif etkisi daha da artmaktadır⁵². Tütüncü ise 6102 sayılı TTK'nın benimsenmesiyle objektif norm etkisinin daha da belirginleştiğine işaret etmiştir. Yazara göre tek kişilik limited şirket kurma imkanının sözleşme niteliğine etki ettiğini belirtmiştir. Bir ikinci husus ise aşağıda ayrı bir bölümde ele alınacak emredici hükümler ilkesiyle sözleşme serbestisi ilkesinin dar bir uygulama alanı bulmasıdır⁵³. Tekinalp anonim şirket esas sözleşmesinin niteliğine ilişkin ise esas sözleşmenin kurumsal bir yapıyı meydana getirdiğini; Sermeye şirketlerinde kurumsal yapının kişisel önem arz ettiğini işte bu kurumsal yapıyı kuran anonim şirket esas sözleşmesinin normatif etkisinden de bahsetmeyi zorunlu kıldığını belirtmiştir⁵⁴. Okutan Nilsson esas sözleşmenin hazırlanması ve kurucular açısından kabulünün borçlar hukuku sözleşmeleriyle farklılıklar içermediğini belirtmiştir. Yazara göre esas sözleşmenin borçlar hukuku sözleşmelerinden ayrılan yönleri daha çok esas sözleşmenin sonuçları bakımındandır. Bu noktada özellikle esas sözleşmenin şirkete sonradan girenleri bağlaması ve değişikliğinde istisnalar hariç oy çokluğunun aranması esas sözleşmeyi borçlar hukuku sözleşmelerinden ayırır⁵⁵. Barlas adi şirket sözleşmesi özelinde adi şirketin tüzel kişiliğinin de bulunmaması sebebiyle organizasyon etkisinin zayıf olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla şirket sözleşmesinin borçlar hukuku sözleşmesi yönünün organizasyon yönüne ağır basmaması gerektiğini belirtmiştir. Adi şirket sözleşmesi yönünden borçlar hukuku sözleşmesi yönünün baskın olduğunu belirterek karma nitelikte bir sözleşme olduğunu belirtmiştir⁵⁶. İmregün ise anonim şirket esas sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin değerlendirmesinde farklı bir açıdan değerlendirme yapmaktadır. Yazar anonim şirket ana sözleşmesinin sözleşme niteliğinin ön plana çıkması halinde bu sözleşmedeki değişikliğin sadece bütün ortakların rızasıyla mümkün olacağını ifade etmiştir. Buna karşılık anonim ortaklığın sadece taraflar arasındaki sözleşme olmadığını; anonim ortaklığın ekonomik hayatın değişme gerçeği karşısında anonim şirket ana sözleşmesine tek başına sözleşmesel karakter yüklenmesinin bu nedenle bütün ortakların rızasıyla değiştirilmesi sonucunu

⁵¹ Bahtiyar, 2001: 31.

⁵² Hamamcıoğlu, 2022: 28.

⁵³ Tütüncü, 2023: 4039.

⁵⁴ Tekinalp, 2020: 124; Tekinalp, 2009: 136.

⁵⁵ Okutan Nilsson, 2004: 82-83.

⁵⁶ Barlas, 2012: 60 vd.

getireceğini; dolayısıyla anonim şirket ana sözleşmesinin sözleşmesel karakterinin özellikle bu nedenlerle geri planda kalması gerektiğini ifade etmiştir⁵⁷.

Bu saptamalar ışığında limited şirket sözleşmesinin hazırlanması sırasında ve tescilden sonra şirket sözleşmesindeki bazı kayıtların sicilin olumlu etkisinden yararlanması⁵⁸; şirkete girenlerin sözleşme değişikliğine kadar şirket sözleşmesindeki kayıtları tartışma imkânı bulunmamasıyla normatif etkileri bünyesinde barındırır. Diğer yandan özellikle şirket sözleşmesi oluştururken TTK m. 577’de düzenlenen şirket sözleşmesinde yer almasıyla bağlayıcı kayıtların⁵⁹ bulunması durumunda bu konuların detayları hakkında şirket sözleşmesini hazırlayan kişilerin birbirine uygun iradeleriyle şirket sözleşmesi oluşur. Özellikle bu kayıtların şirket sözleşmesinde sonucundan bağımsız şekilde yer almaması da şirket ortakların iradesindedir. Bu durum sözleşme özgürlüğü kapsamında kalan bir sözleşmeyi akdetmeme hakkına da benzer bir durum meydana getirmektedir. Bu açıdan da bakıldığında zaman limited şirket sözleşmesi sözleşmesel karakterler de bünyesinde barındırmaktadır. Sonuç olarak kanaatimizce limited şirket sözleşmesi objektif norm görüşü ve sözleşme görüşünün bir birleşimi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle karma niteliğe sahip bir sözleşme olarak değerlendirilmektedir.

1.2. Limited Şirket Sözleşmesinin Hazırlanması ve Onaylanması

1.2.1. Hazırlanması

Şirketin kurucuları bir araya gelerek bir limited şirket sözleşmesi hazırlarlar. Limited şirket sözleşmesi hazırlanırken kanunun aradığı şekil şartlarına uyulmalıdır. Yine limited şirket sözleşmesi hazırlanırken kanuna göre bulunması gereken unsurları içeren bir sözleşme hazırlanmalıdır⁶⁰.

TTK m. 575 uyarınca limited şirket sözleşmesi yazılı olarak hazırlanmalı, zorunlu unsurları içermeli ve limited şirket sözleşmesi kurucular tarafından⁶¹ ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanmalıdır (TTK m. 575)⁶². 7099 sayılı kanunda TTK 575 hükmü değişikliğe uğramıştır. Değişiklikten önce kurucuların imzalarının noterce onaylanması veya şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürü yahut

⁵⁷ İmregün, 1996: 451.

⁵⁸ Bu konu hakkında bkz. “1.2.5.4. Limited Şirket Sözleşmesinin Tescili İle İlan Edilecek Hususlar ile TTK 36. Maddesinin Şirket Sözleşmesinin Tescili Karşısındaki Durumu”

⁵⁹ Bu konu hakkında bkz. “1.2.4. Şirket Sözleşmesinde Öngörülmesi Halinde Bağlayıcı Olan Kayıtlar”

⁶⁰ Pulaşlı, 2022: 729; Kırca vd., 2013: 298; Poroy vd., 2021: 338-339; Çamoğlu, 2023: 22; Çebi, 2023: 56-57.

⁶¹ Kendigelen ve Kırca bu hükmün bütün kurucuların bizzat söz konusu ticaret sicili müdürlüğüne gitmeleri gerektiği anlamına gelmediğini; limited şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda vekaleten de imzalanabileceğini belirtmiştir. Kendigelen ve Kırca, 2022: 29.

⁶² Çamoğlu limited şirket sözleşmesinin imzalanmasına ilişkin TTK 1527/4-5 maddesi gereğince limited şirket sözleşmesinin elektronik ortamda imzalanabilmesinin mümkün olduğunu belirtmiştir. Çamoğlu, 2023: 22.

yardımcısı huzurunda imzalanacağı belirtilmişti⁶³. Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliğin⁶⁴ 4. maddesi uyarınca şirket sözleşmesi MERSİS'te düzenlenir. Anılan tebliğin 8. maddesi MERSİS'ten alınan nüshanın kurucular veya temsilciler tarafından müdür, müdür yardımcısı veya yetkilendirilmiş personel huzurunda imzalanması gerektiğini hüküm altına almıştır⁶⁵.

Limited şirket sözleşmesini bizzat kurucuların kendisi hazırlaması gerekmez. Sözleşme uzman kişilere de hazırlatılabilir⁶⁶. Limited şirket sözleşmesi kurucuların temsil edilmesi yoluyla da hazırlanabilir. Limited şirket sözleşmesi hazırlanması için kurucu tarafından iradi bir temsilciye sözleşme hazırlaması veya sözleşme yapma yetkileri veren bir vekâletname ile kurucu bizzat sözleşmenin hazırlanması aşamasında bulunmaktan imtina edebilir⁶⁷.

1.2.2. Şekil

Bir iradeyi dışa aktarmak amacıyla kullanılan kalıp veya araca şekil denilmektedir⁶⁸. Şekil zorunluluğu, sözleşmeye ilişkin irade beyanlarında iradesini ortaya koyan kişilerin beyanlarının sözlü, yazılı veya resmi şekilde ifade edilmesidir⁶⁹. Amaçlarına göre şartı geçerlilik şartı olarak veya ispat şartı olarak sınıflandırılır. Geçerlilik şartı olan şekil kanun veya taraflarca öngörülebilir⁷⁰.

Şirket sözleşmesinin şekline ilişkin olarak TTK 575. maddesi “*Şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması şarttır*” şeklindedir.

Limited şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması kanun tarafından öngörülen bir geçerlilik şartıdır⁷¹. Limited şirket sözleşmesine ilişkin diğer şekil şartı ise limited şirket sözleşmesinin yetkili personel önünde bütün kurucular tarafından imzalanmasıdır⁷². Bu iki şekil şartı birbirinden bağımsız nitelikte ayrı şekil şartları olsa da sözleşmenin şekil şartının

⁶³ Bahtiyar, 2022: 355; Tekinalp, 2020: 529; Pulaşlı, 2022: 729; Çamoğlu, 2023: 22.

⁶⁴ RG., S. 29910, T. 06.12.2016.

⁶⁵ Çebi, 2023: 56; Hamamcıoğlu, 2022: 15.

⁶⁶ Şener, 2017: 41.

⁶⁷ Şener, 2017: 40.

⁶⁸ Eren, 2017: 279.

⁶⁹ Hatemi ve Gökyayla, 2021: 47.

⁷⁰ Eren, 2017: 283.

⁷¹ Şener, 2017: 41; Pulaşlı, 2022: 729; Tekinalp, 2020: 529; Kendigelen ve Kırca, 2022: 29.

⁷² Şener, 2017: 41; Kendigelen ve Kırca, 2022: 29.

sağlanması adına bu şartların sözleşmede tam ve bir arada bulunması gerekir⁷³. Limited şirket sözleşmesinin bu şekil şartı diğer ticaret şirketleriyle⁷⁴ paralel bir düzenleme içermektedir⁷⁵.

Esasen şirket sözleşmesinin şeklini düzenleyen TTK 575. maddesi 7099 sayılı kanunla değişikliğe uğramıştır. Kanun değişikliğinden önceki madde metni “*limited şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucuların imzalarının noterce onaylanması şarttır.*” şeklindedir. Bunun neticesinde kurucuların imzalarına ilişkin noter onayı şartı kaldırılmıştır⁷⁶.

Şirket sözleşmesinin kanunen geçerli bir şekilde oluşması için ilk olarak yazılı olarak yapılması gerekir. Ardından da bütün kurucular tarafından kurucuların veya temsilcileri tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması şarttır⁷⁷.

1.2.3. Limited Şirket Sözleşmesinde Yer Alan Kayıtlar

Kanundaki şekil şartlarını taşıyan limited şirket sözleşmesinin içeriğinde yer alan kayıtlar limited şirket sözleşmesinin içeriğini oluşturur. TTK limited şirket sözleşmesinin içeriğini oluşturan kayıtları TTK m. 576 ve 577. maddelerinde sırasıyla zorunlu kayıtlar ve şirket sözleşmesinde öngörölmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümler şeklinde düzenlemiştir⁷⁸.

Bu iki tür kaydın yanı sıra şirket sözleşmesinde yer alan kayıtlara kanunda belirtilmeyen bir kayıt türünün de olduğu savunan yazarlar bulunmaktadır. Bu görüşe göre limited şirket sözleşmesinde yer alan kayıtlar olan zorunlu kayıtlar ve şirket sözleşmesinde öngörölmeleri şartıyla bağlayıcı olan kayıtların yanı sıra ihtiyari kayıtlar başlığı altında üçüncü tür kayıtlar da şirket sözleşmesinde yer alan kayıtlardandır⁷⁹.

Çalışmamızda limited şirket sözleşmesinde yer alan kayıtları, kanunda düzenlendiği gibi zorunlu kayıtlar ve şirket sözleşmesinde öngörölmeleri şartıyla bağlayıcı olan hükümler şeklinde iki başlık altında ele alacağız.

⁷³ Arsalnlı ve Domaniç, 1989: 88; Tekinalp, 2020: 529; Bahtiyar, 2001: 58; Bahtiyar, 2022: 355; Çamoğlu, 2023: 22.

⁷⁴ Anonim şirket esas sözleşmesinin şekline ilişkin TTK 339. maddesi “*Esas sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve bütün kurucuların imzalarının noterce onaylanması veya esas sözleşmenin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şarttır*” şeklindedir. Kollektif şirket sözleşmesine ilişkin TTK 212. maddesi ise “*Kollektif şirket sözleşmesi yazılı şekle tabidir; ayrıca, sözleşmedeki imzaların noterce onaylanması veya şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şarttır.*” şeklindedir. Komandit şirketlerin şirket sözleşmesinde ise TTK 305. madde atıf yaptığı kollektif şirket sözleşmesine ilişkin hükümler uygulama alanı bulur.

⁷⁵ Şener, 2017: 41; Hamamcıoğlu, 2022: 13-14.

⁷⁶ Pulaşlı, 2022: 729-730.

⁷⁷ Şener, 2017: 41; Kendigelen ve Kırca, 2022: 29; Bahtiyar, 2022: 355; Çamoğlu, 2023: 22.

⁷⁸ Kendigelen, 2016: 228; Çamoğlu, 2023: 22-23; Tekinalp, 2020: 530-531; Hamamcıoğlu, 2020: 46-47; Dinç, 2022: 122.

⁷⁹ Moroğlu, 2016: 360-361; Hamamcıoğlu, 2022: 48; Yıldız, 2007: 87-95; Bahtiyar, 2001: 103; Çebi, 2023: 57.

1.2.3.1. Zorunlu Kayıtlar

1.2.3.1.1. Genel Olarak

Limited şirket sözleşmesine ilişkin TTK 576. maddesinde şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar düzenlenmiştir. Bu kayıtlar şirket sözleşmesinin geçerliliğini doğrudan etkileyen; şirket sözleşmesinde mutlaka bulunması gereken kayıtlardır. Bu yönüyle zorunlu kayıtların düzenlendiği TTK 576. maddesi emredici bir hüküm mahiyetindedir⁸⁰.

TTK 576. maddeye göre zorunlu kayıtlar: şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunduğu yer, esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu, esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları, müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları, şirket tarafından yapılacak ilanların şekli olarak ifade edilmiştir. Bu kayıtlar limited şirket sözleşmesinde asgari bulunması gereken hususları ifade eder.

Öğretide Bozkurt⁸¹, TTK 582/1’de “*Kurucular tarafından, kurulmakta bulunan şirketle ilgili olarak, şirket hesabına alınan malların bedelleri ile şirketin kurulmasında hizmeti geçenlere tanınan menfaatler şirket sözleşmesine yazılır.*” şeklinde yer alan hüküm gereği kuruculara tanınan menfaatlerin de asgari kayıt niteliğinde sayılabileceğini belirtmiştir. Kendigelen ve Kırca ise kuruculara menfaat tanınmaması halinde böyle bir kayda ihtiyaç olmadığını dolayısıyla kuruculara tanınan menfaatlerin zorunlu kayıt niteliğinde olmadığını belirtmişlerdir⁸².

Bu kayıtlar limited şirketi diğer şirket türlerinden ayıracı niteliklere sahiptir. Şirketin hangi konularda faaliyet yürüteceği bu faaliyetleri yürütürken kimin ne şekilde yetkili olduğunun anlaşılmasındaki etkisi yine bu kayıtların önemini artırmaktadır. İlan şeklinin de zorunlu kayıt olarak şirket sözleşmesinde bulunması alacaklıların ve üçüncü kişilerin ilanları takip kabiliyetini artırır⁸³. Ayrıca bu kayıtların limited şirketi dışarıya karşı tanıtıcı bir görevi de bulunmaktadır⁸⁴.

Zorunlu kayıtlar şirket sözleşmesinde yer almazsa şirket sözleşmesi ticaret siciline tescil ve ilan edilmez. Zorunlu kayıtların bulunmadığı bir şirket sözleşmesine ilişkin tescil talebinin ticaret sicil müdürlüğü tarafından reddedilmesi gerekir⁸⁵.

Zorunlu kayıtların şirket sözleşmesi ilk defa düzenlenirken şirket sözleşmesinde bulunması zorunlu olmakla beraber bu kayıtlar sadece şirket kurulurken şirket sözleşmesinde

⁸⁰ Şener, 2017: 43; Tekinalp, 2020: 529; Cengil, 2022: 304.

⁸¹ Bozkurt, 2023: 578.

⁸² Kendigelen ve Kırca, 2022: 30.

⁸³ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 107; Çebi, 2023: 60; Cengil, 2022: 303-304.

⁸⁴ Tekinalp, 2020: 529.

⁸⁵ Pulaşlı, 2022: 731; Doğanay, 2004: 1383; Tekinalp, 2020: 529; Dinç, 2017: 54; Çamoğlu, 2023: 22; Cengil, 2022: 304; Kendigelen ve Kırca, 2022: 30; Çebi, 2023: 60.

bulunması gereken kayıtlar değildir. Şirket faaliyette bulunduğu sürece bu kayıtların şirket sözleşmesinde yer alması zorunludur. Bununla beraber şirket sözleşmesi ileride değişikliğe uğrayabilir. Şirket sözleşmesi eğer değiştirilecekse zorunlu kayıtlarda da kanunda belirtilen hususlara uyularak değişiklik yapılabilir. Zorunlu kayıtların sözleşme değişikliği marifetiyle tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir⁸⁶.

1.2.3.1.2. Limited Şirketin Ticaret Unvanı ve Merkezinin Bulunduğu Yer

1.2.3.1.2.1. Limited Şirketin Ticaret Unvanı

Ticaret unvanı tacirlerin ticari faaliyette bulunurken kullandıkları isimlerdir. Ticaret unvanının taciri tanımlama ve diğer tacirlerden ayırt etme işlevi bulunmaktadır⁸⁷. Sermaye şirketi niteliğine haiz limited şirketlerin ticaret unvanları “konu” ticaret unvanıdır. Konu ticaret unvanı denmesinin nedeni limited şirket ticaret unvanında işletme konusunun yer almasının zorunlu olmasıdır⁸⁸. Ticaret unvanının doğru bir şekilde belirlenmesinden sonra bu unvanın şirket sözleşmesinde yer alması zorunludur. Limited şirket, şirket sözleşmesinde yer alan bu ticaret unvanıyla üçüncü kişilerle hukuki ilişki kurar⁸⁹.

Limited şirketler tüzel kişi tacir vasfını taşıdığı için TTK 18/1 maddesinde sayılan tacir olmanın hükümlerinden biri olarak ve TTK 39/1 hükmü gereğince bir ticaret unvanına sahip olmalıdırlar. Buna uygun olarak kanun koyucu da TTK 576/1-a maddesinde limited şirketin ticaret unvanını şirket sözleşmesinde bulunması gereken bir kayıt olarak düzenlemiştir. Limited şirket bir sermaye şirketi olduğu için limited şirket ticaret unvanı kullanmasına ilişkin TTK 43. madde⁹⁰ hükmüne tabidir⁹¹.

Ticaret unvanı çekirdek ve ek kısım olarak iki temel kısımdan oluşur. Çekirdek kısım ticaret unvanında bulunması gerekli zorunlu kısım ifade eder. Ek kısım ise kural olarak ihtiyari olarak ticaret unvanında bulunması gereken kısım ifade eder. Kural olarak ek kısım ihtiyari olmakla birlikte bazı durumlarda⁹² ticaret unvanının ek kısmı bulunması zorunludur⁹³.

⁸⁶ Şener, 2017: 43; Cengil, 2022: 305.

⁸⁷ Ülgen vd., 2015: 391; Arkan, 2018: 274; Ayhan, 2012: 45; Yongalık, 2002: 5; Bahtiyar, 2001: 109.

⁸⁸ Çağlar ve Özdamar, 2006: 122; Baştuğ ve Erdem, 1993: 103; Çamoğlu, 2023: 14; Poroy vd., 2023: 408.

⁸⁹ Şener, 2017: 44; Cengil, 2022: 305; Ülgen vd., 2015: 391; Arkan, 2018: 274; Ayhan, 2012: 45; Yongalık, 2002: 5; Bahtiyar, 2001: 109.

⁹⁰ TTK 43/1 hükmü “Anonim, limited ve kooperatif şirketler, işletme konusu gösterilmek ve 46 ncı madde hükmü saklı kalmak şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler. Ticaret unvanlarında, “anonim şirket”, “limited şirket” ve “kooperatif” kelimelerinin bulunması şarttır. Bu şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı veya soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamaz.” şeklindedir.

⁹¹ Şener, 2017: 44; Kendigelen ve Kırca, 2022: 30; Çebi, 2023: 57; Çamoğlu, 2023: 14.

⁹² Bu zorunluluk halleri TTK bağlamında TTK 45. Maddesi uyarınca “bir ticaret unvanına Türkiye’nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde....” ve TTK 48 uyarınca “Her şube, kendi merkezinin ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak zorundadır.” hükmü gereği buna göre şubeler ticaret unvanlarının eki olarak “şube” ibaresini ticaret unvanlarında kullanmak zorundadırlar. Bir diğer ek kullanımının zorunlu olduğu durum ise TTK 269 maddesinin

Limited şirketin unvanının çekirdek kısmında “işletme konusu” ve “limited şirket” ibaresinin bulunması zorunludur. Birden çok işletme konusunda bulunmasında bir sakınca yoktur. Limited şirketin unvanında işletme konusu bulunmaksızın sadece ortakların ad veya soyadıyla limited şirket ticaret unvanı oluşturulamaz. Limited şirket unvanında işletme konusu ve limited şirket ibaresi bulunmak şartıyla gerçek kişilerin ad veya⁹⁴ soyadları bulunabilir. Limited şirket ticaret unvanında gerçek kişilerin ad veya soyadları bulunduğu takdirde limited şirket ticaret unvanında “Ltd.Şi, LŞ, LO, Lim.Or” şeklinde şirket türüne ilişkin kısaltmalar yapılamaz⁹⁵.

Limited şirket ticaret unvanının ek kısmında ise TTK m. 46 hükmü uyarınca “*Tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında, üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte bulunmamak, gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olmamak şartıyla; her ticaret unvanına, işletmenin özelliklerini belirten veya unvanda yer alan kişilerin kimliklerini gösteren ya da hayalî adlardan ibaret olan ekler yapılabilir.*” Bu kapsamda limited şirket çekirdek kısmı ad soyad şeklinde olabileceği gibi, “medya”, “adali” gibi ekler de olabilir⁹⁶.

Bununla beraber Ticaret unvanları hakkındaki tebliğ⁹⁷ göre de ticaret unvanlarına ilişkin bazı düzenlemeler yapılmıştır. Tebliğin 4/1⁹⁸ maddesine göre işletme konusu ve şirket türünü gösteren ibareler Türkçe olmalıdır. Mezkur tebliğin ikinci fıkrası ise “*Ticaret unvanında yer alacak ibareler, tacirin kimliği, işletmesinin genişliği, önemi ve finansal durumu hakkında üçüncü kişilerde yanlış bir görüşün oluşmasına sebep olacak nitelikte ve gerçeğe aykırı olamaz.*” şeklindedir⁹⁹. Yine tebliğin 4/5 maddesinin birinci cümlesi gereğince “*Anonim ve limited şirketlerin ticaret unvanında işletme konularından en az birinin yer alması zorunludur. İşletme konusunu gösteren ibarelerde kısaltma yapılamaz.*” Dolayısıyla

“...ve ticaret unvanını buna “tasfiye hâlinde” ibaresini ekleyerek kullanmakta devam eder.” hükmü gereği şirketin tasfiye halinde olmasıdır. Özkan, 2018: 245-246.

⁹³ Ülgen vd., 2015: 393; Cengil, 2022: 306; İmregün, 1996: 70; Poroy ve Yasaman, 2015: 410; Arkan, 2018: 278.

⁹⁴ TTK 43/2 hükmü burada “veya” ibaresini kullansa da bu “veya” ibaresini “ve” olarak algılamak gerekir. Bu yönde bkz. Ülgen vd., 2015: 400; Hamamcıoğlu, 2022: 49.

⁹⁵ Şener, 2017: 44; Ülgen vd., 2015: 399; Arkan, 2018: 278.

⁹⁶ Pulaşlı, 2022: 732.

⁹⁷ RG., S. 14.02.2014, T. 28913.

⁹⁸ Tebliğin 4/1 hükmü “*İşletme konusu ile şirket türünü gösteren ibareler Türkçe olmak kaydıyla ticaret unvanı serbestçe belirlenebilir.*” şeklindedir.

⁹⁹ Tebliğin İltibas kenar başlıklı 5. Madde hükmü ise “*Bir ticaret unvanı, Türkiye’nin herhangi bir sicil müdürlüğüne daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olan ek yapılmadan tescil edilemez. Daha önceden tescil edilmiş bir ticaret unvanının, Türk Ticaret Kanununun 46 ncı maddesi kapsamındaki ek ve işletme konusunu gösteren ilk ibaresi aynı olan diğer bir ticaret unvanına ayırt edici bir ek yapılmadan tescil edilemez. Daha önce tescil edilmiş ticaret unvanının eki ile kendi eki aynı olan, ancak ekten sonra gelen işletme konusunu gösteren ilk ibaresi farklı olan ticaret unvanı, ayırt edici bir ek yapılmadan tescil edilebilir. Daha önce tescil edilmiş bir ticaret unvanından yalnızca şirket türünü gösteren ibareleri farklı olan diğer bir unvan, ayırt edici ek yapılmadan tescil edilemez.*” şeklindedir.

şirket sözleşmesinde birden fazla işletme konusunu yer alması halinde bunların birinin gösterilmesi yeterlidir¹⁰⁰.

Pulaşlıya göre, limited şirketin işletme konusu değişirse bu değişikliğe uygun olarak ticaret unvanı da değiştirilmelidir. Sadece işletme konusunun çevresi genişletirse bu durumda da değişikliğe uygun olarak ticaret unvanının değiştirilmesinde de fayda vardır¹⁰¹. İşletme konusunun tamamen değiştirilmesi şeklinde olmayıp işletme konusunun genişletilmesi durumunda ticaret unvanları hakkındaki tebliğin 4/5 hükmü “*Anonim ve limited şirketlerin ticaret unvanında işletme konularından en az birinin yer alması zorunludur*” hükmünden yola çıkarak ticaret unvanının değiştirilmesine gerek olmadığı sonucu çıkarılabilir¹⁰².

1.2.3.1.2.2. Limited Şirketin Merkezinin Bulunduğu Yer

Şirket merkezi şirketin idari, hukuki ve ticari faaliyetlerinin yürütüldüğü ve toplandığı yeri ifade eder¹⁰³. Limited şirket hukuki veya fiili bağlantısı bulunmak kaydıyla istediği yeri şirket merkezi olarak belirleyebilir¹⁰⁴. Limited şirketin merkezi şirketin kanuni ikametgahıdır¹⁰⁵.

Limited şirket sözleşmesinde belirtilen merkezle şirketin adresinin aynı olması gerekmez. Limited şirket sözleşmesinde eğer şirket merkezi ile birlikte idare edildiği adres veya işletmesinin adresi de gösterilmişse şirketin adresinin limited şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla değiştirilmesi halinde limited şirket sözleşmesi bu duruma uygun hale getirilmelidir¹⁰⁶.

Limited şirket sözleşmesinde belirtilen merkez tek olmalıdır. Limited şirketin faaliyette bulunduğu diğer adresler şube, temsilcilik veya acente vasfı taşır. Limited şirket sözleşmesinde bulunan şirket merkezi Türkiye’de yer almalıdır. Limited şirket sözleşmesinde yer alacak şirket merkezinin ayrıca açık adres¹⁰⁷ şeklinde belirtilme zorunluluğu

¹⁰⁰ Hamamcıoğlu, 2022: 49.

¹⁰¹ Pulaşlı, 2022: 733.

¹⁰² Hamamcıoğlu, 2022: 49.

¹⁰³ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 98; Göle, 1986: 187; Bahtiyar, 2001: 112; Ülgen vd., 2015: 166; Dinç, 2017: 52.

¹⁰⁴ Kendigelen, 1996: 307; Bahtiyar, 2001: 112; Çebi, 2023: 58; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 99; Hamamcıoğlu, 2022: 53.

¹⁰⁵ Doğanay, 2004: 1384; Pulaşlı, 2022: 733.

¹⁰⁶ Doğanay, 2004: 1384; Pulaşlı, 2022: 732; İmregün, 1996: 267.

¹⁰⁷ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu anonim şirketler yönünden verdiği bir kararında “....Görüldüğü üzere artık mevzuatta esas sözleşmede adresin belirleneceğine dair bir husus yer almamaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki; şirketin merkezinin değiştirilmesi esas sözleşme değişikliğini gerektirmesine rağmen, adres değişikliği, esas sözleşme değişikliğini gerektirmeyip sadece yönetim kurulu kararı ve bunun sicile tescili yeterli olmaktadır.” Şeklinde değerlendirme yapmıştır. Yarg. HGK, E.2017/418, K. 2020/260 (erişim tarihi: 07.04.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

bulunmamaktadır¹⁰⁸. Şirket merkezi şirket sözleşmesinde merkez olarak Türkiye yer alan bir ilin veya mahalli idarenin açıkça yer alması yeterlidir¹⁰⁹.

Limited şirket merkezinin TTK 586/1 maddesine göre limited şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil edilmesiyle tüzel kişilik kazanır¹¹⁰. Bu durumda limited şirket sözleşmesinde yer alan şirketin merkezi şirketin tescil edileceği yeri de belirlemektedir¹¹¹.

Limited şirket sözleşmesinde yer alan şirket merkezinin bir önemli etkisi¹¹² de 6100 sayılı Hukuk Mahkemeleri Kanununda yer alan şirketler ve ortaklarıyla ilgili davalardaki yetkili mahkeme açısındanadır. HMK m. 14/2 hükmüne göre *“Özel hukuk tüzel kişilerinin, ortaklık veya üyelik ilişkileriyle sınırlı olmak kaydıyla, bir ortağına veya üyesine karşı veya bir ortağın yahut üyenin bu sıfatla diğerlerine karşı açacakları davalar için, ilgili tüzel kişinin merkezinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir. Ayrıca yine HMK 6. maddesi uyarınca “genel yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.” buna göre limited şirketlere ilişkin açılacak davalarda genel yetkili mahkeme de şirket merkezinde bulunan mahkemelerdir¹¹³. Son olarak şirket merkezi şirketin Türk limited şirketi olup olmadığının ve şirket uyuşmazlıklarına ilişkin uygulanacak hukuk bakımından da etkilidir¹¹⁴.*

1.2.3.1.3. Esaslı Noktaları Belirtilmiş ve Tanımlanmış Bir Şekilde Şirketin İşletme Konusu

Limited şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlardan birisi de esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusudur. TTK’de işletme konusuna ilişkin bir tanım yer almamakla birlikte işletme konusu şirketin faaliyet alanların bütünü olarak tanımlanabilir¹¹⁵.

¹⁰⁸ Kendigelen, 1996: 308; Çevik, 2003: 154; Çebi, 2023: 58.

¹⁰⁹ İmregün, 1996: 266; Kendigelen, 1996: 308; Bahtiyar, 2001: 112; Çebi, 2023: 58.

¹¹⁰ Doğanay, 2004: 1384; Pulaşlı, 2022: 733.

¹¹¹ Şener, 2017: 46; Yıldız, 2007: 88; Bahtiyar, 2001: 113.

¹¹² Bu etkinin yanı sıra Cengil diğer etkileri şu şekilde belirtmiştir. Yetkili icra dairesinin belirlenmesinde İİK’nin HMK’ya yaptığı atıf dolayısıyla şirkete karşı girişilen icra takiplerinde yetkili icra dairesinin belirlenmesinde şirketin merkezi etkilidir. İflas davalarında şirket merkezi aksi ispatlanıncaya kadar muamele merkezi sayıldığından bu açıdan şirket merkezinin diğer etkisi iflas davalarındaki yetkili mahkemenin belirlenmesi açısındanadır. TBK 89. Maddesine göre borcun ifa yerinin belirlenmesinde yine şirket merkezi rol oynayabilir. Yine kural olarak genel kurul şirket merkezinin bulunduğu yerde yapılır. Şirket sözleşmesinin tescili TTK 587/1 uyarınca şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil olunur. Merkez ticari işletme hukukuna göre işletme merkezinin belirlenmesinde rol oynar. Belirli ilan işlemlerinin yerine getirilmesi için merkez yine önem taşımaktadır. Cengil, 2022: 309-310.

¹¹³ Şener, 2017: 46; Çebi, 2023: 58.

¹¹⁴ Alışkan, 2013: 178; Arslanlı ve Domaniç: 1989: 43; Çebi, 2023: 58.

¹¹⁵ Kırca vd., 2013: 58; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 207.

Kanun koyucunun limited şirket sözleşmesinde işletme konusunu zorunlu kayıt olarak saymasının temel amacı şirketin faaliyet konusunun somutlaştırması gerekliliğidir. Limited şirket sözleşmesine bakıldığı takdirde ilgili limited şirketin faaliyet alanının saptanması gerekir. Belirsiz bir konuda belirlenecek işletme konusu, her türlü konu veya her türlü ticari iş şeklinde şirketin işletme konusu belirlenemez¹¹⁶. Bu açıdan “iç ve dış ticaret”, “hizmet” gibi genel nitelikte ve belirsiz sayılabilecek ifadelerin işletme konusu olmaması gerekir¹¹⁷.

TTK m. 573/3’e göre limited şirketler yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilirler. Bu çerçevede bir limited şirket banka veya sigorta şirketi olarak kurulamaz. Banka ve sigortacılık faaliyetleri Bankacılık Kanununun 7. maddesi ve Sigortacılık Kanununun 3.maddesine göre anonim şirketler tarafından yapılabilir¹¹⁸. Yasak olmayan konunun ayrıca iktisadi de olması gerekir. Dolayısıyla ekonomik bir amaç taşımayan örneğin bilimsel bir amacı olan limited şirket kurulamaz¹¹⁹.

TTK m. 125/2 ve Türk Medeni Kanun’un 48. maddesi uyarınca limited şirket bütün haklara ve borçlara haizdir. Limited şirket sözleşmesinde bulunan işletme konusu TTK’de ultra vires ilkesinin yer almamasından dolayı limited şirketin hak ve borçlarının sınırını çizmez¹²⁰. Ultra vires ilkesi şirketin ehliyetinin şirket sözleşmesinde yer alan işletme konusuyla sınırlandırılmasını ifade eden ilkedir. Bu ilkeye göre şirket sözleşmesinde yer alan şirketin işletme konusuna dahil işlemler geçerlidir. Şirket sözleşmesinde yer alan işletme konusunun sınırını aşan işlemler ise yok hükmündedir¹²¹. Ultra vires ilkesi TTK’de yer almamıştır. Dolayısıyla ticaret şirketi olan limited şirketin işletme dışındaki konularda da hak ehliyetine ilişkin bu ilke artık mevcut değildir¹²².

Bununla beraber limited şirket sözleşmesinde belirtilen işletme konusu limited şirket açısından başka hususlar yönünden önem ihtiva eder. TTK m. 629/1 hükmü gereğince limited şirket müdürlerinin temsil yetkisinin kapsamına ve sınırlandırılmasına ilişkin olarak anonim şirket hükümlerine yollama yapılmıştır. Bu durumda TTK 371. maddesi uygulama alanı bulur. TTK 371. maddesine göre ise limited şirketi temsil edenler şirketin amacına ve işletme konusuna giren konularda her türlü işlemi yapmaya yetkilidirler. TTK m. 371/2’ye göre ise temsil yetkisine sahip olanların üçüncü kişilerle yapmış olduğu işletme konusu dışındaki işlemler de şirketi bağlar. Ancak üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında olduğunu bildiği veya durumun gereğinden bilebilecek durumda olduğu ispat edilirse bu işlem şirketi

¹¹⁶ Şener, 2017: 46; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 632; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 100.

¹¹⁷ Şener, 2017: 46; Bahtiyar, 2001: 115; Tütüncü, 2023: 4052.

¹¹⁸ Çamoğlu, 2023: 19; Poroy vd., 2023: 411; Pulaşlı, 2022: 727; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3068.

¹¹⁹ Yıldız, 2007: 83; Alışkan, 2013: 164; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 622.

¹²⁰ Pulaşlı, 2022: 734.

¹²¹ Poroy vd., 2021: 113; Alışkan, 2012: 208; Bahtiyar, 2001: 123; Yıldız, 2006: 322.

¹²² Pulaşlı, 2022: 54.

bağlamayacaktır. Limited şirket sözleşmesinin ilan edilmiş olması bu durumun ispatı açısından tek başına yetmez. Dolayısıyla işletme konusu, şirket konusu dışında yapılan iş ve işlemlerde önemini korumaktadır¹²³.

İşletme konusunun etkili olduğu bir başka husus ise bağlılık yükümlülüğü ve rekabet yasağı açısındandır. Şirket ortaklarının ve müdürlerin bağlılık yükümlülüklerinin sınırları tespit edilirken gündeme gelecek husus şirketin işletme konusudur¹²⁴.

1.2.3.1.4. Esas Sermayeye, Esas Sermaye Paylarına İlişkin Kayıtlar Bulunması Halinde İmtiyazlara ve Esas Sermaye Gruplarına İlişkin Kayıtlar

Esas sermaye şirketin faaliyetlerini ve amacını gerçekleşmesi için pay sahiplerinin şirkete taahhüt ettikleri payların toplamını ifade eder¹²⁵. Limited şirket sözleşmesinde esas sermaye itibari tutarının bulunması gerekir. Limited şirket şirket esas sermayesinin asgari ne kadar olacağı TTK m. 580/1’de belirtilmiştir. Buna göre limited şirketin esas sermayesi en az on bin Türk Lirasıdır. Bir sermaye şirketi olan limited şirketin sermayesi belirlidir. Bu sermayenin de şirket sözleşmesinde yer alması zorunludur¹²⁶. Kanunen belirlenen asgari sermaye miktarını TTK 580/2 uyarınca Cumhurbaşkanının on kata kadar artırma yetkisi vardır. Bu yetki ekonomik dalgalanmaların yaşanması halinde kanun değişikliği yapılmaksızın bu dalgalanmalara karşı refleks gösterme hızını arttırmayı amaçlar¹²⁷. Bu çerçevede 7887 sayılı Cumhurbaşkanı kararıyla¹²⁸ 01.01.2024 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek kaydıyla limited şirketler için en az esas sermaye tutarı elli bin Türk Lirasına yükseltilmiştir.

Limited şirket esas sermayesi nakdi olabileceği gibi aynı de olabilir. Nitekim TTK 581. maddeye göre *“Üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz veya tedbir bulunmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fıkri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar ve adlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz.”* Bunun yanında TTK 127¹²⁹

¹²³ Şener, 2017: 47-48; Pulaşlı, 2022: 734; Hamamcıoğlu, 2022: 61.

¹²⁴ Şener, 2017: 49; Yıldız, 2007: 88.

¹²⁵ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 102; Öz, 2020: 9; Moroğlu, 2018: 1; Bahtiyar, 2022: 352; Yıldız, 2007: 76; Bahtiyar, 2001: 125; Poroy vd., 2023: 409; Alışkan, 2013: 124.

¹²⁶ Poroy vd., 2023: 409; Şener, 2017: 49; Hamamcıoğlu, 2022: 65.

¹²⁷ Tütüncü, 2023: 4120; Hamamcıoğlu, 2022: 68; Çebi, 2023: 59.

¹²⁸ RG., 32380 S. 25.11.2023 T.

¹²⁹ TTK 127. madde hükmü *“Kanunda aksine hüküm olmadıkça ticaret şirketlerine sermaye olarak; a) Para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar, b) Fıkri mülkiyet hakları, c) Taşınurlar ve her çeşit taşınmaz, d) Taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları, e) Kişisel emek, f) Ticari itibar, g) Ticari işletmeler, h) Haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler, i) Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar, j) Devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer, konabilir. Kanunun 307 nci maddesinin ikinci, 342 nci maddesinin birinci ve 581 inci maddesinin birinci fıkra hükümleri saklıdır.”* şeklindedir.

uyarınca da limited şirkete aynı sermaye konulması mümkündür¹³⁰. Şirketin esas sermayesinde aynı nitelikte bir değer varsa TTK 578. madde¹³¹ bu değerlere ilişkin anonim şirketlere atıf yapılmıştır. Bu atıf sonucu aynı değerlere ilişkin özellikle TTK m. 339/2 ve TTK m. 343 hükümleri önem arz eder¹³².

TTK m. 339/2'ye göre aynı olarak konan sermaye ve bunlara ilişkin değerlerin ana sözleşmede yer alması gerekir. Yine aynı sermayeye ilişkin verilecek payların miktarı, işletme veya bir ayının devralınması söz konusu ise bunların bedellerinin limited şirket sözleşmesinde yer alması gerekir. TTK 343'de ise aynı değerlere nasıl değer biçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Buna göre limited şirketin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince ayınlara veya devralınacak işletmelere değer biçmek maksadıyla bilirkişi atanır¹³³.

Ortaklar şirkete belli bir miktar parayı sermaye olarak getirebilirler. Bu getirilen para nakdi sermaye olarak anılır¹³⁴. Nakdi sermayeye ilişkin TTK 585. maddesi esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında anonim şirketlere ilişkin hükümleri kıyasen uygulanacağını düzenlemiştir. Bu durumda TTK 344. maddesine göre nakden taahhüt edilen sermayenin değerleri ortaklar tarafından en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce geri kalanın ise şirketin tescilini izlen yirmi dört ay içinde ödeneceği anonim şirketlere yapılabilecek atıf sonucu uygulama alanı bulur. Bununla beraber TTK 585. maddesine 7099 sayılı kanunla nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi şartının limited şirketler bakımından uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla anonim şirketlere yapılan atıf neticesinde tescilden önce nakit sermayenin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödenmesi zorunluluğu limited şirketler açısından söz konusu değildir. Böylece şirket sözleşmesinde aksine düzenleme yoksa hiçbir ödeme yapılmaksızın limited şirket kurulabilir¹³⁵. TTK 344. maddesinde yer alan nakit sermaye taahhütlerinin tescilden sonra yirmi dört ay içinde ödenmesi yükümlülüğü ise limited şirketler için devam etmektedir¹³⁶.

Esas sermaye itibari tutarının yanı sıra, esas sermaye paylarının sayısı, esas sermaye paylarının itibari değeri de şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlardandır. Esas sermaye payının sayısının şirket sözleşmesinde gösterilmesi TTK'de payların bütünlüğü

¹³⁰ Şener, 2017: 32; Bahtiyar, 2022: 352; Tekinalp, 2020: 534; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 418.

¹³¹ TTK 578 hükmü "*Aynı sermaye, ayınların veya işletmelerin devralınması ve özel menfaatler hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümler uygulanır.*" şeklindedir.

¹³² Şener, 2017: 33; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 418; Poroy vd., 2023: 415.

¹³³ Şener, 2017: 33; Pulaşlı, 2022: 735.

¹³⁴ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 479; Bilgeç, 2019: 238; Kırca vd., 2013: 345.

¹³⁵ Pulaşlı, 2022: 735; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3058.

¹³⁶ Bilgeç, 2019: 239; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3076.

ilkesi söz konusu değildir. Bunun sonucu olarak ortaklar birden fazla sermaye payına¹³⁷ sahip olabilir¹³⁸.

Esas sermaye paylarının itibari değerinin de zorunlu kayıt olarak şirket sözleşmesinde bulunması gerekir. İtibari değer belirlenirken TTK m. 583 dikkate alınır. Bunun sonucunda limited şirket sermaye paylarının itibari değeri en az yirmi beş Türk Lirası ve katları olarak belirlenebilir. TTK m. 583/2'ye göre esas sermaye paylarının itibari değerleri birbirinden farklı olabilir ancak bu farklı nitelikteki itibari değerlerin de yirmi beş Türk Lirası olarak ve katları olarak belirlenmesi zorunludur¹³⁹. İşte bu itibari değerlerin Türk Lirası olarak şirket sözleşmesinde gösterilmesi zorunludur¹⁴⁰. Şirketin durumunun iyileştirilmesi amacıyla payların itibari değerlerinin yirmi beş TL'nin altına inmesi mümkündür (TTK m. 583/1-2.c). Bu durumda itibari değer kaç TL'ye kadar indirilebileceğine ilişkin bir düzenleme yoktur¹⁴¹.

Limited şirket sözleşmesine ilişkin zorunlu kayıtlardan birisi de esas sermaye paylarına özgülenen imtiyaz ve esas sermaye paylarının gruplarıdır. TTK'da Limited şirketlere ilişkin imtiyazlı esas sermaye payına imtiyaz tanınabileceği kabul edilmiştir¹⁴². TTK'de oyda imtiyaza ilişkin 618. madde hariç limited şirketlerde imtiyazlı esas sermaye paylarına, imtiyazların korunmasına veya imtiyazların hüküm ve sonuçlarına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır¹⁴³. Yine limited şirketlere ilişkin anonim şirket hükümlerine yapılan atıflar arasında anonim şirketteki imtiyazlara paylara ilişkin maddeler açısından bir atıf da bulunmamaktadır¹⁴⁴.

Öğretide Limited şirketler açısından imtiyazlara ilişkin olarak anonim şirketlerdeki imtiyaza ilişkin düzenlemelerin kıyasen uygun düştüğü ölçüde uygulanması gerektiği vurgulanmıştır¹⁴⁵. Bu durumda TTK 478. madde hükümleri uygulanacaktır. Payda, oyda, karda, rüçhan hakkı gibi durumlarda imtiyaz söz konusu olabilir¹⁴⁶. Bu durumda kıyasen

¹³⁷ İtibari değer hükümlerine göre pay sayısına ilişkin bir örnek verilirse 30.000 TL'lik esas sermayesi bulunan şirket 100 TL'lik paylara bölünürse 300 tane pay oluşacaktır. Bu payların sayısı limited şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlardandır. Cengil, 2022: 315.

¹³⁸ Şener, 2017: 51.

¹³⁹ Şener, 2017: 51.

¹⁴⁰ Cengil, 2022: 316.

¹⁴¹ Bu hususa ilişkin bkz. 2.3.4.8.1. Payların İtibari Değerinin Düşürülmesi

¹⁴² Nitekim TTK 576/1-c hükmü bunu açıkça ortaya koymuştur. Ayrıca TTK 576'nın gerekçesinde de bu husus şu şekilde vurgulanmıştır “*imtiyazlı esas sermaye payı olup olmadığı sorusuna olumlu cevap verilip tartışma sona erdirilmiştir.*”

¹⁴³ Şener, 2017: 192; Çoştan, 2012: 87; Tekinalp, 2020: 553; Hamamcıoğlu, 2022: 72-73.

¹⁴⁴ Çoştan, 2012: 87.

¹⁴⁵ Şener, 2017: 192; Çoştan, 2012: 88; Tekinalp, 2020: 553; Yıldız, 2007: 113; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 713.

¹⁴⁶ Tekinalp aykırı bir hüküm olması sebebiyle limited şirkette imtiyazlara ilişkin 478/4 maddesinin uygulanamayacağı ve yine sınırlayıcı bir hüküm olan 479. maddenin limited şirketteki imtiyazlara paylara ilişkin uygulanamayacağı kanaatindedir. Tekinalp, 2020: 553-554.

uygulanması gereken bir diğer madde de TTK 454. maddedir. TTK 454. maddesi imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkindir¹⁴⁷.

Oyda imtiyaz konusunda ise TTK m. 618/2 ve 3'te limited şirketlere has düzenlemeler olduğu için anonim şirketlerde oyda imtiyazı düzenleyen TTK 479. maddesi limited şirketlere kıyasen uygulanmaz¹⁴⁸.

Kanunda “*varsa imtiyazlar ve esas sermaye paylarının grupları*” şeklinde ifade edilen bu zorunlu kaydın esasen imtiyazlı pay oluşturmak zorunlu olmadığı için TTK 577’de düzenlenen “*şirket sözleşmesinde öngörülmesiyle şartıyla bağlayıcı olan hükümler*” kısmında düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir¹⁴⁹.

1.2.3.1.5. Müdürlerin Adları, Soyadları, Unvanları, Vatandaşlıkları

Müdürler limited şirketlerde yönetim ve temsil organıdır¹⁵⁰. Şirket sözleşmesinde yönetici organı oluşturan müdürlerin adlarının, soyadlarının, unvanlarının ve vatandaşlıklarının yer alması zorunludur. Müdürler gerçek kişi veya tüzel kişi olabilir. Gerçek kişi müdürlerin adları soyadları vatandaşlıkları ile tüzel kişi¹⁵¹ müdürlerin ticaret unvanları limited şirket sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlardır¹⁵².

6762 sayılı Ticaret Kanunun aksine limited şirketlerde özden yönetim¹⁵³ ilkesi terk edilerek TTK 623 hükmüyle birlikte şirketin yönetim ve temsilinin şirket sözleşmesiyle belirlenmesi düzenlenmiştir. Dolayısıyla anonim şirketle birlikte limited şirketlerde de seçilmiş yönetim ilkesi benimsenmiştir¹⁵⁴. Dolayısıyla TTK 623. maddesi ve müdürlerin adlarının, soyadlarının, unvanlarının ve vatandaşlıklarının şirket sözleşmesinin zorunlu unsurlarından sayan TTK 576/1-d hükmü uyumludur¹⁵⁵.

Limited şirket müdürlerinin kuruluşta şirket sözleşmesiyle belirlemesine ilişkin bir diğer husus ise TTK m. 623/1’e göre şirketin ortaklarından en az birisinin şirkete ilişkin ve yönetim yetkisine sahip olması zorunludur¹⁵⁶.

¹⁴⁷ Şener, 2017: 192; Çoştan, 2012: 88; Tekinalp, 2020: 553; Yıldız, 2007: 113; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 713.

¹⁴⁸ Kendigelen ve Kırca, 2022: 322.

¹⁴⁹ Kendigelen, 2012: 485; Moroğlu, 2016: 360; Bahtiyar, 2022: 356; Yıldız, 2007: 89; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 634.

¹⁵⁰ Yıldız, 2007: 244; Şener, 2017: 641; Karaahmetoğlu, 2018: 26; Çamoğlu, 2023: 181.

¹⁵¹ Tüzel kişilerin müdür sıfatına haiz olabileceğine ilişkin TTK 623/2 hükmü şu şekildedir. “*Şirketin müdürlerinden biri bir tüzel kişi olduğu takdirde, bu kişi bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişiyi belirler.*”

¹⁵² Hamamcıoğlu, 2022: 87; Şener, 2017: 51; Yıldız, 2007: 89.

¹⁵³ Özden organ ilkesi şirket sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadığı zaman tüm ortakların yönetim ve temsil yetkisi yükümlülüğü bulunmasıdır. Kendigelen, 2012: 536; Bahtiyar, 2022: 368; Şener, 2017: 643; Pulaşlı, 2022: 821.

¹⁵⁴ Bahtiyar, 2022: 368; Şener, 2017: 643; Yıldız, 2007: 176; Kendigelen, 2012: 536; Pulaşlı, 2022: 821; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 677.

¹⁵⁵ Şener, 2017: 642; Tekinalp, 2020: 602.

¹⁵⁶ Kendigelen, 2012: 536.

1.2.3.1.6. Şirket Tarafından Yapılacak İlanların Şekli

Limited şirket sözleşmesinde yer alması gereken son zorunlu kayıt yapılacak ilanların şeklidir. Şirket tarafından şirketin ortaklarına, alacaklılara ve ilgili üçüncü kişilere yapılacak ilanların şeklinin limited şirket sözleşmesinde zorunlu kayıt olarak yer alması gerekir. İlanların şekline ilişkin zorunlu kaydın şirket sözleşmesinde yer almasının nedeni şirketle ilişkisi olan veya olması muhtemel kişilerin korunması ve bu kişilerin şirketi takip etmelerini kolaylaştırmaktır¹⁵⁷. Bu durumda limited şirket sözleşmesinde ilanların yerel bir gazete, noter suretiyle veya taahhütlü mektup gibi araçlarla yapılmasının öngörülmesi mümkündür¹⁵⁸.

TTK 576/1-e maddesinde düzenlenen limited şirket sözleşmesinde zorunlu kayıt olan yapılacak ilanların şekli ve TTK 587/1-k hükmünde yer alan sicilin olumlu olumlu etkisinden yararlanacak hususlar arasında sayılan şirket sözleşmesinde yer alması kaydıyla müdürlerin ortaklara yapacağı ilanlardan farklıdır. TTK m. 587/1-k'da müdürlerin ortaklara yapacağı ilanlardan bahsedilmiştir. Bu madde kapsamındaki ilanların muhatabı ortaklardır. Oysa zorunlu kayıt olarak TTK m. 576/1-e hükmünde böyle bir ibare bulunmamakta hükmün lafzi yorumundan 576/1-e'deki zorunlu kaydın herkese yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla TTK m. 576/1-e ve 587/1-k hükmü arasında ilanların yöneldiği kişiler açısından fark görülmektedir¹⁵⁹.

Anonim şirketler açısından esas sözleşmede yer alması gereken kayıtlar arasında TTK 339/2-i de şirkete ait ilanların nasıl yapılacağı içerikte yer alması gereken kayıtlardan birisi olarak sayılmıştır. Anonim şirketlerde sicilin ve tescilin olumlu etkisine ilişkin madde olan 354/1-h'da ise “*Şirketin yapacağı ilanların şekli; esas sözleşmede buna ilişkin hüküm bulunduğu takdirde, yönetim kurulu kararlarının pay sahiplerine nasıl bildirileceği*” şeklinde yer almış dolayısıyla anonim şirketlere ilişkin böyle bir çelişki meydana gelmemiştir¹⁶⁰.

1.2.4. Şirket Sözleşmesinde Öngörülme Halinde Bağlayıcı Olan Kayıtlar

1.2.4.1. Genel Olarak

TTK 576. maddede yer alan zorunlu kayıtlarla asgari düzeyde bir limited şirket sözleşmesi düzenlenebilir. Zorunlu kayıtlarla yapılan limited şirket sözleşmesi şirket ortaklarının arzu ettiği seviyede bir şirket ortaya çıkarmayabilir. Dolayısıyla kanun koyucu

Kendigelen; bu şartın yönetime ilişkin profesyonelleşme çabasına uygun olmadığını; bu düzenlemenin pratik fayda sağlamayacağını, tek ortaklı limited şirketlerde bu düzenlemeyle birlikte şirket otağının aynı zamanda müdür olarak atanmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Kendigelen, 2012: 536.

¹⁵⁷ Şener, 2017: 51; Bahtiyar, 2001: 145-146; Yıldız, 2007: 89.

¹⁵⁸ Hamamcıoğlu, 2022: 87-88; Şener, 2017: 51; Bahtiyar, 2001: 146; Yıldız, 2007: 89.

¹⁵⁹ Hamamcıoğlu, 2022: 87- 88.

¹⁶⁰ Hamamcıoğlu, 2022: 88. Hamamcıoğlu, TTK 587/1-k da yer alan hükmün de anonim şirketlere ilişkin TTK 354/1-h hükmü gibi kaleme alınması gerektiğini belirtmiştir. Hamamcıoğlu, 2022: 88.

TTK 577 maddesinde on dört bent halinde şirket sözleşmesinde öngörülmesi halinde bağlayıcı olan kayıtlar düzenlenmiştir¹⁶¹.

Bu hususlar 577. maddede “a) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemeler. b) Ortaklara veya şirkete, esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, ön alım, geri alım ve alım hakları tanınması. c) Ek ödeme yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı. d) Yan edim yükümlülüklerinin öngörülmesi, bunların şekli ve kapsamı. e) Belirli veya belirlenebilir ortaklara veto hakkı veya bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması hâlinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan hükümler. f) Kanunda ya da şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya da zamanında yerine getirilmemeleri hâlinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri. g) Kanuni düzenlemeden ayrılan rekabet yasağına ilişkin hükümler h) Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin özel hak tanıyan hükümler. ı) Genel kurulda karar almaya, oy hakkına ve oy hakkının hesaplanmasına ilişkin kanuni düzenlemeden ayrılan hükümler. i) Şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri. j) Bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler. k) Çıkma hakkının tanınması ile bunun kullanılmasının şartları, bu hâllerde ödenecek olan ayrılma akçesinin türü ve tutarı. l) Ortağın şirketten çıkarılmasına ilişkin özel sebepleri gösteren hükümler. m) Kanunda belirtilenler dışında öngörülen sona erme sebeplerine dair hükümler.” şeklinde belirtilmiştir.

Bu sayılan kayıtlardan bazıları kanunda bu madde haricinde düzenlemesi olmayan kayıtlardır. Örneğin ortaklara paylara ilişkin olarak alım, gerialım veya ön alım hakkı tanıyan kayıt bu türden bir kayıttır. Yine bu kayıtlar kanundaki bazı boşlukları dolduran cinstendir. Örneğin ek edim yükümlülüğünün kapsamı ve şeklini belirleyen kayıt boşlukları doldurucu bir işlev görür¹⁶².

Zorunlu olmayan bu kayıtların şirket sözleşmesinde yer alması hem şirketi hem de şirketin organlarını bağlar. Limited şirketin organları bir karar alırken limited şirket sözleşmesinde yer alan bu hükümleri gözeterek karar alır¹⁶³. TTK 577. maddesinde yer alan bu kayıtlara ilişkin şirket sözleşmesi dışında örneğin iç yönerge veya borçlar hukuku karakteri taşıyan sözleşmelerle düzenlenmesi bu kayıtların şirketi ve şirketin organları yönünden bağlayıcı etkisinin mümkün olmadığı sonucunu verir¹⁶⁴. Bu durumda bu tür sözleşmelere

¹⁶¹ Çamoğlu, 2023: 22-23; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 425; Şener, 2017.

¹⁶² Tekinalp, 2020: 531.

¹⁶³ Tekinalp, 2020: 531; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 635; Bahtiyar, 2001: 152; Yıldız, 2007: 91; Çebi, 2023: 60; Dinç, 2017: 55;

¹⁶⁴ Şener, 2017: 52; Yıldız, 2007: 91.

borçlar hukuku sözleşmesi hükümleri gözüyle bakılır¹⁶⁵. Bu kayıtlar limited şirketin kendisine has bir nitelik olarak şahıs şirketi karakterinin de bulunmasıyla ilişkilendirilebilir. Bu kayıtlar bir yönüyle limited şirketin şahıs şirketi karakterini ön plana taşıyıcı kayıtlardır¹⁶⁶.

TTK 577. maddede yer alan kayıtların sınırlı sayıda olup olmadığına ilişkin öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir kısım yazarlara göre bu kayıtlar maddede sınırlı sayıda belirtilmiştir. Ayrıca TTK 577. maddesinin gerekçesi¹⁶⁷ de bu yöndedir¹⁶⁸. Bunun yanı sıra bu kayıtların sınırlı sayıda olmadığını, TTK'nin başka maddelerinde de bazı hususların limited şirket sözleşmesinde yer alması kaydıyla bağlayıcı olacağının düzenlendiğini diğer görüş olarak belirten yazarlar bulunmaktadır¹⁶⁹. Örneğin¹⁷⁰ TTK 582. maddede “*Kurucular tarafından, kurulmakta bulunan şirketle ilgili olarak, şirket hesabına alınan malların bedelleri ile şirketin kurulmasında hizmeti geçenlere tanınan menfaatler şirket sözleşmesine yazılır.*” Şeklindeki düzenlemeye göre kuruculara ilişkin menfaatlerin limited şirket sözleşmesinde yer alması gerekir¹⁷¹.

Kanaatimizce de bu kayıtlar sınırlı sayıda değildir. Gerekçede kanun bu kayıtların sınırlı olduğu vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra kanunun diğer bölümlerinde yer alan TTK m. 582, TTK m. 1527, TTK 584. madde hükümlerde bu kayıtlara ilişkin şirket sözleşmesinde öngörülmek suretiyle bağlayıcılık öngörmüştür. Bu durumda kanunun bu maddelerin ayrıca TTK 577. hükmünde yer vermemesi maddenin gerekçesiyle çelişir bir durum ortaya çıkarır. Bu durumda ilgili hükümlerin kanunda yer almasının bir amacı ve önemi kalmaz. Dolayısıyla bu kayıtlar sınırlı sayıda kabul edilmemelidir¹⁷².

Bu kayıtlar zorunlu kayıtlar gibi şirket sözleşmesinin olmazsa olmaz kayıtları değildir. Dolayısıyla bu maddede belirtilen kayıtlara ilişkin düzenleme şirket kurulurken oluşturulan şirket sözleşmesinde yer alabilir veya daha sonra şirket sözleşmesinin değiştirilmesi suretiyle de şirket sözleşmesine eklenebilir. Bir diğer husus şirket sözleşmesinde yer alan zorunlu kayıtların şirket sözleşmesi değişikliği kaldırılması mümkün değildir. Zorunlu kayıtlara ilişkin

¹⁶⁵ Pulaşlı (Şerh), 2022: 3072; Şener, 2017: 52.

¹⁶⁶ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 635; Çebi, 2023: 60.

¹⁶⁷ TTK 577. maddenin gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir. “*İşte 577 nci madde bu kayıtları sınırlı sayıda (numerus clausus) göstermektedir.*”

¹⁶⁸ Pulaşlı (Şerh), 2022: 3072; Akın ve Cankat, 2022: 985.

¹⁶⁹ Şener, 2017: 53; Hamamcıoğlu, 2022: 91; Çebi, 2023: 60; Tütüncü, 2023: 4064; Yıldız, 2007: 91.

¹⁷⁰ Yine TTK 584. Maddeye göre çıkarılan intifa senetleri, TTK 1527/1 hükmüne göre elektronik ortamlardaki müdürler kurulu toplantısına ilişkin TTK 1527/2 ‘de yer alan elektronik genel kurula ilişkin düzenlemeler de bu duruma örnek gösterilebilir. Hamamcıoğlu, 2022: 91; Çebi, 2023: 60.

¹⁷¹ Şener, 2017: 53; Hamamcıoğlu, 2022: 91.

¹⁷² İsviçre hukukunda 01.01.2023 tarihinde yürürlüğe girecek şekilde mehz Art. 776a OR. maddesi ilga edilmiştir. Gerekçe olarak ise maddenin işlevsiz kalması kanunun diğer maddelerinde de bu hususların düzenlenmiş olması nedeniyle yeni bir düzenlemenin ise oldukça uzun olacağı ve kafa karıştırıcı nitelikte olacağı belirtilmiştir. Bunun yerine ticaret sicil yönetmeliğinde yer alacak bir düzenleme ile bu tür kayıtlara ilişkin gerekliliklerin ticaret sicil müdürlüğü tarafından yerine getirilebileceği vurgulanmıştır. Tütüncü, 2023: 4064.

şirket sözleşmesi hükümleri değişikliğe uğrasa da şirket sözleşmesinde değişmiş haliyle yer almak zorundadır. TTK 577. maddesinde öngörülen şirket sözleşmesinde yer almasıyla bağlayıcılık kazanan kayıtlar bakımından ise böyle bir zorunluluk yoktur. Bu kayıtlar şirket sözleşmesinde yer alırken değişiklik yapılarak kaldırılabilir. Kaldırılan konuda yerine yeni bir düzenleme yapma mecburiyeti yoktur.

1.2.4.2. Esas Sermaye Paylarının Devrinin Sınırlandırılmasına İlişkin Kayıtlar

Limited şirkette esas sermaye payının devrine ilişkin düzenleme TTK 595. maddede düzenlenmiştir. TTK m. 595'e göre esas sermaye payının devri yazılı devir sözleşmesi, sözleşmeyi yapanların imzalarının noterce onaylanması ve devrin genel kurul tarafından onaylanması şartlarına bağlamıştır¹⁷³.

Limited şirket sözleşmesi düzenlenirken ortaklar devre ilişkin bazı kurallar getirerek esas sermaye payının devrine ilişkin bağlam kuralları öngörebilirler. Bu kayıtla limited şirkete ortak olacak kişilere ilişkin belirlemeler yapılabilir. Yine bu kayıtla limited şirket pay devrinin tamamen yasaklanması da mümkündür. Pay devrinin limited şirket sözleşmesiyle tamamen yasaklanabileceğine ilişkin TTK m. 595/4 hükmüne göre şirket sözleşmesiyle sermaye payının devrinin yasaklanması mümkündür¹⁷⁴.

Limited şirket sözleşmesiyle zorunlu olmayan esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılmasına ilişkin kanuni hükümlerden ayrılan düzenlemelere ilişkin kayıt konularak esas sermaye payının devrinin kolaylaştırılması da mümkündür. Örneğin TTK 595/2 hükmünde şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun bulunmasının şart olduğu düzenleme altına alınmıştır. Maddeye göre devrin geçerli olması bu onaya bağlı tutulmuştur. Limited şirket sözleşmesinde bu onayın aranmayacağına ilişkin bir kayıtla bu kolaylaştırma yapılabilir¹⁷⁵. Söz konusu genel kurul onayı limited şirket sözleşmesiyle kaldırılmasa dahi bu onaya ilişkin yetersayılar ağırlaştırılabilir. Limited şirket genel kurul onayının alınacağı nisap TTK 620. maddesine göre toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğudur. İşte bu yetersayı limited şirket sözleşmesinde daha da ağırlaştırılabilir¹⁷⁶.

¹⁷³ Tekinalp, 2020: 531; Yıldız, 2007: 139.

¹⁷⁴ Şener, 2017: 53-54; Poroy vd., 2023: 428.

¹⁷⁵ Bilgili ve Demirkapı, 2021: 525; Bozkurt, 2023: 578.

¹⁷⁶ Pulaşlı (Şerh), 2022: 3104; Çebi, 2023: 240; Kendigelen ve Kırca, 2022: 172; Demirkapı, 2008: 325; Türe, 2022: 157; Poroy vd., 2023: 430.

1.2.4.3. Ortaklara Veya Şirkete, Önerilmeye Muhatap Olma, Önalım, Geri Alım Ve Alım Hakları Tanınmasına İlişkin Kayıtlar

TTK m. 577/1-b’de yer alan bu bent muhatap olma, ön alım, geri alım ve alım haklarıyla ilgili esas sermaye paylarının bu haklara bağlanmasına ilişkin tek hüküm olma vasfına sahiptir¹⁷⁷. TTK 577/1-b’de sayılan bu haklardan başka bu haklara benzer nitelikte bir hakkın şirket sözleşmesinde yer alıp almayacağı değerlendirildiğinde bu hakların konusunu esas sermaye payı oluşturduğundan bu haklara ilişkin TTK 577. maddesine yönelik sınırlı sayımla ilgili tartışmanın etkisi bulunmamaktadır. Örneğin satım hakkı da bu bentte sayılmasa bile hakların konusu olan esas sermaye payı açısından satım hakkını TTK 577/1-b maddesinde yer almadığı için dışlamak bir pratik bir fayda barındırmaz¹⁷⁸. Bu hakların konusu her ne kadar esas sermaye payı olsa da bu haklar ortakların kişiliklerine tanınmıştır. Bu durumda payın devredilmesi yahut ortaklık sıfatının kaybedilmesi bu hakların da artık payı devralan kişiye geçeceğine ilişkin sonucu beraberinde getirmez¹⁷⁹.

Muhatap olma hakkı payını devredecek kişiye, sahibi olduğu paylarını muhatap olma hakkının sahibine devretmesi için payı devralması için öncelikle teklif yapma yükümlülüğü yükler¹⁸⁰. Örneğin limited şirket sözleşmesinde payını satmak isteyen ortağın pay sahiplerinin hepsine, bir kısmına veya başka bir belirleme olarak şirketi kuran pay sahiplerine payını satmadan öneride bulunma zorunluluğu yükleyen kayıtlar konabilir¹⁸¹. Alım hakkı ise bu hakka sahip şirket ortağına yapacağı tek taraflı irade beyanıyla şirket ortaklarının payını devralma hakkı tanır¹⁸². Geri alım hakkı payını devreden limited şirket ortağına payını önceden devreden ortağın yapacağı irade açıklamasıyla devrettiği payları geri alma imkânı sağlar. Önalım hakkı ise bu hakkın sahibine şirket payının üçüncü kişiye devredilmesi halinde öncelikle payın kendisine devredilmesini talep etme hakkı verir¹⁸³. Ön alım hakkıyla önerilmeye muhatap olma arasındaki fark satış olgusu açısındanadır. Önerilmeye muhatap olmada bir satış olgusunun devreye girmesi gerekmez. Bu hak sadece satış niyetinin varlığı

¹⁷⁷ Tekinalp, 2020: 532.

¹⁷⁸ Akın ve Cankat, 2022: 986. Yazarlara göre TTK 577. maddenin gerekçesinde ifade edilen sınırlı sayıdaki belirleme TTK 577. maddesinde düzenlenen on dört bentle ilgilidir. Bu durumda tartışılması gereken bentlerin içeriği değil bu on dört bende on beşinci bendin dahil edilip edilemeyeceğidir. Akın ve Cankat, 2022: 985.

¹⁷⁹ Bahtiyar (Ön Alım), 2001: 90; Yıldız, 2007: 143; Balsever, 2017: 67. Aksi yönde Bilgili ve Demirkapı, 2021: 425-426. Yazarlar bu hakların aynı zamanda esas sermaye payının devrine ilişkin kanuni düzenlemelerden sapan hüküm niteliğinde olduğunu belirttikten sonra bu hakların şahsa veya paya bağlanabileceğini belirtmiştir. Kanaatimizce kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere ortaklara veya şirkete denilmek suretiyle de bu hakların kişilere bağlanabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca bu hükümlerin amacının şirketin belirli kişilerle devam etmek olduğu hususu bu şekildeki bir yorumu da destekler niteliktedir.

¹⁸⁰ Bozkurt, 2016: 256; Akın ve Cankat, 2022: 986.

¹⁸¹ Poroy vd., 2021: 677.

¹⁸² Bozkurt, 2016: 256; Akın ve Cankat, 2022: 989.

¹⁸³ Akın ve Cankat, 2022: 990.

halinde devretmek isteyen ortağa bir yükümlülük yükler. Ön alım hakkının devreye girmesi için ise bir satış olgusunun varlığı şarttır¹⁸⁴.

TTK 577/1-b uyarınca göre limited şirket sözleşmesiyle ortaklara veya şirkete esas sermaye paylarıyla ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım veya alım hakkı tanınmasının temel bir amacı vardır. Limited şirket sözleşmesinde yer alan bu kaydın temel amacı limited şirketin belirli kişilerle devam etmek istemesidir¹⁸⁵. Limited şirket sözleşmesinde ortaklara esas sermaye paylarıyla ilgili koyulan bu kayıt şirketi ve ortakları bağlar. Bu bentte yer alan kayıtlar şirket sözleşmesinde yer alırsa şirkete, şirketin ortaklarına ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir¹⁸⁶. Buna ilişkin düzenlemeler eğer şirket sözleşmesinde yer almazsa ve ortaklar arasında böyle bir sözleşme yapılırsa artık buna ilişkin sözleşme paysahipleri sözleşmesi niteliğinde olur ve sadece taraflar arasında ileri sürülebilir¹⁸⁷.

1.2.4.4. Ek Ödeme Yükümlülüklerine İlişkin Kayıtlar

Ek ödeme yükümlülüğü ortağın veya bir kısım ortakların şartların gerçekleşmesi dahilinde esas sermaye ait pay bedeli hariç nakit ödemede bulunmasıdır¹⁸⁸. Dolayısıyla limited şirketlerde ortağın tek borcunun esas sermaye payının bedelini ödemek olduğu söylenemez. Bu durumda limited şirketlerde tek borç ilkesi hâkim değildir¹⁸⁹.

TTK 603 maddeye göre şirket sözleşmesinde belirtilmesi halinde esas sermaye bedeli dışında ek ödeme ile de yükümlü olabilirler¹⁹⁰. Bu yükümlülük tüm ortaklar için olabileceği gibi bazı ortaklar için de söz konusu olabilir. Dolayısıyla ek ödeme yükümlülüğü belli şartlar gerçekleştiği halde şirket ortaklarının hepsinin veya bir kısmının esas sermaye pay bedelinin dışında nakit ödemesini ifade eder¹⁹¹.

Limited şirkette ek ödeme yükümlülüğü öngörülecekse bu yükümlülük mutlaka şirket sözleşmesinde yer almalıdır. Genel kurul veya müdürlerin istemiyle ek ödeme yükümlülüğü meydana getirilemez¹⁹². Limited şirket sözleşmesinde ek ödeme yükümlülüğün şekli ve kapsamı hakkında da kayıt bulunmalıdır¹⁹³. Esas sermaye paylarına ek ödeme yükümlülüğü

¹⁸⁴ Bahtiyar (Ön Alım), 2001: 90; Çebi, 2023: 61.

¹⁸⁵ Şener, 2017: 54; Poroy vd., 2021: 676.

¹⁸⁶ Bozkurt, 2023: 579.

¹⁸⁷ Şener, 2017: 54.

¹⁸⁸ Tekinalp, 2020: 587; Çebi, 2023: 286; Karakılıç, 2014: 108; Doğrusöz Koşut, 2021: 424;

¹⁸⁹ Tekinalp, 2020: 586; Çamoğlu, 2023: 118; Alışkan, 2013: 114; Poroy vd., 2023: 487; Karakılıç, 2014: 109.

¹⁹⁰ TTK gerekçesinde ek ödeme yükümlülüğünün amacı "...finansal yönden kötü duruma düşen, bilanço ağı bulunan şirkete ortakların yapacakları ek ödemelerle yardımcı olmalarıdır." şeklinde ifade edilmiştir.

¹⁹¹ Tekinalp, 2020: 587; Şener, 2017:408; Karakılıç, 2014: 141; Alışkan, 2013: 150; Çoştan, 2015: 70.

¹⁹² Tekinalp, 2020: 588; Şener, 2017: 407; Dinç, 2017: 58-59; Yasan, 2018: 571.

¹⁹³ Şener, 2017: 54.

getirilmek isteniyorsa bunların öngörülmesi, kapsamı ve şeklinde kilit rol oynayan kavram limited şirket sözleşmesine koyulacak bu kayıtlardır¹⁹⁴.

Ek ödeme yükümlülüğü şirket sözleşmesinde esas sermaye payını esas alan belirli bir tutar olarak belirlenir. Bu tutar net bir miktar olabileceği gibi sermaye payının belli bir oranı şeklinde de belirlenebilir¹⁹⁵. Ek ödeme yükümlülüğü esas sermaye payına bağlıdır. Bu da ek ödeme yükümlülüğünün ortağın kendi şahsındaki özelliklere bağlanmaması sonucunu doğurur¹⁹⁶. Esas sermaye payına bağlı ek ödeme yükümlülüğü, esas sermaye payının devri söz konusu olduğunda payı devralana esas sermaye payına bağlı olmanın sonucu olarak intikal eder¹⁹⁷.

Ek ödeme TTK m. 603/3¹⁹⁸'e göre belirlenecek ek ödeme tutarı esas sermaye itibari değerinin iki katını aşamaz. Ek ödeme yükümlülüğü TTK m. 603/3'e uygun olarak esas sermaye payına göre esas sermaye payının yarısı şeklinde de belirlenebilir¹⁹⁹.

1.2.4.5. Yan Edim Yükümlülüklerine İlişkin Kayıtlar

Yan edim yükümlülüğü ortakların limited şirkete karşı yerine getirmekle yükümlü oldukları aynı, hizmet veya olumsuz edimlerini ifade eder²⁰⁰. TTK 606/1. maddesi uyarınca şirketin işletme konusunun gerçekleşmesine hizmet etmek amacıyla yan edim yükümlülükleri öngörülebilir. Yan edim yükümlülüğünün konusunu ek ödeme yükümlülüğünün aksine nakit ödemeler oluşturmaz. Şirketin işletme konusunu gerçekleştirmeye yarayan nitelikteki edimlerdir. Örneğin şirketin işletme konusuyla bağlantılı olarak şirkete bazı ürünlerin teslimi öngörülebilir. Yine şirketin işletme konusuna uygun olarak depo tahsis edilmesi şeklinde yan edim yükümlülüğü öngörülebilir²⁰¹.

Limited şirket ortaklarının asli yükümlülüğü esas sermaye payını ödemek oluşturur. Yan edim yükümlülüğü ise ikincil nitelikte bir yükümlülük olup; şirket ortaklarına yapma, katlanma veya kullandırma edimleri şeklinde ortaya çıkar²⁰². Yan edim yükümlülüklerin bütün sermaye paylarına bağlanması mümkün olduğu gibi sadece belli kısım paylara da bağlanması mümkündür²⁰³. Yan ödeme yükümlülüğü TTK 602/2. maddede de belirtildiği üzere

¹⁹⁴ Tekinalp, 2020: 532.

¹⁹⁵ Şener, 2017: 511; Karakılıç, 2014: 117; Yasan, 2018: 571.

¹⁹⁶ Tekinalp, 2020: 588; Kendigelen ve Kırca, 2022: 273; Pulaşlı, 2022: 798; Can, 2011: 16; Şener, 2017:409; Yıldız, 2007:190; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 744; Bahar Sayın, 2019: 35.

¹⁹⁷ Tekinalp, 2020: 588; Şener, 2017: 410.

¹⁹⁸ TTK 603/3 hükmü *“Ek ödeme yükümlülüğü şirket sözleşmesinde ancak esas sermaye payını esas alan belirli bir tutar olarak öngörülebilir. Bu tutar esas sermaye payının itibarı değerinin iki katını aşamaz.”* şeklindedir.

¹⁹⁹ Çamoğlu, 2023: 118.

²⁰⁰ Tekinalp, 2020: 590; Çamoğlu, 2023: 119; Dinç, 2016: 77.

²⁰¹ Bahtiyar, 2022: 396.

²⁰² Pulaşlı, 2022: 801; Şener, 2017: 449; Bahar Sayın, 2019. 31; Dinç, 2016: 83.

²⁰³ Şener, 2017: 56; Dinç, 2016: 77.

yan edim yükümlülükleri esas sermaye payına bağlıdır. Bunun neticesinde söz konusu esas sermaye payına sahip kişi yükümlülüğü yerine getirmekle yükümlüdür. Paya bağlı olan yan edim yükümlülüğü aynı zamanda esas sermaye payını devralana intikal eder²⁰⁴.

Yan edim yükümlülüğü ancak şirket sözleşmesiyle²⁰⁵ öngörülmesi halinde ortakları bağlar. Yan edim yükümlülüğü kuruluş aşamasındaki limited şirket sözleşmesinde öngörülebileceği gibi şirket sözleşmesinin değiştirilmesi suretiyle de öngörülebilir²⁰⁶. Yan edim yükümlülüğü açık ve belirgin olmalıdır. Bunun nedeni yan edim yükümlülüğüyle ulaşılmaya çalışan sonuç yönünden yan edim yükümlülüğünün etkisini gösterebilmesidir²⁰⁷.

Limited şirket sözleşmesiyle belirlenecek yan edim yükümlülüklerinin kapsamı, ifa zamanı ve diğer ana noktalar şirket sözleşmesinde düzenlenmelidir. Ayrıntıya ilişkin hususlar TTK 606/2 uyarınca genel kurul kararına²⁰⁸ bırakılabilir²⁰⁹.

TTK m. 606/3'e göre şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmiş bir karşılığı veya uygun bir karşılığı bulunmayan ve özkaynak ihtiyacını karşılamaya hizmet eden nakdî ve ayni edim yükümlülükleri, ek ödeme yükümlülüğüne ilişkin hükümlere tabidir. Bunun sonucu olarak nakdi şekilde bir yan edim yükümlülüğü öngörülürse veya kanuni tariftten uzaklaşan yan edim yükümlülükleri ek ödeme yükümlülüğü olarak değerlendirilir. Örneğin ortaklara şirket sözleşmesiyle şirket kredilerine ilişkin teminat gösterme şeklindeki yükümlülük şirket sözleşmesinde yan edim yükümlülüğü olarak öngörülmüş olsa bile TTK 606/3 gereği ek ödeme yükümlülüğü olarak değerlendirilir²¹⁰. Yan edim yükümlülüklerinin bir karşılığı olmalıdır. Yan edim yükümlülüğü yerine getirilirken yerine getirene bir edimin karşılığı ödenemezse de bu yükümlülük ek ödeme yükümlülüğü taşır²¹¹.

1.2.4.6. Ortaklara Veto Hakkı Veya Bazı Ortaklara Üstün Oy Hakkı Taniyan Kayıtlar

Veto hakkı belirli bir kararın alınmasında iradesinin etkisi olan kişiye veya kişilere kararın alınmasını önleme hakkı veren bir haktır²¹². Veto hakkı, şirket organlarının karar

²⁰⁴ Şener, 2017: 450; Yıldız, 2007: 192; Yasan, 2018: 616; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 747; Çebi, 2023: 291; Can, 2011: 19.

²⁰⁵ Yan edim yükümlülüğünün bir borçlar hukuku sözleşmesine bağlı olmadığı ortaklık sözleşmesine dayandığı dolayısıyla borçlar hukukuna ilişkin yan edim yükümlülüklerine ilişkin kuralların limited şirket sözleşmesine uygun düştüğü ölçüde uygulanabileceği hakkında bkz. Dinç, 2016: 77.

²⁰⁶ Kendigelen ve Kırca, 2022: 284.

²⁰⁷ Pulaşlı, 2022: 802.

²⁰⁸ Öğretide bu noktada TTK 616/2-d' de yer alan şirket sözleşmesiyle öngörülmesi halinde genel kurulun devredilemez yetkilerinden birisi olan yan edim yükümlülükleri hakkında iç yönerge çıkarılması yetkisiyle birlikte değerlendirildiğinde genel kurulun iç yönerge çıkarmak suretiyle yan edim yükümlülüğüne ilişkin ayrıntıları düzenlemesinin mümkün olduğu belirtilmiştir. Hamamcıoğlu, 2022: 228; Çamoğlu, 2023: 120; Şener, 2017: 454; Kendigelen ve Kırca, 2022: 284.

²⁰⁹ Tekinalp, 2020: 590-591; Bahtiyar, 2019: 473.

²¹⁰ Çamoğlu, 2023: 120.

²¹¹ Tekinalp, 2020: 591; Dinç, 2016: 89.

²¹² Altay, 2009: 491; Şener, 2017:56; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 636.

alması için bütün şartlar sağlansa bile kullanıldığı zaman şirket organlarının alınmasını istediği kararın engelleyebilen bir haktır²¹³. Esasen ortakların oy birliği gereken kararlarda oylamaya katılmaması veya olumsuz oy kullanması da bir nev'i veto hakkının ulaşmak istediği sonuca ortakları ulaştırmaktadır²¹⁴.

Veto hakkı esas sermaye pay oranı gözetilmeksizin ortağın şahsına tanındığından karar alma aşamasında oldukça etkili bir husustur²¹⁵. Veto hakkı genel kurul kararlarına karşı kullanılabilir²¹⁶. Veto hakkının hangi genel kurul kararlarına karşı kullanılacağı açıkça belirtilmelidir. Tüm kararlara karşı veto hakkı tanınması şirketin karar almasını oldukça güçleştirir²¹⁷. Veto hakkı vekil aracılığıyla da kullanılabilir²¹⁸.

Veto hakkı sadece şirket sözleşmesinde yer almalıdır²¹⁹. Bu hakkın şirket sözleşmesinde yer almadan genel kurul kararı şeklinde veya ortakların kendi arasında yaptığı bir sözleşme ile kararlaştırılması mümkün değildir²²⁰. Veto hakkı etkin kullanılabilmesi için limited şirket sözleşmesinde ihtiyari kayıt olarak yer alması önemlidir. Limited şirket sözleşmesi dışında elde edilen veto hakkı kanuna uygun olarak alınan genel kurul kararını tabiri caize bloklayamaz. Dolayısıyla veto hakkı işlevsiz bir duruma düşer²²¹.

TTK 577/1-e’de veto hakkına ilişkin “Belirli veya belirlenebilir ortaklara” şeklinde bir ifade yer almıştır. Bu ifadenin yarattığı etki bazı yazarlarca payların devri noktasında farklı değerlendirilmiştir. Bazı yazarlara göre belirli ortaklar ifadesi veto hakkının şahsa bağlanmış veto hakkını ifade eder. Şahsa bağlanmış veto hakkı dolayısıyla esas sermaye payının devri neticesinde devralana geçmez. Belirlenebilir ortaklar ifadesi ise esas sermaye payına bağlı veto hakkını ifade eder dolayısıyla bu esas sermaye paylarının devrinde veto hakkı esas sermaye payını devralana geçer²²².

Bazı yazarlara göre ise hükümdeki “belirlenebilir ortaklar” ibaresinin veto hakkının kişisel bir hak olması nedeniyle ve hükmün konuluş amacı ve mehzaz kanun hükümleri göz önüne alınmıştır. Bu yazarlara göre “belirlenebilir ortaklar” ibaresinin şirket sözleşmesinde tanımlanan ve belirtilen niteliklere haiz ortaklar olarak değerlendirilmesi gerektiğini

²¹³ Bilgili ve Demirkapı, 2021: 426; Şener, 2017: 56.

²¹⁴ Gülerci, 2020: 3056; Hamamcıoğlu, 2022: 311.

²¹⁵ Şener, 2017: 56; Hamamcıoğlu, 2022: 317.

²¹⁶ Tekinalp, 2020: 532; Şener, 2017: 57; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3176.

²¹⁷ Şener, 2017: 58. Yazar ayrıca veto hakkının bir zaman sınırlamasına tabi tutulabileceğini belirtmiştir. Örneğin ortaklığın kuruluşundan itibaren ortağın payımı devretmesi durumunda esas sermaye pay devirlerini onaylayan genel kurul kararlarına karşı bir ortağın veto hakkına sahip olabileceği kararlaştırılabilir. Şener, 2017: 58.

²¹⁸ Gülerci, 2020: 3066.

²¹⁹ Hamamcıoğlu, 2022: 321.

²²⁰ Hamamcıoğlu, 20212: 325.

²²¹ Bilgili ve Demirkapı, 2021: 426.

²²² Bilgili ve Demirkapı, 2021: 426.

dolayısıyla veto hakkının esas sermaye payına bağlanması ve bu payın devrinde devralana geçmeyeceğini belirtmişlerdir²²³.

Kanaatimizce de veto hakkı niteliği gereği kişiye bağlanan bir hak olup payın devrilmesi halinde devri mümkün değildir. Veto hakkı kişiye bağlanır. Bu açıdan TTK'nın limited şirketler açısından hem sermaye şirketi özelliği taşıyan hükümleri hem de şahıs şirketi unsurları taşıyan hükümleri göz önüne alındığı zaman veto hakkının kanun koyucu tarafından limited şirketler açısından şahıs şirketlerine ilişkin bir hükmü olduğu kabul edilebilir²²⁴.

TTK 577/1-e'de limited şirket sözleşmesine veto hakkının yanı sıra bir genel kurul kararının oylanması sonucunda oyların eşit çıkması hâlinde bazı ortaklara üstün oy hakkı tanıyan kayıtların da yer alabileceği belirtilmiştir. Üstün oy hakkı şirket ortaklarına genel kurulda bir yapılan oylamada karar için eşit nisap çıkması halinde bu hakka sahip ortağın kullandığı karar yönünde karar alınmasını sağlar²²⁵. İsviçre hukukunda ise bu üstün oy hakkı genel kurul başkanına tanınmıştır. TTK'de ise bu hak genel kurul başkanına değil bazı ortaklara tanınmıştır. Bazı ortak kavramının içine şirket ortağı olması şartıyla genel kurul başkanı da dahil edilebilir²²⁶.

Üstün oy hakkına sahip ortakların şirket sözleşmesinde kimler olduğu belirtilmelidir. Şirketin karar almasını teknik olarak imkansız kılmaması nedeniyle üstün oy hakkının veto hakkının aksine genel kurulun bütün kararları²²⁷ için tanınması mümkündür²²⁸. Üstün oy hakkı da şahsi ve akdi nitelikte bir hak mahiyetinde olup bu hakka sahip ortağın payını devretmesi sonucunda bu hak üstün oy hakkı sona erer²²⁹.

1.2.4.7. Sözleşme Cezasına İlişkin Kayıtlar

TTK'de yer alan kanuni yükümlülükler veya limited şirket sözleşmesinde öngörülen yükümlülükler için cezai şart öngörülebilir. Şirket sözleşmesinde ek ödeme yükümlülüğü veya yan edim yükümlülüğü gibi yükümlülükler belirlenebilir. Bu yükümlülüklerle ilgili

²²³ Hamamcıoğlu, 2022: 326; Şener, 2017: 56; Kendigelen ve Kırca: 2022: 316; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3176.

²²⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da anonim şirketlere ilişkin verdiği bir kararında veto hakkını akdi bir hak niteliğinde olduğunu değerlendirmiş ve paya değil kişiye bağlı olduğunu belirtmiştir. Söz konusu kararın ilgili kısmı şu şekildedir “...veya veto hakkı veren esas sözleşme hükümleri -geçerli oldukları sonucuna varılan durumlarda- imtiyaz olarak nitelendirilemezler. Çünkü, üstün hak tanınan “pay” veya “paylar” değil, pay sahibi (A)'dır. Bu tür haklar “akdi hak”lar diye anılır ve genel hükümler çerçevesinde değerlendirilir...” Yarg. HGK T. 09.12.2020 T. E. 2017/140, K. 2020/1013 (erişim tarihi: 07.04.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

²²⁵ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 636; Şener, 2017: 59; Dinç, 2017: 56; Akbay, 2010: 179.

²²⁶ Şener, 2017: 59.

²²⁷ Üstün oy hakkının basit nitelikteki kararlar olan TTK 620. maddesinde yer alan genel kurul kararlarında uygulanmasının mümkün olduğu ancak TTK 589 ve TTK 621. maddedeki değişikliklere üstün oy hakkının tanınmasının mümkün olmadığı hakkında bkz. Akbay, 2010: 174.

²²⁸ Kendigelen ve Kırca, 2022: 320.

²²⁹ Akbay, 2010: 176.

limited şirket sözleşmesine bu yükümlülükleri ifa etmeme sonucu uygulanacak cezai hükümleri konulabilir. Cezai şart yükümlülüğe uymamanın sonucu bir miktar paranın ödenmesi olabileceği gibi ortaklıktan çıkarma da cezai şart olarak öngörülebilir²³⁰. Cezai şart için kanundan veya limited şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerin hiç veya zamanında yerine getirilmemesi hali kanunda açıkça öngörülmüştür. Bunun yanı sıra şirket sözleşmesinden veya kanundan doğan yükümlülüklerin gereği gibi yerine getirilememesi halinde de sözleşme cezası şirket sözleşmesinde öngörülebilmelidir²³¹. Limited şirket sözleşmesinde yer alacak kayıta cezai şartın ne olduğu, miktarı ve nasıl hesaplanacağı açıkça öngörülmelidir²³².

Cezai şartın pay sahipliğine ilişkin haklardan kaynaklanan hakların kullanılmasını engelleyici şekilde olmaması gerekir. Bu çerçevede cezai şart olarak oy hakkı, iptal davası açma hakkı veya kar payı alma hakkı kısıtlanamaz²³³.

Yükümlülüklerin ihlali söz konusu olduğunda kararlaştırılan cezai şartın talep edilebilmesi için, bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi dolayısıyla şirketin zarara uğramasına gerek yoktur (TBK m. 180/1). Uğranılan zarar cezai şarttan fazla olursa bu durumda cezai şartla karşılanamayan zararın tazmini için yükümlülüğe uymayan ortağın kusurlu olduğunun ispatı şarttır (TBK m. 180/2)²³⁴.

Limited şirket sözleşmesinde yer alan cezai şartın fahiş olması halinde indirilip indirilemeyeceğine ilişkin ortağın gerçek kişi olması durumunda limited şirkete ortak olmak kişiye bağlı başına tacir sıfatı bahsetmeyeceği için kural olarak TBK m. 182/3 hükmü uyarınca cezai şartın indirilmesi mümkündür. Limited şirkete ticaret şirketleri de ortak olabilir. Bu durumda ticaret şirketi niteliğine haiz olan ortaklar TTK m. 22 hükmü karşısında cezai şartın indirilmesini talep edemezler²³⁵.

1.2.4.8. Rekabet Yasağına İlişkin Kayıtlar

Limited şirketlerde sadakat yükümlülüğü, ortakların borçlarından olan bağlılık yükümlülüğünün somut olarak ortaya çıkan en önemli sonucudur. Ortakların limited şirkete karşı ekonomik anlamda rekabet etmemesinin yolu rekabet yasağından geçer²³⁶.

²³⁰ Tekinalp, 2020: 532; Çebi, 2023: 63; Dinç, 2017: 61.

²³¹ Şener, 2017: 60; Tütüncü, 2023: 4074; Dinç, 2022: 137-138. Nitekim hükmün amacı ve mehzaz OR. Art. 766a/4 hükmünün de bu yönde olması bu şekilde bir yorumlamaya ters düşmez. Şener, 2017: 60; Tütüncü, 2023: 4074; Dinç, 2022: 137-138.

²³² Dinç, 2022: 137-138; Şener, 2017: 60.

²³³ Bahtiyar, 2001: 190; Hamamcıoğlu, 2022: 499.

²³⁴ Şener, 2017: 60; Çebi, 2023: 63-64.

²³⁵ Şener, 2017: 60-61.

²³⁶ Şener, 2017: 479; Aydoğan, 2005: 7; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3195; Karakılıç, 2019: 19.

TTK 613/2 maddesine göre limited şirket ortakları şirketin çıkarlarını zedeleyecek davranışta bulunamazlar. TTK 613/2. maddesinde şirket sözleşmesiyle ortakların şirketle rekabet eden işlem ve davranışlardan kaçınmak zorunda olduklarının öngörülebileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla ortaklara doğrudan ve kanun tarafından getirilmiş bir rekabet yasağı bulunmamaktadır²³⁷. Dolayısıyla müdür olmayan ortaklar için rekabet yasağı ancak şirket sözleşmesinde rekabet yasağına ilişkin bir düzenleme mevcut olması durumunda söz konusudur²³⁸.

TTK m. 626/2’de ise müdürler için rekabet yasağı öngörülmüştür. Dolayısıyla müdür olmayan ortakların aksine müdürler kanuni bir düzenlemeden kaynaklanan rekabet yasağına tabidir²³⁹. Müdürler için öngörülen rekabet yasağı emredici nitelikte değildir. Bu düzenleme daha çok şirketin iç işleyişi ile ilgili olduğu için kamu düzeniyle ilgili değildir. TTK m. 626/2 uyarınca müdürlerin kanundan kaynaklanan rekabet yasağı şirket sözleşmesinde bu yönde bir düzenlemenin yer almasıyla veya diğer tüm ortakların yazılı onay vermesi halinde müdürler hakkında kanundan kaynaklanan bu rekabet yasağı söz konusu olmaz. Yine TTK m. 626/2 ikinci cümlesiyle limited şirket sözleşmesinde yer alacak bir kayıtla yazılı onay yerine genel kurul kararı aranabileceğine ilişkin bir düzenleme içermektedir. Tüm bu hususlar kanuni düzenlemeden sapacak şekilde rekabet yasağına ilişkin hükümleri şirket sözleşmesine kayıt olarak konulabilmesi sonucunu doğurmuştur²⁴⁰.

Ortaklar için doğrudan bir rekabet yasağı söz konusu olmadığından limited şirket sözleşmesinde yer alacak kayıt rekabet yasağının genişletilmesiyle ortaklar için de rekabet yasağı öngörmesi şeklinde olabilir²⁴¹. Şirket sözleşmesiyle ortaklara getirilen bu rekabet yasağı tüm ortaklar için veya bir kısım ortaklar için getirilebilir. Şirket sözleşmesinde rekabet yasağının kapsamı ve sınırları açıkça ortaya konulmalıdır²⁴². Şirket sözleşmesinde konulacak rekabet yasağına ilişkin hüküm müdürler açısından değerlendirildiğinde rekabet yasağının kapsamı genişletilebilir veya daraltılabilir. Hatta şirket sözleşmesiyle müdürlerin rekabet yasağına dahil olmadığı düzenlenebilir. Bu çerçevede şirket sözleşmesiyle müdürler için öngörülen rekabet yasağına ilişkin düzenleme yapılabilir²⁴³.

Şirket sözleşmesiyle öngörülen rekabet yasağının konusu şirketin işletme konusuyla yakından ilgilidir. Şirket sözleşmesinde ortaklar için öngörülen rekabet yasağının kapsamı ve

²³⁷ Göksoy, 2007: 643; Karasu, 2016: 62; Şener, 2017: 61; Yıldız, 2007: 187; Tekinalp, 2020: 616; Karakılıç, 2019: 25.

²³⁸ Demirayak, 2018: 40; Karasu, 2016: 62; Şener, 2017: 61; Yıldız, 2007: 187.

²³⁹ Şener, 2017: 757; Karakılıç, 2019: 291.

²⁴⁰ Hamamcıoğlu, 2022: 234; Şener, 2017: 61.

²⁴¹ Çebi, 2023: 64.

²⁴² Karakılıç, 2019: 106; Şener, 2017: 484; Demirayak, 2018: 42.

²⁴³ Şener, 2017: 764. Karakılıç, 2019: 223.

konusu belirlenmemişse ortaklar şirketin işletme konusu hakkındaki hususlarda rekabet yasağına tabi olurlar. Şirket sözleşmesinde zorunlu kayıt olarak yer alan şirketin işletme konusu şirketin fiilen gösterdiği ticari faaliyetleri karşılamıyor olabilir. Şirket gerçekte işletme konusundan daha dar veya daha geniş bir alanda faaliyet gösteriyor olabilir. Bu durumda şirket sözleşmesiyle belirlenen işletme konusuna değil şirketin gerçekten faaliyet gösterdiği işletme konusu dikkate alınarak rekabet yasağının sınırı belirlenmelidir²⁴⁴.

Rekabet yasağına ilişkin şirket sözleşmesi hükmü yer bakımından bir sınırlamayı içerebilir. Bu sınırlama coğrafi alan bakımından yapılabilir. Rekabet yasağının yer bakımından sınırlandırılması rekabet yasağına tabi olan kişilerle şirketin faaliyetlerini yürüttüğü coğrafi alanın kesişimidir. Ankara’da faaliyet gösteren limited şirket için Ankara sınırları için rekabet yasağının öngörülmesi gerekir²⁴⁵. Şirket sözleşmesinde müdürler için veya ortaklar için öngörülecek rekabet yasağında süresi bakımından bir düzenleme yapılabilir. Bu düzenleme müdürler bakımından müdürlük sıfatının kaybedilmesiyle sona erer. Şirket sözleşmesinde bu sıfatın kaybından sonra rekabet yasağına ilişkin süre belirlemesi mümkün değildir²⁴⁶. Ortaklar açısından limited şirket sözleşmesiyle belirlenecek rekabet yasağının süresi ise ortağın şirketten ayrılmasına kadar bir anlam ifade eder. Limited şirket sözleşmesiyle rekabet yasağının süresi ortağın ortaklık sıfatını kaybettiği tarihten sonrası için düzenlenemez. Limited şirketten ayrılan ortak şirket sözleşmesiyle bağlı değildir²⁴⁷. Ortaklığın sona ermesinden sonra rekabet yasağına ilişkin düzenlemeler şirket ve ayrılan ortak arasında ayrıca sözleşme yapılarak kararlaştırılabilir²⁴⁸.

1.2.4.9. Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmasına İlişkin Özel Hak Tanıyan Kayıtlar

Limited şirketlerde kanunen bulunması gereken iki tane şirket organı bulunmaktadır. Bunlardan birisi yönetim ve temsil organı olan müdür veya müdürler diğeri ise genel kuruldur. Genel kurul iç organ niteliğine sahip müdürlerin aksine sürekli nitelikte bir organ değildir. Genel kurul kanun tarafından toplanması gerektiğinde veya toplanması zorunlu durumlarda toplanır²⁴⁹.

TTK m. 617/1’e göre genel kurul müdürler tarafından toplantıya çağırılır. TTK m. 617/3’e göre azınlığın çağrı ve öneri hakkı bakımından anonim şirketlere atıf yapılmış olup azınlığın da genel kurula çağrı yetkisi bu kapsamda bulunmaktadır. Bu çağırma yetkisi esasen

²⁴⁴ Şener, 2017: 484; Karakılıç, 2019: 173; Aydoğan, 2005: 42.

²⁴⁵ Karakılıç, 2019: 194-195.

²⁴⁶ Karakılıç, 2019: 212.

²⁴⁷ Aydoğan, 2005: 143; Çebi, 2023: 294; Karakılıç, 2019: 215; Bağrıaçık, 2017: 257.

²⁴⁸ Çebi, 2023: 294; Karakılıç, 2019: 205.

²⁴⁹ Şener, 2017: 517; Tekinalp, 2020: 526; Akbay, 2010: 33.

azınlığa ilişkin bu kurallar istisnai durumlarda kullanılabilir²⁵⁰. Buna göre genel kurula çağrıya ilişkin TTK 617/3 hükmüne göre toplantıya çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, hazırlık önlemleri, tutanak, yetkisiz katılma konularında anonim şirketlere ilişkin hükümler, Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç, kıyas yoluyla uygulanacaktır. Dolayısıyla azlık TTK 411'e göre genel kurulu toplantıya çağırmasını müdürlerden talep²⁵¹ edebilir. Talep kabul edilirse 45 gün içinde genel kurul toplantıya çağrılır. Talep kabul edilip çağrı yapılmazsa TTK 411/4 uyarınca çağrı istem sahipleri tarafından yapılır. Müdürler azlığın talebine olumsuz yanıt verirse veya yedi iş günü içine cevap vermezse azlığın talebi doğrultusunda asliye ticaret mahkemesinden genel kurulun toplanması kararı verilmesi talep edilebilir²⁵². Bunun yanı sıra TTK 617/1 atfıyla uygulama alanı bulacak olan 411/1. maddenin son cümlesine göre limited şirket sözleşmesine konulacak bir kayıtla azınlığa verilen bu çağrı hakkı daha az esas sermaye payına sahip olan limited şirket ortaklarına da tanınabilir²⁵³. Limited şirketlerde müdürler ve azınlık ortakların genel kurula çağırma yetkisinin yanında bazı özel durumlarda bu kişilerin yanı sıra kayyımın, tasfiye memurlarının ve iflas idaresinin genel kurula çağrı yapabilme yetkisi de vardır²⁵⁴.

Limited şirketlerde genel kurulun toplantı gününden en az 15 gün önce çağırılması gerekir. 15 günlük süre şirket sözleşmesiyle uzatılabilir veya 10 güne kadar düşürülebilir (TTK m. 617/2). Bu nedenle şirket sözleşmesinde süreye ilişkin düzenleme 15 günlük sürenin artırılması yahut 10 güne kadar düşürülmesi suretiyle olabilir²⁵⁵.

²⁵⁰ Şener, 2017: 62.

²⁵¹ Yargıtay verdiği bir kararda azlığın doğrudan ortakları genel kurula çağırmasına ilişkin olarak "6102 sayılı TTK'nın limited şirketlerde genel kurulun toplanmasında çağrı usulünü düzenleyen 617/(3).maddesinde ,toplantıya çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, önlemleri, tutanak, yetkisiz katılma konularında anonim şirketlere ilişkin hükümlerin, Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç, kıyas yoluyla uygulanacağı düzenlenmiş olup, bu şekilde atıf yapılan TTK 411.maddede sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahiplerinin, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilecekleri, esas sözleşmeyle, çağrı hakkının daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabileceği, yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurulun en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılacağı, aksi hâlde çağrının istem sahiplerince yapılacağı düzenlenmiş olup, TTK 412. maddesinde ise pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemlerinin yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde ,aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağırılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin karar verebileceği düzenlemiştir .Somut uyuşmazlıkta, şirketteki diğer ortaklar, yine şirkette hissedar olan davalı ... vekili Av. ... tarafından 05.05.2014 tarihinde noter kanalı ile 12.05.2014 tarihli olağanüstü genel kurul toplantısına davet edilmiş olup, bu davet üzerine şirketin olağanüstü genel kurul toplantısı yapılmıştır .Yukarıda belirtilen kanun maddeleri çerçevesinde davalılardan ...'nin ister bizzat ister vekili vasıtasıyla yasada belirtilen prosedürü yerine getirmeden şirket hissedarlarını doğrudan olağanüstü genel kurulu toplantısına davet hakkının bulunmadığı..." Şeklinde bir değerlendirme yapmıştır. Yarg. 11 HD T. 09.03.2017, E. 2016/2371, K. 2017/1397 (erişim tarihi: 19.04.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

²⁵² Erdoğan, 2013: 54-55.

²⁵³ Tütüncü, 2023: 4081.

²⁵⁴ Akbay, 2010, 57-64. Detayları için bkz. Akbay, 2010: 57-64.

²⁵⁵ Hamamcıoğlu, 2022: 344.

TTK 577/1-h uyarınca bir veya birkaç ortağa genel kurula çağırma yetkisi limited şirket sözleşmesine konulacak kayıtla belirlenebilir. Bu hak kişiye özel bir belirleme değilse genel kurula çağrı yetkisi ortaklık sıfatının sona ermesiyle ortadan kalkar. Bunun yanı sıra genel kurula çağrıya ilişkin limited şirket sözleşmesinde yer alan kayıt kişiye özel bir belirleme değil de esas sermaye payına bağlı bir hak tanınması ise bu durumda imtiyazlı esas sermaye payı gündeme gelir. Dolayısıyla pay devrinde bu hak da payı devralana geçer²⁵⁶. Genel kurula çağrı yine şirket sözleşmesiyle bir veya birkaç müdüre bırakılabilir²⁵⁷.

1.2.4.10.Genel Kurulda Karar Almaya, Oy Hakkına Ve Oy Hakkının Hesaplanmasına İlişkin Kayıtlar

Limited şirket genel kurulunda alınabilecek kararlara ilişkin yetersayılara ilişkin olağan kararlar (TTK m. 620) önemli kararlar, (TTK m. 621) ve limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin kararlar (TTK m. 589)²⁵⁸ şeklinde bir sınıflandırma yapmak mümkündür²⁵⁹. TTK 620 ve 621. maddelerinde genel kurulda karar almaya ilişkin bazı düzenlemeler bulunmaktadır. Şirket sözleşmesine konulacak kayıtla yetersayılara ilişkin düzenleme yapılabilir.

TTK 620. maddesi “*Kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, seçim kararları dâhil, tüm genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır.*” şeklindedir. Dolayısıyla burada şirket sözleşmesine koyulacak kayıtla karar almaya ilişkin nisaplarda azaltma ve artırma yapıp yapılamayacağına ilişkin bir tartışma da gündeme gelmiştir. Bazı yazarlar²⁶⁰ TTK m. 620’de yer alan yeter sayısının hem ağırlaştırılabileceğini hem de hafifletilebileceğini belirtmiştir. Bazı yazarlar ise bu TTK m. 620 de yer alan yeter sayının kanunda yer alan asgari çoğunluğun tüzel kişinin iradesini daha etkin yansıtacağı gerekçesiyle şirket sözleşmesiyle sadece ağırlaştırılabileceğini belirtmiştir²⁶¹. Kanaatimizce de yetersayıların şirket sözleşmesiyle ağırlaştırılması mümkün fakat hafifletilmesi olanaksızdır. Özellikle Çamoğlu’nun da vurguladığı üzere kanun

²⁵⁶ Yıldız, 2007: 214; Akbay, 2010: 64; Hamamcıoğlu, 2022: 353. Şener TTK 577/1-h’da yer alan özel hak kavramının bu hakkın esas sermaye payına bağlanmasını olarak değil ortağın kişiliğine bağlanması gereken bir hak olduğunu ifade etmiştir. Tekinalp ise bu hakların ortağın kişiliğine değil esas sermaye payına bağlanmasının mümkün olduğunu ifade etmiştir. Tekinap, 2020: 533.

²⁵⁷ Yıldırım, 2008: 125; Hamamcıoğlu, 2022: 353.

²⁵⁸ Çalışmanın içeriği açısından TTK m. 589’a ilişkin değerlendirme çalışmanın ikinci bölümünde detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

²⁵⁹ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 344.

²⁶⁰ Akbay, 2010: 239; Çebi, 2023: 102.

²⁶¹ Yıldız, 2007: 227; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 35; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 670; Hamamcıoğlu, 2022: 290; Poroy vd., 2023: 524.

koyucunun iradesi bu yetersayıların ağırlaştırılabileceği ancak hafifleştirilemeyeceği yönündedir²⁶².

TTK m. 621²⁶³'de ise limited şirketler için bazı önemli kararlar öngörülmüştür. TTK m. 621'de yer alan bu kararlara ilişkin yetersayılar açısından limited şirket sözleşmesine hüküm konulmak suretiyle artırım yapılabilir fakat yeter sayının indirilmesi mümkün değildir²⁶⁴. Bu açıklamalara göre şirket sözleşmesine konulacak kayıtların genel kurulda alınacak kararların oy birliği ile alınacağı limited şirket sözleşmesinde kayıt olarak konabilir. Yine şirket sözleşmesine toplantıda temsil edilen salt çoğunluğun kararı yerine nisabı ağırlaştırıcı bir hüküm eklenebilir²⁶⁵.

TTK 577/1-I ya göre şirket sözleşmesine konulacak kayıtlarla oy hakkına ve oy hakkına ilişkin bir düzenleme yapılabilir. TTK 618/1 maddesi gereği ortakların oy hakkı esas sermaye payının itibari değeri çerçevesinde belirlenir. Buna göre her 25 TL bir oy hakkı verir²⁶⁶. Limited şirket sözleşmesinde bu ilkeden daha yüksek bir itibari değer belirlenmesi suretiyle sapılabilir²⁶⁷.

Oy hakkına ilişkin limited şirket sözleşmesi kayıtları oy hakkı bakımından sınırlama getirebileceği gibi oy hakkına imtiyaz sağlamak marifetiyle de olabilir²⁶⁸. Oy hakkının sınırlandırılmasına ilişkin kayıtlar açısından TTK 618/1 maddesi uyarınca her ortağın en az bir oya sahip olacağı hüküm altına alınmıştır. Asgari düzeydeki bu oy hakkı vazgeçilemez

²⁶² Poroy vd., 2023: 524. Yazar kanun koyucunun iradesinin bu yönde olduğuna ilişkin belirlemeyi ise şu şekilde somutlaştırmıştır. 6103 sayılı TTKYUHK'nın 26/4. maddesinde 26. maddenin 2. fıkrasının ve 3. fıkrasının limited şirketlere uyarlanarak uygulanacağını belirtmiştir. Buna göre 26. Maddenin ikinci fıkrasında yer alan "Herhangi bir sözleşmede, taahhütnamede, temliknamede veya diğer bir belgede 6762 sayılı Kanunun 388 inci maddesine madde numarası verilerek veya bu maddenin içeriğine yapılan yollamalar, Türk Ticaret Kanununun 421 inci maddesine yapılmış sayılır." düzenlemesi limited şirketlere uyarlandığında bu durumda 6762 sayılı kanundaki 421. Maddenin yerini 6762 sayılı eski ticaret kanununda limited şirketler için düzenlenen 513. maddeye ve 536. maddelerinin alacağını ifade etmiştir. TTKYUHK'nın 26/3. maddesi ise "Bir esas sözleşme esas sözleşme değişikliklerine ilişkin olarak 6762 sayılı Kanunun 388 inci maddesindekinden daha ağır nisaplar öngörülmüş olup da bunlar Türk Ticaret Kanununun 421 inci maddesinin birinci fıkrasında öngörülen nisaplardan ağırsa, bunların uygulanmasına devam olunabilir. Ağırlaştırılmış nisaplara dair esas sözleşmedeki veya herhangi bir sözleşme veya hukukî metindeki özel düzenleme Türk Ticaret Kanununun 421 inci maddesine göre daha hafifse 421 inci madde uygulanır." şeklindedir. Bu durumda limited şirketler açısından bu maddede TTK 421. maddeye yapılan atfın TTK 589 ve TTK 621. Maddesi olarak anlaşılması gerektiğini ifade etmiştir. Tüm bu hususların işaret ettiği nokta ise kanun koyucunun iradesinin nisapların ağırlaştırılmasına olanak vermek ancak hafifletilmesine olanak tanımak istememesidir.

²⁶³ TTK 621/1 hükmü "Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir: a) Şirket işletme konusunun değiştirilmesi. b) Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi. c) Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması. d) Esas sermayenin artırılması. e) Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması. f) Şirket merkezinin değiştirilmesi. g) Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi. h) Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması. ı) Şirketin feshi" şeklindedir.

²⁶⁴ Şener, 2017: 63.

²⁶⁵ Yıldız, 2007: 227; Tekinalp, 2020: 533; Tütüncü, 2023: 4082.

²⁶⁶ Tekinalp, 2020: 582.

²⁶⁷ Hamamcıoğlu, 2022: 294; Şener, 2017: 701;

²⁶⁸ Şener, 2017: 63.

nitelikte bir haktır²⁶⁹. Dolayısıyla TTK 577/1-ı da belirtilen şirket sözleşmesinde oy hakkına ilişkin sınırlama getiren kayıt birden fazla oy hakkına sahip ortaklar için uygulama alanı bulur²⁷⁰. Şirket sözleşmesiyle getirilecek bu oy hakkı sınırlaması genel kurulun bütün kararları için olabileceği gibi genel kurulun bazı kararlarına ilişkin de olabilir²⁷¹.

1.2.4.11.Şirket Yönetiminin Üçüncü Bir Kişiye Bırakılmasına İlişkin Yetkiye Dair Kayıtlar

TTK 623. maddesine göre limited şirketin yönetimi ve temsili müdürlere aittir. Yönetim yetkisi, temsil yetkisinin dışında kalan şirketin faaliyetlerini yürütmesi için yapılan işlemleri kapsar. Temsil yetkisi ise şirketi borçlandıran veya alacaklı konumuna sokan anlaşmaları yapma yetkisi olarak ifade edilebilir²⁷². TTK'nin belirli maddelerinde²⁷³ müdürlerin temsil ve yönetim yetkisini devredebileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla müdürler bir gözetim organı olarak da çalışabilirler²⁷⁴.

TTK 577/1-i'de belirtilen şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümlerine ilişkin kayıt şirket yönetiminin üçüncü kişilere bırakılmasını düzenlemiştir. Bu bent şirket yönetiminin kısmen veya tamamen müdürlerin birine veya birkaçına devredilmesine ilişkin veya şirketin temsiline ilişkin bir düzenleme içermemektedir²⁷⁵. Bunun yanı sıra TTK 623/1. maddesi ise şirketin yönetim ve temsil yetkisinin ortak sıfatını taşıyan bir müdüre veya tüm ortaklara yahut üçüncü kişilere devredilebileceği düzenlenmiştir. Limited şirketlerde şirket sözleşmesine kayıt koyulmak suretiyle şirket yönetimi üçüncü kişilere bırakılabilir. Bu durumda üçüncü kişi işleri kendi takdirine göre yapabilir. Müdürlerden onay almak zorunda değildir²⁷⁶. Müdürlerin üçüncü kişi olarak ortak olmayan kişilere bırakıldığı durumda müdürlerden en az birinin yönetim ve temsil hakkı bulunmalıdır²⁷⁷.

Yönetim ve temsil yetkisinin şirket sözleşmesinde kayıtlı düzenlenip düzenlenme zorunluluğu ve bu hususta bir iç yönerge çıkarmak gerekip gerekmediği noktasında doktrinde bazı değerlendirmeler yapılmıştır. TTK 629. maddesi temsil yetkisinin devrine ilişkin anonim şirketlere atıf yapmıştır. Anonim şirketlerde yönetim yetkisinin devri TTK 367. maddede temsil yetkisinin devri 370. maddede düzenlenmiştir. Yönetim yetkisine ilişkin TTK 367/1.

²⁶⁹ Akbay, 2010: 158.

²⁷⁰ Hamamcıoğlu, 2022: 300; Çebi, 2020: 3418.

²⁷¹ Ayтуğar, 2019: 155; Doğrusöz Koşut, 2021: 144.

²⁷² Poroy vd., 2021: 384; Tekinalp, 2020: 242; Yıldız, 2007: 254.

²⁷³ TTK 625/1-d, TTK 629. maddeler

²⁷⁴ Şener, 2017: 701.

²⁷⁵ Hammacıoğlu, 2022: 417.

²⁷⁶ Şener, 2017: 64; Yıldırım, 2008: 108.

²⁷⁷ Tekinalp, 2020: 533.

maddesi hem şirket esas sözleşmesinde bir kayıt bulunması gerektiğini hem de bir iç yönerge düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. TTK 370. maddesinde ise bu hususta bir düzenleme bulunmamaktadır. TTK 629. maddenin limited şirketin temsil yetkisinin devrine ilişkin TTK hükümlerine atıf yapması ve TTK 577/1-i maddesi de şirket yönetiminin üçüncü kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümlerinin isteğe bağlı olarak konulmasına ilişkin maddesi bu hususta değerlendirme yapmayı zorunlu kılmaktadır²⁷⁸. Buna göre Şener TTK 629/1 maddesine göre temsil yetkisinin kapsamına, sınırlamasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına ilişkin anonim şirkete ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağını dolayısıyla anonim şirketlere ilişkin TTK 370/2 hükmünde anonim şirket esas sözleşmesinde bu yönde hüküm bulunmasa da esas sözleşmede bu yönde bir düzenleme olması gerektiğini belirtmiştir²⁷⁹.

Hamamcıoğlu da yine TTK 623. maddesinin limited şirket müdür ve temsil yetkisinin şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebileceğini hüküm altına aldığını ayrıca TTK 625/1-b’de müdürlerin devredilemez görevleri arasında kanun ve şirket sözleşmesi çerçevesinde şirket yönetim örgütünün belirlenmesi hususunu da göz önünde bulundurarak temsil yetkisinin devrinin yetkisinde de şirket sözleşmesinde kayıt bulunması gerektiğini belirtmiştir²⁸⁰.

Tekinalp da yine anonim şirketlerde temsil yetkisinin devrinin TTK 367. maddesi gereğince anonim şirket esas sözleşmede bu yönde hüküm bulunması ve bu konuda bir iç yönerge oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir²⁸¹.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi²⁸² Bölge Adliye Mahkemeleri Hukuk Daireleri arasında Medya Pro. Tic. Ltd. Şti. bünyesinde ana sözleşme ile şirket yönetiminin bir kısmı kendilerine verilerek ve iç yönerge hazırlanarak kendilerine B grubu yetkisi verilen, şirket müdürü tarafından atanan, 2017 yılı itibari ile iş akitleri feshedilen, halihazırda iş mahkemesinde görülmekte olan davaları bulunan davalı gerçek kişilerin bir limited şirkette TTK’nın 553. maddesi hükmü kapsamında yönetici olup olmadıkları noktasında İstanbul BAM 14. Hukuk Dairesi ile İstanbul BAM 12. Hukuk Dairesi arasında ortaya çıkan kararlar neticesinde Bölge Adliye Mahkemeleri Hukuk Daireleri’nin kesin nitelikteki kararları arasındaki uyuşmazlığın giderilmesine yönelik kararının gerekçesinde anonim şirkete

²⁷⁸ Hamamcıoğlu, 2022: 421.

²⁷⁹ Şener, 2017: 702.

²⁸⁰ Hamamcıoğlu, 2022: 422.

²⁸¹ Tekinalp, 2020: 263.

²⁸² Yarg. 11. HD, T. 25.03. 2022, E. 2021/5943 E, K. 2022/2413 (erişim tarihi: 28.04.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

yapılan atıflar neticesinde limited şirkete ilişkin yönetim yetkisinin devrinde de şirket sözleşmesinde hüküm bulunması ve iç yönerge oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir²⁸³.

Bu durumda şirket sözleşmesinde şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümlerine ilişkin genel bir düzenleme yapılmasıyla bu konudaki işlemler tamam olmamalıdır. Ayrıca bir iç yönerge hazırlanması gerekir. Üçüncü kişiye devredilen yetkinin niteliğinin yönetim yetkisinin yönetim yetkisinin devri veya temsil yetkisinin devri niteliği taşıması bu konuda bir fark yaratmamalıdır. Şirket sözleşmesinde yönetim ve temsil yetkisinin düzenlenmesi gerektiğini ifade eden TTK 623. maddesiyle TTK 577/1-i maddesinde şirket yönetiminin üçüncü bir kişiye bırakılmasına ilişkin yetki hükümleri düzenlenebileceğine ilişkin kayıt birbirine aykırı düşmemektedir. TTK 577/1-i maddesi şirket sözleşmesinde yönetiminin üçüncü kişilere bırakılmasına olanak sağlar. Bu durumda bir bakıma yönetim yetkisinin devri de gerçekleşir. Hal böyle olunca TTK 629 m. atfı dolayısıyla TTK 367. madde gereği şirket sözleşmesi kaydı ve iç yönerge çıkarılması gerekliliği limited şirketler için de geçerli olmalıdır.

1.2.4.12. Bilanço Kârının Kullanılmasına İlişkin Kayıtlar

Bilanço karı şirketin aktif malvarlığı değerlerinin pasif malvarlığı değerinden fazlasını ifade eder. Bilanço karı yıllık kar, geçmiş yıllardan devreden kar ve çözülen yedek akçe toplamından oluşur²⁸⁴.

Limited şirkete ortak olan kişilerin esas amacı elde edilen kârı paylaşmak suretiyle kazanç elde etmektir. Kâr payı net dönem karı ve bunun için ayrılan yedek akçelerden dağıtılabilir. Kâr payı dağıtımı için TTK 608 uyarınca kanuni yedek akçeler ile şirket sözleşmesiyle kararlaştırılan kanuni yedek akçeler ve şirket sözleşmesinde kararlaştırılan sözleşmesel yedek akçeler ayrıldığında karar verilebilir²⁸⁵. Dolayısıyla elde edilen kârın hepsi dağıtılmaz. Bu kardan yedek akçe ayrılır. Yedek akçe üçüncü kişilerin alacak olarak elde

²⁸³ Kararın ilgili kısmı şu şekildedir “Yine 6102 sayılı Yasa’nın, Temsil yetkisinin kapsamı, sınırlandırılması başlıklı 629. maddesinde, müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümlerinin kıyas yolu ile uygulanacağı, müdürler tarafından şirkete hizmet akdi ile bağlı olanların sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atanması hususunda 367. madde ile 371. maddenin yedinci fıkrasının kıyasen limited şirketlere de uygulanacağı hükmüne yer verilmiştir. Buradan hareketle 6102 sayılı Yasa’nın anonim şirketlerde yönetim kurulunu düzenleyen ikinci bölümde yönetim devri başlıklı 367. maddede, yönetim kurulunun esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabileceği, bu iç yönergenin şirketin yönetimini düzenleyeceği, bunun için gerekli olan görevleri, tanımları, yerlerini göstereceği, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirleyeceği hükmüne yer verilmiştir.”

²⁸⁴ Gürbüz Usluel, 2016: 13 vd.; Adem, 2020: 99.

²⁸⁵ Dinç, 2022: 141; Yıldız, 2007: 167.

edemediği şirket malvarlığının değeridir²⁸⁶. TTK 610 uyarınca yedek akçeler konusunda anonim şirketlere ilişkin TTK hükümleri uygulanır.

Yedek akçeler kanuni yedek akçeler ve isteğe bağlı yedek akçeler olarak iki başlık altında toplanabilir²⁸⁷. Kanuni yedek akçeler kanun tarafından ayrılması zorunlu kılınan yedek akçelerdir. İsteğe bağlı yedek akçeler ise şirket sözleşmesiyle veya genel kurul kararıyla ayrılan yedek akçeler olarak ifade edilebilir²⁸⁸.

İsteğe bağlı yedek akçelerin önemli bir kısmını ise limited şirket sözleşmesiyle belirlenecek yedek akçeler oluştur. Limited şirket sözleşmesinde bu yedek akçelerin ayrılması tamamen ihtiyaridir. Limited şirket sözleşmesiyle belirli bir yedek akçe ayrımı veya kanuni yedek akçelerin miktarının artırılması öngörülebilir²⁸⁹. Yedek akçe ayrılması yoluyla bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler limited şirket sözleşmesinde öngörülebilir.

Yedek akçe ayrılması yoluyla bilanço kârının kullanılması hakkında kanundan ayrılan hükümler öngörülebileceği gibi bilanço karının hepsinin şirket ortaklarına dağıtılmayıp belli bir kısmının bir vakfa veya bir sivil toplum kuruluşuna özgülenmesi öngörülebilir²⁹⁰. Müdürlere kazanç payı dağıtılması da şirket sözleşmesine konulacak kayıtla bilanço karının kullanılması kapsamında değerlendirilir²⁹¹.

1.2.4.13.Çıkma Hakkının Tanınmasına ve Ayrılma Akçesine İlişkin Kayıtlar

Çıkma şirket ortağının kendi isteğiyle şirketten ayrılmasıdır. Esasen limited şirketlerde şirket ortaklarından birisi şirketten çıkmak isterse TTK m. 638/2’de belirtildiği üzere haklı sebeplerle şirketten çıkmasına karar verilmesi için mahkemeye başvurabilir. Haklı sebep olmaksızın ortağın şirketten ayrılmasının mümkün olduğu diğer yol TTK m. 638/1’e göre limited şirket sözleşmesinde ortağa tanınan çıkma hakkıdır. Limited şirket sözleşmesinde düzenlenen çıkma hakkının kullanılması belirli şartlara bağlı tutulabileceği gibi kullanılması için herhangi bir şarta bağlı tutulmadan da sözleşmede kayıt olarak bulunabilir²⁹². Bu çıkma ortaklardan bazılarına ilişkin olabileceği gibi ortakların tümünü de kapsayıcı şekilde limited

²⁸⁶ Şener, 2017: 64;

²⁸⁷ Gürbüz Usluel, 2016: 19; Moroğlu, 2018: 219.

²⁸⁸ Moroğlu, 2018: 219; Gürbüz Usluel, 2016: 20.

²⁸⁹ Şener, 2017: 64.

²⁹⁰ Tekinalp, 2020: 533; Çebi, 2023: 65.

²⁹¹ Şener, 2017: 65.

²⁹² Şener, 2017: 65; Poroy vd., 2023: 445- 446; Şahin: 2013: 117.

şirket sözleşmesinde yer alabilir²⁹³. Çıkma hakkı kuruluştaki şirket sözleşmesinde yer alabileceği gibi şirket sözleşmesinin değiştirilmesiyle de şirket sözleşmesinde yer alabilir²⁹⁴.

Kanunda çıkma hakkının limited şirket sözleşmesinde ne şekilde yer alacağına ilişkin bir açıklık bulunmamıştır. Limited şirket sözleşmesinde çıkma hakkı belli bir süreye²⁹⁵ tabi tutulabilir. Yine olguların²⁹⁶ gerçekleşmesine veya bazı şekli²⁹⁷ şartlara tabi tutulabilir. Şirket sözleşmesinde belirlenen çıkmaya ilişkin koşullar gerçekleştiği zaman çıkmak isteyen ortak ortaklığın tüzel kişiliğine bu hakkı kullandığını iletir. Bu hakkın kullanılması sözleşmede belirlenen duruma uygun bir şekilde yapıldığında ve çıkma şartı gerçekleştiğinde ortaklığın kabulüne bağlı değildir²⁹⁸.

TTK m. 641 uyarınca bir limited şirket ortağı şirketten ayrılırsa ortağın esas sermaye payının gerçek değerine uygun ayrılma akçesi ödenir. Limited şirket sözleşmesinde çıkma hakkı öngörülmüşse bu çıkma neticesinde ödenecek ayrılma akçesi limited şirket sözleşmesinde düzenlenebilir. Örneğin ayrılma akçesinin önceden götürü olarak hesaplanarak limited şirket sözleşmesinde yer alması mümkündür²⁹⁹. Ayrılma akçesinin şirket sözleşmesinde esas sermaye payının gerçek değerinden farklı öngörülebileceğine ilişkin bu husus sadece limited şirket sözleşmesinde çıkma hakkının düzenlendiği durumda söz konusu olacaktır. Çıkmanın diğer halleri bakımından ayrılma akçesinin kanundaki belirlemeden başka şekilde öngörülmesi mümkün değildir³⁰⁰.

Şirket sözleşmesiyle ayrılma akçesinin sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir. Limited şirket ortağına ayrılma akçesi ödenmesini öngören TTK 641 hükmü emredici niteliktedir³⁰¹. Şirket sözleşmesinde çıkma hakkına ilişkin düzenlemeler bulunmasına rağmen ayrılma akçesi ödenmesine ilişkin bir hüküm yoksa bu durumda ortağa esas sermaye payının gerçek değeri üzerinden ayrılma akçesi ödenmesi söz konusu olur³⁰².

²⁹³ Çamoğlu, 2023: 64; Öztürk Dirikcan, 2005: 32; Taşdelen, 2012: 175. Bir kısım ortaklara çıkma hakkının verilip bir kısım ortaklara çıkma hakkının verilmemesinin eşit işlem ilkesine aykırı olabileceğine ilişkin bkz. Pulaşlı, 2022: 766.

²⁹⁴ Taşdelen, 2012: 177; Şahin, 2013: 117.

²⁹⁵ Örneğin ayrılma hakkının ilk 3 yıl içinde kullanılacağı şirket sözleşmesinde kayıt olarak yer alabilir. Pulaşlı, 2022: 766; Arslanlı ve Domaniç, 1989: 768.

²⁹⁶ Şirketin üst üste zarar etmesi bu duruma örnek gösterilebilir. Tekinalp, 2020: 56.

²⁹⁷ Örneğin şirketten çıkma hakkının kullanılmasında çıkma bildirimin noter aracılığıyla yapılacağına ilişkin kayıt getirilebilir.

²⁹⁸ Taşdelen, 2012: 176-17; Şener, 2017: 753; Yıldız, 2007: 155.

²⁹⁹ Şener, 2017: 65; Cenkcı, 2018: 13.

³⁰⁰ Şener, 2017: 924; Hamamcıoğlu, 2020: 284.

³⁰¹ Şahin, 2012: 201; Taşdelen, 2012: 204; Şener, 2017: 925; Cenkcı, 2018: 12; Kendigelen ve Kırca, 2022: 247.

³⁰² Şener, 2017: 923.

1.2.4.14.Ortağın Şirketten Çıkarılmasına İlişkin Özel Sebepleri Gösteren Kayıtlar

Limited ortaklıktan çıkarılma, şirket ortağı tarafından istemediği ve bu yönde bir talebi olmadığı halde limited şirketin beyanı ile şirket ortağının ortaklık sıfatına son verilmesidir³⁰³. TTK 640'da düzenlenen çıkarılmaya ilişkin hüküm “*Şirket sözleşmesinde, bir ortağın genel kurul kararı ile şirketten çıkarılabileceği sebepler öngörülebilir.*” şeklindedir. Bu nedenle limited şirket sözleşmesinde çıkarılmaya ilişkin genel kurul kararı alınabilecek haller belirtilebilir³⁰⁴.

Şirket sözleşmesinde belirlenen sebepler sözleşmede öngörülen şekilde gerçekleştiyse çıkarma sebebinin çıkarmaya yetecek bir sebep olup olmadığı tartışılmaz³⁰⁵. Şirket sözleşmesinde yer alan çıkarılma sebepleri açıkça gösterilmelidir. Şirkete genel nitelikte çıkarma hakkı verilmesi mümkün değildir³⁰⁶.

Limited şirket sözleşmesinde çıkarma sebebi olarak yurt dışına taşınma, yan edim yükümlülüklerinin ifa edilmesinde tekrarlanan temerrüt, rekabet yasağına aykırılık gibi haller limited şirkette çıkarma sebebi olarak öngörülebilir³⁰⁷. TTK hukuki güvenliği ön plana çıkarmak maksadıyla çıkarma sebeplerinin şirket sözleşmesinde açık ve somut bir şekilde gösterilmesini hedeflemiş ve yine genel kurul kararı olmasını şart koşturmuştur³⁰⁸.

Çıkarmaya ilişkin sebepler kuruluştaki şirket sözleşmesinde yer alabileceği gibi limited şirket sözleşmesinin sonradan değiştirilmesi suretiyle de getirilebilir. Sonradan limited şirket sözleşmesinde çıkarmaya ilişkin kayıt konulacaksa bu kaydın TTK 621/3 hükmüne göre şirketin sermayesini temsil eden tüm ortakların genel kurul toplantısında oy birliği ile karar alınması şartına bağlanmıştır³⁰⁹. Çıkarma sebebine dayanılarak genel kurul tarafından alınacak karar için TTK m. 621/1-h gereğince temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkına sahip sermayenin salt çoğunluğunun bir arada bulunması şarttır³¹⁰.

³⁰³ Taşdelen, 2012: 207; Poroy vd., 2023: 458.

³⁰⁴ Şener, 2017: 66; Çebi, 2023: 65.

³⁰⁵ Taşdelen, 2012: 217; Şahin, 2013: 191.

³⁰⁶ Kendigelen ve Kırca, 2022: 228; Şener, 2017: 66; Öztürk Dirikkan, 2005: 49; Taşdelen, 2012: 216.

³⁰⁷ Şener, 2017: 900; Öztürk Dirikkan, 2005: 48; Şahin, 2013: 191.

³⁰⁸ Taşdelen, 2012: 216; Şahin, 2013: 191.

³⁰⁹ Kendigelen ve Kırca, 2022: 229.

³¹⁰ Hamamcıoğlu, 2022: 273; Kendigelen ve Kırca, 2022: 230.

1.2.4.15. Kanunda Belirtilenler Dışında Öngörülen Sona Erme Sebeplerine İlişkin Kayıtlar

Limited şirketin sona erme sebepleri TTK 636'da³¹¹ belirtilmiştir. Kanunda yer alan sona erme sebeplerinin yanı sıra şirket sözleşmesine kayıt koyulmak suretiyle yeni sona erme sebepleri öngörülebilir. Örneğin limited şirket sözleşmesinde bir ortağın ölümüyle limited şirketi sona ereceği kararlaştırılabilir. Kanuni sona erme sebeplerinin limited şirket sözleşmesine konulacak bir kayıt yoluyla sona erme sebebi olmaktan çıkarılması mümkün değildir³¹².

Limited şirket sözleşmesine konulan bu kayıtlar niteliğine göre fesih veya infisah sebebi teşkil edebilir. Fesih sebebi olarak belirlenen şirketi sona erdiren durumla infisah sebebi olarak şirketi sona erdiren kayıt arasındaki fark ise; fesih sebebi olarak koyulan hüküm uyarınca sözleşmede belirtilen sebebin varlığı halinde sona ermenin kendiliğinden gerçekleşecek olmamasıdır. Dolayısıyla limited şirket sözleşmesinde fesih sebebi olarak bir durum öngörülürse şirketin sona ermesi için bir irade açıklaması söz konusu olur³¹³.

Şirket sözleşmesinde kayıt olarak konulan bir sona erme nedeni bir infisah sebebi olarak öngörülmüşse şirket kendiliğinden sona erer. İnfisah sebebi olarak sözleşmede yer alan sebep için şirketin sona erdiğine dair bir genel kurul kararına, mahkeme kararına vs. ihtiyaç olmayacaktır. Sona ermeye ilişkin kaydın sözleşmede yer almasına rağmen sona erme sebebi gerçekleştiği zaman sona ermeye ilişkin bir irade açıklaması gerekliliği varsa bu durumda fesih sebebi sayılır. Örneğin şirket ortaklardan birisinin ölmesi halinde kendiliğinden sona erer şeklindeki kayıt infisah sebebidir. Şirket 4 yıl üst üste kar dağıtamazsa şirketin feshi mahkemeden istenebilecektir şeklindeki bir kayıt ise fesih sebebidir³¹⁴.

Şirket için sona erme sebebinin limited şirket sözleşmesinde fesih sebebi olarak öngörüldüğü fakat şirketin sona erdiğine ilişkin irade açıklamasını mahkemenin değil de genel kurul kararıyla yapılacağı şeklinde bir kayıt şirket sözleşmesinde yer alabilir. Bu durumda şirketin sona erdiğine ilişkin tespit davası açılırsa mahkeme sona ermeye ilişkin şartın gerçekleşip gerçekleşmediğini veya genel kurul kararının hukuka uygunluğunun yanı sıra sözleşmede yer alan fesih sebebinin gerçekleşip gerçekleşmediğini mi incelemeli midir?

Limited şirketin sona erdiğinin tespiti mahkemeden talep edilebilir. Mahkemenin bu konudaki kararı açıklayıcı ve geriye etkilidir. Limited şirket sözleşmesinde eğer bir fesih

³¹¹ Bu haller şu şekilde edilmiştir. “a) Şirket sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesiyle. b) Genel kurul kararı ile. c) İflasın açılması ile. d) Kanunda öngörülen diğer sona erme hâllerinde”

³¹² Tekinalp, 2020: 541; Şener, 2017: 66-67; Yıldız, 2007: 288; Çebi, 2023: 66.

³¹³ Kendigelen ve Kırca, 2022: 352.

³¹⁴ Bahtiyar, 2001: 207; Hamamcıoğlu, 2022: 490.

sebebi öngörülmesi dahi bu konuda genel kurul kararı alınabilir. Şirketin feshine ilişkin genel kurul kararları TTK 621/1-ı ya göre önemli kararlardan sayılır temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunu gerektirmektedir³¹⁵.

Görüldüğü üzere şirket sözleşmesinde bir fesih sebebi öngörülmesi bile şirket usulüne uygun genel kurul kararıyla sona erecektir. Dolayısıyla şirket sözleşmesinde fesih sebebi belirtip bunun sonucunda da şirketin genel kurul kararıyla sona ereceğine ilişkin kayıt şirket sözleşmesinde yer alırsa; bu durumda açılacak şirketin feshinin tespiti davasında sözleşmede yer alan fesih sebebinin gerçekleşip gerçekleşmediğini incelemek kanunun şirketi sona erdirmek isteyen kişilere tanıdığı irade serbestliğine ters bir durum arz eder. Bu durumda mahkeme sadece tespit hükmü kurmakla yetinmelidir. Nitekim ortaklar genel kurul kararının iptali davası açarak şirket sözleşmesindeki şartın gerçekleşmediği dolayısıyla alınan genel kurul kararının şirket sözleşmesine aykırı olduğu yönündeki iddialarını tasarruf ilkesi gereği mahkeme önüne getirmelidir.

1.2.5. Limited Şirket Sözleşmesinin Tescili ve İlanı

1.2.5.1. Genel Olarak

TTK 586/2 maddesi uyarınca şirket sözleşmesi TTK 575. maddesine uygun olarak düzenlendikten sonra ticaret sicil müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzaladıktan sonra şirket sözleşmesinin tescil aşamasına geçilebilir. Tescil için şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline şirket müdürlerinin tamamı (TTK m. 586/2) tarafından imzalanmış bir dilekçe ile başvuru yapılır³¹⁶.

1.2.5.2. Şirket Sözleşmesinin Tescili ve Tescil Başvurusu İçin Gerekli Belgeler

Tescil başvurusuna ticaret sicil müdürünün inceleme görevini kolaylaştırmak adına bazı belgeler eklenir. Bu kapsamda müdürler tarafından yapılan tescil başvurusuna eklenmesi gereken bazı belgeler bulunmaktadır. Bu belgeler TTK 586/2'ye göre şirket sözleşmesinin onaylanmış bir örneği ve yerleşim yerleri de gösterilerek şirketi temsile yetkili kişileri ve denetçinin seçimini gösterir belge şeklinde ifade edilmiştir³¹⁷.

TTK 586/2'ye göre şirket sözleşmesinin onaylanmış bir örneği ve yerleşim yerleri de gösterilerek şirketi temsile yetkili kişileri ve denetçinin seçimini gösterir belge yanında ticaret

³¹⁵ Mineliler, 2012: 99; Poroy vd., 2023: 595; Çamoğlu, 2023: 262.

³¹⁶ Pulaşlı, 2022: 736; Şener, 2017: 74.

³¹⁷ Şener, 2017: 74.

sicil yönetmeliğinin 90.³¹⁸ maddesinde de yer alan belgelerin tescil başvurusuna eklenmesi gerekmektedir³¹⁹. Yukarıda sayılan belgelerin yanı sıra tescil için başvuru dilekçede bazı kayıtların TTK m. 586/3'e³²⁰ göre yer alması gerekir.

1.2.5.3. Şirket Sözleşmesinin Tescili İçin Gerekli Süre

Başvuru dilekçesi ve ekleri kanun ve ticaret sicil yönetmeliğine uygun olarak hazırlandıktan sonra limited şirket sözleşmesi dolayısıyla limited şirket ticaret şirketine tescil edilir. TTK m. 587/1'e göre limited şirket sözleşmesi şirket kurucularının tamamı tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personel huzurunda imzalandığı tarihi izleyen otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan olunur³²¹. Bu otuz günlük süre geçirilirse bu durumda ticaret sicil müdürü TTK 33. maddesi uyarınca tescile davet edebilir. Bunun yanı sıra Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliğin 11. maddesinde “Müdürlükte imzalanan sözleşmenin bu Tebliğin 8 inci maddesi çerçevesinde gerçekleştirilen onay tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için başvuruda bulunulmaması halinde, sözleşmede imzası bulunanların şirket kurma iradelerinin devam ettiğine dair beyanda bulunmaları gerekir. İrade beyanı oluşturulurken, bu Tebliğin 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddesi hükümleri uygulanır. Kurucuların bu beyanı, sözleşme nüshalarının arkasına eklenir.” şeklinde de hüküm yer almaktadır.

³¹⁸ Bu belgeler şekildedir: “Kurucuların müdürlükte huzurda imzaladıkları şirket sözleşmesi b) (Mülga:RG-12/12/2019-30976-CK-1819/27 md.) c) Ortak olmayan müdürler kurulu üyelerinin bu görevi kabul ettiklerine ilişkin yazılı beyanları. ç) Müdürler kurulunda bir tüzel kişinin bulunması halinde, tüzel kişi ile birlikte tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen bir gerçek kişinin adı ve soyadı ve belirlemeye ilişkin yetkili organ kararının noter onaylı örneği. d) Konulan aynı sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmeler ve aynı varlıkların değerinin tespitine ilişkin mahkemece atanan bilirkişi tarafından hazırlanmış değerlendirme raporları. e) Konulan aynı sermaye üzerinde herhangi bir sınırlamanın olmadığına dair ilgili sicilden alınacak yazı. f) Aynı sermaye olarak konulan taşınmaz, fikri mülkiyet hakları ve diğer değerlerin kayıtlı bulundukları sicillere şerh verildiğini gösteren belge. g) Aynı varlıkların ve işletmenin devir alınmasına ilişkin olanlar da dahil olmak üzere, kurulmakta olan şirket ile kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmeler. ğ) Şirket müdürlerinin Kanunun 40 ıncı maddesi uyarınca düzenlenmiş imza beyannameleri.(1) h) Şirket sözleşmesinde pay bedellerinin belirli bir kısmının şirketin tescilinden önce ödenmesi öngörülmüşse, bu tutarın Kanuna uygun olarak bankaya yatırıldığını gösterir banka mektubu. ı) 4054 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre yapılacak ödemenin gerçekleştirildiğini gösterir belge”.

³¹⁹ Çamoğlu, 2023: 31-32; Şener, 2017: 75.

³²⁰ Bu kayıtlar şunlardır: “a) Bütün ortakların adları ve soyadları veya unvanları, yerleşim yerleri, vatandaşlıkları. b) Her ortağın üstlendiği esas sermaye payı ve ödediği toplam tutar. c) İster ortak ister üçüncü kişi olsun, müdürlerin adları ve soyadları veya unvanları. d) Şirketin ne suretle temsil edileceği.”

³²¹ Pulaşlı, 2022: 736.

1.2.5.4. Limited Şirket Sözleşmesinin Tescili İle İlan Edilecek Hususlar ve TTK 36.

Maddesinin Şirket Sözleşmesinin Tescili Karşısındaki Durumu

TTK 587 hükmüne göre şirket sözleşmesinin tamamı tescil ve ilan edilir. TTK 587 hükmü bazı kayıtları ayırarak³²² TTK 36/1 hükmünün uygulanmayacağını belirtmiştir. Dolayısıyla TTK 587 hükmünde belirtilenler dışındaki hususlar TTK 36 hükmüne binaen sicilin olumlu etkisinden yararlanamayacaktır. Bunun anlamı ise söz konusu kayıtlar dışında ilan edilen hususların hepsinin üçüncü kişiler tarafından ilan edildiği için bilindiğinin varsayılmamasıdır³²³.

TTK m. 587’de sayılan kayıtların bazıları ise limited şirket sözleşmesinde yer alması gereken kayıtlar arasında sayılmamıştır. Bu kayıtlar TTK m. 576 ve TTK m. 577’de belirtilmemesine rağmen TTK 587 hükmü TTK m. 576 ve TTK m. 577’de sayılmayan bu kayıtların tescil ve ilanı halinde üçüncü kişileri bağlayacağını belirtmiştir. Bunun sonucunda sicilin olumlu etkisinden yararlanılması istenilen hususlar noktasında bu kayıtlar TTK 576 ve 577 de sayılmasa da bu kayıtlarında limited şirket sözleşmesinde yer alması gerekir³²⁴.

1.2.5.5. Şirket Sözleşmesinin Tescilinin Sonuçları

Limited şirket sözleşmesinin tescilinin en önemli sonucu TTK 588/1 uyarınca şirketin tüzel kişilik kazanmasıdır. Tüzel kişilik kazanılması için şirket sözleşmesinin tescili yeterli olup ilan edilmiş olması şartı aranmaz³²⁵.

Şirketin tüzel kişilik kazanmasına etkili tescil kurucu niteliktedir. Şirketin tüzel kişilik kazanmasında kurucu etkisi bulunmayan ilan ise açıklayıcı niteliktedir. Ayrıca sicilin olumlu etkisinin uygulanacağı kayıtlar açısından da yine Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan tarihi önem arz eder³²⁶.

³²² Bu kayıtlar “a) Şirket sözleşmesinin tarihi. b) Şirketin ticaret unvanı ve merkezi. c) Esas noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış şekilde şirketin işletme konusu; şirket sözleşmesinde bu konuda bir hüküm varsa, şirketin süresi. d) Esas sermayenin itibarî değeri. e) Gerçek kişi ortağın adı ve soyadı, yerleşim yeri, tüzel kişi ortakların unvanı, merkezleri ve her ortağın üstlendiği esas sermaye payları. f) Aynı sermayenin konusu ve bu tür sermayenin karşılığında verilecek esas sermaye payları; bir aynın devralınması hâlinde ilgili sözleşmenin konusu, sözleşmenin karşı tarafı, şirketin borçlandığı karşı edim; özel menfaatlerin içerik ve değeri. g) Öngörülme ise, intifa senetlerinin sayısı ve bunlara sağlanan hakların içeriği. h) Müdürlerin ve şirketi temsile yetkili diğer kişilerin adları, soyadları veya unvanları ve yerleşim yerleri. ı) Temsil yetkisinin kullanılma şekli. i) Denetçinin yerleşim yeri, merkezi, varsa ticaret siciline tescil edilmiş şubesi. j) Şirket sözleşmesinde öngörülme bulunan imtiyaz, ek yükümlülük veya yan edim yükümlülükleri, esas sermaye payları ile ilgili önerilmeye muhatap olma, önalm, geri alım ve alım hakları. k) Şirket tarafından yapılacak olan ilanların şekli, türü ve şirket sözleşmesinde bu konuda bir hüküm bulunduğu takdirde, müdürlerin ortaklara ne şekilde bildirimde bulunacakları.” şeklinde sayılmıştır.

³²³ Tekinalp, 2020: 538; Şener, 2017: 78-79-80; Özsungur, 2014: 139.

³²⁴ Şener, 2017: 80.

³²⁵ Şener, 2017: 80-81.

³²⁶ Pulaşlı, 2022: 739.

Tescil ve ilanının bir diğ er önemli sonucu ise TTK m. 644/1-b uyarınca limited şirket hakkında da uygulanan TTK 353. maddesi gereği limited şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilememesidir. Buna karşılık şirket sözleşmesi tamamlanıp şirketin tescil edilmesiyle şirket sözleşmesinin kanuna aykırılıkları bünyesinde barındırması halinde şirketin tescili Ticaret Sicil Müdürlüğü tarafından reddedilmelidir. Reddedilmeyip bir şekilde tescil olan şirket sözleşmesinin bulunması halinde ise artık şirketin butlanı veya yokluğu gündeme gelezmez. Bu durumda tescilin geçersiz sayılması veya hukuka aykırılıkların giderilmesi için süre verilmesi yoluna gidilmelidir³²⁷.

³²⁷ Tütüncü, 2023: 4226.

İKİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKET SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ

2.1. Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi, Amacı ve Türleri

2.1.1. Genel Olarak Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi

Şirket sözleşmesi her zaman kuruluştaki haliyle aynı kalmaz. Limited şirket sözleşmesi piyasa koşullarına cevap vermek maksadıyla, kanunlarda yapılan değişikliklere cevap vermek amacıyla, ortakların talebini karşılamak amacıyla değişikliğe uğrayabilir. Dolayısıyla sözleşme değişiklikleri şirketin devamı açısından zorunlu olabileceği gibi şirketin böyle bir değişikliğe gitme ihtiyacı tamamen ihtiyari de olabilir³²⁸.

Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesi; limited şirket sözleşmesinde yer alan maddelerin tamamen kaldırılmasını, yeni sözleşme maddeleri eklenmesini, mevcut şirket sözleşmesi içeriklerinin değiştirilmesi veya bunların başkaca şekilde değiştirilmesini ifade eder³²⁹. Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesi kapsamında şirketin tescil edilmiş şirket sözleşmesinde en ufak değişikliğin şirket sözleşmesi değişikliği kapsamında yer alıp almayacağına ilişkin Çamoğlu, imla kurallarında dahi değişiklik yapılırsa bu değişikliğin şirket sözleşmesinin değiştirilmesi olarak nitelendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir³³⁰.

Limited şirket sözleşmesi ortaklar için müktesep hak oluşturmaz³³¹. Dolayısıyla limited şirket sözleşmesinde limited şirket sözleşmesinin değiştirilemeyeceğine ilişkin bir hüküm bulunamaz. Bulunsa dahi bu hüküm hukuki bir sonuç veya etki doğurmaz³³². Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin TTK 589/1³³³ hükmünde yer alan “*aksi kararlaştırılmamışsa*” şeklindeki yer alan ibare şirket sözleşmesinin değiştirilip

³²⁸ Şener, 2017: 183; Yıldız, 2007: 111; Çamoğlu, 2023: 244; Çebi, 2021:274-275; Dinç, 2022: 145.

³²⁹ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 165; Şener, 2017: 183; Çamoğlu, 2023: 244; Yıldız, 2007: 111; Dinç, 2022: 145; Bahtiyar, 2022: 289; Tekinalp, 2020: 547.

³³⁰ Çamoğlu, 2023: 244; Poroy vd., 2023: 580.

³³¹ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 174; Tekinalp, 2020: 547.

Yargıtay bir kararında bozma üzerine tekrar şu gerekçelerle karar veren ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır. “...TTK 589, 619 ve 621. madde düzenlemeleri dikkate alındığında, toplantıya katılan 1.600 hisseye sahip ortağın red oyuna karşın 120.800 hisse sahibi ortakların evet oyu ile kabul edildiği, TTK'nın 621.maddesinde öngörülen nisaplar sağlanarak kabul edildiği, limited şirket ana sözleşmesinin ortaklar açısından bir müktesep hak teşkil etmemesi ve bu değişikliğin mahiyeti itibarıyla, tescile engel bir durumun bulunmaması karşısında tescil talebin reddinin yerinde bulunmadığı gerekçesi ile davanın kabulüne...” Yarg. 11. HD., T. 14.01.2019, E. 2017/921, K. 2019/314 (erişim tarihi: 01.06.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

³³² Şener bu görüşte değildir. Şener’e göre limited şirket sözleşmesinin değiştirilemeyeceğine ilişkin hükümler anlam ifade eder. TTK 589 hükmünde yer alan “*aksi kararlaştırılmamışsa*” ibaresi de bu hususu destekler. Şener, 2017: 185. Yıldız da şirket sözleşmesinde şirket sözleşmesinin değiştirilemeyeceğine ilişkin hüküm bulunmasının mümkün olduğunu belirtmiştir. Yıldız, 2007: 112.

³³³ TTK 589/1 hükmü “*Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. 621 inci madde hükmü saklıdır.*” şeklindedir.

değiştirilmemesine ilişkin bir aksi kararlaştırmayı değil maddede yer alan değişiklik nisabına ilişkin aksi kararlaştırmadan söz etmektedir³³⁴.

2.1.2. Amacı

Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin birden çok amacı olabilir. Şirket sözleşmesi değişikliğinin nedenleri sorusunun cevabı büyük oranda şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin amacı sorusuna da yanıt verir. Limited şirketin devamı amacıyla limited şirket sözleşmesi değişikliğe uğrayabilir. Örneğin önceki kanunun mülga olmasıyla yeni kanunun yürürlüğe girmesiyle şirket sözleşmesinin yeni kanuna uygun getirilmesini öngören kanuni düzenlemeler söz konusu olabilir. Nitekim eTTK zamanında kurulan şirketlerin şirket sözleşmesinin yeni TTK ile uyumlu hale getirmeleri için 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun³³⁵ 22. maddesi uyarınca şirketlere 12 aylık süre içerisinde şirket sözleşmesini TTK'ye uyumlu hale getirme yükümlülüğü yüklenmiştir³³⁶.

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin amaçlarından birisi de piyasa koşullarına uyum sağlamaktır. Ticaret şirketi olan limited şirketin kar elde etme amacını haiz olabilmesi için piyasa koşullarına uygun özellikler taşıması gerektiği şüphesizdir. Bu noktada şirket sözleşmesinin değiştirilebilir olması; limited şirketin değişken piyasa koşullarıyla olan ilişkisinde limited şirket için piyasa koşulları karşısında bir çeşit sigorta işlevi görür. Örneğin piyasadaki muadillerinin büyük bir kısmı e-ticaret sistemiyle faaliyet gösteren bir limited şirket, piyasa koşullarına uyum sağlamak amacıyla şirket sözleşmesindeki işletme konusunu elektronik ticaret olarak değiştirmesi bu duruma örnektir.

Yukarıda belirtilen tamamen veya kısmen zorunluluk arz eden değişiklik amaçlarının yanı sıra limited şirket sözleşmesinin değişiklik amacı ortakların isteğini karşılamak da olabilir. Örneğin ortaklar yan edim yükümlülükleri öngörmenin limited şirketin ekonomik kazanç sağlama amacına katkıda bulunacaklarını düşünerek limited şirket sözleşmesinde yer almamış yan edim yükümlülüklerini şirket sözleşmesinin değiştirilmesi suretiyle öngörebilirler.

2.1.3. Limited Şirket Sözleşmesi Değişikliklerinin Sınırı

Şirket sözleşmesi bir müktesep hak olmasa da değiştirildiği takdirde bazı sınırlara bağlı kalır. Bu sınırları aşacak bir biçimde değişiklik yapılamaz. Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin sınırını, emredici hükümlere aykırılık, dürüstlük kuralına aykırılık, limited

³³⁴ Kendigelen ve Kırca, 2022: 330; Dinç, 2022: 120; Tekinalp, 2020: 547; Yavuz, 2015: 212.

³³⁵ RG., S. 27846 T. 14.02.2011.

³³⁶ İyigün, 2013: 160-161.

şirketler hukukunu oluşturan temel ilkeler ile ortakların ve vazgeçilemez hakları ihlal etmemek oluşturur³³⁷.

İlk olarak yapılan değişikliğin emredici hükümlere aykırı olmaması gerekir. TTK 579. maddesi³³⁸ “*Şirket sözleşmesi, bu Kanunun limited şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir. Diğer kanunların öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı nitelikteki şirket sözleşmesi hükümleri, o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar.*” şeklindedir. Bu hükmün lafzı limited şirketler açısından şirket sözleşmesinde yer alabilecek kayıtları oldukça sınırlandıran bir yapıdadır. Bu durumda bütün limited şirket sözleşmelerinin benzer veya tek tip bir yapıda olması amacının yanında özellikle şirket kuruluş sistemlerinden normatif sistemin benimsenmesi hükme yüklenecek anlamı ortaya koyar³³⁹.

Bununla beraber emredici hükümler ilkesi olarak nitelendiren bu hükme ilişkin sorun kanunda limited şirket sözleşmesinde sapabileceğine ilişkin açık bir hüküm bulunmadığı durumda ortaya çıkar. Bir kısım yazarlar özellikle limited şirketlerdeki TTK 579. maddenin anonim şirketler açısından düzenlendiği TTK 340. maddesi ve maddenin gerekçesi özelinde yaptıkları değerlendirmelerde hükmün gerekçesi ve madde arasındaki çelişki olsa da bu hükmün lafzına bağlı kalınarak kanunda yer alan bir hükümdeki açıkça sapabilmenin belirlenmesinde lafzi inceleme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durumda kanunun açıkça sapılmasına izin verilip verilmediği noktasında yapılan değerlendirmede lafzi, şekli ve dar bir inceleme yöntemi kullanılması gerekliliği gözetilmelidir. Bu durumda bir kanun hükmünün şirket sözleşmesine konulabilmesi veya şirket sözleşmesinde değişiklik yapılan hallerde şirket sözleşmesindeki hükmün TTK 579. maddedeki açıkça sapabilme ibaresinin lafzi yorumlanması gerekir. Bunun sonucunda şirket sözleşmesinde yer alacak hususa kanun tarafından kanun metninde açıkça izin verilmelidir³⁴⁰.

Bir diğer görüş ise gerekçede belirtildiği üzere bir hükmün şirket sözleşmesinde kanundan ayrılan şekilde yer alıp almayacağına ilişkin belirlemenin sadece lafzi bir yorumla belirlenmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu durumda ilgili hükmün getiriliş amacını, kanunun amacı ortaya koyularak belirlenmelidir³⁴¹.

³³⁷ Yıldız, 2007: 112; Şener, 2017: 186-187; Çebi, 2021: 275; Çamoğlu, 2023: 245; Çebi, 2023: 337; Poroy vd., 2023: 580-581; Tatlı, 2023: 4235; Yavuz, 2015: 212.

³³⁸ Anonim şirketlerde TTK 340. madde.

³³⁹ Karasu, 2012: 313; Veziroğlu, 2021: 371.

³⁴⁰ Akdağ Güney, 2014: 289; Kırca vd., 2013: 160; Bahtiyar, 2022: 115; Karaahmetoğlu, 2021: 215; Karasu (Emredici), 2015: 48.

³⁴¹ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 233; Şener, 2017: 67; Karasu, 2015: 117; Ayoğlu, 2018: 28; Karasu (Emredici), 2015: 49.

Limited şirketler açısından ise kanaatimizce ikinci görüşe katılmak özellikle TTK 577. maddesinde şirket sözleşmesinde yer almasıyla bağlayıcı hale gelen hükümlerin de varlığı gözetildiğinde mümkündür. Hali hazırda TTK 577. maddesinde yer alan şirket sözleşmesinde yer alan şirket sözleşmesinde yer aldığı halde bağlayıcı olan kayıtlar esasen limited şirket sözleşmesinin bir bakıma emredici hükümler ilkesinden daha az etkilenmesine neden olmaktadır³⁴². TTK'nın limited şirket sistemiği esasen örtülü olarak da olsa özellikle TTK 577. maddesi hükmü nedeniyle emredici hükümler ilkesini yumuşatmıştır. Dolayısıyla daha şekli ve lafza göre yorum görüşü yerine ikinci görüşün limited şirketler açısından benimsenmesi gereklidir.

Limited şirketler açısından emredici hükümler ortak sayısını elliye geçmemesini belirleyen TTK 575. madde hükmü, limited şirket sözleşmesinin kanuni şekline ilişkin TTK 575. maddesi, şirket sözleşmesinin zorunlu içeriğine ilişkin TTK 576. maddesi, bağımsız denetime tabi olan şirketler açısından TTK 635. maddesi, finansal tablolara ve yedek akçelere ilişkin TTK 610. maddesi, ek ödemeye ilişkin TTK 603. madde, yan edim yükümlülüğüne ilişkin TTK 606. maddesi ve sermayenin korunmasına ilişkin hükümler olarak sıralanabilir³⁴³. Dolayısıyla şirket sözleşmesi değişiklikleriyle kanunda yer alandan farklı şekilde bu maddelerin aksi bir düzenleme yapmak suretiyle şirket sözleşmesi değiştirilemez.

Şirket sözleşmesi değişikliğinin diğer sınırı dürüstlük kuralına aykırılık oluşturur. Temelinde esasen bir genel kurul kararı olan şirket sözleşmesi değişikliği dürüstlük kuralına aykırı olarak değiştirilmemelidir. Bu durumda ortakların dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle iptal davası açma hakları da vardır³⁴⁴.

Son olarak şirket sözleşmesi değişiklikleri limited şirketler hukukunu oluşturan temel ilkeler ile ortakların vazgeçilemez hakları ihlal edecek biçimde yapılamaz. Örneğin limited şirketteki sınırlı sorumluluk ilkesini aşar şekilde ortakların sınırsız sorumluluğuna ilişkin bir şirket sözleşmesi değişikliği yapılamaz. Müktesep haklar limited şirket sözleşmesinde ancak hak sahibinin rızasıyla değiştirilebilen esas sermaye payı sayısına bağlı olmayan bireysel karakterli haklardır. Örneğin TTK 621/3 maddesi uyarınca limited şirket sözleşmesine bir ortak için çıkarılma sebebi öngörülmesine ilişkin sözleşme değişikliği bütün ortakların oy birliğiyle mümkündür. Vazgeçilemez haklar ise müktesep hakların dışında ortağın rızasıyla dahi ortadan kaldırılamayan haklardır. Genel kurula katılma hakkı böyle bir haktır³⁴⁵.

³⁴² Karasu, 2015: 129.

³⁴³ Tekinalp, 2020: 523.

³⁴⁴ Poroy vd., 2023: 581; Tatlı, 2023: 4236.

³⁴⁵ Vazgeçilemez nitelikteki haklara ilişkin daha kapsamlı açıklama için bkz. "3.3.4.1.1. Limited Şirketlerde Pay Sahibinin, Genel Kurula Katılma, Asgari Oy, Dava ve Kanundan Kaynaklanan Vazgeçilemez Nitelikteki Haklarını Sınırlandıran Veya Ortadan Kaldıran Genel Kurul Kararları"

Dolayısıyla ortağın genel kurula katılmasını engelleyici nitelikte bir sözleşme değişikliği ilgili ortak bu değişikliğe onay verse dahi yapılamaz³⁴⁶.

2.1.4. Türleri

Şirket sözleşmesi değişiklikleri anonim şirketler açısından TTK 452-475 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Kanun koyucu beşinci bölümün birinci ayrımında TTK 452-455 maddeleri arasında genel olarak sözleşme değişikliklerini işledikten sonra beşinci bölümün ikinci ayrımında 455-475. maddelerini ise özel değişiklikler başlığı altında incelemiştir. Kanunun bu sistematigi limited şirketler açısından da korunmuştur. İkinci bölümün ilk maddesi olan TTK 589. maddesinde genel olarak sözleşme değişiklikleri işlenmiş TTK 590-592. maddesinde de özel değişiklikler işlenmiştir. Bu durumda TTK açısından iki tür sözleşme değişikliği kabul edilmiştir. Bu sözleşme değişiklikleri genel sözleşme değişiklikleri ve özel sözleşme değişiklikleridir³⁴⁷.

Kanundaki sözleşme değişiklik türlerinin yanı sıra öğretide de gerçek sözleşme değişikliği ve gerçek olmayan sözleşme değişikliği şeklinde de türler belirlenmiştir³⁴⁸.

2.1.4.1. Genel Sözleşme Değişiklikleri-Özel Sözleşme Değişiklikleri

TTK, eTTK gibi sözleşme değişikliklerini genel ve özel sözleşme değişikliği şeklinde ayırmıştır. Genel sözleşme değişiklikleri TTK m. 589 hükmüne tabi olan değişikliklerdir. Örneğin limited şirket sözleşmesinde yer alan ilanların şeklini düzenleyen maddenin değiştirilmesi genel sözleşme değişikliği kapsamındadır³⁴⁹.

Özel sözleşme değişiklikleri ise TTK 590-592 maddelerinde düzenlenmiş bulunan esas sermayenin artırılması ve esas sermayenin azaltılmasını içeren sözleşme değişiklikleridir. Limited şirketin sabit sermayeli bir şirket olması nedeniyle özellikle alacaklıların korunması amacı ve ortakların korunması ilkesi gereği bu değişiklikler sadece sermaye miktarının

³⁴⁶ Şener, 2017: 186-187; Tatlı, 2023: 4237.

³⁴⁷ Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin hükümler sadece TTK 589-592 maddeleri arasında değildir. TTK 616/1-a' da şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin genel kurulun devredilemez yetkileri arasında olduğu düzenlenmiştir. Bazı genel kurul kararlarını önemli gören TTK 621. maddesi de alınan bu kararlardan şirket sözleşmesi değişikliği öngörülenler için şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin hüküm olarak değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra sonradan şirket sözleşmesiyle ek ödeme veya yan ödeme yükümlülüğü öngören TTK 607; mevcut ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin azaltılması veya kaldırılmasına ilişkin TTK 603/5 hükmü de şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin hükümlerdir. Sonrandan şirket sözleşmesine konulacak kayıtlar ortaklar için çıkarılma sebebi öngörülebileceğine ilişkin TTK 621/3 hükmü ile sözleşme değişikliklerindeki nisabın daha ağır olabileceğine ilişkin TTK 621/2 hükmü de bu kapsamdadır. Kendigelen ve Kırca, 2022: 329.

³⁴⁸ Şener, 2017: 183-184.

³⁴⁹ Şener, 2017: 189; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3301; Çebi, 2023: 337; Çamoğlu, 2023: 244.

azaltılması veya artırılması olarak görülmemiştir. Bu bakımdan sermayenin artırılması ve azaltılması özel değişiklikler olarak ele alınmıştır³⁵⁰.

2.1.4.2. Gerçek Sözleşme Değişiklikleri-Gerçek Olmayan Sözleşme Değişiklikleri

Gerçek sözleşme değişiklikleri, limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yoluyla şirketin organizasyonuna doğrudan temas eden; şirket sözleşmesinin değiştirilmesi suretiyle şirketin organlarının hukuki durumu ve ortakların birbiriyle olan ilişkilerini düzenleyen şirket sözleşmesi değişiklikleridir. Bu tür değişiklikler şirketin mevcut ortaklarını ve şirketin gelecekteki müstakbel ortaklarını bağlar. Şirket merkezinin değiştirilmesine dair şirket sözleşmesi değişikliği, ek ödeme yükümlülüğünün bütün şirket ortakları için öngörüldüğü şirket sözleşmesi değişiklikleri bu tür sözleşme değişikliklerine örnek olarak verilebilir³⁵¹.

Gerçek olmayan sözleşme değişiklikleri, ortaklığın temel yapısıyla ilgili olmayan; borçlar hukuku karakterli sözleşmeleridir. Şirket dışı üçüncü kişilerle ilgili hukuki ilişkilere ilişkin şirket sözleşmesi değişiklikleri bu tür şirket sözleşmesi değişikliklerine örnek verilebilir³⁵².

Bu iki tür arasındaki fark ise gerçek sözleşme değişiklikleri TTK 589 hükmüne tabidir. Gerçek olmayan dolayısıyla borçlar hukuku karakteri ağır basan sözleşme değişiklikleri ise genel borçlar hukuku sözleşmelerine ilişkin kurallara tabidir. Bunun sonucu olarak da gerçek olmayan sözleşme hükümleri tüm tarafların onayıyla kaldırılabilir veya değiştirilebilir³⁵³.

2.2. Limited Şirket Sözleşmesinin Genel Değişikliği

TTK 589/1 uyarınca “*Aksi şirket sözleşmesinde öngörülmediği takdirde, şirket sözleşmesi, esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. 621 inci madde hükmü saklıdır.*” bu konuyla alakalı ilk olarak saklı tutulan 621.³⁵⁴ maddeye değinmek gereklidir. TTK 621. maddesinde sayılan önemli kararların büyük bir kısmı esasen şirket sözleşmesi değişikliğidir. Bu durumda başlığın esas inceleme konusu TTK 589. madde kapsamına giren değişiklikler olsa da TTK 589. madde de esasen TTK 621. maddesinin de saklı tutulmuş olması sebebiyle ana hatlarıyla söz konusu maddeye değinmekte fayda görmekteyiz.

³⁵⁰ Çamoğlu, 2023: 250.

³⁵¹ Şener, 2017: 184; Karaahmetoğlu, 2021: 135.

³⁵² Şener, 2017: 184; Karaahmetoğlu, 2021: 140.

³⁵³ Şener, 2017: 184-185.

³⁵⁴ Çalışmamızın kapsamı nedeniyle bu konu bütün hatlarıyla incelenmemiştir. Konunun detayı için bkz. Doğan, 2021: 55-114; Akbay, 2010: 217-232; Çoştan, 2015: 66-70; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 353-368.

TTK 621. maddesinde bazı genel kurul kararları³⁵⁵ için önemli kararlar kabul etmiştir. Bu konularda genel kurulda karar alınabilmesi için “*temsil edilen oyların en az üçte ikisi*” ve “*oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun*” bir arada bulunması gerekir³⁵⁶. Kanunda bu iki yetersayı verilmekle beraber söz konusu yetersayılara ilişkin belirsizlikler gündeme gelmiştir. “*temsil edilen oyların en az üçte ikisi*” ibaresiyle ilgili olarak toplantıda temsil edilen oyların üçte ikisi mi yoksa şirketin bütününde temsil edilen oyların üçte ikisinin mi gözönüne alınacağı noktasında öğretide TTK 620 hükmünde olağan kararlar için “*toplantıda temsil edilen oylar*” ibaresinin de bulunması gözönüne alınarak “*temsil edilen oyların en az üçte ikisi*” ibaresiyle toplantıda temsil edilen oyların kastedildiği belirtilmiştir³⁵⁷.

“*Oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu*” kavramı ise limited şirketlerde oy hakkından yoksun esas sermaye payı oluşturmanın mümkün olmaması karşısında anlam karmaşasına neden olmaktadır³⁵⁸. Bir görüşe göre oy hakkından yoksun esas sermaye payı oluşturulamaması karşısında madde metnindeki oy hakkından yoksun esas sermaye kavramının sadece esas sermaye olarak anlaşılması gerekir³⁵⁹. Buna ilişkin bir görüş oy hakkı bulunan esas sermayenin belirlenmesinde TTK 596 hükmünde yer alan esas sermaye payının irade dışı devir yolları olan miras, mal rejimi ve cebri icra halinde genel kurul onayı verilene kadar bu payların oy hakkı bulunan esas sermaye kapsamında olmadığını belirtmiştir³⁶⁰. Bu konudaki oy hakkı bulunan esas sermaye ifadesine ilişkin başka bir belirleme ise “*oy hakkı bulunan esas sermaye*” ifadesiyle şirketin kendi paylarını iktisap etmesi nedeniyle donmuş payların, şirket sözleşmesinde yer alan oy hakkına ilişkin

³⁵⁵ Bu genel kurul kararları TTK 621/1 ‘e göre şunlardır:

- *Şirket işletme konusunun değiştirilmesi*
- *Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi.*
- *Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması.*
- *Esas sermayenin artırılması*
- *Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması.*
- *Şirket merkezinin değiştirilmesi.*
- *Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi.*
- *Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması.*
- *Şirketin feshi.”*

TTK 621/3’e göre “*Bir ortağın şirketten çıkarılma sebeplerinin sonradan şirket sözleşmesine konulabilmesine dair sözleşme değişikliği, şirket sermayesini temsil eden tüm ortakların genel kurul toplantısında oy birliği ile karar almasıyla mümkündür*” sadece 621/1. Fıkrasında yer alan değişikliklerin değil aynı zamanda 3. Fıkra kapsamında kalan bu değişikliğinde önemli karar olarak nitelendirilmesi hakkında bkz. Doğan, 2021: 55-56.

³⁵⁶ Akbay, 2010: 218; Şener, 2017: 598; Bahtiyar, 2022: 363.

³⁵⁷ Yıldız, 2007: 230; Akbay, 2010: 219; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 672; Çoştan, 2015: 66, dn.12; Doğan, 2021: 59.

³⁵⁸ Doğan, 2021:44.

³⁵⁹ Yıldız, 2007: 231.

³⁶⁰ Çoştan, 2015: 67, dn. 14.

sınırlamaları ve TTK 619’ da düzenlenen oy hakkından yoksunluk durumlarını kapsadığını ifade etmişlerdir³⁶¹.

TTK 621 hükmünde yer alan yetersayılara ilişkin karar yeter sayısı ve toplantı yeter sayısı olup olmadığı hususu bakımından değerlendirmeler yapılmıştır. Bir kısım yazarlar “*temsil edilen oyların en az üçte ikisi*” ifadesinin karar yetersayısını “*oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu*” ifadesinin ise toplantı yetersayısını ifade ettiğini belirtmiştir³⁶². Diğer kısım yazarlar ise önemli nitelikteki kararların alınabilmesi için TTK m.621’de belirtilen yetersayıların temsil edilen oyların en az üçte ikisinin olumlu oyu ve bu oyların en azından oy hakkına sahip sermayenin tamamının salt çoğunluğunu temsil etmesini ifade ettiğini belirtmiştir³⁶³. Yargıtay da kararlarında bu yetersayılara ilişkin verdiği kararlarda bu yetersayıların birlikte mevcut olması gerektiğini belirtmiştir³⁶⁴.

Limited şirket sözleşmesinin genel olarak değiştirilmesi yani TTK 589. maddesine tabi değişiklikler, TTK 621. maddesinde sayılan önemli kararlar yoluyla değişen şirket sözleşmesi değişikliklerinin dışında kalan; kanunda sözleşme değişikliği için TTK 589. maddede yer alan yetersayılardan farklı yetersayı öngörülmemiş değişikliklerdir. Bunun yanı sıra TTK 607 maddesinde düzenlenen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yoluyla sonradan öngörülmesini düzenleyen veya var olan yükümlülükleri artıran genel kurul kararlarında ilgili ortakların tüm onayıyla artırılmasını arayan hükmü de limited şirket sözleşmesinin genel değişikliği kapsamı dışında kalır³⁶⁵.

Genel değişiklik kapsamında intifa senedi çıkarılması, şirket ilanlarının ne şekilde yapılacağına ilişkin limited şirket sözleşmesi değişiklikleri, ortağa çıkma hakkının sözleşmede tanınması gibi görece daha az önem içeren değişiklikler TTK 589. maddesinde düzenlenen limited şirket sözleşmesinin genel olarak değiştirilmesi kapsamındadır³⁶⁶. Bunun yanı sıra ortaklara veya şirkete sonradan şirket sözleşmesi değişikliği ile ortaklara veya şirkete, esas sermaye payları ile ilgili olarak önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları tanınması, kanunda ya da şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan yükümlülüklerin hiç ya

³⁶¹ Akbay, 2010: 218-219; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 354; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 674; Doğan, 2021: 58.

³⁶² Çamoğlu, 2023 160: 149; Şener, 2017: 598; Çoştan, 2015: 67.

³⁶³ Bahtiyar, 2022: 363; Kendigelen, 2016: 532-533; Pulaşlı, 2022: 816; Akbay, 2010: 218; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 353; Doğan, 2021: 62-63.

³⁶⁴ 621/1-h bendinde yer alan Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması kararına ilişkin olarak Yargıtay yeter sayıları bir arada aramış olup kararın ilgili kısmı şu şekildedir “*Ancak, ortaklardan birinin haklı sebeple ve mahkeme kararı ile şirketten çıkarılabilmesi için şirketin, genel kurulunda ortak hakkında haklı sebeple çıkarılması davası açılması için mahkemeye başvuru kararını genel kurulda temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan sermayenin tamamının salt çoğunluğu ile alınması şarttır.*” Yarg. 11 HD. T. 28.04.2016, E. 2015/10688, K. 2016/4780 (erişim tarihi: 15.05.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

³⁶⁵ Pulaşlı, 2022: 816-820; Çebi, 2021: 276.

³⁶⁶ Çamoğlu, 2023: 248.

da zamanında yerine getirilmemeleri hâlinde uygulanabilecek sözleşme cezası hükümleri öngören şirket sözleşmesi değişiklikleri de yine bu kapsamdadır. Yine TTK m. 617/2’de düzenlenen şirket sözleşmesinin genel kurula çağrı yapılma süresi olan on beş günün şirket sözleşmesiyle uzatılabileceğine veya on güne kadar düşürülmesini öngören hükmü açısından şirket sözleşmesinde değişiklik yapılırsa bu değişiklik de TTK m. 589 kapsamındadır³⁶⁷.

Kanaatimizce TTK m. 621 veya TTK 607 hükmü gibi açıkça ve özel olarak yetersayı belirtilmeyen tüm şirket sözleşmesi değişiklikleri limited şirket sözleşmemesinin genel olarak değiştirilmesi kapsamında yer almalı ve TTK m. 589 hükmüne göre değerlendirmelidir³⁶⁸. Bu noktada TTK 621’de yer alan ve birçoğu şirket sözleşmesi değişikliği olan önemli kararlarda uygulanması gereken madde TTK m. 589/1 hükmü değil TTK 621 hükmüdür³⁶⁹.

2.2.1. Limited Şirket Sözleşmesinin Genel Değişikliği Usulü

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesinin söz konusu olduğu hallerde bazı değişiklik aşamaları gündeme gelir. Bu aşamaların her biri tamamlandıktan sonra şirket sözleşmesi değişiklikleri beklenen sonucu ve etkiyi doğurur. Aşamaların her birinin kendine has özellikleri vardır. Bu aşamaların düzgün işlemesi şirket sözleşmesi değişikliğinin hukuka uygun olmasını da önemli ölçüde etkiler³⁷⁰.

Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesi usulündeki aşamalar; değişiklik metninin hazırlanması, değişikliğe dair genel kurul kararı ve değişikliğin tescil ve ilanidir³⁷¹. Görüldüğü üzere değişiklik metninin hazırlanması şirket sözleşmesinin değişikliğine hazırlığa, değişikliğe dair genel kurul kararı; değişikliğin yapılması aşamasına, şirket sözleşmesi değişikliğinin tescil ve ilanı da değişikliğin tamamlanması ve etkilerini gösterme aşamalarına denk düşer.

2.2.1.1. Şirket Sözleşmesi Değişiklik Metninin Hazırlanması

Limited şirketin temsil ve yönetim organı olan müdürlerin çeşitli görevleri bulunmaktadır. Bunlardan birisi de şirket sözleşmesinin değişiklik metninin hazırlanmasıdır. Bu görevin kanuni dayanağı ise limited şirket müdürlerinin vazgeçilemez ve devredilemez yetkilerinin sayıldığı TTK 625/1-f bendinde yer alan “genel kurul toplantısının hazırlanması

³⁶⁷ Akbay, 2010: 78, dn: 180.

³⁶⁸ Bu yönde bkz. Kendigelen ve Kırca, 2022: 333.

³⁶⁹ Yıldız, 2007: 116; Kendigelen ve Kırca, 2022: 333; Çamoğlu, 2023: 248.

³⁷⁰ Şener, Limited şirket sözleşmesinin değişikliğinin nasıl yapılacağına ilişkin kanunda açık bir kural öngörülmediği için anonim şirketlerde sözleşme değişikliğinin nasıl yapılacağına ilişkin TTK 453. maddesinde yer alan hükümlerin limited şirketlerin niteliğine uygun düşükçe uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Şener, 2017: 188.

³⁷¹ Çebi, 2021: 275-277; Yıldız, 2007: 112-118; Bahtiyar, 2022: 398.

ve genel kurul kararlarının yürütülmesi” şeklindeki yetkidir³⁷². Bu kapsamda müdürler bir değişiklik metni hazırlarlar. Bu değişiklik metni taslak olarak müdürler kurulu kararı ile kabul edilir. Müdürler kurulu TTK 624/3 maddesine göre bu taslağı müdürler kurulunda oylar³⁷³. Değişiklik metninin ortaklara bildirilmesi konusunda Şener, limited şirketlere de uygulanabilecek TTK m. 414/1’in birinci cümlesi gereği müdürlerce hazırlanan değişiklik metninin değişiklik yapılacak şirket sözleşmesi hükümleriyle birlikte ilan edilmesi gerektiğini belirtmiştir³⁷⁴.

Gerçekten de müdürler hazırladıkları değişiklik metinlerini genel kurula çağrı yaparken TTK 414/1 gereğince ilan etmelidirler. Şirket sözleşmesi değişiklikleri yapılacak bu ilanda açıkça yer almayıp sadece gündeme bağlılık ilkesini karşılamak amacıyla “şirket sözleşmesi değişikliği” gibi genel soyut ifadelerle yapılmamalıdır. Dürüstlük kuralının gereği olarak değişiklik metni eski ve yeni halleriyle genel kurul çağrısıyla bildirilmelidir. Aksi tutumlar şirket sözleşmesi değişikliklerinin aniden ve acele bir biçimde değişmesine neden olur³⁷⁵.

Değişiklik metninin müdürlerce hazırlanması müdürlerce bu değişikliğe ihtiyaç duyulmasıyla ortaya çıkabilir. Yine genel kurul da şirket sözleşmesinde değişiklik yapılması için değişiklik metni hazırlama talimatı verebilir. Yine azınlık pay sahiplerinin de gündeme madde ekletme hakkını kullanarak müdürlerin değişiklik metni hazırlamasına neden olması mümkündür. Ayrıca ortakların haricen müdürlere şirket sözleşmesi değişikliği önerisi sunmaları neticesinde öneriyi yerinde bulan müdürlerin genel kurulda görüşülüp karara bağlanması için değişiklik metni hazırlanması mümkündür³⁷⁶.

³⁷² Yıldız, 2007: 113; Çebi, 2021: 275; Çamoğlu, 2023: 245; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 710; Tekinalp, 2020: 548; Çebi, 2023: 337.

³⁷³ Şener, 2017: 188; Dinç, 2022: 148.

³⁷⁴ Şener, 2017: 188. Yazar esasen TTK 617/3 maddesi “Toplantıya çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, hazırlık önlemleri, tutanak, yetkisiz katılma konularında anonim şirketlere ilişkin hükümler, Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç, kıyas yoluyla uygulanır. Her ortak kendisini genel kurulda ortak olan veya olmayan bir kişi aracılığıyla temsil ettirebilir” şeklindedir. Buradan atıfla değişiklik yapılması için genel kurul yapılacağı için genel kurul kararlarının ilanın şeklini düzenleyen TTK 414/1’in birinci cümlesi gereği yapılacak ilanın içeriğinde değişiklik metninin bulunması gerektiğine işaret etmiştir. Şener, 2017: 188; Aynı yönde Yavuz, 2015: 211. Akbay ise bu ilanın içeriğinde genel kurul gündeminin genel ve soyut ifadelerin yer almaması hususunun ortakların sürprizlerle karşılaşmaması adına önemli olduğunu belirtmiştir. Akbay, 2010: 75.

³⁷⁵ Yargıtay ise anonim şirketlere ilişkin verdiği bir kararında derece mahkemesinin “.....ayrıca ana sözleşme değişikliğinin çağrı metni içerisinde bulunmadığı, ana sözleşme değişikliğinin eski ve yeni metninin karşılıklı olarak ilanda gösterilmesi gerektiğinden.....” şeklindeki kararını onamıştır. Yarg. 11 HD. T. 10.06.2019, E. 2018/2657, K. 2019/4912. (erişim tarihi: 19.05.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

³⁷⁶ Çamoğlu, 2023: 245; Çebi, 2021: 275; Yıldız, 2007: 113; Çebi, 2023: 337.

2.2.1.2. Şirket Sözleşmesi Değişikliğine İlişkin Genel Kurul Kararı

Limited şirket sözleşmesi değişiklikleri olağan genel kurulda ve olağanüstü genel kurulda yapılabilir. Bunun yanı sıra çağrılı genel kurul, çağrısız genel kurul ve sirküler karar alma yöntemleri ile de şirket sözleşmesi değişikliği yapılabilir³⁷⁷.

2.2.1.2.1. Olağan Genel Kurul İle Şirket Sözleşmesi Değişikliği

Olağan genel kurul her yıl yapılması zorunlu olan toplantıyı ifade eder. TTK m. 617/1'e göre olağan genel kurul her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içinde yapılmalıdır. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu³⁷⁸ m. 17/2 ve m. 17/3'e göre hesap dönemi normal takvim yılını ifade edeceği için olağan genel kurul en geç mart ayının sonuna kadar yapılmalıdır. Olağan genel kurulda müdürlerin seçimi, finansal tabloların görüşülmesi, yıllık raporlar, karın kullanım biçimi, dağıtılacak kazanç payı oranı, müdürlerin ibrası ve bunun yanı sıra faaliyet dönemini ilgilendiren gerekli görülen diğer konular görüşülür³⁷⁹.

Limited şirket sözleşmesi değişikliği yapılırken gerekli görülen diğer konular kapsamında olağan genel kurulda bu değişiklik yapılabilir. Müdürlerin hazırladığı değişiklik metniyle birlikte sözleşme değişikliği için diğer aşama olan genel kurul aşamasına geçilir. Şirket sözleşmesinin değiştirileceği olağan genel kurul toplantısının üç aşaması bulunur. Bunlardan ilki şirket sözleşmesi değişikliğe ilişkin genel kurul çağrısının yapılması ikincisi şirket sözleşmesi değişikliğinin yapılacağı genel kurulun toplanması üçüncü ve son olarak şirket sözleşmesi değişikliğinin genel kurulca karara bağlanmasıdır.

2.2.1.2.1.1. Şirket Sözleşmesinin Değiştirileceği Genel Kurul Çağrısının Yapılması

Limited şirketlerde genel kurul için çağrı yapma yetkisi ilk olarak müdürlere aittir. TTK m. 624/3'e göre tek müdür varsa bu müdüre birden fazla müdür varsa TTK m. 624/2'ye göre başkan müdüre aittir. Müdürler genel kurulu hem olağan hem de olağanüstü genel kurul toplantısına çağırmaya yetkilidirler³⁸⁰.

TTK m. 617/3 atfıyla limited şirkete genel kurul toplantı çağrısına TTK m. 410 vd. hükümleri uygulanır. Dolayısıyla TTK 410/2 hükmü uyarınca tasfiye amacıyla sınırlı olmak kaydıyla tasfiye memuru da genel kurul çağrısı yapabilir³⁸¹. TTK 410/2 maddesine göre tek bir pay sahibi de bazı şartlarda genel kurul çağrısı yapabilir. Bu şartlar yönetim kurulunun - limited şirketlerde müdürler- devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının sağlanmasına

³⁷⁷ Yavuz, 2015: 213; Şener, 2017: 185.

³⁷⁸ RG., S. 10703, T. 10.01.1961

³⁷⁹ Çebi, 2023: 82; Poroy vd., 2023: 501; Yıldız, 2007: 208; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 655.

³⁸⁰ Şener, 2017: 532-533; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 657; Akbay, 2010: 39; Yıldız, 2007: 211.

³⁸¹ Çebi, 2023: 87; Poroy vd., 2023: 508.

imkan bulunmaması veya mevcut olmamasıdır. Bu durumda tek pay sahibi ortak mahkemenin izniyle genel kurula çağrı yapılabilir³⁸². İflas idaresi de TTK 636/5. maddenin atfıyla uygulanan anonim şirketlere ilişkin TTK m. 534 uyarınca ortaklığın organlarını temsil yetkilerinin iflas idaresine geçmesinin sonucu olarak iflas idaresi genel kurula çağrı yapılabilir³⁸³.

Genel kurul çağrısı yapabilecek diğer kişiler ise azlıktır. Azlık sermayenin en az %10'u oranındaki pay sahipleridir³⁸⁴. TTK m. 617/3 atfıyla bu hususta TTK 411. maddesi uygulanır. TTK m. 411 gereği azlık genel kurula çağrı talebi veya gündeme ilişkin madde ekletme başvurusu için önce müdürlere başvurur. Bu konularda müdürlerden bir sonuç alınamazsa mahkemeye başvurulur. Azlık müdürlere başvurusunda genel kurulun toplanmasını gerektirici sebepleri ve gündemi de belirterek yazılı olarak noter aracılığıyla başvurur. Talep müdürlerce kabul edilirse müdürlerin karar alma anından başlayarak genel kurulun en geç kırk beş gün içinde toplanması gerekir. Talebin kabul edilmesi durumunda ancak bu kırk beş günlük süre içerisinde genel kurulun yapılmasından kaçınılırsa azlık mahkemeye başvurmaksızın genel kurulu toplantıya çağırabilir. TTK m. 412/1' e göre müdürler azlığın talebini reddederse yahut yedi iş günü içerisinde cevap vermezse bu durumda azlık şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak genel kurulun toplantıya çağırılmasına veya gündeme madde eklenmesine ilişkin karar verilmesini isteyebilir³⁸⁵. Mahkeme yapacağı inceleme neticesinde genel kurulun çağırılmasına karar verirse TTK m. 412/1 uyarınca gündemi düzenlemek ve TTK'ye göre uygun bir çağrı yapması için kayyım atar. Mahkeme kararında kayyımın görevleri ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkileri de yer alır³⁸⁶.

Bunların dışında da TTK 577/1-h uyarınca limited şirket sözleşmesine genel kurula çağrı yapılmasına ilişkin özel kayıtlar konulabilir. Bu şirket sözleşmesinde yer alan genel kurulun çağırma hakkı olan kişiler de genel kurulu toplantıya çağırabilir³⁸⁷. Limited şirketlerin organsız kalması halinde Türk Medeni Kanunu uyarınca atanan kayyımın yine limited şirket genel kuruluna çağrı yetkisi bulunmaktadır³⁸⁸.

Genel kurul çağrısı kanuna ve limited şirket sözleşmesine uygun bir şekilde yapılmalıdır. Bu noktada genel kurula çağrı süresi TTK m. 617/2'ye göre genel kurul gününden en az on beş gün öncedir. Bu süre limited şirket sözleşmesiyle uzatılabilir ve on güne kadar kısaltılabilir. Bu çağrı ilanı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yapılır. Limited

³⁸² Erdoğan, 2013: 54; Akbay, 2010: 54; Şener, 2017: 535-536; Çebi, 2023: 86.

³⁸³ Akbay, 2010: 64; Çebi, 2023: 87; Şener, 2017: 534.

³⁸⁴ Ayan, 2004: 10; Poroy vd., 2023: 507; Akbay, 2010: 41; Şener, 2017: 537; Turanlı, 2013: 31.

³⁸⁵ Şener, 2017: 539-542; Erdoğan, 2013: 55-56; Poroy vd., 2023: 507-508; Akbay, 2010: 41.

³⁸⁶ Akbay, 2010: 51; Şener, 2017: 541; Poroy vd., 2023: 507; Çebi, 2023: 85; Çamoğlu, 2023: 144.

³⁸⁷ Yıldız, 2007: 214; Akbay, 2010: 64; Çebi, 2023: 86.

³⁸⁸ Çebi, 2023: 87; Akbay, 2010: 60; Şener, 2017: 534.

şirket sözleşmesinde ayrıca ilan yapılacak başka ilan vasıtaları belirlenmişse belirtilen ilan vasıtaları aracılığıyla da ilan yapılmalıdır. Yine TTK m. 414/1 gereği çağrı ilanı TTK m. 1524'e göre kurdukları şirket internet sitesinde de ilan edilmelidir. Limited şirket ortaklarına toplantı günü ve gündem maddeleri TTK m. 617/3 atfıyla TTK m. 414/1 gereği iadeli taahhütlü mektupla bildirilir³⁸⁹.

Limited şirket sözleşmesinin değiştirileceği genel kurul için şirket müdürleri değişiklik taslağını karara bağladıktan sonra genel kurula çağrıyı yukarıdaki usuller dairesinde yapar. Ortaklar ise yönetim kurulunun -limited şirketlerde müdürler- devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumunda şirket sözleşmesi değişikliğinin yapılacağı genel kurul toplantısı yapılması için mahkemeden izin alabilir. Tek ortak tarafından izin alınması durumunda limited şirket sözleşmesi değişikliği için çağrı yapılması söz konusu olur³⁹⁰. Azlık ise şirket sözleşmesinin değiştirilmesini istiyorsa yukarıda bahsedilen prosedür neticesinde şirket sözleşmesinin değiştirilmesi için çağrı yapılmasına etki edebilir. Tasfiye memuru tasfiye amacına uygun sözleşme değişiklikleri için çağrı yapabilir. İflas idaresi ve kayyım da söz konusu hususa ilişkin çağrı yapabilir.

Tüm bunların yanında çağrısız genel kurul yoluyla da genel kurulun toplanması mümkündür. TTK m. 617/3 atfıyla TTK 416 hükmü limited şirket çağrısız genel kurulu için uygulanır. Buna göre bütün limited şirket ortaklarının veya temsilcilerinin genel kurulda yer alması ve toplantının devamı boyunca toplantıda bulunması gerekir. Çağrısız genel kurulda çağrılı olarak yapılan genel kurul gibi bütün kararlar alınabilir³⁹¹. Çağrısız genel kurulda alınacak kararlar için kanunda belirtilen yetersayılar bakımından değişiklik söz konusu değildir³⁹². Çağrısız genel kurullarda ilan prosedürü ve gündeme bağlılık ilkesi söz konusu olmaz³⁹³.

Çağrısız genel kurulda şirket sözleşmesi değişikliği yapılabilir. Bütün şirket ortakları veya temsilcileri bir araya gelerek ve toplantı süresince toplantıda bulunmak suretiyle şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararını alabilirler. Çağrı ve ilan söz konusu olmadığı için değişiklik yapılacak şirket sözleşmesi hükümlerini şirket ortakları bir nevi genel kurulda öğreneceklerdir. Bu durumda şirket sözleşmesinin değiştirilmesini istemeyen ortak genel kurulda karara katılmadığını belirtmelidir.

³⁸⁹ Çamoğlu, 2023: 145; Akbay, 2010: 68-70.

³⁹⁰ Mahkemeden izin alan pay sahibinin bu çağrıyı doğrudan kendisinin mi yapacağı yoksa azlıkta olduğu gibi bu çağrının kayyım yoluyla mı yapılacağı hususunda Akbay, mahkemenin ortağa izin vermesiyle bu hakkı doğrudan ortağın kullanabileceğini belirtmiştir. Akbay, 2010: 57. Bir diğer görüş ise tek pay sahibi mahkemeye başvurmalı mahkeme bu konuda izin verirse toplantıya çağrı azlıkta olduğu gibi kayyım tarafından yapılmalıdır. Kendigelen, 2016: 311; Karaege, 2015: 90-91.

³⁹¹ Akbay, 2010: 101.

³⁹² Akbay, 2010: 100; Yıldız, 2007: 218; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 660.

³⁹³ Akbay, 2010: 100; Çebi, 2023: 89.

Az sayıdaki ortağa sahip olan limited şirketler için kullanımı daha basit olan çağrısız genel kurul yöntemi konusundaki uyuşmazlıklar genel olarak bir ortağın genel kurula katılmadığını iddia etmesiyle³⁹⁴ ortaya çıkmaktadır. Kanunen şirket sözleşmesi değişikliğinin çağrısız genel kurulda alınmasına engel bulunmasa da kanaatimizce şirket sözleşmesi değişikliklerinin önemine binaen çağrılı genel kurul yöntemiyle yapılmasında sonradan herhangi bir uyuşmazlığa maruz kalmamak adına fayda vardır.

2.2.1.2.1.2. Şirket Sözleşmesinin Değiştirileceği Genel Kurulun Toplanması

Müdürlerce hazırlanan değişiklik metniyle birlikte eğer çağrılı genel kurul yapılacaksa usulüne uygun genel kurul çağrısı ve ilanı yapıldıktan sonra genel kurul toplanacaktır. Limited şirketlerde genel kurul toplantısı TTK m. 617/3 atfıyla limited şirket sözleşmesinde aksine bir kayıt yoksa şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanır. Limited şirket sözleşmesinde şirket sözleşmesinde şirket merkezi il veya ilçe olacak şekilde belirtildiyse bu belirtilen il veya ilçe sınırları içinde şirket genel kurulu toplanmalıdır³⁹⁵.

Toplantının yapılma zamanı ise bir ortağın sırf katılmaması adına bir kötünietli olarak belirlenmemelidir. Toplantının zamanı olağan ve ortaklarca beklenebilir bir zaman olmalıdır. Özellikle daha az ortaklı limited şirketlerde ortakların talepleri dikkate alınabilir; toplantı zamanı ile ilgili ortakların ortak iradesi söz konusu olabilir³⁹⁶.

Limited şirket genel kurul toplantısına katılma hakkı limited şirket ortağınınır. Bu hak kanundan doğan bireysel nitelikteki vazgeçilemez bir haktır. Bu noktada ortağın sahip olduğu esas sermaye payının değeri veya miktarı önem arz etmez. Ortak genel kurul toplantısına bizzat katılabileceği gibi ortak olan veya ortak olmayan bir temsilci vasıtasıyla da katılabilir. TTK m. 599/2 uyarınca ortaklar bir sermaye payına elbirliği yahut paylı mülkiyet

³⁹⁴ “Dava, çağrısız genel kurul kararının yoklukla malul olduğunun tespiti istemine ilişkindir. Çağrısız genel kurulun yapılabilmesi için tüm ortakların genel kurula katılmış ve itirazlarının bulunmaması gerekmektedir. Somut uyuşmazlıkta, davacı genel kurula katılmadığını, hazırlanmış cetvelinde yer alan imzanın kendisine ait olmadığını, ileri sürmektedir.” Yarg. 11 HD. T. 13.03. 2018, E. 2016/9132, K. 2018/1912 (erişim tarihi: 21.05.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr>) “...Müdürü davalı ...'un pasif husumet ehliyetlerinin bulunmadığı, davalı şirket yönünden ise 06.06.2013 tarihli çağrısız olağanüstü genel kurul toplantı tutanağında davacı %50 pay sahibi ... adına atfen atılan imzanın sahte olduğu tespit edilmiş ise de.....” Yarg. 11 HD. T. 12.02. 2020, E. 2019/3133, K. 2020/1286 (erişim tarihi: 21.05.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>) “.....İzmir Bölge Adliye Mahkemesince, TTK'nın 416/1. maddesi uyarınca çağrısız genel kurul toplantısı yapılabilmesi için tüm ortakların hazır bulunması gerektiğinden yasanın bu amir hükmüne aykırılık TTK'nın 447/1. maddesindeki paydaşın genel kurula katılma hakkını ortadan kaldırıcı nitelikte olduğu, genel kurul toplantısında davacı ortağın yönetici olduğu döneme ilişkin olarak açılan sorumluluk davasıyla ilgili icazet verilmesine dair karar alınmış ve alının kararın niteliği gereği TTK'nın 436/1. maddesi uyarınca davacının oylamaya zaten katılmaması gerekiyor ise de bu husus davacının toplantıya davetine engel olmayıp davacı ortağın toplantıya katılma ve dolayısıyla kendisinin savunma hakkı kısıtlandığı.....” Yarg. 11.HD. T. 10.12.2019, E. 2019/1269, K. 2019/8039 (erişim tarihi: 21.05.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

³⁹⁵ Akbay, 2010: 102-103; Çamoğlu, 2023: 145; Şener, 2017: 550.

³⁹⁶ Şener, 2017: 551; Akbay, 2010: 102.

yoluyla birlikte sahip olan kişiler genel kurula katılma hakkını temsilci vasıtasıyla kullanabileceklerdir. Esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı sahibi varsa TTK 600/3 uyarınca genel kurula katılma hakkını haizdir. Bu durumda her ne kadar oy hakkı intifa hakkı sahibine aitse de ortağında genel kurula katılma hakkı bulunmaktadır³⁹⁷.

Toplantıya kimlerin katılacağı müdürlerce hazırlanacak listede gösterilir. Bu listeyi hazırlamak müdürlerin görev ve yetkilerindendir. Hazır bulunacaklar listesi pay defteri esas alınarak hazırlanır. Hazırlanan bu liste en geç toplantı günü, toplantı saatinden uygun bir süre önce imzaya hazır hale getirilmeli ve toplantı salonunda hazır bulundurulmalıdır (TTK m. 417/3). Bu listede pay sahiplerinin adları, adresleri, pay sahiplerinin esas sermaye paylarının itibari değeri, oy adetleri, şirketin esas sermayesi ile ödenmiş sermaye tutarı, genel kurula kimlerin asil olarak kimlerin vekil tayin ederek katılacağı, hazır bulunanların imza atacağı yerler bulundurulur³⁹⁸.

Limited şirket genel kurulunda toplantı hazır bulunanlar listesinin kesinleşmesinden sonra müdürler kurulu başkanı veya tek müdür tarafından açılır. Genel kurulun başkanı TTK 624/2 uyarınca tek müdür varsa bu müdür birden çok müdür varsa müdürler kurulu başkanıdır. Toplantının açılmasından sonra gündemin görüşülmesine geçilir³⁹⁹.

Gündem görüşülürken gündemde yer alan hususlar tartışılır. Bu noktada gündemde yer alan şirket sözleşmesi değişikliği görüşülecektir. Ortakların söz konusu gündem olan şirket sözleşmesine ilişkin görüşlerini belirterek söz konusu değişikliğe karşı düşüncelerini genel kurulla paylaşması mümkündür.

2.2.1.2.1.3. Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Genel Kurul Tarafından Karara Bağlanması

Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi TTK 616/1-a maddesi uyarınca kanunen genel kurulun vazgeçilemez ve devredilemez yetkilerindendir. Dolayısıyla şirket sözleşmesi değişikliklerini yapmaya yetkili tek organ genel kuruldur. Genel kurulun şirket sözleşmesi değişikliğini yapma yetkisinin başka bir kurula devredilmesi veya başka bir organca yapılması mümkün değildir⁴⁰⁰.

TTK m. 589/1'e göre limited şirket sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça şirket sözleşmesi değişiklikleri esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. TTK m. 589'da bir toplantı yetersayısı belirlenmemiştir. Esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortak sayısının bir arada bulunması ve karar alması gerekeceğinden bu oran

³⁹⁷ Kendigelen ve Kırcı, 2022: 58-59; Akbay, 2010: 103-130; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 664; Şener, 2017: 565.

³⁹⁸ Çamoğlu, 2023: 145-146; Poroy vd., 2023: 509; Şener, 2017: 569; Akbay, 2010: 131; Yıldırım, 2008: 127.

³⁹⁹ Şener, 2017: 570; Akbay, 2010: 133-134.

⁴⁰⁰ Dinç, 2022: 119; Yıldız, 2007: 112; Şener, 2017: 185; Çamoğlu, 2023: 246; Çebi, 2023: 338; Poroy vd., 2023: 581; Kendigelen ve Kırcı, 2022: 329.

bir bakıma şirket sözleşmesi değişikliği için hem toplantı yetersayısı hem de karar yeter sayısıdır⁴⁰¹. Bu yeter sayının şirket sözleşmesiyle daha da ağırlaştırılması mümkündür. Söz konusu yetersayının şirket sözleşmesiyle hafifletilmesi ise mümkün değildir. Zira TTKUYK 26/3’de⁴⁰² yer alan düzenlemeye göre aynı kanunun 26/4 maddesine göre limited şirketlere de uygulanır. Artırım kapsayıcı şekilde bütün şirket sözleşmesi değişiklikleri için öngörülebileceği gibi tüm sözleşme değişiklikleri yerine sadece belli sözleşme değişiklikleri için de öngörülebilir⁴⁰³.

Örneğin üç ortaklı bir limited şirkette esas sermaye toplam miktarının 150.000.00 TL olduğunu, ortaklardan A’nın her biri 25 TL itibari değerden 2400 esas sermaye payına sahip olduğunu, diğer ortak B’nin her biri 25 TL itibari değerden 1600 esas sermaye payına sahip olduğunu, ortaklardan C’nin her biri 25 TL itibari değerden 2000 esas sermaye payına sahip olduğunu varsayarsak A’nın şirketteki sermaye miktarı, $25 \times 2400 = 60.000$ TL, B’nin şirketteki sermaye miktarı, $25 \times 1600 = 40.000$ TL, C’nin şirketteki sermaye miktarı $25 \times 2000 = 50.000$ TL olur. Söz konusu bu şirkette TTK 589 uyarınca bir şirket sözleşmesi değişikliği yapılacaksa sermayenin üçte ikisine sahip tek ortak yoktur. Dolayısıyla bu şirkette tek bir ortağın kararıyla limited şirket sözleşmesi yapılamaz. Ancak B ve C ortağının toplam sermaye miktarı şirket sermaye miktarının üçte ikisine denk düştüğü için B ve C ortakları şirket sözleşmesi değişikliği yapabilir. Yine A ve C, A ve B ortakları da birlikte oybirliğiyle şirket sözleşmesi değişikliği yapabilir.

TTK 589 hükmünde yer alan yetersayı ile TTK 621 hükmünde yer alan yetersayının şirket sözleşmesi değişiklikleri açısından bir dengesizliğe yol açtığı doktrinde belirtilmiştir⁴⁰⁴. Nitekim TTK m. 621’de yer alan birçok konu esasen limited şirket sözleşmesi değişikliğidir. TTK m. 621’de çifte nisap arandığı için⁴⁰⁵ bazı durumlarda TTK m. 621’de yer alan ve kanunca daha önemli karar niteliğine sahip kararların kanun tarafından genel şirket sözleşmesi niteliği taşıyan TTK 589 hükmüne göre daha az bir çoğunlukla kabul edilmesine yol açacaktır⁴⁰⁶. Bu durumu açıklamak gerekirse; TTK 589/1 hükmünde yer alan esas sermaye

⁴⁰¹ Çamoğlu, 2023: 246; Akbay, 2010: 233; Yavuz, 2015: 213; Şener, 2017: 189.

⁴⁰² Madde şu şekildedir. “Bir esas sözleşmede esas sözleşme değişikliklerine ilişkin olarak 6762 sayılı Kanunun 388 inci maddesindekinden daha ağır nisaplar öngörülmüş olup da bunlar Türk Ticaret Kanununun 421 inci maddesinin birinci fıkrasında öngörülen nisaplardan ağırsa, bunların uygulanmasına devam olunabilir. Ağırlaştırılmış nisaplara dair esas sözleşmedeki veya herhangi bir sözleşme veya hukukî metindeki özel düzenleme Türk Ticaret Kanununun 421 inci maddesine göre daha hafifse 421 inci madde uygulanır.”

⁴⁰³ Şener, 2017: 190; Hamamcıoğlu, 2022: 292; Çebi, 2023: 339.

⁴⁰⁴ Pulaşlıya göre burada esasen doktrindeki belirtildiği gibi başlı başına bir çelişki söz konusu değildir. Yazara göre burada esasen mehz İsviçre Borçlar Kanundan sapma neticesinde bu durum ortaya çıkmıştır. Bu nedenle oyda imtiyazın ülkemizde limited şirketler açısından çok yaygın olmamasının neticesinde söz konusu tartışmanın teorik bir tartışmadan öteye geçmediğini belirtmiştir. Pulaşlı, 2022: 818.

⁴⁰⁵ Bkz. “2.2. Limited Şirket Sözleşmesinin Genel Değişikliği”

⁴⁰⁶ Akbay, 2010: 234; Kendigelen, 2016: 534-535; Çamoğlu, 2012: 255; Yıldız, 2007: 116; Bozkurt, 2023: 589; Doğan, 2021: 60; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 356; Çamoğlu, 2023: 247; Kendigelen ve Kırca, 2022: 331.

oranını temel aldığı için oy hakkındaki imtiyazların bu değişikliklerde bir etkisi söz konusu olmaz⁴⁰⁷. Bunun yanı sıra TTK 621 hükmündeki yetersayıda “*temsil edilen oy*” hususu dikkate alındığı için oyda imtiyazlı paylar devreye girebilir. Bu durumda oyda imtiyaza sahip ortaklar oy hakkına sahip sermayenin salt çoğunluğuna sahip olma şartını sağlarsa ve bu kişiler temsil edilen oyların üçte ikisi karşılırsa çok az ortağın iradesiyle önemli kararlar vasıtasıyla şirket sözleşmesi değişikliği söz konusu olacaktır⁴⁰⁸.

TTK m. 621/2’ye göre kanunda belirli kararlar almak için ağırlaştırılmış bir yetersayı aranıyorsa, bunu daha da ağırlaştıracak şirket sözleşmesi hükümleri ancak şirket sözleşmesinde öngörülecek çoğunlukla kabul edilebilir. Bu hüküm TTK 589 hükmüne de uygulanabilir. Nitekim TTK m. 589’da yer alan yetersayı da TTK m. 620’de yer alan olağan kararlara göre daha ağır bir yetersayı içerdiği için ağırlaştırılmış yetersayı kapsamındadır. Bu madde yoruma açık bir maddedir. Hükümün lafzına göre şirket sözleşmesinde bu yönde bir düzenleme yoksa söz konusu maddenin uygulama alanı bulunmamaktadır. Buna karşın bu şekildeki bir hükmün amacı ağırlaştırılmış yeter sayıları daha da ağırlaştırarak karar almayı imkânsız hale getirmemektir⁴⁰⁹. Buna göre TTK m. 589 kapsamında yer alan şirket sözleşmesini kapsayan yetersayılara ilişkin daha da ağırlaştırıcı bir şirket sözleşmesi değişikliği yapılacaksa bu değişikliğin kabulü için şirket sözleşmesinde bu yönde bir ağırlaştırılmış yetersayı olmasa da genel kurulda şirket sözleşmesine getirilmek istenen nisapla karar alınmalıdır. Aynı durum TTK m. 621’de yer alan ve sözleşme değişikliği içeren değişiklikler için de geçerlidir⁴¹⁰. Örneğin limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin TTK 589 hükmünde yer alan yetersayıyı ifade eden esas sermayenin üçte ikisi şeklindeki yetersayı daha da ağırlaştırılarak dörtte üç şeklinde yapılacaksa buna ilişkin şirket sözleşmesi değişikliğinin de kanundaki yetersayı olan esas sermayenin üçte ikisini sahibi ortakların kararıyla değil ağırlaştırılarak şirket sözleşmesinde yer alması istenen nisap olan dörtte üç yetersayıyla yapılmalıdır⁴¹¹.

Son olarak limited şirket sözleşmesi değişikliği sirküler karar alma yoluyla da yapılabilir. Limited şirketler için sirküler karar alma TTK 617/4 maddesinde düzenlenmektedir. Sirküler karar alma yolu toplantı yapılmaksızın karar almayı ifade eder. TTK m. 617/4’e göre ortaklardan birisinin sözlü toplantı yapılmasını talep etmediği takdirde ortaklardan birisinin gündem maddesine ilişkin önerisine diğer ortaklar yazılı onay vermesiyle alınabilir. Hangi genel kurul kararlarının sirküler karar alma yoluyla alınabileceğine ilişkin bir

⁴⁰⁷ Akbay, 2010: 234.

⁴⁰⁸ Çamoğlu, 2012: 255; Çamoğlu, 2023; 247; Akbay, 2010: 234.

⁴⁰⁹ Şener, 2017: 601.

⁴¹⁰ Akbay, 2010: 238; Tekinalp, 2020: 601.

⁴¹¹ Kendigelen ve Kırca, 2022: 83.

sınırlama olmadığı için şirket sözleşmesi değişiklik kararları da sirküler karar alma yoluyla alınabilir⁴¹².

Sirküler karar almada karar alma nisapların ne olacağına ilişkin kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Bahtiyar TTK'nin anonim şirketlere ilişkin yönetim kurulunun sirküler karar almasına ilişkin TTK 390/4 hükmünde düzenlenen üye tam sayısının salt çoğunluğu hususu kabul edilirse bu salt çoğunluğu belirlenmesinde oyların mı yoksa esas sermayenin mi belirleyici olacağı konusunda belirsizlik oluşacağını belirtmiştir⁴¹³. Nitekim TTK m. 589'da esas sermaye oranı belirleyicidir.

Kendigelen sirküler karar almada önerinin tüm ortaklara sunulmasının şart olması karşısında bütün oyların temsil edileceğini dolayısıyla sirküler karar almada karar yetersayısının belirlenmesinde şirketteki tüm oyların salt çoğunluğunun dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir⁴¹⁴.

Şener ise yetersayılara ilişkin olarak sirküler karar almada da fiziki olarak yapılan genel kurulda geçerli olacak yetersayıların uygulanması gerektiğini belirtmiştir⁴¹⁵.

Akbay TTK 620 hükmünde “toplantıda temsil edilen oylar” belirtildiği için sirküler karar almada da sirküler yazılı cevap gönderen ortaklar üzerinde belirleme yapılması gerektiğini; TTK 621 hükmü gereğince bir karar alınacaksa bu hükümde yer alan “oy hakkı bulunan sermayenin” belirlenmesinde oy hakkı bulunan sermayenin salt çoğunluğu kuralına göre belirleneceğini ifade etmiştir⁴¹⁶.

Çebi ise sirküler karar almanın geçerlilik şartlarından birisinin olan önerinin tüm ortaklara sunulmasının gerekli olduğunu dolayısıyla sirküler karar almada karar yetersayısının tüm ortakların salt çoğunluğunu ifade ettiğini; anonim şirket yönetim kurulunun sirküler karar almasıyla ilgili TTK 390/5 hükmünde aranan yetersayının da üye tam sayısının salt çoğunluğu olduğu gözetildiğinde bu sonuca ulaşıldığını ifade etmiştir. Ayrıca TTK 589 gereği esas sermaye şartı aranıyorsa bu durumda bu şartın gerçekleşip gerçekleşmediğine de bakılması gerektiğini ifade etmiştir⁴¹⁷.

Biçer ve Hamamcıoğlu TTK m. 617/4'e göre aynı önerinin tüm ortaklara sunulmasını kararın geçerliliği için zorunlu tutulduğunu; karar yetersayısı belirlenirken tüm ortakların

⁴¹² Akbay, 2010: 246; Şener, 2017: 528.

⁴¹³ Bahtiyar, 2022: 362.

⁴¹⁴ Kendigelen, 2016: 532; Aynı yönde bkz. Bilgili ve Demirkapı, 2013: 662.

⁴¹⁵ Şener, 2017: 529.

⁴¹⁶ Akbay, 2010: 249.

⁴¹⁷ Çebi, 2023: 108.

oylarının dikkate alınması gerektiğini; TTK 621 ve TTK 589 gibi sermaye söz konusu olursa bunun da ayrıca belirlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir⁴¹⁸.

Kanaatimizce de limited şirketlerde sirküler karar alınması için yetersayı belirlenirken önerinin tüm ortaklara gönderilmesinin zorunlu olması karşısında karar yetersayısı belirlenirken tüm ortaklar üzerinden salt çoğunluk belirlenmelidir. TTK 589 özelinde ise bir değişiklik yapılacaksa “*esas sermayenin üçte ikisine sahip ortak*” tespit edilirken şirket sözleşmesi değişiklik önerisine olumlu yazı gönderen ortakların tüm esas sermayenin üçte ikisine sahip olup olmadığına bakılmalıdır.

2.2.1.2.2. Olağanüstü Genel Kurul İle Şirket Sözleşmesi Değişikliği

Olağanüstü genel kurul toplantıları TTK m. 617/1’in son cümlesinde düzenlenmiş olup buna göre şirket sözleşmesi uyarınca ve gerektiğinde genel kurul olağanüstü genel kurula çağırılabilir. Bu genel kurulların belirli bir zamanı yoktur. Olağanüstü genel kurulların gündemini olağanüstü genel kurulda görüşülecek konudur. Dolayısıyla bu genel kurullarda kanun koyucu tarafından olağan genel kurullarda olduğu gibi gündem belirlemesine ilişkin düzenleme yapılmamıştır⁴¹⁹.

Her ne kadar TTK m. 617/1 son cümlesinde “*Şirket sözleşmesi uyarınca ve gerektiğinde*” ibaresi yer alsın da buradaki “ve” bağlacını “veya” olarak algılamak gerekir. Dolayısıyla şirket sözleşmesinde hüküm olmasa da gerektiğinde genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılabilir⁴²⁰. TTK 617/3 atfı gereği uygulanan TTK 412. maddesi gereğince azınlığın talebi, TTK 633 atfı nedeniyle uygulanan TTK 376 gereği şirketin sermaye kaybına uğraması ve borca batıklık durumunda, şirketin sürekli organsız kalması halinde olağanüstü genel kurul toplantısı yapmak zorunludur⁴²¹.

Şirket sözleşmesinde şirketin olağanüstü genel kurul toplantısı için sebepler öngörülebilir. Bu hususlardan birisi de şirket sözleşmesi değişiklikleri olabilir. Limited şirket sözleşmesinde şirket sözleşmesi değişiklikleri olağanüstü genel kurulun yapılması sebeplerinden birisi olarak öngörülebilir. Bu şirket sözleşmesi hükmü genel şekilde şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin olabileceği gibi, açıkça belirtmek suretiyle belirli şirket sözleşmeleri için de öngörülebilir. Nitekim ortaklar olağanüstü genel kurula çağırarak için bazı şirket sözleşmelerine önem atfederek bunları şirket sözleşmesinde belirtmek isteyebilir.

⁴¹⁸ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 375.

⁴¹⁹ Şener, 2017: 531-532; Çebi, 2023: 83; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3215.

⁴²⁰ Yıldız, 2007: 209; Bahtiyar, 2022: dn. 808, 360-361; Akbay, 2010: 35; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 440; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 656.

⁴²¹ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 503; Yıldız, 2007: 210; Şener, 2017: 532; Akbay, 2010: 36; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 440.

Bunun yanı sıra ortaklar değişen ve gelişen şartlara aniden ayak uydurma ihtiyacını karşılamak amacıyla şirket sözleşmesi değişikliğini genel bir ifadeyle olağanüstü genel kurula çağırma sebebi de yapabilirler. Ortaklar şirket sözleşmesi değişikliğini kanunda bulunan “gerektikçe” olağanüstü genel kurul yapma yetkisine dayanarak da yapabilir.

Olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarının çağrı usulü, toplantı hazırlıkları, toplantının yürütülmesi toplantı ve karar nisapları aynıdır⁴²². Bunun neticesinde genel kurula çağrı yapılacak, şirket sözleşmesi değişikliği olağanüstü genel kurulun çağırılma sebebi olarak görülecek ve kanundaki yetersayılara uygun olarak genel kurulda karar bağlanacaktır⁴²³.

2.2.1.3. Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Tescil ve İlanı

TTK 589/2 maddesi gereği şirket sözleşmesi değişiklikleri tescil ve ilan edilir. Müdürler TTK 625/1-g bendinde belirtilen “genel kurul kararlarının yürütülmesi” şeklindeki devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkisi uyarınca şirket sözleşmesi değişikliklerini tescil ve ilan ettirir. TSY 92/1 maddesi uyarınca şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararının noter onaylı örneği ve şirket sözleşmesinin değişen maddelerinin yeni metni şirket sözleşmesinin tescili başvurusunda ticaret sicil müdürlüğüne verilir. TSY 92/2 uyarınca şirket sözleşmesi değişikliği şirket merkezinin bulunduğu yerin siciline tescil ettirilir. Bu başvuruyu alan ticaret sicil müdürlüğü şirket sözleşmesi değişikliğinin kanunlara uygunluğunu denetler⁴²⁴.

Şirket sözleşmesi değişikliği ortaklar açısından iç ilişkide şirket sözleşmesinin genel kurul tarafından değişikliğin karara bağlanmasıyla etki gösterirken dış ilişkide etkisini tescil ve ilanla gösterir⁴²⁵. Tescil üçüncü kişiler açısından hukuki sonuçlarını TTK 36/1 gereği yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren doğurur⁴²⁶. Esasen 6762 sayılı eTTK 515/. maddesinde ⁴²⁷ sözleşme değişikliklerinin üçüncü kişilere etkisi noktasında bir düzenleme bulunmaktayken bu düzenleme TTK m. 589’da yer almamıştır. Bunun neticesinde TTK 36/1 hükmünün uygulama alanı bulacağı ifade edilmiştir⁴²⁸.

⁴²² Çamoğlu, 2023: 134; Çebi, 2023: 83; Poroy vd., 2023: 501.

⁴²³ Olağan genel kurula ilişkin bölümde detaylı açıklama yapıldığı için tekrara düşmemek adına bu konular detaylandırılmamıştır. Bkz. “2.2.1.2.1. Olağan Genel Kurul İle Şirket Sözleşmesi Değişikliği”

⁴²⁴ Şener, 2017: 190; Yıldız, 2007: 118; Kendigelen ve Kırca, 2022: 336.

⁴²⁵ Şener, 2017: 190; Yıldız, 2007: 118; Kendigelen ve Kırca, 2022: 336; Çebi, 2023: 339.

⁴²⁶ Kendigelen ve Kırca, 2022: 336; Çebi, 2023: 339.

⁴²⁷ Maddenin ilgili kısmı şu şekildedir “*Mukavelenin değiştirilmesi hakkındaki kararlar üçüncü şahıslar hakkında, tescil tarihinden itibaren hüküm ifade eder.*” Özellikle 6762 sayılı anonim şirket esas sözleşme değişikliklerinin tescilinin üçüncü kişilere etkisine ilişkin 390. maddesine 6102 sayılı TTK’da 445. Maddesinde yer verilmesine karşın limited şirket sözleşmesinin değişikliğinin tescilinin etkisine ilişkin 6762 sayılı TTK’nın 515/2 maddesinin 6102 sayılı TTK’nın 89/2 maddesine alınmaması eleştirilmiş ve anlamlandırılmamıştır. Moroğlu, 2016: 373; Kendigelen, 2016: 495.

⁴²⁸ Kendigelen ve Kırca, 2022: 336.

2.2.1.4. Şirket Sözleşmesi Değişikliklerinde İmtiyazlı Esas Sermaye Pay Sahipleri Özel Kurulunun Kararı

Limited şirket genel kurulunun şirket sözleşmesi değişikliğini yapmasıyla birlikte şirket sözleşmesiyle oluşturulan imtiyazların oluşması neticesinde kendiliğinden meydana gelen bir kurul olan imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulunun da şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin bir karar alması gerekebilir⁴²⁹. Limited şirket sözleşmesi değişikliği imtiyazlı esas sermaye payına sahip ortakların haklarını ihlal eder nitelikteyse bu şirket sözleşmesi değişikliği imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulunca onaylanmalıdır. Aksi halde bu şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin karar uygulanmaz (Kıyasen TTK m. 454/1)⁴³⁰. İmtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulunun sözleşme değişikliğine ilişkin onayı her sözleşme değişikliğinde aranmaz. Şirket sözleşmesi değişiklikleri bu pay sahiplerinin haklarını ihlal eder nitelikteyse bu onay gerekir⁴³¹.

Şirket sözleşmesi değişikliğiyle imtiyazlı esas sermaye pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmesine örnek olarak imtiyazın kaldırılması, imtiyazın sağladığı ayrıcalığın etkisinin azaltılması, imtiyazın kullanılmasının şarta bağlanması, şirket sözleşmesi değişikliğiyle oy hakkında imtiyazın kullanılabileceği durumların sınırlandırmalar verilebilir⁴³².

İmtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulunu toplantıya TTK 454/2'nci maddenin kıyasen uygulaması nedeniyle müdürler çağırır. Müdürler bu çağrıyı genel kurul kararının ilanından itibaren bir ay içinde yapmalıdır. TTK 454/2'de ilan tarihi esas alınsa da bu “*ilan*” ifadesi bir bakıma kullanışsızdır. İlandan kastedilenin TTK 589/2. maddesine göre şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin tescil ve ilanın olduğu düşünülürse bu durumda TTK 454/1. maddesinde düzenlenen imtiyazlı esas sermaye payı özel kurulunun haklarını ihlal eden genel kurul kararlarını onaylamadan genel kurul kararının uygulanmaması gerektiğine ilişkin hükümle çelişkili bir durum ortaya çıkar. Nitekim şirket sözleşmesi değişikliğinin TTK 589/2. maddesine göre tescil ve ilan edilebilmesi için imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulun şirket sözleşmesi değişikliğini onaması şarttır⁴³³.

Buna karşılık öğretide söz konusu ilanın şirket sözleşmesi değişikliğinin TTK 589/2. maddesindeki sözleşme değişikliğinin tescil ve ilanının olabileceğine ilişkin görüş de bulunmaktadır. Buna göre şirket sözleşmesi değişikliği tescil edilmekle şirket sözleşmesi değişikliğinin uygulanması aynı anlamı taşımaz. Tescil edilen bir şirket sözleşmesi

⁴²⁹ TTK 454. maddenin kıyasen uygulanması gerektiği hakkında bkz. 1.2.2.5.2. *Varsa İmtiyazlar, Esas Sermaye Paylarının Grupları*

⁴³⁰ Şener, 2017: 196; Çebi, 2023: 347; Kendigelen ve Kırca, 2022: 335.

⁴³¹ Çebi, 2023: 347; Poroy vd., 2021: 642; Bilgeç, 2017: 241.

⁴³² Poroy vd., 2021: 643; Tekinalp, 2020: 129.

⁴³³ Şener, 2017: 197; Çebi, 2023: 197.

değişikliğinin tescil edilmesi hususu şirket sözleşmesi değişikliğinin dava yolu açık olmak suretiyle kesinleşmesi anlamı taşır. Bu durumda şirket sözleşmesi değişikliği tescil ve ilan edilse dahi uygulanmayabilir. Dolayısıyla kanun koyucunun 454/1. maddedeki “*onanmadıkça uygulanmaz*” ifadesi bilinçli bir ifadedir. Bu durum şirket sözleşmesi değişikliğinin tescil ve ilan edilse dahi bu sözleşme değişikliğine ilişkin yeni bir hukuki işlem tesis edip karar alma zorunluluğunu destekleyici bir ifadedir⁴³⁴. Bir diğer görüş ise ilanın başlama süresine ilişkin hesaplamanın şirket sözleşmesi değişikliğinin yapılacağı genel kurul ilanına göre yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu durumda TTK 454/2’de yer alan “ilan” ifadesi şirket sözleşmesi değişikliğinin yapılacağı genel kurulu toplantıya çağırana ilana denk düşer⁴³⁵.

TTK’de 454/2. maddesinde belirtilen bu “ilan” ifadesinin kullanışsızlığı imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kuruluna ilişkin ikincil düzenlemeler yapma zorunluluğunu gündeme getirmiştir. Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmeliğin⁴³⁶ 7/1-c maddesinde⁴³⁷ esas sermaye payı imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplantıya çağırılma tarihine ilişkin belirleme genel kurul kararının alınmasından itibaren en az bir ay içinde demek suretiyle belirlenmiştir. TTK 454/2. maddesini de yönetmeliğin bu hükmüne göre yorumlamak gerekir⁴³⁸.

Müdürler bir aylık süre içinde imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağırılmazsa TTK 454/2. maddesine göre imtiyazlı esas sermaye payına sahip kişilerden her biri şirketin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden kurulun toplantıya çağırılmasını talep edebilir. Mahkemenin incelemesi daha çok şekli bir inceleme mahiyetindedir. Bu noktada bir şirket sözleşmesi değişikliğinin olup olmadığı, imtiyazların bulunup bulunmadığı, yönetim kurulu tarafından çağrının yapılıp yapılmadığı gibi hususların incelenmesi gerekir⁴³⁹. Mahkeme söz konusu şartların varlığına hükmederse söz konusu çağrının yapılması adına kim yetkili olacaktır. Bu duruma ilişkin Anonim Şirketlerin Genel

⁴³⁴ Poroy vd., 2021: 644.

⁴³⁵ Kendigelen, 2016: 354.

⁴³⁶ RG., S. 28481 T. 28.11.2012

⁴³⁷ Söz konusu madde “*İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu; imtiyazlı payların bulunduğu şirketlerde genel kurul tarafından imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek mahiyette esas sözleşme değişikliğine karar verilmesi halinde, anılan karar tarihinden itibaren en geç bir ay içinde toplantıya çağırılır. Bu süre sonuna kadar imtiyazlı pay sahipleri toplantıya çağırılmazsa, her imtiyazlı pay sahibi yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden başlamak üzere onbeş gün içinde, bu kurulun toplantıya çağırılmasını mahkemeden isteyebilir. Çağrıya rağmen süresi içinde imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu toplanamazsa, genel kurul kararı onaylanmış sayılır.*” Şeklindedir.

⁴³⁸ Şener, 2017: 197; Aslan, 2017: 87.

⁴³⁹ Göksoy, 2023: 2679.

Doktrinde mahkemenin incelmesinin sadece şekli bir inceleme yapmaması gerektiğini aynı zamanda işin esasına da girilerek başvuruya konu genel kurul kararının imtiyazlı esas sermaye pay sahiplerinin haklarını ihlal eder nitelikte olup olmadığının da mahkemece incelenmesi gerektiği de savunulmuştur. Bilgeç, 2017: 268.

Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmeliğin 9/7 maddesi “*Süresi içerisinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılmaması üzerine, Kanunun 454 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca mahkeme tarafından yetkilendirilen imtiyazlı pay sahiplerinden her biri, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağırabilir.*” şeklindedir. Buna karşılık öğretide mahkemenin çağrı yapılmasına ilişkin davayı açan pay sahiplerinin yanı sıra bir kayyım atanıp bu kayyıma da çağrı yetkisinin verilebileceği belirtilmiştir⁴⁴⁰.

İmtiyazlı esas sermaye pay sahiplerine ilişkin çağrının nasıl yapılacağına ilişkin bir TTK’de bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu noktada öğretide genel kurulun çağrısına ilişkin TTK 414. maddenin kıyasen bu çağrılara uygulanması gerektiğini ifade eden yazarlar olmuştur⁴⁴¹. Bunun yanı sıra TTK 454. maddesinde çağrının şekline ilişkin bir düzenlemenin yer almadığından bahisle toplantının yerini, zamanını, toplantının içeriğinin önceden bildirilmesine ilişkin bir bilgilendirmenin de çağrıya ilişkin şartı sağladığını ifade edenler olmuştur⁴⁴². Kanaatimizce genel kurula ilişkin maddelerin kıyasen uygulanması gerekir. İmtiyazlı esas sermaye payı özel kurulu toplantısının şirket sözleşmesi değişikliklerine ilişkin etkisinin hem şirket açısından hem de imtiyazlı paya sahip olsun veya olmasın ortaklar yönünden etkisi bunu gerektirir. Aksi halde çağrının yapıldığına veya yapılmadığına ilişkin ispat sorunları gündeme gelme ihtimali bulunmaktadır. Bir diğer nokta ise çağrısız genel kurula ilişkin genel kurul hükümlerinin imtiyazlı esas sermaye payı özel kurulu toplantısına uygulanıp uygulanmayacağına ilişkindir. Öğretide kurulun üyelerinin toplanması ve hiç birisinin itiraz etmemesi durumunda imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulunun çağrısız toplanmasının mümkün olduğu belirtilmiştir⁴⁴³. Bir diğer görüş ise TTK 454. maddesinin lafzından da açıkça anlaşılabileceği üzere toplantı çağrısının yönetim kurulunca yapılmasının şart olduğunu belirtmiştir. Nitekim yönetim kurulunun bu konuda bir sorumluluğu da bulunmaktadır⁴⁴⁴.

Kanaatimizce mahkemeye başvurmaksızın çağrısız yolla imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplantı yapmaması gerekir. Bu durumda yönetim kurulunun çağrı yetkisi anlamını kaybedeceği gibi yönetim kurulunun şirket sözleşmesi değişikliğinin imtiyazlı esas sermaye pay sahiplerinin haklarını ihlal eder nitelikte olup olmamasına ilişkin değerlendirmesi de anlamsız kalır. Hali hazırda müdürlerin şirket sözleşmesine ilişkin değişikliğin imtiyazlı esas

⁴⁴⁰ Poroy vd., 2021: 644; Şener, 2017: 198.

⁴⁴¹ Şener, 2017: 198; Aktaş, 2019: 193; Çebi, 2023: 348.

⁴⁴² Aslan, 2017: 87; Göksoy, 2023: 2681.

⁴⁴³ Bilgeç, 2017: 273; Şener, 2017: 199.

⁴⁴⁴ Aktaş, 2019: 204; Aslan bu konuda tek yetkinin yönetim kurulunda olduğunu belirterek mahkeme kararı olmaksızın imtiyazlı esas sermaye payına sahip ortaklarca yapılan özel kurul kararlarının yok hükmünde olacağını ifade etmiştir. Aslan, 2017: 90.

sermaye pay sahiplerinin haklarını ihlal etmediği kanaatine varıp imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağırma yetkisi de bulunmaktadır. İmtiyazlı pay sahiplerinin çağrı için mahkemeye başvurma hakkı da bir bakıma bu durumu destekler.

İmtiyazlı esas sermaye payı sahipleri özel kurulunun toplantı yeter sayısına ve karar yetersayısına ilişkin bir düzenleme TTK 454/3 maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulu imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır. Burada belirtilen “yüzde altmışını” ifadesi esasen toplantıda imtiyazlı payları temsil eden sermayenin veya temsilcisinin en az yüzde altmış çoğunluğunu ifade etmektedir. Bu şekilde toplanan özel kurul toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır⁴⁴⁵. Bu çoğunluğun hesaplanmasında imtiyazları ihlal edilen grup göz önünde tutulur. Yüzde altmış çoğunluğu sağlaması gereken kişiler imtiyaza sahip kişilerin hepsi değildir. Şirket sözleşmesi değişikliğiyle hakları ihlal edilen imtiyazlı esas sermaye payı sahipleri grubunun yüzde altmışı çoğunluğu sağlamaya yeter⁴⁴⁶.

İmtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulu genel kurulun şirket sözleşmesi değişikliğini onaylamazsa kararlarını gerekçeli olarak bir tutanak altına alır. Söz konusu tutanak on gün içinde müdürlere teslim edilir. Tutanakta genel kurulun şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin kararının onaylamayan olumsuz oy verenlerden en az nisabı sağlayan şekilde bir liste verilir. Bunun yanı sıra TTK 454/8. maddesine göre açılacak iptal davasına esas olmak üzere bir ortak tebligat adresi de müdürlere verilir. TTK 454/3 maddesi uyarınca tutanak verilen bilgilerle birlikte söz TTSG’de tescil ve ilan olunur. Bu şekilde alınmayan imtiyazlı esas sermaye özel kurulu kararları toplantının yapılmamış sayılması sonucunu doğurur ve şirket sözleşmesi değişikliği kararı onaylanmış sayılır⁴⁴⁷.

TTK m. 454/4 uyarınca genel kurulda imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri şirket sözleşmesi değişikliğine TTK 454/3. maddede belirtilen çoğunlukla olumlu oy vermişse ayrıca imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri toplantısı yapılma zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca müdürler tarafından kanuna uygun sürede çağrı yapılmış fakat süresinde imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulu toplanamamışsa şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararı onaylanmış sayılır⁴⁴⁸. TTK 454’de çağrıdan sonra ne kadar süre içinde özel kurul toplantısının yapılacağına ilişkin bir düzenleme yer almasa da dürüstlük kurallarına uygun makul bir sürede toplantının yapılması gerekir. Dürüstlük kuralına uygun olmayan

⁴⁴⁵ Aktaş, 2019: 205; Aslan, 2017: 90; Şener, 2017: 199; Çebi, 2023: 349.

⁴⁴⁶ Poroy vd., 2021: 645; Bilgeç, 2017: 283; Aktaş, 2019: 205; Aslan, 2017: 90.

⁴⁴⁷ Poroy vd., 2021: 646; Şener, 2017: 200; Çebi, 2023: 349.

⁴⁴⁸ Poroy, 2021: 646; Tekinalp, 2020: 130.

makul süre boyutunu aşan sürede özel kurul toplantısı yapılmamışsa artık genel kurulun şirket sözleşmesine ilişkin değişiklik kararının onaylanmış sayılması gerekir⁴⁴⁹.

TTK 457/7 uyarınca imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurulu şirket sözleşmesine ilişkin genel kurul kararını onaylamışsa müdürler özel kurul karar tarihinden itibaren bir ay içinde karara karşı iptal davası açabilirler. Bu iptal davasını müdürler imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmediği gerekçesiyle açabilirler. Davanın davacısı müdürlerdir. Tek müdür bulunmuyorsa davayı müdürler kurulu bu yönde karar alarak TTK 454/7'ye uygun şekilde limited şirketin yönetim kurulu sıfatıyla şirket adına açmalıdırlar. Davanın davalıları ise özel kurul kararında şirket sözleşmesi değişikliğine onay vermeyen imtiyazlı pay sahipleridir. Dava şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılır⁴⁵⁰.

Söz konusu iptal davasında imtiyazlı esas sermaye pay sahiplerinin söz konusu şirket sözleşmesi değişikliğini onaylamamasında diğer pay sahiplerine ve şirkete zarar verdiği hallerde genel kurul kararının iptal davasına ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması suretiyle özel kurul kararlarının dürüstlük kuralına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilebilmesi gerekir⁴⁵¹. Açılan iptal davası kabul edilirse imtiyazlı esas sermaye pay sahipleri özel kurul kararı geçmişe etkili olarak ortadan kalkar. Mahkeme ayrıca şirket sözleşmesi değişikliğinin tesciline de karar verir⁴⁵².

2.3. Limited Şirket Sözleşmesinde Özel Değişiklikler

2.3.1. Genel Olarak

Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin anonim şirketlerdeki esas sözleşme değişiklikleri gibi genel sözleşme değişikliklerinin hemen ardından özel değişiklikler kanunda düzenlenmiştir. Özel değişiklikler TTK 590-593 maddelerinde kaleme alınmış olan esas sermayenin artırılması ve esas sermayenin azaltılmasıdır⁴⁵³. Esas sermayenin artırılmasının ve azaltılmasının özel değişiklik olarak düzenlenmesinin en temel nedeni sabit sermayeli bir şirket olan limited şirketin ortaklarının ve özellikle alacaklılarının korunmasıdır. Bunun sonucunda esas sermayenin azaltılması ve artırılması sadece sermaye

⁴⁴⁹ Göksoy, 2023: 2689.

⁴⁵⁰ Şener, 2017: 201; Tekinalp, 2020: 131.

⁴⁵¹ Şener, 2017: 201; Bilgeç, 2017: 306; Aktaş, 2019: 276. Aksi yönde Poroy vd., 2021: 646.

⁴⁵² Çebi, 2023: 350; Şener, 2017: 201. Tescil talep edilmemesi halinde mahkemenin bu yönde hüküm kurmaması gerektiğini davanın kabulünden sonra yönetim kurulu yani limited şirketlerde müdürlerin bu kabul kararına istinaden kararı kendilerinin tescil ettirebileceği yönünde Aktaş, 2019: 280.

⁴⁵³ Kendigelen ve Kırca, 2022: 336; Tatlı, 2023: 4242.

miktarının değiştirilmesi olarak görülmemiş bu değişikliklerin söz konusu öneminden dolayı özel olarak düzenlenmiştir⁴⁵⁴.

TTK 590. maddesinde esas sermayenin artırılması kaleme alındıktan sonra TTK 591. maddesinde rüçhan hakkı düzenlenmiştir. TTK 592. maddesinde ise esas sermayenin azaltılması yer almaktadır.

2.3.2. Limited Şirketlerde Esas Sermaye Artırımı

2.3.2.1. Genel Olarak

Sermaye artırımı limited şirket sözleşmesindeki sermayeyi ifade eden rakamın yükseltilmesini ifade eder⁴⁵⁵. Limited şirket sabit sermayeli bir yapıya sahip olduğundan şirket sözleşmesinde sermaye olarak yer alan itibari değer artırılması yani esas sermaye artırımı bir çeşit şirket sözleşmesi değişikliğini ifade eder⁴⁵⁶. TTK 590. maddesine göre limited şirkette esas sermaye artırımında şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uyulması gerekir⁴⁵⁷.

Limited şirket esas sermayesini sebep göstermeksizin her zaman istediği miktarda artırabilir⁴⁵⁸. Limited şirket sözleşmesinde esas sermayenin belirli zamanlarda ve belirli şartlarda artırılacağı düzenlenebilir⁴⁵⁹.

TTK 590 maddesinde esas sermaye artırımında kuruluşla ilişkin hükümlere uyulması hususu hüküm altına alınmıştır. Limited şirketlerde TTK 573-588 maddelerinde limited şirketin kuruluş ve tanımı düzenlenmiştir. TTK 585-588 hükümleri ise ayrıca kuruluş olarak düzenlenmiştir. Bu durumda sermaye artırımının düzenlendiği ve kuruluşla ilişkin hükümlerin uygulanacağı TTK 590 hükmünün kuruluşla ilişkin hükümler de içeren TTK 573-588 maddelerinin hepsine mi yoksa bu maddelerin arasında ayrıca düzenlenmiş bulunan ve

⁴⁵⁴ Çamoğlu, 2023: 250; Moroğlu, 2018: 1-3; Çebi, 2023: 350.

⁴⁵⁵ Bahtiyar, 1996: 15; Moroğlu, 2018: 1; Şener, 2017: 201; Çebi, 2023: 350; Tekinalp, 2020: 131; Poroy vd., 2023: 217; Üçışık ve Çelik, 2022: 449.

⁴⁵⁶ Bozkurt, 2023: 615; Şener, 2017: 201; İmregün, 1996: 455.

⁴⁵⁷ Doktrinde TTK 590. maddesinin limited şirketlerde esas sermaye artırımında çıkabilecek uyuşmazlıklar hakkında yeterli olmadığı kanun koyucunun en azından anonim şirketin sermaye artırımı ile ilgili hükümlerine atıf yapmasının isabetli olacağı belirtilmiştir. Şener, 2017: 203; Moroğlu, 2016: 374; Bahtiyar, 2022: 399; Altaş, 2023: 431. Şener aynı zamanda limited şirket esas sermaye artırımında anonim şirkete ait sermaye artırımı ile ilgili maddelerin limited şirketlere uygun düştüğü ölçüde uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Şener, 2017: 203 Çamoğlu da anonim şirketlere ilişkin hükümlerin ilgili maddelerin yetersiz kalması halinde uygulanabileceğini belirtmiştir. Çamoğlu, 2023: 250 Anonim şirkete ilişkin hükümlerin uygulanabileceğine ilişkin ayrıca Poroy vd., 2023: 585; Doğan, 2021: 89.

⁴⁵⁸ Bu hususta Yargıtay esas sermayenin artırılması kararı alınan genel kurul kararının iptalinin istendiği bir davada “Her ne kadar, genel kurulda sermaye artırımına ilişkin karar alınırken artırım sebebinin açıklanması zorunlu değilse de davalı şirketin en azından bu sermaye artırımına dair kararın iptalinin talep edildiği işbu davada neden sermaye artırımına ihtiyaç duyduğunu açıklamalı gerekmektedir.” Yarg. 11 HD., E. 2014/5614 K. 2014/11887 T. 23.06.2014 (erişim tarihi: 21.05.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁴⁵⁹ Arslanlı ve Domaniç, 1989: 191; Çebi 2021: 287; Pulaşlı, 2022: 852.

kuruluş başlığı altında ayrıca ele alınan TTK 585-588 maddelerine mi atıf yaptığı sorunu ortaya çıkmaktadır.

Bu konuda bazı yazarlar bu atfın kuruluşa ilişkin bütün hükümlerin tamamının sermaye artırımında uygulanmasının mümkün olmadığını dolayısıyla bu durumu kuruluşa ilişkin hükümlerden uygun düştüğü ölçüde uygulanması mümkün olan maddelerin anlaşılması gerektiğini bu durumda sermaye artırımına uygulanması gereken maddelerin TTK 585-587. maddelerinin olduğunu belirtmiştir⁴⁶⁰.

Bazı yazarlar ise kuruluşa ilişkin hükümler ve özellikle belirtilen özellikle sermayenin ayın olarak konması (TTK m. 578-581) ve bir işletme ile ayınların devralınmasına (TTK m. 578-582) ilişkin kuralların yanı sıra TTK 573-588 hükümleri arasında kalan özellikle esas sermayeye ilişkin TTK 583. maddesinin de uygulanması gerektiğini belirtmiştir⁴⁶¹.

Kuruluşa ilişkin hükümlerin yanı sıra anonim şirketteki sermaye artırımlara ilişkin hükümlerden bazılarının özellikle TTK m. 456-457, TTK m. 459, TTK m. 461 ve TTK m. 462 hükümlerinin de kuruluşa ilişkin hükümlerle birlikte limited şirketlerde sermaye artırımına ilişkin uygulanabileceği belirtilmiştir⁴⁶².

Kanaatimizce de limited şirket esas sermaye artırımında kuruluşa ilişkin hükümlerin ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair (TTK m. 578) kanun koyucunun özellikle uyulmasını istediği hususlar gözetildiğinde limited şirketlere ilişkin bu düzenlemelerin dahi anonim şirketlere atıf yaptığı düşünülrse kuruluşa ilişkin hükümlerin uygun düştüğü ölçüde ve gerektiğinde anonim şirkete ilişkin hükümlerin uygulanması gerekir.

2.3.2.2. Hukuki Niteliği

Esas sermaye artırımının hukuki niteliğine ilişkin farkı görüşler belirtilmiştir⁴⁶³. Bunlardan ilki esas sermaye artırımının ek kuruluş niteliğinde olduğudur. Bu görüşe göre esas sermaye artırımını hususunda kuruluşa ilişkin hükümlere atıf yapılması kanunun esas sermaye artırımını ek kuruluş olarak nitelendirmek istemesidir⁴⁶⁴.

⁴⁶⁰ Çamoğlu, 2023: 250; Poroy vd., 2023: 585.

⁴⁶¹ Kendigelen ve Kırca, 2022: 338.

⁴⁶² Doğrusöz Koşut, 2021: 214.

⁴⁶³ Özellikle 6762 sayılı TTK'da anonim şirketlere ilişkin sermaye artırımına ilişkin anonim şirket kuruluşuna ilişkin hükümlere atıf yapılması sermaye artırımının niteliği konusundaki tartışmaların kaynağı olmuştur. Kuruluşa ilişkin hükümlere atıf yapılması neticesinde bazı yazarların sermaye artırımını kuruluş niteliğinde görmesine neden olsa da 6102 sayılı TTK'da bu maddenin yer almaması neticesinde sermaye artırımının özel sözleşme değişikliği başlığı altında düzenlendiği belirtilmiştir. Bu yönüyle 6102 sayılı TTK'nın sermaye artırımının kısmi veya ek kuruluş niteliğinde olmadığını benimsediği belirtilmiştir. Moroğlu, 2018: 38.

⁴⁶⁴ Pulaşlı, 2022: 852; Yıldız, 2007: 119.

Bunun yanı sıra diğer bir görüş sermaye artırımının hukuki niteliğinin şirket sözleşmesi değişikliği niteliğinde olduğudur⁴⁶⁵. Sermaye artırımında ortada kurulmuş ve mevcut olan bir şirket bulunmaktadır. Kuruluş hükümlerinin aynen uygulanma imkânı bulunmaz⁴⁶⁶. TTK'nın da esas sermaye artırımını özel sözleşme değişikliği başlığı altında düzenlendiğini dolayısıyla kanun koyucunun bu tutumunun esas sermaye artırımının niteliği konusunda şirket sözleşmesi değişikliği ilkesinin bir tezahürü olduğu belirtilmiştir⁴⁶⁷.

Kanaatimizce de her ne kadar esas sermaye artırımında kuruluşa ilişkin hükümlere atıf yapılmış olsa da esas sermaye artırımı bir şirket sözleşmesi değişikliğidir. Esas sermaye artırımı bir nedenle geçersiz olsa da şirket önceden korumuş olduğu mevcudiyetini devam ettirir. Ayrıca kanun koyucunun limited şirketler açısından yaptığı kuruluşa ilişkin atıf eTTK'nın söz konusu 516. maddesini tekrar edilmesinden kaynaklanır. Kanun koyucu esas itibarıyla esas sermaye artırımını özel değişiklikler başlığı altında düzenleyerek esas sözleşme artırımını özel ve önemli bir şirket sözleşmesi değişikliği olarak görmüştür.

2.3.2.3. Esas Sermaye Artırımının Nedenleri

Esas sermayenin artırılmasının nedenleri farklılık arz etmektedir. İlk olarak şirketin büyümesinin neticesinde ekonomik nedenlerin olduğu ifade edilebilir. Bunun yanı sıra şirketin sıcak para ihtiyacı doğrultusunda yapılan esas sermaye artırımı da ekonomik temelli bir neden olarak ifade edilebilir⁴⁶⁸. Limited şirket sözleşmesinde belirtilen ancak pasif durumda olan bir işletmenin de faaliyete geçirilmesi nedeniyle esas sermaye artırımına gidilebilir⁴⁶⁹. Kredi ihtiyacını karşılamak maksadıyla da esas sermaye artırımına gidilebilir⁴⁷⁰.

Esas sermaye artırımı şirketin borçları ödemek nedeniyle de yapılabilir. Bu çerçevede şirkete ortak olan alacaklılarla veya ortak olmayan alacaklılarla borçların sermayeye dönüştürülmesi konusunda anlaşılabilir. Şirket bu durumda ödeme güçlüğüne üzerinden atabilir⁴⁷¹.

Sermaye artırımının bir diğer nedeni de yapısal değişikliğe gidilmiş olmasıdır. Limited şirket devralma yoluyla birleşmeye giderse TTK 142. maddesi gereği şirketin devamı adına sermaye artırımına gidilmelidir. Limited şirket bölünmeye giderse bölünme neticesinde

Yine limited şirketin esas sermayesinin artırılmasında şirketin kuruluşundaki pay bedellerinin ödenmesiyle benzerlik arz ettiği için kuruluştaki hükümlerin kıyasen uygulandığını; bu nedenle kanunun kuruluşa ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanmasını düzenlediğini belirtilmiştir. Doğrusöz Koşut, 2021: 214.

⁴⁶⁵ Bahtiyar, 1996: 21; Moroğlu, 2018: 38; Tekinalp, 2020: 137; Üçışık ve Çelik, 2022: 453.

⁴⁶⁶ İmregün, 1996: 456.

⁴⁶⁷ Alanya, 2014: 252.

⁴⁶⁸ Yıldız, 2007: 199-120; Pulaşlı, 2022: 851; Moroğlu, 2018: 4; Çebi, 2023: 350; Tatlı, 2023: 4241-4242.

⁴⁶⁹ Pulaşlı, 2022: 851; Alanya, 2014: 247.

⁴⁷⁰ Alanya, 2014: 247; Şener, 2017: 203; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3303.

⁴⁷¹ Moroğlu, 2018: 14; Bahtiyar, 2022: 291.

devralan şirketin ortakların ve alacaklıların haklarını korumak amacıyla gerekirse esas sermaye artırımına gitmesi söz konusu olabilir⁴⁷².

Bir diğer neden ise şirketin elde ettiği karı dağıtmaktan kaçınması halinde söz konusu olabilir. Limited şirket elde ettiği karı iç kaynaklardan sermaye artırıma giderek alıkoyabilir. Bu durumda şirketin yatırım sermayesi ihtiyacı karşılanır veya özkaynağı güçlenmiş olur⁴⁷³.

2.3.2.4. Esas Sermaye Artırımının Türleri

Şirketler bakımından sermaye artırımı, esas sermaye sistemine göre sermaye artırımı, kayıtlı sermaye sistemine göre sermaye artırımı, şarta bağlı sermaye artırımı olmak üzere üç tür sermaye artırımı söz konusudur⁴⁷⁴.

Esas sermaye sistemine göre sermaye artırımı şirket sözleşmesinde gösterilen esas sermaye rakamının kanunda belirtilen usuller dairesinde yükseltilmesidir⁴⁷⁵. Esas sermaye sisteminde sermaye artırım yöntemleri şirketin öz varlığından sermayenin artırılması veya şirketin dışından sermayenin artırılması şeklinde olduğundan iç kaynaklardan veya dış kaynaklardan sermaye artırımı şeklinde ortaya çıkar⁴⁷⁶.

Kayıtlı sermaye sistemi alt sınır ve üst sınırlar arasında yönetim kurulunun kararı ile şirket sözleşmesi değişikliğine ihtiyaç olmaksızın sermaye artırımının yapıldığı sistemdir⁴⁷⁷. Kayıtlı sermaye sistemine göre sermaye artırımını Sermaye Piyasası Kanununa göre halka açık anonim şirketler ve paylarını halka arz etmek üzere Sermaye Piyasası Kuruluna başvuran şirketler kayıtlı sermaye sistemini benimseyebilir. Ayrıca TTK uyarınca Halka Kapalı Anonim şirketler de kayıtlı sermaye sistemini benimseyebilir (TTK m. 332).

Şarta bağlı sermaye artırımı ise genel kurulun kararı çerçevesinde yeni çıkarılan tahvil veya benzeri nitelikteki borçlanma araçları nedeniyle şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olan kişilere veya çalışanlara şirket sözleşmesinde değiştirme veya alım hakkını kullanarak yeni pay edinme hakkı tanınır. Sermaye bu hakların kullanımı ve kullanma oranında artar⁴⁷⁸.

Limited şirketlerde esas sermaye artırımını bakımından sermaye sistemini merkeze alan ayrıma göre TTK'de limited şirketler için sadece esas sermaye sistemi benimsenmiştir. Dolayısıyla limited şirketler açısından kayıtlı sermaye sistemine göre sermaye artırımı

⁴⁷² Alanya, 2014: 247-248; Poroy vd., 2023: 218.

⁴⁷³ Moroğlu, 2018: 19; Poroy vd., 2023: 218.

⁴⁷⁴ Moroğlu, 2018: 5; Pulaşlı, 2022: 502.

⁴⁷⁵ Bahtiyar, 2022: 297; Bahtiyar, 1996: 15; Moroğlu, 2018: 1; Şener, 2017: 201; Çebi, 2023: 350.

⁴⁷⁶ Bahtiyar, 2022: 297; Bahtiyar, 1996: 15; Çebi, 2023: 351; Çamoğlu, 2023: 251.

⁴⁷⁷ Bahtiyar, 2022: 301; Moroğlu, 2018: 321.

⁴⁷⁸ Bahtiyar, 1996: 29; Bahtiyar, 2022: 307-308; Moroğlu, 2018: 13.

mümkün değildir⁴⁷⁹. Doktrinde şarta bağlı sermaye artırımının da limited şirketler açısından mümkün olmadığı belirtilmiştir⁴⁸⁰. Bunun neticesinde limited şirketlerde dış kaynaklardan sermaye artırımını ve iç kaynaklardan sermaye artırımını mümkündür⁴⁸¹.

2.3.2.5. Limited Şirketlerde İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımı

İç kaynaklardan sermaye artırımını şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımlarıyla ile mevzuat gereği bilançoya eklenebilen fonlarla esas sermayenin artırılmasını ifade eder⁴⁸². İç kaynaklardan sermaye artırımında şirketin malvarlığında bir artış meydana gelmemektedir. İç kaynaklardan sermaye artırımında daha çok bilançoda bulunan öz sermaye kaynakları bir çeşit muhasebe işlemi ile sermaye haline getirilmektedir⁴⁸³.

Limited şirketler için iç kaynaklardan sermaye artırımını TTK’de doğrudan düzenlenmemiştir. Sermaye artırımına ilişkin TTK 590. maddesinde ve anonim şirkete atıf yapılan maddede de anonim şirketlerde iç kaynaklardan sermaye artırımını düzenleyen TTK 462. maddesine atıf yapılmamıştır. Bununla beraber TTK 583/5 maddesinde “*Esas sermaye payının bedeli şirket sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde, nakit veya ayın olarak veya bir alacağın takası yoluyla yahut sermaye artırımında olduğu gibi, serbestçe kullanılabilecek özkaynakların esas sermayeye dönüştürülmesi yoluyla ödenir.*” hükmü yer almaktadır. Bu fıkra da esas sermaye payının bedelinin ödenmesi hususunda “*sermaye artırımında olduğu gibi, serbestçe kullanılabilecek özkaynakların esas sermayeye dönüştürülmesi yoluyla ödenir*” şeklindeki ifadeden hareketle limited şirketler için iç kaynaklardan sermaye artırımının dolaylı olarak düzenlendiği görüşü benimsenmiştir⁴⁸⁴. Dolayısıyla limited şirketlerde şirket sözleşmesi veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca

⁴⁷⁹ Şener, 2017: 2022; Çebi, 2023: 351; Bahtiyar, 2022: 399.

⁴⁸⁰ Alanya, 2014: 280; Şener, 2017: 202; Doğrusöz Koşut, 2021: 215. Çamoğlu, 2023: 251; Tatlı, 2023: 4243; Tekinalp, 2020: 550; Kendigelen ve Kırca, 2022: 339, Bahtiyar, 2022: 399; Poroy vd., 2023: 586.

Bahtiyar şarta bağlı sermaye sisteminin limited şirketin de içinde yer aldığı esas sermaye sistemine daha uygun olduğunu vurgulamıştır. Bahtiyar, 2022: 308-309. Alanya ise bu sistemin limited şirket pay senetlerinin devri sistemine; limited şirket sermaye artırımını maddelerinde kanunun açıkça anonim şirket şartlı sermaye artırımını maddelerine atıf yapmadığını; şarta bağlı sermaye artırımının limited şirketin şahıs şirketi özelliklerine ters düştüğü gerekçeleriyle şartlı sermaye artırımının limited şirketler açısından mümkün olmadığını belirtmiştir. Alanya, 2014: 279-281. Çamoğlu da yasada dolaylı veya doğrudan atıf bulunmadığından bahisle şarta bağlı sermaye artırımının limited şirketlerde uygulanmayacağını belirtmiştir. Çamoğlu, 2023: 251. Tekinalp şartlı sermaye artırımının limited şirket bakımından mümkün olmamasının nedenini değiştirme ve alım haklarının limited şirket tarafından ihracının geçerli olmaması olarak belirtmiştir. Tekinalp, 2020: 550.

⁴⁸¹ Poroy vd., 2023: 585-586; Yıldız, 2007: 120; Çebi, 2023: 351; Şener, 2017: 202; Doğrusöz Koşut, 2021: 215; Dinç, 2022: 151; Tatlı, 2023: 4244; Doğan, 2021: 89.

⁴⁸² Bahtiyar, 2022: 300; Bahtiyar, 1996: 128; Moroğlu, 2018: 195; Poroy vd., 2023: 247; Üçışık ve Çelik, 2022: 458.

⁴⁸³ Bahtiyar, 2022: 300; Moroğlu, 2018: 195; Bahtiyar, 1996: 272; Üçışık ve Çelik, 2022: 458.

⁴⁸⁴ Yıldız, 2007: 120; Çebi, 2023: 353; Çamoğlu, 2023: 251-252; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 469; Şener, 2017: 225; Kendigelen ve Kırca, 2022: 338; Tatlı, 2023: 4250; Alanya, 2014: 272; Doğrusöz Koşut, 2021: 214; Poroy vd., 2023: 586.

özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımlarıyla ile mevzuat gereği bilançoya eklenebilen fonların kullanılması suretiyle iç kaynaklardan sermaye artırımına gitmek mümkündür.

Limited şirketlerde iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının sermaye dolaylı olarak düzenlenmesi neticesinde yapılan sermaye artırımına TTK'nin hangi maddelerinin uygulanması gerektiği sorunu gündeme gelmiştir⁴⁸⁵. Bu noktada limited şirketlerde iç kaynaklardan yapılacak sermaye artırımına ilişkin uygulanması gereken hükümlerinin anonim şirketler için düzenlenen iç kaynaklardan sermaye artırımına ilişkin TTK 462. maddesinin kıyasen uygulanması gerektiği belirtilmiştir⁴⁸⁶.

Kanaatimizce de dolaylı olarak öngörülen limited şirketlerde iç kaynaklardan sermaye artırımı hususunda anonim şirketlere ilişkin TTK 462. maddesi uygulanmalıdır. Özellikle TTK'nin finansal tablolar ve yedek akçeler açısından anonim şirket hükümlerine atıf yaptığı da gözetilirse iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında da bu hususların ön plana çıkması nedeniyle anonim şirketlere ilişkin TTK 462 hükmünün kıyasen uygulanmasında sakınca bulunmamaktadır⁴⁸⁷.

TTK 462 maddesin kıyasen uygulanması neticesinde özellikle anonim şirketlere ilişkin TTK 462/3. maddesinin birinci cümlesinde “*Bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların bulunması hâlinde, bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılamaz.*” şeklinde yer alan hükmün limited şirketlere kıyasen uygulanıp uygulanmayacağı irdelenmiştir. Söz konusu hükmün ifade etmek istediği husus şirketin şirket içinde öz kaynakların bulunduğu durumda bu öz kaynakların kullanılmadan sermaye taahhüdü yoluyla başka bir değişle dış kaynaklardan sermaye artırımı yapılmayacağına ilişkindir. Bir kısım yazarlar bu hükmün limited şirketlere uygulanmayacağını ifade etmişlerdir. Bunun nedenini ise TTK'nin iç kaynaklardan sermaye artırımı için anonim şirketlere doğrudan atıf yapmadığı düşünüldüğünde kısıtlayıcı bir hüküm mahiyetindeki bu hükmün limited şirketlere uygulanmaması gerektiğini ifade etmişlerdir⁴⁸⁸.

Öte yandan şirketin bilançosunda mevzuatın sermayeye eklenmesine ilişkin fonların bulunması halinde bu fonlar kullanılmadan dış kaynaklardan sermaye artırımına gidilemeyeceğine ilişkin hükmün limited şirketlere uygulanması gerektiğini belirten görüş de mevcuttur. Bu görüşe göre bu düzenleme limited şirket açısından değerlendirildiğinde

⁴⁸⁵ Mehaz İsviçre hukukunda limited şirketlerde iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında anonim şirketlere atıf yapıldığı ancak TTK'da böyle bir yola gidilmemesinin limited şirketlerde iç kaynaklardan sermaye artırımında uygulanacak hükümler açısından sorunlara neden olduğu hakkında bkz. Kendigelen ve Kırca, 2022: 339.

⁴⁸⁶ Yıldız, 2007: 120; Şener, 2017: 225; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 469; Doğrusöz Koşut, 2021: 214.

⁴⁸⁷ Şener, 2017: 225.

⁴⁸⁸ Poroy vd., 2023: 586; Çamoğlu, 2023: 252.

sermayenin korunması ilkesine uygundur. Ayrıca ortakların korunmasına da hizmet eder. Şirket dış kaynaklardan sermaye yapma ihtiyacıdaysa bu durumda TTK 462/3 maddesinde de belirtildiği şekilde mevzuatın sermayeye eklenmesine ilişkin fonları kullanarak ve sonrasında dış kaynaklardan sermaye artırımına gidebilir. Aynı anda hem dış kaynaklardan hem de iç kaynaklardan sermaye artırımı yapılabilir⁴⁸⁹.

Kanaatimizce TTK 462/3. madde kıyasen limited şirketlere de uygulanmalıdır. Bunun nedeni ise TTK 462/3. maddesinin gerekçesi “*Uygulamada, bazı şirketlerin, bilânçoda sermayeye eklenebilecek bir fon mevcutken veya böyle bir fonun hesaplanıp bilânçoya konulması yolu açıkken, önce nakdî sermaye artırımı yaparak ve çoğu kez bunun miktarını yüksek tutarak, artırıma bazı pay sahiplerinin katılamamalarından diğer bir grup pay sahibine yarar sağladıkları görülmektedir. Tasarı birinci cümle ile buna cevaz olmadığını emredici bir şekilde ifade etmiştir. Kural hakim öğretinin ve Yargıtay’ın görüşlerini kanunlaştırmaktadır*” şeklindedir. Gerekçede belirtilen hususlar esasen limited şirketler için de geçerlidir. Özellikle az sayıda ortağa sahip olan limited şirketlerde ortaklar arası anlaşmazlıklar yaşanabilir. Bu durumda yeterli çoğunluğa sahip ortaklar sermaye artırımına giderek diğer ortağın bu artırıma katılamaması nedeniyle şirketteki söz hakkını daha da kısıtlayabilirler. Yargıtay BAM’ın “*limited şirketlerde iç kaynaklar mevcut iken, sadece dış kaynaklı artırıma gidilmesinin, rüçhan hakkını kullanamayan ortakların mevcut paylarının düşmesine ve daha sonra yapılacak iç kaynaklı arttırmada da, daha az pay alabilmelerine neden olacak bir durum olduğu, bu nedenle hakkaniyet ve dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil ettiğinden ilk derece mahkemesince verilen karar yerinde olduğundan...*” şeklinde gerekçelerle istinaf başvurusunun reddine ilişkin kararını onamıştır⁴⁹⁰.

2.3.2.5.1. İç Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımında Kullanılabilecek Öz Kaynaklar

İç kaynaklar yapılan sermaye artırımında şirketin hangi öz kaynaklarını kullanabileceğine ilişkin bir belirleme yapılması önem arz eder. Bu noktada şirketin öz kaynak olarak iç kaynaklardan sermaye artırımında yedek akçelerden şirket sözleşmesiyle veya genel kurul kararıyla ayrılmış olanların belli bir amaca özgülenmemiş olanları, kanunen ayrılması gereken yedek akçelerin serbestçe kullanılabilecek kısımları ve mevzuatın bilançoya eklenmesine izin verdiği fonlar kullanılır (TTK m. 462/1)⁴⁹¹. Bu anlamda esasen iç kaynak yaklaşımı genel bir sınırlamaya tabi tutulmuş gibi gözükse de yedek akçe ve fon kapsamının

⁴⁸⁹ Yıldız, 2007: 121.

⁴⁹⁰ Yarg. 11. HD. 2017/2255 E., 2018/ 7740 K., 10/12/2018 T. Kendigelen ve Kırca, 2022: 338, dn:26.

⁴⁹¹ Moroğlu, 2018: 217; Tekinalp, 2020: 143; Bahtiyar, 2022: 300; Poroy vd., 2023: 247.

dahilinde olan iç kaynaklar da bulunmaktadır. Bu durumda yedek akçe ve fon kapsamında değerlendirilen iç kaynaklarla birlikte şirketin iç kaynağı belirlenir. Örneğin geçmiş yıllardan aktarılan kar payı sahiplerine dağıtılmayıp sermayeye eklenebilir. Bu geçmiş yıllardan aktarılan kar yedek akçe niteliğindedir⁴⁹².

2.3.2.5.1.1. Şirket Sözleşmesiyle Veya Genel Kurul Kararıyla Ayrılmış Belli Bir Amaca Özgülenmemiş Yedek Akçelerin İç Kaynaklardan Sermaye Artırımında Kullanılması

Yedek akçe şirketlerin elde ettiği saf kardan, ortaklara dağıtılmayan sermayeyi aşan malvarlığı değeridir. Yedek akçeler, kanun tarafından öngörülmesi zorunlu yedek akçeler, şirket sözleşmesiyle öngörülen yedek akçeler, genel kurul tarafından ayrılan yedek akçeler olarak sınıflandırılabilir⁴⁹³. Öngörüldüyse şirket sözleşmesi ve kanun tarafından ayrılması zorunlu olan yedek akçeler ayrılmadan limited şirket ortaklarına kâr payı dağıtamaz⁴⁹⁴. Limited şirketler açısından yedek akçeler hakkında TTK 610. maddesinin anonim şirketlere ilişkin TTK 514-527. maddelerine atıf yaptığı için anonim şirketlere ilişkin yedek akçelerin düzenlendiği TTK 519-523. maddeleri limited şirketler açısından uygulama alanı bulur (TTK m. 610).

TTK 521. maddede belirtildiği üzere şirket sözleşmesiyle yedek akçe ayrılabilir. Bu yedek akçelerin özgülenme ve kullanma amacı yine şirket sözleşmesiyle belirlenebilir. Şirket sözleşmesiyle yedek akçe belirlenmesine ilişkin diğer bir yol kanuni olarak ayrılması gereken yedek akçenin tutarına ilişkin hükümlerden saparak yıllık karın yüzde beşinden fazla tutarda bir yedek akçe ayrılabilmesi ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisini aşabileceğine ilişkin şirket sözleşmesiyle öngörülen yedek akçelerdir (TTK m. 521)⁴⁹⁵.

TTK 610 yollamasıyla limited şirketler için uygulanması öngörülen TTK 523/2. maddesine göre “Genel kurul; Aktiflerin yeniden sağlanabilmesi için gerekliyse, bütün pay sahiplerinin menfaatleri dikkate alındığında, şirketin sürekli gelişimi ve olabildiğince kararlı kâr payı dağıtımı yönünden haklı görülüyorsa, kanunda ve esas sözleşmede öngörülenlerden başka yedek akçe ayrılmasına da karar verebilir” şeklindedir. Bu şekilde genel kurul tarafından kanuni yedek akçeler ve şirket sözleşmesiyle öngörülenden ayrı bir yedek akçe oluşturulabilir⁴⁹⁶.

⁴⁹² Gürbüz Usluel, 2020: 73.

⁴⁹³ Moroğlu, 2018: 217; Üçışık ve Çelik, 2022: 525; Poroy vd., 2023: 330.

⁴⁹⁴ Şener, 2017: 492.

⁴⁹⁵ Şener, 2017: 495; Poroy vd., 2023: 331; Altaş, 2023: 399; Üçışık ve Çelik, 2022: 535.

⁴⁹⁶ Moroğlu, 2018: 229.

Yukarıdaki genel yollamayla uygulanması benimsenen TTK 523/2. maddesinin yanı sıra limited şirketler için ayrıca TTK 608/3 maddesi de düzenlenmiştir. TTK 608/3 maddesine göre genel kurul tarafından kanun tarafından veya şirket sözleşmesinde öngörülenden fazla ya da şirket sözleşmesinde hiç öngörülme de yedek akçe öngörülmesine karar verebilir. TTK m. 608/3'e göre genel kurul kararıyla yedek akçe ayrılabilmesi için iki şarttan en az birisinin gerçekleşmiş olması gerekir. Bunlar zararların karşılanması için gerekli olması veya şirketin gelişimi için yatırım yapılması ihtiyacı ciddi bir şekilde ortaya konulmuşsa, bütün ortakların menfaati böyle bir yedek akçe ayrılmasını haklı gösteriyorsa ve bu hususların şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmesi halleridir. Yine TTK 610. maddenin yollaması neticesinde limited şirketler açısından uygulama imkanı bulunan TTK 523/3. maddesine göre şirket sözleşmesinde hüküm olmaksızın şirketin işçileri için yardım sandıkları ve diğer yardım örgütlerinin kurulması amacıyla veya kurulmuş olan bu tür yardımlaşma sandıklarının sürdürülmesi için ya da hayır amaçlarına hizmet etmek amacıyla bilanço karından yedek akçe ayırabilir⁴⁹⁷. Bu durumda esasen limited şirketler için TTK 608/3 maddesinin varlığı karşısında TTK 608/3 maddesinde belirtilen şartlar gerçekleşmeden genel kurul tarafından yedek akçe ayrılması mümkün değildir⁴⁹⁸.

İç kaynaklardan sermaye artırımında kullanabilecek yedek akçelerden şirket sözleşmesiyle belirlenenlerin veya genel kurul kararıyla ayrılanların belli bir amaca özgülenmemesi gerekir. Şirket sözleşmesinde ayrılmasına karar verilen yedek akçeler hakkında belirli şartlar ve kullanım amacı öngörebileceği gibi bunu öngörmeyip sadece yedek akçe ayrılacağına ilişkin bir kayıt olabilir⁴⁹⁹. Bu durumda şirket sözleşmesinde yer alan yedek akçeler için hiçbir şekilde belirli bir amaca özgülenmemiş olanları direkt olarak iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilir. Belirli bir amaca özgülenme kapsamında şirket sözleşmesinde sermaye artırımında kullanılma amacına özgü olanlar da yine iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilir. Sermaye artırımında başka bir amaca özgü olduğu şirket sözleşmesinde düzenlenen yedek akçeler ise şirket sözleşmesi değişikliği yapıp bu özgüleme amacının değiştirilmesi veya kaldırılmasıyla iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilir⁵⁰⁰.

Kanuni olarak ayrılması gereken yedek akçenin tutarına ilişkin hükümlerden saparak yıllık karın yüzde beşinden fazla tutarda bir yedek akçe ayrılabilmesi ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisini aşabileceğine ilişkin şirket sözleşmesiyle öngörülen

⁴⁹⁷ Şener, 2017: 496.

⁴⁹⁸ Çamoğlu, 2023: 107-108.

⁴⁹⁹ Poroy vd., 2023: 331; Tekinalp, 2020: 324.

⁵⁰⁰ Moroğlu, 2018: 227-228; Altaş, 2023: 399.

yedek akçeler ise doğrudan şirket sözleşmesiyle veya genel kurul kararıyla ayrılmış belli bir amaca özgülenmemiş yedek akçelerin iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılması kapsamında kullanılmaz. Bu şekilde belirlenen yedek akçeler kanuni yedek akçelerin miktarlarına ilişkin düzenlemeler içerdiği için kanunen ayrılması gereken yedek akçelerin serbestçe kullanılabilecek kısımları kapsamında kullanılır⁵⁰¹. Kullanım şartları bu hususa göre mütalaa edilir.

Genel kurul kararıyla ayrılmış belli bir amaca özgülenmemiş yedek akçelerin iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılması TTK 608. maddedeki şartların belli bir amaç gütmesi karşısında çelişkili bir durum meydana getirir. Bu durumda limited şirketler için öngörülememiş olan TTK 462/1. maddesinde genel kurul kararıyla ayrılmış belli bir amaca özgülenmemiş yedek akçelerin iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılması hususu limited şirketlerde iç kaynaklardan sermaye artırımında TTK 608/3'e göre şirketin iç kaynaklardan sermaye artırımının zararların karşılanması için gerekli olması veya şirketin gelişimi için yatırım yapılması ihtiyacı ciddi bir şekilde ortaya konulmuşsa, bütün ortakların menfaati böyle bir yedek akçe ayrılmasını haklı gösteriyorsa ve bunların yanı sıra bu hususların şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmesi halinde genel kurul tarafından ayrılan yedek akçeleri iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanabilir⁵⁰².

2.3.2.5.1.2. Kanunen Ayrılması Gereken Yedek Akçelerin Serbestçe Kullanılabilecek Kısımlarının İç Kaynaklardan Sermaye Artırımında Kullanılması

Kanuni yedek akçeler TTK 519'da düzenlenen genel nitelikteki kanuni yedek akçe ve limited şirketler için TTK 612/3 maddede düzenlenen şirketin iktisap ettiği kendi payları için ayırdığı yedek akçeler olmak üzere iki kısma ayrılabilir. TTK 519. maddeye göre genel kanuni yedek akçe yıllık karın yüzde beşinin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar ayrılan yedek akçedir. Ayrıca TTK 519/2. maddeye göre yasal sınıra ulaşıldıktan sonra yeni payların çıkarılması dolayısıyla sağlanan primin, çıkarılma giderleri, itfa karşılıkları ve hayır amaçlı ödemeler için kullanılmamış bulunan kısmı, ıskat sebebiyle iptal edilen pay senetlerinin bedeli için ödenmiş olan tutardan, bunların yerine verilecek yeni senetlerin çıkarılma giderlerinin düşülmesinden sonra kalan kısmı, pay sahiplerine yüzde beş oranında kâr payı ödendikten sonra, kârdan pay alacak kişilere dağıtılacak toplam tutarın yüzde onu, genel kanuni yedek akçe kalemine dahil edilir⁵⁰³.

⁵⁰¹ Moroğlu, 2018: 227; Üçışık ve Çelik, 2022: 536.

⁵⁰² Anonim şirketler yönünden Moroğlu, 2018: 229.

⁵⁰³ Şener, 2017: 493-494.

TTK 519/3'e göre genel kanuni yedek akçenin kullanılabilmesi için esas sermayenin veya çıkarılmış esas sermayenin yarısını aşması gerekir. Aksi takdirde genel kanuni yedek akçe sadece zararların kapatılmasına, işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirmeye veya işsizliğin önüne geçmeye ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli önlemler alınması için kullanılabilir. Bu durumda genel kanuni yedek akçenin iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanabilmesi için esas sermaye veya çıkarılmış esas sermayenin yarısını aşmış olması gerekir⁵⁰⁴.

Diğer bir kanuni yedek akçe türü olan şirketin kendi paylarının iktisap etmesi halinde ayrılan yedek akçeler ise TTK 621/3 maddesi gereği şirketçe iktisap edilen paylar devredildikten sonra veya bu paylar itfa edildikten sonra iktisap değerini karşılayan tutarda çözülürler. Bundan çözülen değer iç kaynaklardan sermaye artırımında kaynak olarak kullanılır⁵⁰⁵.

2.3.2.5.1.3. Mevzuatın Bilançoya Eklenmesine İzin Verdiği Fonların İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımında Kullanılması

Mevzuatın bilançoya eklenmesine izin verdiği fon kavramının neyi ifade ettiğine ilişkin TTK'de bir açıklık yoktur. Öğretide mevzuatla kastedilen hususun vergi mevzuatı olduğu ifade edilmiştir. Bunun nedeni ise TTK 462/1 hükmünün gerekçesinde⁵⁰⁶ bu hususun vurgulanmasıdır⁵⁰⁷. Bir başka görüş ise fon kavramı ve yedek akçe kavramı arasında bağlantı kurmuştur. TTK 520/2 hükmünün başlığından hareketle “Yeniden değerlendirme fonu ile ilgili mevzuat uyarınca pasifte yer alan diğer fonlar” ibaresinin kanun koyucu tarafından kanuni yedek akçe olarak kabul edildiği belirtilmiştir⁵⁰⁸. Bir diğer görüş ise fon kelimesinin kapsamının sınırlandırılmaması gerektiğini örneğin dağıtılmamış karların dahi buradaki fon kelimesinin kapsamına girdiğini belirtmiştir. Fonun üst başlığını öz kaynak kavramının oluşturduğunu yeniden değerlendirme fonunun, kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılan kısımlarının da fon kelimesinin dahilinde olduğunu belirtmiştir⁵⁰⁹.

⁵⁰⁴ Moroğlu, 2018: 221; Gürbüz Usluel, 2020: 66.

⁵⁰⁵ Şener, 2017: 495; Moroğlu, 2018: 224.

⁵⁰⁶ Gerekçenin ilgili kısmı şu şekildedir. “İç kaynaklardan sermaye artırımının bedelsiz pay ihracına ilişkin fonlarla ilgili, fonların vergi hukuku ile sıkı bağlantı içinde bulunduğu, vergiye tâbi fonların işlemeziğe mahkum olduğu unutulmamalıdır. İç kaynaklardan sermaye artırımı VUK m. 298, 298 mükerrer ve enflasyon muhasebesi sebebiyle de geçici 25 inci maddede ayrıntılı hükümlere bağlanmıştır. Anılan maddelerin bazı maddî hukuk kurulları içerdikleri, bazı vergi hukuku hükümlerinin maddî hukuk normu niteliğini de haiz oldukları gerçektir. Bu hükümlerin Tasarıya alınmaları karmaşa yaratabilir. Bu sebeple 462 nci madde bu konudaki esasları öngörmüş ve vergi hukuku bünyesinde yer alan ilgili hükümlerin maddî hukuk niteliklerini tanımlamıştır. Maddede mevzuata ve fonlara bu amaçla gönderme yapılmıştır. “

⁵⁰⁷ Şit, 2012: 190; Cenkci, 2015: 290.

⁵⁰⁸ Kendigelen, 2016: 423.

⁵⁰⁹ Poroy vd., 2023: 247; Moroğlu, 2018: 56.

Bu durumda aslında TTK 462/1. maddesi ve TTK 462/3 fıkrasının uyumsuz olması bu fon kelimesine ilişkin sorunların kaynağıdır. TTK 462/1. fıkrası “*mevzuatın bilançooya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar*” ibaresi yer alırken TTK 462/3. maddesinde ise “*mevzuatın bilançooya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar*” şeklinde ifade edilmesinin sonucu olduğu söylenebilir. TTK 462/1 hükmü sınırlayıcı bir yaklaşım gütmeksizin iç kaynak olarak kullanabilecek değerler arasında mevzuatın bilançooya ve sermayeye eklenmesine izin verilen fonları iç kaynak olabileceğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra TTK 462/3 hükmünden ise sermaye taahhüdü yoluyla yapılacak sermaye artırımında yalnızca fonların sermayeye dönüştürülecek iç kaynak olduğu anlamı çıkmaktadır⁵¹⁰.

Kanaatimizce TTK 462/1 anlamındaki iç kaynak olarak belirtilen fonların geniş kapsamlı ele alınması gerektiği düşünene görüşe iştirak etmek gerekir. Bunun nedeni ise TTK 462/3 maddesinin sonucu ulaşılmak istenen sonuç olan iç kaynak varken dış kaynaklardan sermaye artırımına gidip ortakların paylarının küçülmesine yol açma korumasına ulaşılamayacak olmasıdır. Dolayısıyla TTK 462/1 ve TT 462/3 belirtilen mevzuatın bilançooya eklenmesine izin fonlar ibaresi sadece bir mevzuatla iliştilmemesi ve geniş olarak düşünülmesi gerekmektedir.

2.3.2.5.2. İç Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımında Usul

İç kaynaklardan sermaye artırımının tamamlanması için bazı aşamalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu aşamalar iç kaynaklardan sermaye artırımının kendine has özelliğinden kaynaklanabileceği gibi; sermaye artırımının en nihayetinde bir şirket sözleşmesi değişikliği olmasından da kaynaklanabilir. İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımındaki bu aşamalar şunlardır: müdürlerin değişiklik metnini hazırlaması, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde var olduğuna ilişkin raporun alınması, iç Kaynaklardan artırıma ilişkin genel kurul kararı, iç kaynaklardan sermaye artırımının tescil ve ilanidir.

2.3.2.5.2.1. Müdürlerin Değişiklik Metnini Hazırlaması

İç kaynaklardan yapılacak sermaye artırımının ilk ayağını müdürlerin sermaye artırım kararı alarak sermaye artırım değişikliği metnini hazırlaması oluşturur. Müdürler genel kurula sunulmak üzere hazırlanan değişikliği metninde iç kaynaklardan sermaye artırımının gerekliliğini, sermaye artırımında kullanılacak iç kaynakları, artırım sonucu oluşacak yeni

⁵¹⁰ Gürbüz Usluel, 2020: 75.

sermayeyi, yeni paylar çıkarılacaksa bu payların itibari değerini, bulunacaksa imtiyazları belirtecek şekilde değişiklik metnini hazırlamalıdır⁵¹¹.

Söz konusu değişiklik metninde esas sermayeye ilişkin yer alacak açıklamalar şirketin mevcut durumu ile sözleşme değişikliği halinde meydana gelecek durumu karşılaştırmaya elverişli olmalıdır. Sermayenin iç kaynaklardan artırılmasına ilişkin değişiklik metninin hazırlanması için müdürler kendiliğinden harekete geçebileceği gibi bu konuda genel kurul tarafından verilmiş bir talimat da söz konusu olabilir⁵¹².

2.3.2.5.2.2. İç Kaynaklardan Karşılanan Tutarın Şirket Bünyesinde Var Olduğuna İlişkin Raporun Alınması

İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında önemli olan diğer bir husus iç kaynaklardan karşılanan bu artırımın ana konusu olan şirket öz kaynaklarında mevcut olup olmadığıdır. TSY m. 94/1’de iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirkette gerçekten var olup olmadığı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu ile saptanacağı belirtilmiştir.

TSY m. 94/2 ‘de bu raporların bazı durumlarda aranmayacağı düzenlenmiştir. Buna göre şirket öz sermayesinin öz varlık içinde korunduğunu, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirketin bünyesinde gerçekten var olduğuna ilişkin müdürler kurulunun açık ve yazılı beyanıyla birlikte genel kurul tarafından onaylanmış yıllık bilançonun birlikte ticaret sicil müdürlüğüne ibraz edilmesi halinde söz konusu raporlara ihtiyaç duyulmadan da iç kaynaklardan sermaye artırımı yapılabilir. Genel kurul tarafından onaylanan yıllık bilançonun üzerinden altı aydan fazla zaman geçmesi halinde müdürler kurulu tarafından onaylanmış ara bilançonun sunulması gerekir.

2.3.2.5.2.3. İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımına İlişkin Genel Kurul Kararı

İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımı bir çeşit sözleşme değişikliğidir. Dolayısıyla bu değişikliğin genel kurul tarafından karara bağlanması gerekir. Genel kurul çağrılı veya çağrısız toplanabilir. Olağan genel kurulda iç kaynaklardan sermaye artırımı yapılabileceği gibi olağanüstü genel kurulda da bu değişiklik yapılabilir. Ayrıca şartları mevcutsa sirküler karar alma yöntemiyle de yine bu değişiklik yapılabilecektir⁵¹³.

Sermaye artırımını TTK m. 590 ve 591’de düzenlenmektedir. Önemli nitelikte görülen bu şirket sözleşmesi değişikliği ayrıca TTK m. 621/1-d de genel kurul yetersayıları

⁵¹¹ Tatlı, 2023: 4251; Çebi, 2023: 354; Yıldız, 2007: 123; Poroy vd., 2023: 586.

⁵¹² Yıldız, 2007: 123.

⁵¹³ Moroğlu, 2018: 69.

bakımından ele alınmıştır. TTK m. 621/1-d'de esas sermayenin artırılması önemli kararlardan sayılmıştır. TTK m. 621/1-d'de esas sermaye artırımı denilmek suretiyle bu genel kurul kararının ağırlaştırılmış nisapla karar bağlanacağı belirtilmiş ama sermaye artırımı bakımından bu yeter sayının iç kaynaklardan sermaye artırımı veya dış kaynaklardan sermaye artırımı olduğuna ilişkin bir ayırım yapılmamıştır. Kanun koyucu böyle bir belirlemeye gitmese de TTK m. 621/1-d'de düzenlenen yetersayı iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında da geçerlidir. Böyle bir fark gözetilmiş olsaydı kanun koyucu tarafından bu hususun açıkça ele alınması gerekirdi⁵¹⁴.

TTK 621/1-d uyarınca iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımı oy hakkı bulunan esas sermayenin salt çoğunluğunun ve temsil edilen oyların en az üçte ikisinin olumlu oyuyla karara bağlanmalıdır⁵¹⁵. Bu nisap şirket sözleşmesiyle artırılabilir ancak azaltılamaz. Şirket sözleşmesiyle söz konusu nisap artırıldıysa artık söz konusu nisapla karar alınmalıdır⁵¹⁶.

Önemli nitelikte de olsa değişen ekonomik koşullar altında sermaye artırımının gerekli olduğu durumlar karşısında ağırlaştırılmış nisap bazı sorunlara yol açmaktadır. Çifte nisap yerine esas sermaye artırımının nisabı konusunda daha az nitelikte bir yetersayı öngörülmesi şirketlerin sermaye artırımı yoluyla elde edeceği hareket serbestisi açısından olumlu olacağı kanaatindeyiz. Bu nedenle kanun koyucunun TTK 590-591. maddelerinde ayrıca bir yetersayı düzenlemesi yapmasının isabetli olacağı kanaatindeyiz. Böylelikle önemli nitelikte görülen esas sermaye artırımına ilişkin tutum hem zedelenmemiş hem de esas sermaye artırımının hayati nitelikte önemli olabileceği limited şirketler rahat hareket alanı bulabilir.

2.3.2.5.2.4. İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımının Tescil ve İlanı

TTK m. 589/2 uyarınca sözleşme değişiklikleri tescil ve ilan edilir. İç kaynaklardan sermaye artırımı da bir sözleşme değişikliği teşkil ettiğinden tescil ve ilan edilmelidir. Genel kurulun iç kaynaklardan artırım kararından itibaren otuz günlük süre içinde tescil için sicile başvurulmalıdır. İç kaynaklardan sermaye artırımı neticesinde şirket sözleşmesinin eski ve yeni hali TTSG'de ilan edilir. İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımı üçüncü kişiler için tescille birlikte hüküm ifade eder⁵¹⁷.

İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının tescille tamamlanmasının bir sonucu daha vardır. İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımı yeni pay çıkarılarak sermaye artırımı yapıldıysa sermaye artırımının tesciliyle yeni esas sermaye payları oluşur. Şirketin ortakları

⁵¹⁴ Şener, 2017: 226; Yıldız, 2007: 123; Çebi, 2023: 355; Kendigelen ve Kırca, 2022: 339; Çamoğlu, 2023: 253; Çoştan, 2015: 68; Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 360.

⁵¹⁵ Şener, 2017: 226; Çebi, 2023: 355; Kendigelen ve Kırca, 2022: 339-340; Dinç 2022: 152.

⁵¹⁶ Çebi, 2023: 355; Kendigelen ve Kırca, 2022: 340.

⁵¹⁷ Yıldız, 2007: 126; Çebi, 2023: 356; Şener, 2017: 227.

bu esas sermaye paylarını bedelsiz olarak iktisap ederler. TTK m. 462/3'e göre ortakların bu haklarının kaldırılamaz ve sınırlanamaz ayrıca ortakların bu haktan vazgeçmeleri de mümkün değildir. İç kaynaklardan sermaye artırımı payların itibari değerleri yükseltilerek yapılıyorsa tescille birlikte ortakların sahip oldukları esas sermaye paylarının itibari değerleri de yükselir⁵¹⁸.

2.3.2.5.3. İç Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımının İcrası

İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının icrası müdürlere aittir. TTK 625/1-g uyarınca genel kurul kararlarının icra etmeye yetkili organ müdürlerdir. Dolayısıyla iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında kullanılan öz kaynakların sermaye artırımına hizmet edecek şekilde kullanılmasını sağlamak müdürlerin görevidir⁵¹⁹.

Sermaye artırımının icrası kapsamına esasen müdürlerin sermaye artırımın tescili için sicil müdürlüğüne başvurması da girer. Tescil için gerekli belgelerin temini yine müdürlerin görevidir. Esasen iç kaynaklardan sermaye artırımının icrası için müdürler, genel kurulun sağlıklı yapılması, kendilerine kanunca belirtilen görevleri yapma, tescil talebi ve gerekli belgeleri temin etme ve tescil süreçlerini takip etme, son olarak da iç kaynakların amaca uygun kullanılmasını sağlamak dahil gerekli icra işlemlerini yürütür.

2.3.2.6. Limited Şirketlerde Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımı

Limited şirketlerde dış kaynaklardan sermaye artırımı şirket ortaklarının veya üçüncü kişilerin sermaye taahhüdünde bulunması suretiyle yapılan sermaye artırımındır⁵²⁰. Bu sermaye taahhüdü, aynı nitelikte veya nakdi nitelikte olabilir. Dış kaynaklardan yapılan sermaye artırımında hem aynı nitelikteki taahhütlerin hem de nakdi nitelikteki taahhütlerin yer alması mümkündür⁵²¹. Limited şirketlerde dış kaynaklardan sermaye artırımı yeni sermaye payları çıkarmak suretiyle veya payların itibari değerlerinin yükseltilmesi suretiyle gerçekleşebilir⁵²². Mevcut payların itibari değeri yükseltilmek suretiyle dış kaynaklardan sermaye artırımı gerçekleştirilecekse TTK 607 gereği oy birliği ile alınmalıdır⁵²³.

TTK 590. maddesi limited şirketler için dış kaynaklardan sermaye artırımının düzenlendiği maddedir. Dış kaynaklardan yapılan sermaye artırımında TTK 590. maddesi kuruluşa ilişkin hükümlere atıf yapmıştır. Bu noktada dış kaynaklardan sermaye artırımına ilişkin hususlarda kuruluşa ilişkin hükümlerin rolü önem arz eder. TTK 590. maddesinde

⁵¹⁸ Çebi, 2023: 355; Şener, 2017: 227-228; Doğrusöz Koşut, 2021: 217; Alanya, 2014: 276.

⁵¹⁹ Şener, 2017: 226.

⁵²⁰ Poroy vd., 2023: 585; Tatlı, 2023: 4244; Çamoğlu, 2023: 251; Çebi, 2023: 351; Bahtiyar, 2022: 399.

⁵²¹ Çamoğlu, 2023: 251; Bahtiyar, 2022: 399; Çebi, 2023: 351.

⁵²² Doğrusöz Koşut, 2021: 217; Çamoğlu, 2023: 251; Bahtiyar, 2022: 399; Çebi, 2023: 351.

⁵²³ Doğrusöz Koşut 2021: 218.

kuruluşa yapılan atfın yanı sıra ayrıca özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara da uyulması da düzenlenmiştir.

2.3.2.6.1. Dış Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımında Şirkete Getirilen Sermaye

Esas sermaye artırımında şirkete aynı ve nakdi sermaye getirilebilir. Aynı sermaye taahhüdü şirkete kanunların izin verdiği ölçüde aynı nitelikteki sermayenin taahhüt edilmesi suretiyle yapılan sermaye artırımındır. Limited şirketin sermayesini oluşturacak hususlar TTK 581. maddesinde TTK'nin 127. maddesi de saklı tutulmak suretiyle belirtilmiştir. Limited şirketin, taşınmazı, fikri mülkiyet haklarını, devredilebilen sanal ortamları, patent hakları gibi ayınları dış kaynaklardan şirkete getirmek suretiyle sermaye artırımına gitmesi mümkündür⁵²⁴. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar şirkete sermaye olarak getirilemez. TTK 127. maddesi uyarınca para, vadesi gelmiş alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar, taşınır ve taşınmazlardan faydalanma ve kullanma hakları sermaye olarak getirilebilir

Aynı sermaye artırımını yapılacaksa kuruluşla ilişkin hükümlere atıf yapan TTK 590. madde ve yine TTK 590. madde uyarınca ayrıca özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına ilişkin kurallar gündeme gelir. Bunun sonucunda getirilmek istenen aynı sermayeye değer biçilmek üzere müdürler tarafından şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak bilirkişiden söz konusu ayınlara değer biçmesi talep edilmelidir⁵²⁵. Bu zorunluluk TTK 578. maddesinin aynı sermayeye ilişkin anonim şirketlere atıf yapılan TTK 343. maddenin gereğidir.

Nakdi sermaye artırımını nakit taahhüt edilmek suretiyle limited şirket esas sermayesinin artırılmasıdır. Nakdi sermaye artırımının diğer bir yolu TTK m. 583/5'de düzenlenmiştir. Buna göre limited şirket esas sermayesi bilançoda görülen mevcut borçlarını sermaye ile takas etmek suretiyle de artırım yapabilir⁵²⁶. Bunun neticesinde ortakların veya üçüncü şahısların şirkete karşı olan alacakları esas sermayeye dönüştürülür. Şirketin borçları alacaklıya karşı şirketin sahip olduğu sermaye payını ödeme yükümüyle takas edilir. Bu durumda dışarıdan bir sermaye esas sermayeye takas edilmiş olur⁵²⁷.

⁵²⁴ Yıldız, 2007: 122; Tatlı, 2023: 4243; Poroy vd., 2023: 415; Çebi, 2023: 352; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3075.

⁵²⁵ Yıldız, 2007: 123; Çebi, 2023: 352.

⁵²⁶ Yıldız, 2007: 121-122; Altaş, 2023: 429; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 470.

⁵²⁷ Şener, 2017: 211-212.

2.3.2.6.2. Dış Kaynaklardan Yapılan Esas Sermaye Artırımında Usul

Dış kaynaklardan sermaye artırımında bazı aşamalar mevcuttur. İç kaynaklardan sermaye artırımında olduğu gibi bu aşamaların bazıları dış kaynaklardan kaynaklanan sermaye artırımının gereğidir. Bazı aşamalar ise dış kaynaklardan sermaye artırımının en nihayetinde bir sözleşme değişikliği olmasıyla alakalıdır. Dış kaynaklardan sermaye artırımının aşamalarını sıralamak gerekirse nakdi sermaye paylarının bedellerinin tamamen ödenmiş olması, değişiklik metninin hazırlanması, dış kaynaklardan sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararı, dış kaynaklardan sermaye artırımının tescil ve ilanidir.

2.3.2.6.2.1. Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımında Ön Şart: Nakdi Sermaye Paylarının Bedellerinin Ödenmiş Olması

Anonim şirketlerde sermaye artırımına ilişkin TTK m. 456/1’de “*İç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdî bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamaz. Sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemez.*” şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Bu husus açıkça limited şirketler için düzenlenmiş bulunmamaktadır.

Dış kaynaklardan sermaye artırımına gidilebilmesi için payların nakdi bedellerinin tamamının ödenmesi şartının limited şirketler için de geçerli olduğu öğretide belirtilmiştir⁵²⁸. Bunun nedeni TTK’de ilk olarak nakdi sermaye koyma borcunun “*hemen ve tamamen*” ödenmesi öngörülmekteyken 6335 sayılı kanunla ve 7099 sayılı kanunla yapılan değişikliklerle bugün gelinen noktada limited şirket iki yıl boyunca hiçbir sermaye ödemedi kurulabilir⁵²⁹. Bu değişikliklerle birlikte nakdi sermayeye ilişkin esas sermaye pay bedellerinin ödenmesi, ödeme yeri, ifa borcu, ifa etmemenin sonuçları, bedelleri tamamen ödenmemiş payların devri hususlarında anonim şirketlere ilişkin hükümleri kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir. Bu durumda esasen TTK’nın ilk halinde esas sermaye payının hemen ve tamamen ödeme sistemi benimsendiği için TTK 456/1. maddeye benzer kanun hükmüne de limited şirketler açısından ihtiyaç olmamıştır. Gelineen noktada böyle bir zorunluluk bulunmaktadır. O halde hiç sermaye ödemesi yapılmadan limited şirket kurulması ihtimaline karşılık limited şirketin bünyesinde olmayan bir sermayenin artırılmaya çalışılması gündeme gelir. Dolayısıyla limited şirketler açısından da İç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdî bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamama ilkesi benimsenmelidir. Bunun sonucunda TTK 456/1 hükmü limited şirketler için kıyasen

⁵²⁸ Şener, 2017: 204; Kendigelen ve Kırca, 2022: 339; Tatlı, 2023: 4244-4245; Alanya, 2014: 253; Pulaşlı, 2022: 852.

⁵²⁹ Şener, 2017: 204; Kendigelen ve Kırca, 2022: 339; Pulaşlı (Şerh), 2023: 3304.

uygulanmalıdır⁵³⁰. İki yıl içinde sermaye ödenmek suretiyle hiç esas sermaye payı ödenmeden şirket kurulmuşsa dış kaynaklardan esas sermaye artırımını yapılacaksa dış kaynaklardan yapılan sermaye artırımında payların nakdi bedellerinin önemli kısmının ödenmesi gerekmektedir⁵³¹.

Sermayeye oranla önemli oranda tutarın ne olduğu kanunda açıkça belirtilmemiştir. Bazı yazarlar sermayenin yüzde beşine kadar olan kısmın önemli sayılmayan tutar olarak belirtmiştir⁵³². Yargıtay ise bir kararında anonim şirketler açısından ilk derece mahkemesinin yüzde on olarak uyguladığı bu orana ilişkin kararı onamıştır⁵³³.

2.3.2.6.2.2. Değişiklik Metninin Hazırlanması

Dış kaynaklardan sermaye artırımını için harekete geçmesi gereken ilk organ müdürlerdir. Müdürler dış kaynaklardan yapılacak sermaye artırımına ilişkin sözleşme değişiklik metnini hazırlarlar. Değişiklik metninin iç kaynaklardan sermaye artırımında olduğu gibi birtakım hususları içermesi gerekir. Bu değişiklik metni sermayenin dış kaynaklardan yapılan bir sermaye artırımını olduğunu, artırılan sermayenin miktarını, sermayenin ödenme şekil ve şartlarını, varsa pay grupları ve itibari değerleri yine varsa paylara ilişkin imtiyazları içermelidir⁵³⁴.

Söz konusu değişiklik metninde esas sermayeye ilişkin yer alacak açıklamalar şirketin mevcut durumu ile sözleşme değişikliği halinde meydana gelecek durumu karşılaştırmaya elverişli olmalıdır. Sermayenin dış kaynaklardan artırılmasına ilişkin değişiklik metninin

⁵³⁰ Şener, 2017: 204.

Ayrıca TTK 456/1 hükmünün uygulanma nedeni TTK 585/1 sermaye bedellerinin ifa edilmemesinin sonuçları konusunda anonim şirketlere atfı yapılması bunun sonucunda da ifa edilmeme sonuçlarına TTK 456/1 hükmünün de dahil olduğu belirtilmiştir. Kendigelen ve Kırca, 2022: 339; Alanya, 2014: 252.

⁵³¹ Pulaşlı da nakden taahhüt edilen pay bedellerinin ödenmeden kurulan bir limited şirketin esas sermayesinin artırılmasının iki yıl geçmeden mümkün olmayacağını belirtmiştir. İki yıllık süre dolmadan esas sermaye artırımını yapılacaksa pay bedellerinin tamamının ödenmesi gerektiğini belirtmiştir. Pulaşlı (Şerh), 2022:3304. Bu noktada kanaatimizce taahhüt edilen pay bedellerinin ödenmeden kurulan bir limited şirketin esas sermaye sermayesinin artırılması söz konusu olursa pay bedellerinin tamamını değil TTK 456/1. Maddesinin kıyasen uygulanarak dış kaynaklardan yapılan sermaye artırımında payların nakdi bedellerinin önemli kısmının ödenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

⁵³² Moroğlu, 2018: 50.

⁵³³ Moroğlu, 2018: 51. Kararın ilgili bölümü şu şekildedir “Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, alınan sermaye arttırımı kararında dış kaynaklı arttırımı teşkil eden 624.029,11 TL tutarındaki kısım açısından TTK'nın 456/1-c maddesine göre "iç kaynaklarından yatırım yapılan arttırım hariç payların nakdi bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye arttırılamaz" hükmüne aykırılık bulunduğu, sermaye arttırım tarihi itibarıyla % 10'a yakın ödenmeyen kısmın önemsiz sayılamayacağı, denetçi atanmasına yönelik talebin şartlarının oluşmadığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, 13.11.2012 tarihli genel kurulun 3 nolu maddesine yer alan dış kaynaklardan sermaye arttırımına ilişkin kararın iptaline, diğer taleplerinin reddine karar verilmiştir.” Yarg. 11. HD, T. 30.03.2015, E. 2014/18871, K. 2015/4396 (erişim tarihi: 29.06.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁵³⁴ Yıldız, 2007: 123; Çamoğlu, 2023: 253; Şener, 2017: 207; Çebi, 2023: 354.

hazırlanması için müdürler kendiliğinden harekete geçebileceği gibi bu konuda genel kurul tarafından verilmiş bir talimat da söz konusu olabilir⁵³⁵.

2.3.2.6.2.3. Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımına İlişkin Genel Kurul Kararı

Dış kaynaklardan sermaye artırımı için değişiklik metnini hazırlayan müdürler değişikliği karar bağlamak için dış kaynaklardan yapılan sermaye artırımının karara bağlanacağı genel kurul için gerekli hazırlıklara başlarlar. İç kaynaklardan sermaye artırımı gibi dış kaynaklardan sermaye artırımı da sözleşme değişikliğidir. Bunun için genel kurulun bu yönde bir karar alması şarttır. Dolayısıyla bu değişikliğin genel kurul tarafından karara bağlanması gerekir. Genel kurul çağrılı veya çağrısız toplanabilir. Olağan genel kurulda dış kaynaklardan sermaye artırımı yapılabileceği gibi olağanüstü genel kurulda da bu değişiklik yapılabilir. Ayrıca şartları mevcutsa sirküler karar alma yöntemiyle de yine bu değişiklik yapılabilir⁵³⁶.

Dış kaynaklardan sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararı TTK m. 621/1-d uyarınca önemli karar niteliğinde olduğundan bu maddede belirtilen esas sermayenin salt çoğunluğu ve temsil edilen oyların en az üçte ikisinin olumlu oyuyla karara bağlanır. TTK m. 621/2 uyarınca şirket sözleşmesiyle daha ağır bir yetersayı öngörülebilir. Bu yetersayı hafifletilemez⁵³⁷.

Genel kurul kararının içeriğine ilişkin kanuni bir düzenleme bulunmamakla birlikte genel kurul artırım kararının içeriğinde artırım miktarı, oluşan yeni esas sermaye miktarı, çıkarılan esas sermaye paylarının sayısı ve itibari değerleri, artırılan sermayenin kim tarafından taahhüt edildiği, pay sahiplerinin rüçhan hakkına ilişkin hususlar ile öngörülmüşse imtiyazlar almalıdır⁵³⁸.

2.3.2.6.2.4. Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımının Tescil ve İlanı

Dış kaynaklardan sermaye artırımı bir sözleşme değişikliği olduğu için TTK 589/2 gereğince tescil ve ilan edilmesi gerekir. Tescil ve ilana TSY 93/1 maddesine göre genel kurulun dış kaynaklardan sermaye artırımına karar vermesinden itibaren otuz gün içinde sermaye artırımının tescili için müdürlüğe başvurulmalıdır⁵³⁹. Dış kaynaklardan sermaye

⁵³⁵ Yıldız, 2007: 123; Çebi, 2023: 354; Tatlı, 2023: 4246; Alanya, 2014: 258.

⁵³⁶ Moroğlu, 2018: 69.

⁵³⁷ Çebi, 2023: 355; Kendigelen ve Kırca, 2022: 340.

⁵³⁸ Çebi, 2023: 355; Şener, 2017: 209-210; Tatlı, 2023: 4246.

⁵³⁹ Çebi, 2023: 355-366; Tatlı, 2023: 4249. Anonim şirketlerde sermaye artırımının tamamlanmasına ilişkin TTK 456/3 maddesinde üç aylık süre öngörülmüştür. Buna karşılık TTK limited şirketler yönünden böyle bir düzenleme yapmadığı için TSY 93/1 maddesinde düzenleme yapılmasının normlar hiyerarşisine uygun olmadığı ifade edilmiştir. Bkz. Şener, 2017: 214-215; Doğrusöz Koşut: 2021: 219.

artırımı neticesinde şirket sözleşmesinin eski ve yeni hali TTSG’de ilan edilir. Dış kaynaklardan yapılan sermaye artırımı üçüncü kişiler için tescille birlikte hüküm ifade eder⁵⁴⁰.

Dış kaynaklardan yapılan sermaye artırımının tescil ve ilanı neticesinde esas sermaye payına bağlı haklar ve yükümlülükler sermaye artırımının tescil ve ilanı ile meydana gelir. Yeni sermaye taahhüt edilmesiyle dış kaynaklardan sermaye artırımına gidildiyse yeni esas sermaye payları tescille meydana gelir. Buna karşılık esas sermaye paylarının itibari değerleri yükseltmek suretiyle dış kaynaklardan sermaye artırımına gidildiyse payların itibari değeri sermaye artırımının tesciliyle birlikte artar⁵⁴¹.

2.3.2.6.3. Dış Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımının İcrası

Dış kaynaklardan sermaye artırımının icrasını gerçekleştirecek organ müdürlerdir. Dış kaynaklardan sermaye artırımı esasen bir genel kurul kararına dayandığı için TTK 625/1-g uyarınca genel kurul kararlarını yürütmekle görevli olan müdürler dış sermaye artırımı için de görevlidirler. Müdürlerin dış kaynaklardan sermaye artırımı icrasını özellikle genel kurul kararında belirtilen ilkeler çerçevesinde yürütmesi beklenir⁵⁴².

Dış kaynaklardan sermaye artırımının icrası noktasında bir diğer husus imtiyazlı esas sermaye payı sahipleri özel kurulunun onayıdır. Limited şirkette imtiyazlı esas sermaye payı sahipleri bulunmaktaysa sermaye artırımı imtiyazlı esas sermaye payı sahiplerinin hukuki durumunu etkiler nitelikteyse esas sermaye artırımına ilişkin kararın TTK 454 uyarınca imtiyazlı pay sahipleri tarafından onaylanması gerekir⁵⁴³.

Dış kaynaklardan sermaye artırımının icra edilmesi noktasında bir diğer konu da esas sermaye artırımına katılmadır. Bir diğer adıyla iştirak taahhüdünde bulunma yani esas sermaye artırımına katılma zorunluluğu limited şirket ortakları için bulunmamaktadır. Ortak, sermaye artırım kararının alındığı toplantıda sermaye artırımına olumlu oy verse dahi bu yükümlülüğü bulunmamaktadır⁵⁴⁴.

Esas sermaye artırımında arttırılan sermayenin usulüne uygun yerine getirilmesi önem arz eder. Müdürler TTK 590. maddesinin kuruluş hükümlerine yaptığı yollamayı da göz önünde bulundurarak taahhüt edilen aynı veya nakdi sermayeyi şirkete sermaye olarak konulmasını sağlarlar. Aynı sermaye taahhüdünde ise TTK m. 127 gereği ilgili sicillere şerh verilmelidir⁵⁴⁵.

⁵⁴⁰ Yıldız, 2007: 126; Çebi, 2023: 356; Şener, 2017: 227.

⁵⁴¹ Şener, 2017: 215.

⁵⁴² Şener, 2017: 210; Tatlı, 2023: 4248.

⁵⁴³ Şener, 2017: 210; Tatlı, 2023: 4248.

⁵⁴⁴ Şener, 2017: 210.

⁵⁴⁵ Şener, 2017: 211; Çebi, 2023: 355.

2.3.3. Rüçhan Hakkı

2.3.3.1. Genel Olarak

Rüçhan hakkı, şirketteki mevcut ortakların dış kaynaklardan sermaye artırımı ile oluşacak yeni payları şirketteki ortaklık payları ile orantılı olarak öncelikli alma hakkı olarak tanımlanabilir⁵⁴⁶. Rüçhan hakkı limited şirketlerde dış kaynaklardan yapılan bir sermaye artırımında yeni paylar çıkarıldığı zaman doğar⁵⁴⁷. Kanun koyucu rüçhan hakkını anonim şirketlere paralel bir şekilde limited şirketler içinde düzenlemiştir. TTK 591. maddesi limited şirketler için rüçhan hakkını düzenlenmiş bulunmaktadır⁵⁴⁸. Rüçhan hakkı, sermaye artırımı sonrası şirketteki pay sahiplerinin pay oranını korur⁵⁴⁹. Rüçhan hakkı nitelik olarak kişisel nitelikte nispi bir haktır⁵⁵⁰. Nispi nitelikte olan rüçhan hakkı, hakkın sahibi olan pay sahibi tarafından sadece şirkete karşı ileri sürülebilir⁵⁵¹.

Rüçhan hakkının pay sahibinin sahip olduğu kişisel ve mali haklar sınıflarından hangisine dahil olduğu öğretide ele alınmıştır. Bir kısım yazarlar rüçhan hakkını pay sahibinin sahip olduğu mali haklar sınıfına dahil etmiştir⁵⁵². Bir diğer görüş ise rüçhan hakkının tek başına mali bir hak olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı özellikle oy hakkına yaptığı etkiden dolayı kişisel bir hak niteliği taşıdığı durumlar da olduğu belirtilmiştir⁵⁵³. Bunun neticesinde rüçhan hakkının karma nitelikte bir pay sahipliği hakkı olduğu sonucuna varan yazarlar olmuştur⁵⁵⁴.

TTK m. 591/1'e göre her ortak şirket sözleşmesinde veya artırma kararında aksi belirtilmediği takdirde esas sermayesinin payı oranında rüçhan hakkına sahiptir. Buna göre limited şirketin ortakları dış kaynaklardan sermaye artırımında yeni paylar çıkarılıyorsa esas sermaye artırımına katılarak yeni payları almakta öncelik hakkına sahiptir.

2.3.3.2. Rüçhan Hakkının Kullanılması

Rüçhan hakkı bu hakka sahip ortağın tek taraflı irade beyanıyla kullanılır. Rüçhan hakkının kullanımı TTK m. <591'e uygun olduğu sürece şirketin bu hakkı kullandığını kabul etmesine bağlı değildir⁵⁵⁵. Rüçhan hakkı tek taraflı irade beyanıyla kullanılsa da rüçhan hakkının kullanılması için ortaklara sorumluluk yüklenemez. Şirketin ortakları rüçhan hakkını

⁵⁴⁶ Moroğlu, 2018: 142; Adıgüzel, 2014: 2; Yıldız, 2012: 809; Bahtiyar, 2022: 251; Üçışık ve Çelik, 2022: 479; Çamoğlu, 2023: 254; Şener, 2017: 216.

⁵⁴⁷ Adıgüzel, 2014: 2; Epçeli, 2010: 3593; Şener, 2017: 216.

⁵⁴⁸ Çamoğlu, 2023: 254; Kendigelen ve Kırca, 2022: 342.

⁵⁴⁹ Tekinalp, 2020: 361.

⁵⁵⁰ Adıgüzel, 2014: 2.

⁵⁵¹ Adıgüzel, 2014: 2; Epçeli, 2010: 3593; Cenkeci, 2016: 317.

⁵⁵² Poroy vd., 2023: 228; Yıldız, 1996: 136; Pulaşlı, 2022: 576-577.

⁵⁵³ Moroğlu, 2018: 148.

⁵⁵⁴ Türkmen, 2017: 2325; Epçeli, 2010: 3592.

⁵⁵⁵ Şener, 2017: 218.

kullanılması için zorlanamaz⁵⁵⁶. Bunun yanı sıra her ortağın esas sermaye payı oranındaki rüçhan hakkına sahip olduğu için ortak sermaye artırımına olumsuz oy kullansa dahi rüçhan hakkını kullanabilir⁵⁵⁷.

TTK 591/3 rüçhan hakkının kullanılabilmesi için ortaklara en az on beş gün süre verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu süre hak düşürücü niteliktedir. Ortak verilen bu süre içinde rüçhan hakkını kullanmazsa söz konusu rüçhan hakkı düşer⁵⁵⁸.

Sürenin ne zaman işlemeye başlayacağı TTK 591’de belirtilmemiştir. Bunun neticesinde öğretide anonim şirketlere ilişkin TTK 461/3. maddesinin kıyasen uygulanması gerektiği ifade edilmiştir⁵⁵⁹. Kanaatimizce de TTK 461/3. maddesini kıyasen uygulamak yukarıda da ifade edildiği üzere anonim şirketlere paralel düzenlemelerle ele alınan limited şirketlerdeki rüçhan hakkına aykırı düşmez.

TTK 461/3. maddesinde yönetim kurulunun rüçhan hakkına ilişkin esasları belirleyeceği ve bu kararda pay sahibi ortaklara en az on beş gün süre verileceği belirtilmiştir. Yönetim kurulunun bu esasları tescil ettirip TTSG’de ilan ettireceği ve şirketin sitesinde de ilan edileceği yine hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla limited şirketlerde müdürler rüçhan hakkına ilişkin esasları belirlemeli bu esasları tescil ettirip TTSG’de ilan ettirmelidir. İlan tarihinden itibaren rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin süre de başlar⁵⁶⁰. Bunun ardından ortak hak sahipliğini ispat etme yoluyla rüçhan hakkını kullandığı tek taraflı bir irade beyanıyla şirkete bildirir. Bildirim herhangi bir şekle tabi değildir. Sermaye artırım neticesinde oluşturulan iştirak taahhütnamesinin imzalanması suretiyle bu hak kullanılabilir⁵⁶¹.

2.3.3.3. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılması

Ortaklara tanınan rüçhan hakkı çok güçlü ve sarsılmaz bir hak niteliğinde değildir. TTK 591/2 gereği rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması mümkündür. Buna göre rüçhan hakkı şirket sözleşmesiyle veya genel kurulun kararıyla haklı sebeplerin varlığı halinde sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir⁵⁶².

Bu sınırlama ve kaldırma ihtiyacı farklı sebeplerden dolayı ortaya çıkabilir. Örneğin şirkete sermaye artırım neticesinde ortaklığa taşınmaz, marka, makine gibi sermayeleri

⁵⁵⁶ Şener, 2017: 218; Epçeli, 2010: 3596; Yıldız, 2012: 816.

⁵⁵⁷ Pulaşlı, 2022: 853.

⁵⁵⁸ Şener, 2017: 219.

⁵⁵⁹ Şener, 2017: 219; Çamoğlu, 2023: 255; Kendigelen ve Kırca, 2022: 343; Tatlı, 2023: 4255.

⁵⁶⁰ Şener, 2017: 219; Tatlı, 2023: 4256.

⁵⁶¹ Tatlı, 2023: 4256; Çebi, 2023: 352; Çamoğlu, 2023: 255; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3306.

⁵⁶² Kendigelen ve Kırca, 2022: 343; Bilgili ve Demirkapı, 2021: 470; Çamoğlu, 2023: 254; Şener, 2017: 220.

getirme potansiyeli olan şirket dışı kişilerin varlığı halinde rüçhan hakkının kısıtlanması veya kaldırılması söz konusu olabilir⁵⁶³.

Rüçhan hakkının sınırlandırılması farklı şekillerde olabilir. Örneğin sermaye artırımının sonucu oluşan yeni payların bir kısmına ilişkin rüçhan hakkının kullanılması sınırlandırılabilir. Yine rüçhan hakkına sahip ortaklardan bir kısmının rüçhan hakkının sınırlandırılması da mümkündür⁵⁶⁴. Rüçhan hakkının kaldırılması ise rüçhan hakkına sahip ortaklara hiçbir şekilde oluşan yeni payları alma imkanının tanınmamasıdır⁵⁶⁵.

TTK 591'e göre rüçhan hakkının sınırlandırılacağı veya kaldırılacağı ilk durum şirket sözleşmesidir. Ortaklar şirket sözleşmesinde hiçbir şart ve sebep göstermeden rüçhan hakkının sınırlandırılmasını veya kaldırılmasını öngörebilir⁵⁶⁶. Bu husustaki şirket sözleşmesi hükmü şirketin kuruluş sözleşmesinde yer alabileceği gibi sonradan şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla da getirilebilir. Sonradan şirket sözleşmesi yoluyla getirilen bu şirket sözleşmesi hüküm için değişiklik için TTK 589/1'de yer alan yetersayı uygulanmalıdır⁵⁶⁷.

Rüçhan hakkının genel kurul tarafından sınırlandırılabilmesi veya kaldırılabilmesi için birtakım şartlar ve aşamalar gerekir. Rüçhan hakkı sermaye artırım kararıyla genel kurulca kaldırılabilir veya sınırlandırılabilir. Bu noktada münhasıran ayrı bir genel kurulda değil sermaye artırım kararı alınan genel kurulda bu kararın alınması gerekir. Sermaye artırım ve rüçhan hakkı arasındaki sıkı bağlantı bunu gerektirir⁵⁶⁸. Bunun yanı sıra rüçhan hakkı sermaye artırımının kısıtlanması veya kaldırılması söz konusu ise bu husus genel kurul gündeminde yer almalıdır⁵⁶⁹.

Rüçhan hakkı genel kurul tarafından ancak haklı sebeplerin varlığı halinde sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. TTK 591'de bu haklı sebeplerin neler olabileceğine ilişkin örnekler de verilmiştir. Kanun koyucu bu örnekleri işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınmaları ve işçilerin şirkete katılmaları şeklinde belirtmiştir. Bu sayım sınırlayıcı değildir. Söz konusu hususlar birer haklı sebep örnekleridir⁵⁷⁰.

Rüçhan hakkı TTK 621/1-e'de belirtilen yetersayıyla sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Buna göre rüçhan hakkı oy hakkı bulunan esas sermayenin salt çoğunluğu ve temsil edilen oyların en az üçte ikisinin bir arada bulunması suretiyle sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir.

⁵⁶³ Çamoğlu, 2023: 254; Poroy vd., 2023: 236.

⁵⁶⁴ Yıldız, 1996: 267.

⁵⁶⁵ Adıgüzel, 2014: 3.

⁵⁶⁶ Şener, 2017: 220; Çamoğlu, 2023: 254.

⁵⁶⁷ Kendigelen ve Kırca, 2022: 342.

⁵⁶⁸ Şener, 2017: 220-221; Yıldız, 1996: 313-314.

⁵⁶⁹ Epçeli, 2010: 3608; Yıldız, 1996: 284. Bunun yanı sıra bazı yazarlar söz konusu hususun gündemde yer almasına gerek olmadığını ifade etmişlerdir. Moroğlu, 2018: 185; Adıgüzel, 2014: 26.

⁵⁷⁰ Çamoğlu, 2023: 254; Şener, 2017: 221.

TTK 591. maddesinde belirtilen bir diğer husus da rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması yoluyla hiç kimsenin haklı görülmeyecek şekilde yararlandırılması veya kayba uğratılmasının mümkün olmamasıdır. Bunun neticesinde rüçhan hakkı sınırlandırılırken eşit işlem ilkesine aykırı davranılmamalıdır⁵⁷¹.

2.3.4. Esas Sermayenin Azaltılması

2.3.4.1. Genel Olarak

Esas sermayenin azaltılması şirket sözleşmesinde yer alan ve tescil edilmiş esas sermaye itibari değerinin kanundaki belirtilen aşamalara uyularak azaltılmasını ifade eder⁵⁷². Bu azaltılan şirket sözleşmesindeki esas sermaye, kuruluştaki esas sermaye olabileceği gibi daha sonra sermaye artırımı yoluyla artırılmış bir esas sermaye de olabilir⁵⁷³. Limited şirketin esas sermayeye dayalı yapısı karşısında alacaklıların haklarının da korunması esas sermayenin azaltılmasında önemli bir rol oynar⁵⁷⁴.

Esas sermayenin azaltılması bir şirket sözleşmesi değişikliği olduğu için TTK'nin şirket sözleşmesinin değiştirilmesi bölümünde düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra özellikle alacaklıların ve sermayenin korunması gibi hususlarda önem arz ettiği için kanun koyucu sermaye artırımında olduğu gibi esas sermayenin azaltılmasını da özel şirket sözleşmesi değişikliği olarak nitelendirmiştir.

Limited şirketlerde esas sermayenin azaltılması TTK 592. maddesinde düzenlenmiştir. TTK m. 592 limited şirketlerde esas sermayenin azaltılmasında anonim şirketlerde esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanacağını düzenleme altına almıştır. TTK 592 esas sermayenin borca batık olması durumunda bilançonun iyileştirilmesi amacıyla yapılacak sermaye azaltılmasını ek ödeme yükümlülüklerinin tamamen yerine getirilmesi şartına bağlamıştır.

TTK 592 hükmünün atfı nedeniyle limited şirketlerde sermayenin azaltılmasında TTK'nin 473-475. maddeleri kıyasen uygulanır. Bunun neticesinde anonim şirketlere ilişkin esas sermayenin azaltılması ve türleri, yönetim kurulu tarafından hazırlanacak rapor, esas sermayenin azaltılması kararı, alacaklılara davet ve azaltılmanın icrası limited şirketler hakkında da uygulama alanı bulur⁵⁷⁵. Sermayenin azaltılmasında mehzaz madde olan İsviçre Medeni Kanunun 782. maddesi de anonim şirketlere atıf yapılmıştır⁵⁷⁶.

⁵⁷¹ Çamoğlu, 2023: 109; Poroy vd., 2023: 237; Altaş, 2023: 430.

⁵⁷² Çağlar, 2010: 15; Pulaşlı, 2022: 514; Şener, 2017: 233; Üçışık ve Çelik, 2022: 513; Poroy vd., 2023: 270.

⁵⁷³ Çağlar, 2010: 14; Tekinalp, 2020: 149; Poroy vd., 2023: 270.

⁵⁷⁴ Çamoğlu, 2023: 256.

⁵⁷⁵ Kendigelen ve Kırca, 2022: 344.

⁵⁷⁶ Tatlı, 2023: 4258.

2.3.4.2. Hukuki Niteliği

Yukarıda da ifade edildiği üzere esas sermayenin azaltılması şirketin alacaklıları bakımından da önem arz eden bir işlemdir. Bu durum sermaye azaltılmasını daha çok şirketin ve şirketteki pay sahiplerine ilişkin olan şirket sözleşmesi değişikliklerinden ayırır. Yine şirket sözleşmesi değişiklikleri şirkete ilişkin konularda özellikle yönetim kurulu, genel kurul işleyişi gibi şirket işleyişine olan konuları da barındırır. Sermaye azaltılması bu yönleriyle diğer şirket sözleşmesi değişikliklerinden ayrılrsa da sermayenin azaltılması da özel nitelikte bir şirket sözleşmesi değişikliğidir⁵⁷⁷.

2.3.4.3. Esas Sermayenin Azaltılmasının Nedenleri

Esas sermayenin azaltılmasının bazı nedenleri vardır. Bu nedenlerden bir kısmı doğrudan ekonomik temellidir. Bir kısım azaltma nedenleri ise daha çok şirketin ortak yapısının değişmesiyle ilgilidir. Bu noktada limited şirketlerde sermayenin azaltılması nedeni olarak şirketin fazla sermayesine ihtiyaç duymaması, bilançodaki açıkları kapatma ihtiyacı doğması ve limited şirket ortaklarından birisine ayrılma akçesi ödenme zorunluluğunun bulunması, vergi kanunlarındaki birtakım değişiklikler olarak belirtilebilir⁵⁷⁸.

İlk olarak esas sermaye şirketin ihtiyacının üzerinde olabilir. Bu durumda limited şirket sermaye azaltımına giderek ihtiyacın üzerinde olan sermayenin ortaklara iadesi amacıyla esas sermaye azaltılması yoluna başvurabilir. Bu durumun belirli nedenleri olabilir. Örneğin şirketin faaliyet alanının daraltılması bu durumun sebeplerinden birisidir⁵⁷⁹.

Bilançodaki açığın kapatılması amacıyla da esas sermaye azaltılabilir. Yıl sonunda düzenlenen bilançoda şirketin öz varlıklarının esas sermayenin altına düşmesi söz konusu olursa bilanço açığı meydana gelir. Bu durumda kanuni ve sözleşmesel yedek akçelerin kullanımıyla bu açık giderilemiyorsa esas sermayenin azaltılması yoluna gidilebilir⁵⁸⁰.

Son olarak bir ortağa ayrılma akçesinin ödenmesi durumunda da sermaye azaltılması gündeme gelebilir. Buna göre ayrılan ortağın ayrılma akçesinin muaccel hale gelmesi için de sermayenin azaltılması yoluna gidilebilir. (TTK m. 642/1-c) Esas sermaye azaltılması nedenleri aşağıda ele alınacak esas sermayeyi azaltma türlerinin de sınıflandırılmasının temel hareket noktasıdır⁵⁸¹.

⁵⁷⁷ Tok, 2022: 400; Tekinalp, 2020: 149; Şener, 233.

⁵⁷⁸ Şener, 2017: 234; Yıldız, 2007: 126-127; Çamoğlu, 2023: 257.

⁵⁷⁹ Çağlar, 2010: 19-20; Pulaşlı, 2022: 855; Çevik, 2003: 409.

⁵⁸⁰ Çağlar, 2010: 20; Türk 1998: 150; Poroy vd., 2023: 277; Pulaşlı (Şerh), 2022: 3308.

⁵⁸¹ Şener, 2017: 234; Poroy vd., 2023: 271.

2.3.4.4. Esas Sermayenin Azaltılmasının Türleri

Esas sermayenin azaltılması türleri sermayenin azaltılma amacına göre çeşitli başlıklara ayrılmıştır. Bu ayrımlara göre sermayenin azaltılması türlerini kurucu sermaye azaltılması, açıklayıcı sermaye azaltılması ve iyileştirici sermaye azaltılmasıdır⁵⁸².

2.3.4.4.1. Kurucu Esas Sermaye Azaltılması

Şirketin sermayesinin azaltılarak ortaklara iadesi amacıyla yapılan sermaye azaltılmasıdır. Bu iade doğrudan yapılabileceği gibi dolaylı olarak da yapılabilir. Kurucu sermaye azaltılması neticesinde doğrudan iade söz konusuysa azaltma neticesinde ortaya çıkan sermaye ortaklara payları oranında iade edilir. Dolaylı iade ise azaltma neticesinde ortaya çıkan sermayenin şirketin tasarruf edebileceği yedek akçeye dönüştürülmesi veya ortakların şirkete verdiği bir borç olarak nitelendirilmesidir⁵⁸³.

Limited şirket açısından sermaye azaltılması özellikle şirketin faaliyeti için gereğinden fazla sermayeye sahipse söz konusu olur. Bunun yanı sıra bir ortağın ortaklığının çıkma veya çıkarılma suretiyle son bulması halinde ayrılma akçesinin ödenmesi için de söz konusu olur⁵⁸⁴. Kurucu sermaye azaltılmasında azaltılan meblağ ortaklara iade edildiğinden alacaklılar için muhtemel riskler gündeme gelir. Bu riskin varlığı kurucu sermaye azaltılmasının bazı aşamalarına etki etmiştir⁵⁸⁵.

2.3.4.4.2. Açıklayıcı Esas Sermaye Azaltılması

Bu sermaye azaltılması türü şirketin zararı neticesinde oluşan bilanço açığının kapatılması için gerçekleştirilir. Bu azaltılma türünde ortaklara herhangi bir sermaye iadesi söz konusu olmaz. Açıklayıcı sermaye azaltılmasında ortaklara herhangi bir sermaye iadesi olmadığı gibi ortaklar şirkete getirdikleri sermayeden feragat etmiş olurlar⁵⁸⁶. Bilanço açığı ile kastedilen husus sermaye kaybıdır⁵⁸⁷.

Açıklayıcı sermaye azaltılmasında şirketin zararı neticesinde oluşan ve hali hazırda mevcut olan bir azalmayı sermaye azaltılması neticesinde muhasebe kayıtlarına yansıtma söz konusudur. Bu durumda şirketin malvarlığı ve fiili durum arasında bir uyum getirme amacı ön

⁵⁸² Çağlar, 2010: 36-37; Poroy vd., 2023: 271.

İyileştirici sermaye azaltılmasının sözleşme değişikliği gerektirmemesine ilişkin görüşleri nedeniyle esas sermayenin azaltılması nedenlerini kurucu ve açıklayıcı sermaye artırımı olarak tasnif eden yazarlar da vardır. Bu hususta Tok, 2021: 404,

Çağlar, kurucu sermaye artırımı için olağan sermaye artırımı, Açıklayıcı sermaye artırımı için basitleştirilmiş sermaye artırımı ifadelerini kullanmıştır. Çağlar, 2010: 36-37.

⁵⁸³ Çağlar, 2010: 36; Poroy vd., 2023: 272; Üçışık ve Çelik, 2022: 515.

⁵⁸⁴ Şener, 2017: 236.

⁵⁸⁵ Tok, 2022: 404.

⁵⁸⁶ Çağlar, 2010: 37; Poroy vd., 2023: 271.

⁵⁸⁷ Şener, 2017: 251; Üçışık ve Çelik, 2022: 516; Poroy vd., 2023: 277.

plana çıkar. Bu sermaye azaltılmasına gidebilmek için zararın mevcut olması gerekir. Gelecekte oluşabilecek muhtemel bir zarar için açıklayıcı sermaye azaltılmasına gidilemez⁵⁸⁸.

2.3.4.4.3. İyileştirici Esas Sermaye Azaltılması

Sermaye azaltıldıktan sonra şirketin sermayesinin artırılması da söz konusu olabilir. Bu durumda iyileştirici sermaye azaltılmasından söz edilir. Mali yapısı bozulan şirketin fiili durumu sermaye azaltılması yoluyla hukuki duruma denk getirilir. Ardından sermaye artırımına gidilerek bozulan mali yapının düzeltilmesi hedeflenir⁵⁸⁹. Bunun neticesinde bilanço açığı denkleştirilmeye çalışır ve şirkete sermaye artırımıyla yeni özkaynak aktarımı gerçekleşir⁵⁹⁰.

2.3.4.5. Kurucu Esas Sermaye Azaltılması Usulü

Kurucu sermaye azaltılması bir şirket sözleşmesi değişikliğidir. Bunun yanında şirketin alacaklılarının sermaye azaltılmasından en çok etkilendiği azaltma türüdür. Bu iki temel noktanın birleşmesiyle birlikte kurucu sermaye azaltılmasında hem şirket sözleşmesi değişikliği olmanın getirdiği aşamalar; hem de alacaklıların haklarının korunması zorunluluğunun getirdiği aşamalar bulunmaktadır. Bu aşamaları şu şekilde sıralamak mümkündür. Değişiklik metninin hazırlanması, alacaklıların haklarının sermaye azaltılmasından etkilenmeyeceğine ilişkin rapor, genel kurul kararı, alacaklılara çağrı, sermaye azaltılmasının tescil ve ilanı ve defter karı durumu şeklindedir.

2.3.4.5.1. Değişiklik Metninin Hazırlanması

Esas sermayenin azaltılması fikri müdürlerce gündeme getirilebileceği gibi genel kurul tarafından müdürlere sermayenin azaltılması için gerekli hazırlıkları yapılması talimatı verilebilir. Sermayenin azaltılmasının gündeme gelmesinin ardından müdürler sermaye azaltılmasına ilişkin değişiklik metnini hazırlarlar⁵⁹¹.

Değişiklik metnin hazırlanması aşamasında TTK 473/1 uyarınca müdürler tarafından sermayenin azaltılmasına ilişkin nedenleri, sermaye azaltılmasına ilişkin amacını ve sermaye azaltılmasının yöntemi, ayrıntılı şekilde açıklayan bir rapor oluştururlar. Bu rapor dürüst hesap verme ilkelerine göre düzenlenmelidir. Hazırlanacak bu rapor genel kurula değişiklik metniyle birlikte sunulur⁵⁹².

⁵⁸⁸ Tok, 2022: 405; Şener, 2017: 251-252.

⁵⁸⁹ Çağlar, 2010: 37-38; Şener, 2017: 257;

⁵⁹⁰ Şener, 2017: 257.

⁵⁹¹ Yıldız, 2007: 128; Şener, 2017: 236-237; Çamoğlu, 2023: 257; Poroy vd., 2023: 273; Çebi, 2023: 358.

⁵⁹² Çamoğlu, 2023: 257; Çebi, 2023: 358; Altaş, 2014: 124.

2.3.4.5.2. Alacaklıların Haklarının Esas Sermaye Azaltılmasından Etkilenmeyeceğine İlişkin Rapor

TTK m. 473/2 uyarınca sermayenin azaltılmasının şirketin alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak aktifin şirket bünyesinde var olduğu belirlenmelidir. Aksi halde esas sermaye azaltılmasına gidilemez. TTK m. 473/2’de bu belirlemenin kim tarafından yapılacağına ilişkin açıklık bulunmamaktadır. Bu belirlemeye ilişkin düzenleme TSY m. 96/1-c de belirtilmiştir. TSY m. 96/1-c gereğince bu belirlemeyi yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir ya da şirketin denetime tabi olması durumunda denetçiden alınması gerekir. Bu rapor kurucu sermaye azaltılması yapılabilmesi için zorunludur. Söz konusu raporun esas sermayenin azaltılmasına ilişkin kararın alınacağı genel kuruldan kısa bir zaman önce alınması gerekmektedir. Bu durum raporun alınması ve genel kurulun sermaye azaltılması konusunda karar almasına kadar geçen zaman aralığında şirketin malvarlığında oluşabilecek azalmalar nedeniyle alacaklıların haklarının etkilenmemesi adına gereklidir⁵⁹³.

Esasen raporun yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir ya da şirketin denetime tabi olması durumunda denetçiden alınması durumu doktrinde eleştirilmiştir. Bu belirlemenin alacaklıların haklarının korunması ve sermayenin korunması ilkesi uyarınca tarafsız ve bağımsız kişiler tarafından yapılması gerekliliği belirtilmiştir⁵⁹⁴. Kanaatimizce de bu raporun hazırlanmasında şirketin belirleyeceği kişilerden çok bağımsız kişilerin bulunması önem arz eder. Bu husus sermayenin korunmasına gerekse alacaklıların haklarının risk altına girmemesi bakımından önemlidir. Kurucu sermaye azaltılmasından etkilenmesi beklenen grubun şirketin alacaklıları olması bu durumu zorunlu kılmaktadır.

TTK m. 473/2’deki bu rapor ile TTK m. 473/1’de düzenlenen müdürler tarafından sermayenin azaltılmasına ilişkin nedenleri, sermaye azaltılmasına ilişkin amacını ve sermaye azaltılmasının yöntemini, ayrıntılı şekilde açıklayan rapor birbirinden farklıdır. Bu raporlar hem içerik olarak hem de amaç olarak birbirinden farklıdır. TTK m. 473/1’de belirtilen ilk rapor daha çok şirketin ortaklarına esas sermayenin azaltılmasına ilişkin sermayenin azaltılmasına ilişkin nedenleri, sermaye azaltılmasına ilişkin amacını ve sermaye azaltılmasının yöntemini, ayrıntılı açıklar. TTK m. 473/2’de yer alan rapor esas sermayenin azaltılmasının şirketin alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak aktifin şirket

⁵⁹³ Şener, 2017: 237-238; Poroy vd., 2023: 273; Altaş, 2014: 125.

⁵⁹⁴ Şener, 2017: 237. Ayrıca Şener bu duruma ilişkin düzenleme yapıldığı kadar TTK 343’ün uygulanmasının düşünülebileceğini bunun neticesinde şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi tarafından atanacak yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavirden rapor alınması gerektiğini ifade etmiştir. Şener, 2017: 237. Tekinalp ise TTK’nın ilk halinde bu belirlemenin işlem denetçisi tarafından yapılacağını belirtildiği ancak 6335 sayılı kanunla bu hususun kaldırıldığını; bu durumda bu belirlemenin kimin yapacağını belli olmaması sebebiyle yönetim kurulunun (müdürlerin) sermayenin azaltılmasındaki önemli rolleri gereği bu raporun yönetim kurulunun hazırlaması gerektiğini belirtmiştir. Tekinalp, 2020: 150- 151.

bünyesinde var olduğunu belirten; alacaklıların haklarını garanti altına alındığının belirtildiği sermayenin korunması ilkesine hizmet eden bir rapordur⁵⁹⁵.

2.3.4.5.3. Esas Sermayenin Azaltılmasına İlişkin Genel Kurul Kararı

Esas sermayenin azaltılması şirket sözleşmesi değişikliği olduğu için TTK m. 616/1-a maddesi uyarınca şirket sözleşmesinin değiştirilmesi genel kurulun devredilemez yetkilerinden birisidir. Ayrıca TTK 592. maddenin atfıyla uygulanan TTK m. 473 gereği de esas sermayenin azaltılması için genel kurul tarafından bir karar alınmalıdır⁵⁹⁶.

Esas sermayenin azaltılmasına ilişkin genel kurul kararının alınacağı yetersayılara ilişkin doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bu farklılıkların oluşmasının en temel nedeni limited şirketlerde esas sermayenin azaltılmasına ilişkin anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması gereğini düzenleyen TTK 592. maddesidir. Anonim şirketlere ilişkin bu göndermenin anonim şirketlere ilişkin esas sermayenin azaltılmasına ilişkin nisabı da kapsayıp kapsamadığı değerlendirilmiştir.

Bazı yazarlar anonim şirkete ilişkin yapılan atıfların esas sermayenin azaltılması usullerine ilişkin olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin TTK 589. maddenin de varlığı gözetildiğinde anonim şirket esas sermayenin azaltılmasına ilişkin TTK 473/3 yollamasıyla TTK 421/3’de yer alan yetersayının uygulanmaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Şirket sözleşmesi değişikliği olan esas sermayenin azaltılmasına TTK m. 589’da yer alan yetersayıların uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir⁵⁹⁷.

Birtakım yazarlar ise esas sermayenin azaltılmasında anonim şirketlere yapan TTK 592. maddesi uyarınca 473/3. maddenin yaptığı yollamanın neticesinde TTK 421/3. maddenin birinci cümlesindeki nisap olan “*sermayenin en az yüzde yetmiş beşinin*” olumlu oyu şeklindeki nisabın uygulanması gerektiğini belirtmiştir⁵⁹⁸.

Bir başka görüş ise esas sermaye artırımında TTK 621 gereği düzenleme olmasına karşısında esas sermayenin azaltılmasında böyle bir düzenleme yapılamadığını belirttikten sonra TTK m. 621/1’de düzenlenen yetersayıların esas sermayenin azaltılmasına da kıyasen uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir⁵⁹⁹.

⁵⁹⁵ Poroy vd., 2023: 273; Tatlı, 2023: 4262; Çağlar, 2010: 64.

⁵⁹⁶ Tatlı, 2023: 4262; Çebi, 2023: 358; Çamoğlu, 2023: 258.

⁵⁹⁷ Şener, 2017: 239; Kendigelen ve Kırca, 2022: 345; Yıldız, 2007: 129; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 717; Çebi, 2023: 358; Çebi, 2021: 293; Dinç, 2022: 153; Tatlı, 2023: 4262.

⁵⁹⁸ Çamoğlu, 2023: 258; Biçer ve Hamamcioğlu, 2017: 361; Yavuz, 2015: 216; Poroy vd., 2023: 591; Altaş, 2014: 127.

⁵⁹⁹ Pulaşlı, 2022: 856; Turanlı, 2013: 31.

Kanaatimizce esas sermayenin azaltılması bir şirket sözleşmesi değişikliğidir. Sermayenin korunması ve alacaklıların haklarının da etkilenme ihtimaline karşı kanun koyucu bu değişikliğe özel değişiklik niteliği yüklemiştir. Her ne kadar anonim şirketlere atıf yapılsa da bu göndermenin nisap bakımından dikkate alınmaması gerekir. Buradaki gönderme kanun tarafından limited şirketler açısından hiç düzenlenmemiş esas sermayenin azaltılmasının usullerini belirlemeye yönelik bir atıftır. Oysa limited şirketler açısından açıkça olağan kararlarda nisap (TTK m. 620), şirket sözleşmesi değişikliğinde nisap (TTK m. 589) ve önemli karar olarak belirtilen kararlarda nisap (TTK m. 621) olmak üzere üç çeşit olarak açıkça düzenlenmiştir⁶⁰⁰. Dolayısıyla esas sermayenin azaltılmasında alınacak genel kurul kararının nisabı bu üç tür nisaptan biri olarak kanun koyucu tarafından düzenlenmiştir.

Bu açıklamalara göre TTK 621’de sayılmayan esas sermayenin azaltılmasına uygulanması gereken nisap TTK 589/1’de yer alan genel şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin nisaptır⁶⁰¹. Nihayetinde şirket sözleşmesi değişikliği olan esas sermayenin azaltılmasına olağan karar gözüyle bakmak da mümkün değildir. TTK 621 dışında kalan şirket sözleşmesi değişikliklerine de TTK 589/1 uygulanması zorunluluğu da gözetildiğinde esas sermayenin azaltılmasına ilişkin genel kurul kararı TTK 589/1 uyarınca “*esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla*” alınmalıdır.

Genel kurul kararında esas sermayenin azaltılmasının amacı da belirtilir. Ayrıca genel kurul kararında sermayenin azaltılacağı miktar, sermayenin azaltılmasını şekli, şirketin ortaklarına iade yapılıp yapılmayacağı, iade yapılacaksa nasıl bu iadenin nasıl yapılacağı belirtilmelidir⁶⁰². Sermaye hiçbir şekilde TTK m. 580’de yer alan limited şirketler için belirtilen en az sermaye tutarı olan on bin TL’nin altına indirilemez. Limited şirkette imtiyazlı paylar çıkarıldıysa esas sermayenin azaltılması kararı imtiyazları etkiler nitelikteyse TTK m. 454/1 gereği bu genel kurul kararının İmtiyazlı pay sahipleri tarafından onaylanması gerekir⁶⁰³.

2.3.4.5.4. Alacaklılara Çağrı

Esas sermayenin azaltılmasında birçok kez ifade edildiği üzere temel amaç alacaklıların korunmasıdır. Bunun neticesinde esas sermayenin azaltılmasında özel bir düzenleme getirilmiştir. Genel kurul esas sermayenin azaltılmasına genel kurul kararını aldıktan sonra bu karar şirketin internet sitesinde, TTSG’de ve yine şirket sözleşmesinde ilanların nasıl yapılacağına ilişkin kayda uygun olarak yedişer gün arayla üç kez ilan

⁶⁰⁰ Biçer ve Hamamcıoğlu, 2017: 343-344.

⁶⁰¹ Çebi, 2023: 358; Tatlı, 2023: 4262.

⁶⁰² Şener, 2017: 239-240; Çebi, 2023: 358.

⁶⁰³ Şener, 2017: 241.

etmelidirler. TTSG’de yapılan üçüncü ilandan itibaren şirketin alacaklılarına iki ay içinde şirkete alacaklarını bildirerek bu alacaklarının ödenmesini veya teminat altına alınmasını isteyebilecekleri belirtilir⁶⁰⁴. Bu ilan şirketin bütün alacaklılarının bilinmesi durumunda dahi yapılmalıdır⁶⁰⁵.

Alacaklı şirket tarafından biliniyorsa alacaklılara yapılan ilandan ayrıca bu alacaklıya ayrıca çağrı mektupları da gönderilmelidir (TTK 474/1). Bu çağrı mektubunun içeriğinin de alacaklılara yapılan ilanla aynı olması gerekir. Bu çağrı mektuplarının şekline ilişkin bir düzenleme kanun koyucu tarafından yapılmamıştır. Dolayısıyla bu mektuplar taahhütlü şekilde gönderilebileceği gibi güvenli elektronik imzalı olacak şekilde dijital ortamlarda da düzenlenebilir⁶⁰⁶.

Üçüncü ilandan sonra tanınan iki aylık süre içinde alacaklılar alacakların ödenmesini veya teminat alınmasını isteyebilirler. Bunun yanı sıra şirketçe bilenen alacaklılar açısından bu iki aylık sürenin başlangıcının ne zaman olacağı belirtilmese de iki aylık sürenin çağrı mektubunun alacaklıya ulaştığı tarih kabul edilmelidir. İki aylık sürede esas sermayenin azaltılmasının ticaret siciline tescil edilmesi mümkün değildir. İki aylık süre sonunda alacağını bildirmeyen, alacağının ödenmesini veya teminat verilmesini talep etmeyen alacaklı zımnen esas sermayenin azaltılmasına onay vermiş sayılır⁶⁰⁷.

Bildirilen alacakların hangi şartları taşıması gerektiği belirtilmemiştir. Alacağın kanundan veya sözleşmeden doğması açısından bir fark yoktur. Ödeme veya teminat altına alınmasını şirketten istenebilecek alacağın ilk ilandan önce doğmuş olması gerekir. Ayrıca kanunun ifadesinden alacaklıların alacağının ödenmesini veya teminat altına alınması için seçimlik hakkının bulunduğu anlaşılabiliyse de bu hususu muaccel hale gelmiş alacaklar için ödenme istenebilmesi; muaccel hale gelmemiş alacaklar için alacağın teminat altına alınmasını isteme haklarının bulunduğu şeklinde anlamak gerekir⁶⁰⁸.

Şirket tarafından iki aylık sürede muaccel olmayan alacaklar için başvurulduğu takdirde verilecek teminat şahsi veya ayni teminat olabilir. Teminat şirketin aktif durumundaki malvarlıklarından verilebileceği gibi şirketin ortakları veya üçüncü kişiler tarafından bizzat da verilebilir⁶⁰⁹.

Alacaklılar alacaklıların ödenmesi veya teminat altına alınması için iki aylık süre içinde şirkete başvurmadıysa TTK 475/1 uyarınca iki yıllık sermayenin azaltılmasının

⁶⁰⁴ Yıldız, 2007: 130; Şener, 2017: 242; Çamoğlu, 2023: 258.

⁶⁰⁵ Yıldız, 2007: 130.

⁶⁰⁶ Şener, 2017: 243; Çağlar, 2010: 84.

⁶⁰⁷ Şener, 2017: 243.

⁶⁰⁸ Çağlar, 2010: 85; Şener, 2017: 245; Çamoğlu, 2023: 258-259; Tekinalp, 2020: 152; Üçışık ve Çelik, 2022: 522.

⁶⁰⁹ Çağlar, 2010: 86-87; Şener, 2017: 245.

iptali için dava açabilirler. İki yıllık bu süre sermaye azaltılmasının tescilden itibaren başlar. Bunun yanı sıra alacağına teminat isteyen alacaklı ile şirket arasında teminatın yeterli olup olmadığına ilişkin bir anlaşmazlık çıkabilir. Bu durumda alacaklıya TTK 475. madde uyarınca dava açma hakkı tanınmıştır. Alacaklı teminatın yetersizliğinin tespitini mahkemeden isteyebilir⁶¹⁰.

2.3.4.5.5. Esas Sermaye Azaltılmasının Tescil ve İlanı

Esas sermayenin azaltılması bir şirket sözleşmesi değişikliği olduğu için tescil ve ilan edilmelidir. Bu tescil esas sermayenin hüküm ve sonuç doğurması açısından gereklidir. Dolayısıyla tescil kurucu etkiye sahiptir⁶¹¹.

Bunun yanı sıra esas sermayenin azaltılmasında TTK 475/4 uyarınca TTK 473 ve TTK 474. maddede yer alan şartlara ve TTK 475. maddede düzenlenen diğer hususlara uyulduğunu gösteren belgeler ibraz edilmeden esas sermayenin azaltılmasına ilişkin karar tescil edilmez. Bu düzenleme çerçevesinde özellikle alacaklılara güven verildiğine ilişkin belgelerin tescil sırasında sunulması gerekir⁶¹². Esas sermayenin azaltılmasında hangi belgelerin başvuruda bulunması gerektiği TSY 96. maddesinde belirtilmiştir⁶¹³. Ayrıca TSY 97’de tescil edilecek hususlar da belirtilmiştir⁶¹⁴.

2.3.4.5.6. Defter Karı Durumu

Kurucu sermaye azaltılması halinde azaltılan sermayenin tamamı ortaklara ödenmiyorsa defter karı ortaya çıkar. TTK 475/4’e göre defter karı sadece payların tamamının yok edilmesi halinde kullanılabileceği düzenlenmiştir. Yani kurucu sermaye azaltılması yapıldığı takdirde genel kurul tarafından defter karının ortaklara ödenmesine karar verilemez. Şirket ortakları da bu şekilde aldıkları ödemeleri şirkete iade borcu altındadırlar⁶¹⁵.

⁶¹⁰ Şener, 2017: 245; Çamoğlu, 2023: 259.

⁶¹¹ Şener, 2017: 249.

⁶¹² Şener, 2017: 248-249; Altaş, 2014: 128.

⁶¹³ Bu belgeler TSY 96 uyarınca şunlardır. “a-)Sermayenin azaltılmasına ilişkin şirket müdürleri raporunun onaylandığı ve sermayenin azaltılmasının ne tarzda yapılacağına gösterildiği sermaye azaltılmasına dair genel kurul kararının noter onaylı örneği. b-) Sermayenin azaltılmasının sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağını gösterir şirket müdürü veya müdürleri tarafından hazırlanmış ve genel kurul tarafından onaylanmış sermayenin azaltılmasına ilişkin rapor. c-)Sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette mevcut olduğunun belirlenmesine ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu belirlemelere ilişkin raporu. d-)Şirket sözleşmesinin değişiklikten sonraki yeni duruma uyarlanmış metni. e-)Şirket alacaklılarına yedişer gün arayla üç defa çağrı yapıldığına dair sicil gazetesi örnekleri. f-)Alacakların ödendiği veya teminat altına alındığını gösteren belge örnekleri”

⁶¹⁴ Bu hususlar TSY 97 uyarınca şunlardır. “a-) Sermaye azaltılmasına ilişkin genel kurul kararının noter onaylı örneği b-)Sermayenin azaltılmasına ilişkin şirket sözleşmesi değişikliği c-)Sermayenin azaltılmasının sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağını gösterir şirket müdürü veya müdürlerince hazırlanmış ve genel kurul tarafından onaylanmış sermayenin azaltılmasına ilişkin rapor”

⁶¹⁵ Çağlar, 2010: 100; Şener, 2017: 250; Poroy vd., 2023: 279-280.

2.3.4.6. Açıklayıcı Esas Sermaye Azaltılması Usulü

Açıklayıcı sermaye azaltılması kurucu sermaye artırımından bazı farklılıklar içermektedir. Bu durum açıklayıcı sermaye azaltılmasının aşamalarına yansımaktadır. En nihayetinde bir şirket sözleşmesi değişikliği olan açıklayıcı sermaye azaltılması aşamalarının bir kısmı da şirket sözleşmesi değişikliği olmasından kaynaklanır⁶¹⁶. Bu hususta açıklayıcı sermaye azaltılmasının aşamalarını TTK 592’de yer alan şartın yerine getirilmesi, sermayedeki zarara ilişkin bilirkişi raporu, genel kurul kararı alınması, alacaklılara çağrıdan vazgeçilebilmesi, tescil ve ilan olarak belirtebiliriz.

2.3.4.6.1. TTK 592’de Yer Alan Şartın Yerine Getirilmesi

TTK 592’nin son cümlesinde kanun tarafından bir şart getirilmiştir. Buna göre esas sermaye borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla esas sermaye ancak şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme yükümlülüklerinin tamamen yerine getirilmiş olması halinde azaltılabilir. Esasen yukarıda açıklayıcı sermayeye ilişkin genel açıklamalar yapılırken belirtildiği gibi bilanço açısından anlaşılması gereken “*sermaye kaybıdır*” ancak buna karşılık kanun metninde “*borca batık bilanço*” şeklinde bir ifade yer almıştır. Bunun bir çeviri hatası olduğu borca batık bilanço kavramının “*sermaye kaybı*” ifadesi olarak anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir⁶¹⁷.

Bunun yanı sıra açıklayıcı sermaye azaltılması şirket için ihtiyarilik arz eder. Yani şirket belli bir aşamaya kadar uğradığı zararlar karşısında açıklayıcı sermaye azaltılması tercih edebilir. Oysa TTK 633. maddesinde yapılan yollama neticesinde limited şirketler açısından da uygulama alanı bulan TTK 376. maddesine göre son yıllık bilanço kapsamında esas sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin karşılıksız kaldığı anlaşılırsa genel kurul tarafından ya sermayenin tamamlanması ya da karşılığı bulunan üçte birlik tutara sermayenin azaltılması gerekir⁶¹⁸.

TTK 592. madde gereği limited şirket bir zarara uğradığında ilk olarak şirket sözleşmesinde ek ödeme yükümlülüğü öngörülmüşse bunların ifası suretiyle bu zararı gidermelidir. Doğrudan açıklayıcı sermaye azaltılmasına gidemez. Bununla beraber şirket sözleşmesinde ek ödeme yükümlülüğü öngörülmemişse bu durumda şirket doğrudan açıklayıcı sermaye azaltılmasına başvurabilir⁶¹⁹.

⁶¹⁶ Çebi, 2023: 357.

⁶¹⁷ Şener, 2017: 253; Kendigelen ve Kırca, 2022: 346; Çebi, 2023: 357.

⁶¹⁸ Tatlı, 2023: 4266; Türk, 1998: 153.

⁶¹⁹ Şener, 2017: 253; Türk, 1998:155-156.

2.3.4.6.2. Esas Sermayedeki Zarara İlişkin Bilirkişi Raporu

TTK 473/2 uyarınca bilirkişi raporu almak da açıklayıcı sermaye azaltılması aşamalarından birisidir. Esasen açıklayıcı sermaye azaltılmasının düzenlendiği TTK 474/2 maddesinde açıkça bu konu düzenlenmemiştir. TTK m. 474/2’de açıklayıcı sermaye azaltılmasında kurucu sermaye azaltılmasına ilişkin tek farklılığın alacaklıların alacağına ilişkin çağrı ve alacaklıların ödenmesi veya teminat altına alınmasından vazgeçilebileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla buna ilişkin bir farklılık belirtilmediği için TTK 473/2 gereği bu raporun da alınması gerekir⁶²⁰.

Alınacak bu raporda kurucu sermaye azaltılmasındaki borca batıklığın gerçekleşmediği ve alacaklıların haklarının şirket bünyesinde kalan malvarlığından karşılandığının tespitinin yanı sıra açıklayıcı sermaye azaltılması yapılmasının temel nedeni olan sermaye kaybının gerçekleşip gerçekleşmediği saptanmalıdır. Her ne kadar alacağına ilişkin çağrı ve alacaklıların ödenmesi veya teminat altına alınmasından vazgeçilebilmesi mümkünse de alacaklıların en asgari seviyede korunması da bu raporun alınmasının gerekliliklerinden birisidir⁶²¹.

2.3.4.6.3. Genel Kurul Kararı

Açıklayıcı sermaye azaltılması da bir şirket sözleşmesi değişikliği olduğu için genel kurul kararı alınmalıdır. Genel kurul kararı TTK m. 589/1’de yer alan nisapla alınmalıdır. Genel kurul kararında esas sermayenin azaltılmasının amacı da belirtilir. Ayrıca genel kurul kararında sermayenin azaltılacağı miktar, sermayenin azaltılması şekli, şirketin ortaklarına iade yapılıp yapılmayacağı, iade yapılacaksa nasıl bu iadenin nasıl yapılacağı belirtilmelidir⁶²². Yine genel kurul kararında sermaye kaybının giderilmesi adına sermayenin azaltıldığı açıkça vurgulanmalıdır. Bunun en önemli nedeni alacaklılara çağrıdan vazgeçilebilmesinin mümkün olmasıdır⁶²³.

Ayrıca sermaye hiçbir şekilde TTK m. 580’de yer alan limited şirketler için belirtilen en az sermaye tutarı olan on bin TL’nin altına indirilemez. Limited şirkette imtiyazlı paylar çıkarıldıysa esas sermayenin azaltılması kararı imtiyazları etkiler nitelikteyse TTK 454/1 gereği bu genel kurul kararının imtiyazlı pay sahipleri tarafından onaylanması gerekir⁶²⁴.

⁶²⁰ Çağlar, 2010: 112.

⁶²¹ Çağlar, 2010: 112-113; Türk, 1998: 154.

⁶²² Şener, 2017: 239-240; Çebi, 2023: 358; Çağlar, 2010: 114; Türk, 1998: 154; Üçışık ve Çelik, 2022: 520.

⁶²³ Şener, 2017: 255.

⁶²⁴ Şener, 2017: 241.

Esas sermaye azaltılması sırasında ortaklığın durumunun iyileştirmesi amacıyla TTK 583/1 uyarınca payların itibari değerinin 25 TL'nin indirilmesi mümkündür. Bu indirme miktarının en fazla ne kadar olabileceği belirtilmemiştir⁶²⁵.

2.3.4.6.4. Alacaklılara Çağrıdan Vazgeçilebilmesi

Kanun koyucu açıklayıcı sermaye azaltılmasında şirketin durumunun iyileşmesi amacını göz önünde tutarak ve yine bu tür sermaye azaltılmasında azaltılan miktardan ortaklara ödeme yapılmaması karşısında alacaklılara ilişkin bir risk görmemiştir. Buna ilişkin olarak TTK m. 474/3'de müdürler tarafından alacaklılara çağrı yapılmasından ve alacaklıların teminat altına alınması veya ödenmesinden vazgeçebileceği düzenlenmiştir. Bu durum açıklayıcı sermaye azaltılmasının oldukça kolaylaşmasına sebebiyet vermektedir. Bu tercih ihtiyaridir. Dolayısıyla bu yetkinin kullanmasından vazgeçilebilir. Bunun sonucu olarak kurucu sermaye artırımında olduğu gibi alacaklılara ilan ve şartları oluştuğunda çağrı mektubu gönderilebilir⁶²⁶. Alacaklılara çağrı aşamasının işletilmemesi şirketin ancak sermaye kaybı kadar yaptığı azaltılmamasında söz konusu olur. Şirket sermaye açıklayıcı sermaye azaltılmasını sermaye kaybını aşar şekilde yaparsa söz konusu durumda alacaklılara çağrı yapmak zorundadır⁶²⁷.

2.3.4.6.5. Açıklayıcı Esas Sermaye Azaltılmasının Tescil ve İlanı

Açıklayıcı sermaye azaltılması bir şirket sözleşmesi değişikliği olduğu için tescil ve ilan edilmelidir. TTK m. 592'de şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme yükümlülüklerine uyulduğunu gösteren belgeler ve TTK m. 474'de açıklayıcı sermaye azaltılmasına ilişkin şartlara uyulduğunu belgeleyen hususlar da tescil sırasında ibraz edilmelidir. Yine kurucu sermaye azaltılmasında olduğu gibi bu tescil de kurucu bir etkiye sahiptir⁶²⁸.

2.3.4.7. İyileştirici Esas Sermaye Azaltılması Usulü

İyileştirici sermaye azaltılmasının esas amacı zararları bilanço bakımından denkleştirmek ve ortaklığa yeni sermaye getirmektir. Bu özelliği nedeniyle iyileştirici sermaye azaltılmasının kendine has özellikleri bulunmaktadır⁶²⁹.

⁶²⁵ Bu konuya ilişkin bkz. "2.3.4.8.1. Payların İtibari Değerinin Düşürülmesi"

⁶²⁶ Çağlar, 2010: 118; Poroy vd., 2023: 277.

⁶²⁷ Türk, 1998: 152.

⁶²⁸ Türk, 1998: 166.

⁶²⁹ Bu aşama farklılıkları aşağıda detaylandırılacaktır.

2.3.4.7.1. Artırılan Sermayenin Azaltılan Sermayeyi Karşılması

Sermaye azaltılması ve sermaye artırımının aynı anda yapılmasının en önemli sonucu artırılan ve ifa edilen sermaye miktarının aynı anda azaltılan sermaye tutarının altında olmamasıdır⁶³⁰. Artırılan sermaye, azaltılan miktarın altında olursa bu durumda kurucu sermaye azaltılmasına ilişkin kurallar uygulanmalıdır. Yine artırılan sermaye azaltılan sermayeden fazla olursa esas sermaye artırımına ilişkin kurallar uygulama alanı bulur⁶³¹. İyileştirici sermaye azaltılmasında azaltılan sermaye artırımını kadar artırımın yapılması gerekliliği ayrıca TTK m. 473/1’de yer alan “*şirket sermayesini azaltarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar çıkarmıyorsa.....*” madde metnindeki “*azaltılan kısmın yerine geçmek üzere*” ifadesinin gereği olduğu ifade edilmiştir⁶³².

2.3.4.7.2. Alacaklıların Korunmasına İlişkin Hükümler ve İyileştirici Esas Sermaye Azaltılmasında Sözleşme Değişikliğine Gerek Olup Olmadığı Sorunu

Sermaye azaltılmasında alacaklıların haklarının zarar görme ihtimaline karşılık kanun koyucu tarafından alacaklının korunmasına ilişkin prosedürler mevcuttur. İyileştirici sermaye azaltılmasında ise mali durumu bozulan şirketin durumunun iyileşmesi göz önünde tutulduğunda alacaklıların zarar görme ihtimalinin olmadığından bahisle alacaklının korunmasına ilişkin prosedürlerin uygulanmayacağı doktrinde belirtilmiştir. Bunun yanı sıra ayrıca TTK m. 473/2’ye göre alınacak bilirkişi raporuna ihtiyaç da olmadığı belirtilmiştir⁶³³

Kanaatimizce de söz konusu prosedürün uygulanmasına gerek yoktur. İyileştirici sermaye azaltılması niteliği itibariyle alacaklıların haklarının tehlikeye düşmesi bir yana şirketin mali durumunu iyileştirme amacı güttüğü ortadadır. Dolayısıyla alacaklılara ilan prosedürünün güttüğü amaca uygun düşmeyecektir. İyileştirici sermaye azaltılmasında pratik faydadan uzak olacak olan prosedürün uygulanması mali yapısını güçlendirme amacı güden şirkete bir nevi külfet yüklemek anlamına gelecektir.

İyileştirici sermaye azaltılması azalan sermaye neticesinde önce azalan bu sermaye kadar esas sermayenin azaltılması sonra da azaltılan sermaye kadar yerine yeni sermaye getirilmesi suretiyle esas sermayenin artırılması suretiyle icra edilir. Bu işlem şirketin şirket sözleşmesinde belirtilen esas sermaye itibari değerini ve türünü değiştirmediğinden buna bağlı olarak iyileştirici sermaye azaltılmasının bir şirket sözleşmesi değişikliği gerektirmediği

⁶³⁰ Çağlar, 2010: 123; Şener, 2017: 258.

⁶³¹ Şener, 2017: 258.

⁶³² Çağlar, 2010: 123.

⁶³³ Şener, 2017: 258; Pulaşlı, 2022: 516; Çebi, 2023: 357; Üçışık ve Çelik, 2022: 518.

doktrinde ifade edilmiştir⁶³⁴. Bu çerçevede azaltılmadan sonra yapılan artırımın azaltma miktarının altında olursa sermaye azaltılması hükümlerinin; artırımın azaltma miktarının üzerinde olursa sermaye artırımını hükümlerinin uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu durumda şirket sözleşmesinde sermaye itibari değeri farklılaşmaktadır⁶³⁵.

Bununla beraber TSY'nin değişik hükümlerinde sermayenin eş zamanlı artırılması ve azaltılması ifadeleri kullanarak iyileştirici sermaye azaltılmasına ilişkin hükümler bulunmaktadır. TSY'nin 97/2-b maddesi sermayenin karşılıksız kalan kısmının azaltılarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere tamamı ödenerek ve eş zamanlı sermaye artırımını yoluyla sermayenin tamamlanmasına karar verildiği takdirde, 98. maddenin uygulanacağını belirtmiştir. Uygulanacağı belirtilen 98. maddede ise birinci fıkrasının c bendinde ise *“sermayenin azaltılması ve artırılmasının eş zamanlı olarak yapılmasına ilişkin hükümleri içeren değişik şirket sözleşmesi metni.”* şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır. TSY'nin iyileştirici sermaye artırımında açıkça sözleşme değişikliği aradığı açıktır.

Kanaatimizce iyileştirici sermaye azaltılmasında sözleşme değişikliği gerekip gerekmediği hususunda ticaret sicil yönetmeliğinde yer alan hükümlerin sermaye azaltılması neticesinde azaltılan miktarın yerine yapılacak artırımını karşılayacak kişiler arasında mevcut ortaklar dışında kişiler olursa yani bir şirket sözleşmesi değişikliği mevcutsa uygulanması gerekir. Bunun dışında artırılan sermayenin mevcut ortaklarca karşılanması durumunda esas sözleşmede değişikliği gerektirir bir durum olmadığı için bu hükümlerin artırılan sermayenin mevcut ortaklarca karşılanması durumunda uygulanmaması gerekir.

Sermayenin azaltılması işlemin ile birlikte yapılan sermaye artırımına ilişkin artırılan sermayenin peşin olarak tamamen ödenmesi gerekir. TTK m. 473/1 ve TSY m. 98/1-b de bu husus belirtilmiştir⁶³⁶.

2.3.4.7.3. Genel Kurul Kararı

İyileştirici sermaye azaltılmasında da kurucu ve açıklayıcı sermaye azaltılmasında olduğu gibi genel kurul kararı aranır. Bu genel kurul kararının esas sermayenin ne kadar azaltılacağını, azaltmanın nasıl gerçekleşeceğini, azaltılan kısmın tamamen ortaklar tarafından

⁶³⁴ Şener, 2017: 258; Pulaşlı, 2022: 516; Çebi, 2023: 357; Kendigelen ve Kırca, 2022: 344; Poroy vd., 2023: 278; Üçışık ve Çelik, 2022: 518.

⁶³⁵ Poroy vd., 2023: 278; Üçışık ve Çelik, 2022: 518; Şener, 2017: 258.

⁶³⁶ Tatlı, 2023: 4269.

Şener ise TTK 473/1 hükmünde yer alan “bedelleri hemen ödenecek pay kavramından” sadece nakden ödeme olarak algılanmaması gerektiği; aynı zamanda aynı sermayenin getirilmesi suretiyle bu ödemenin mümkün olduğu gibi takas suretiyle de bunun mümkün olduğunu ifade etmiştir. Şener, 2017: 258. Çağlar ise en az sermaye tutarı kadar ödemenin nakit en az sermaye tutarını aşan miktar için aynı sermaye veya takas yolunun mümkün olduğunu belirtmiştir. Bu durumun aynı sermaye ilişkin prosedürlerin olduğundan şirketin bozulan mali yapısı içinde böyle prosedürlerle uğraşmaması ve alacaklıların haklarının etkin şekilde korunması gerekliliği olarak belirtmiştir. Çağlar, 2010: 125.

karşılanıp karşılanmayacağını, ne kadar oranla sermayenin artırılacağını, iyileştirici sermaye artırımının nedenlerini içermesi gerekir. İyileştirici sermaye artırımında esas sermayenin azaltılması ve artırılmasına ilişkin kararın aynı genel kurulda alınması gerekir⁶³⁷.

İyileştirici sermaye artırımına ilişkin genel kurul toplantı ve karar nisabına ilişkin bir düzenleme TTK'da bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra bu genel kurul kararının toplantı ve karar nisabı iyileştirici sermaye azaltılmasında esas sermayenin önceki miktara kadar artırılması söz konusudur. Bu durumda artırılan sermayenin mevcut ortaklarca karşılanması durumunda şirket sözleşmesinin değişikliğini gerektirir bir durum olmaz. Artırılan sermayenin mevcut ortaklarca karşılanması halinde genel kurul iyileştirici sermaye azaltılmasına ilişkin kararı oybirliği ile almalıdır. Bunun nedeni artırılan sermayenin mevcut ortaklarca karşılanması durumunun ortaklara ek yükümlülük getirmesidir⁶³⁸.

İyileştirici sermaye azaltılması neticesinde azaltılan miktarın yerine yapılacak artırıma karşılayacak kişiler arasında mevcut ortaklar dışında üçüncü kişiler varsa bir şirket sözleşmesi değişikliği şart ve gereklidir. Bu durumda iyileştirici esas sermaye azaltılmasına ilişkin yetersayı TTK 589'da yer alan yetersayıdır⁶³⁹.

2.3.4.7.4. İyileştirici Esas Sermaye Azaltılmasında Sermayenin Kanun Tarafından Belirlenen En Az Sermaye Tutarının Altına İndirilmesi

İyileştirici sermaye azaltılmasında esas sermayenin aynı zamanda indirilip çıkarılması karşısında azaltma sırasında esas sermayenin en az sermaye tutarı olan on bin TL'nin altına indirilip indirilemeyeceği konusunda doktrinde farklı görüşler vardır.

Bir kısım yazarlar iyileştirici sermaye azaltılmasında hemen ardından esas sermaye artırımını yapılsa da TTK m. 580/1'de belirtilen tutarın altına indirilebilmesinin mümkün olmadığını belirtmişlerdir. Nitekim limited şirketlere uygulanan TTK 473/5 hükmünde de bu husus sermayenin hiçbir surette en az sermaye tutarından aşağı indirilemeyeceğini düzenlemesi karşısında bunun mümkün olmadığını da vurgulamışlardır⁶⁴⁰.

Bunun yanında bir kısım yazarlar ise mehaz İsviçre ve Alman hukukunda bu konunun düzenlendiğini belirtmişlerdir. Bu nedenle iyileştirici sermaye azaltılmasında bu hususun mehaza uygun olarak değerlendirilmesi gerekliliğinin olduğunu ifade etmişlerdir. Nitekim bu durumda sermayenin azaltılması ve artırılması eş zamanlı olduğu için sermayenin en az tutarın altında kalmasının bir önemi bulunmamaktadır⁶⁴¹.

Kanaatimizce TTK 473/5 hükmünün emredici niteliği iyileştirici sermaye azaltılmasında olsa bile esas sermayenin en az tutarın aşağısına indirilmesini mümkün

⁶³⁷ Çağlar, 2010: 125-127.

⁶³⁸ Çağlar, 2010: 125.

⁶³⁹ Tatlı, 2023: 4268-4269.

⁶⁴⁰ Poroy vd., 2023: 278-279.

⁶⁴¹ Şener, 2017: 258.

kılmamaktadır. Bu yüzden yürürlükte bulunan kanun hükmü karşısında sermaye tutarı en az tutarın aşağısına indirilmemidir. Bunun yanı sıra mehz hukuklara uygun bir düzenleme yapılması daha uygundur. Bu nedenle iyileştirici sermaye azaltılmasında esas sermaye azaltılması ve artırılması aynı genel kurulda alınması gerektiğine ilişkin bir düzenlemeyle birlikte esas sermaye tutarının en az tutar altına indirilebileceğine ilişkin istisnai bir hüküm öngörülmesinin isabetli olabileceği kanaatindeyiz.

2.3.4.8. Esas Sermayenin Azaltılması Yöntemleri

Esas sermayenin azaltılması temel olarak üç yol benimsenerek yapılabilir. Bu yollar payların itibari değerlerini düşürmek, payların birleştirilmesi ve payların itfasıdır⁶⁴². Payların birleştirilmesi ve payların itfası esasen payların sayısının azaltılmasıdır. Bu nedenle esas sermaye azaltılması yöntemleri aslında payların birleştirilmesi ve payların itfası şeklinde yapılabilecek payların sayısının azaltılması ve payların itibari değerlerinin düşürülmesi şeklinde iki ana başlık altında toplanabilir⁶⁴³. Çalışmamızda payların itibari değerlerini düşürmek, payların birleştirilmesi ve payların itfası şeklinde üçe ayırarak inceleyeceğiz.

2.3.4.8.1. Payların İtibari Değerinin Düşürülmesi

Esas sermaye bu yöntemle düşürülecekse şirket sözleşmesinde yazılı esas sermaye paylarının itibari değerleri şirketteki tüm ortakların esas sermaye payları etkilenecek şekilde düşürülür. Her ortağın paylarının itibari değerleri düşürülmesi neticesinde şirketteki payları devam eder. Ortakların esas sermaye itibari değerinin eşit şekilde düşürülmesi azalan sermaye neticesinde ortakların şirketteki pay oranlarını etkilemez. Böylece eşit işlem ilkesi de gözetilmiş olur⁶⁴⁴.

Limited şirketler için payların itibari tutarı TTK 583 uyarınca 25 TL'dir. Bu nedenle payların itibari değerleri 25 TL'nin altına indirilemez⁶⁴⁵. Bu durum kurucu sermaye azaltılması için net olmakla beraber açıklayıcı sermaye azaltılması söz konusu olduğu zaman TTK m. 583/1. fıkrasının son cümlesi şirketin durumunun iyileşmesi amacıyla söz konusu 25 TL'lik itibari değer altına indirilebileceğini düzenlemiştir. Açıklayıcı sermaye azaltılması da şirketin durumunun iyileştirilmesi amacıyla yapıldığına göre kanaatimizce bu durumda payların itibari değeri 25 TL'nin altına indirilebilir. Bu indirmenin sınırı ise TTK'de düzenlenmemiştir. Buna ilişkin olarak İsviçre hukukunda bir düzenleme olduğu bu düzenlemeye göre İsviçre hukukunda en az sermaye tutarının yirmi bin Frank olduğunu ve bu şekilde payların itibari değerinin azaltılmasının miktarının bir frank olduğu dolayısıyla Türk

⁶⁴² Çebi, 2023: 359-361; Çağlar, 2010: 130.

⁶⁴³ Çağlar, 2010: 130; Poroy vd., 2023: 280-281.

⁶⁴⁴ Demir, 2017: 109; Poroy vd., 2023: 280; Üçışık ve Çelik, 2022: 516; Türk, 1998: 159.

⁶⁴⁵ Şener, 2017: 250.

hukukuna da bu durumun kıyasen uygulanması neticesinde payların itibari değerinin azaltılmasının sınırının 1 TL olması gerektiğini belirten görüş kanaatimizce benimsenmelidir⁶⁴⁶.

2.3.4.8.2. Payların Birleştirilmesi

Payların birleştirilmesinde paylarının itibari değerinin aynı kalarak belli bir değişim oranı üzerinden yenileri ile değişir. Bunun neticesinde açıkta kalan paylar yok edilir⁶⁴⁷. Birleştirme değişim oranı azaltılmış bulunan yeni sermaye ile azaltılmadan önceki sermaye oranıdır. Bunun neticesinde bir limited şirket sermaye azaltılması neticesinde beş yüz bin TL olan esas sermayesini iki yüz elli bine düşürdüyse payların değişim oranı $\frac{1}{2}$ dir. Buna göre her iki pay tek pay altında birleşir. Açıkta kalan paylar imha edilir⁶⁴⁸. Bu yöntemin uygulanabilmesi için her pay sahibinin onayı aranır. Nitekim bu husus TTK 477/2’ de “*şu kadar ki, payların birleştirilebilmesi için her pay sahibinin bu işleme onay vermesi gerekir.*” şeklinde açıkça ifade edilmiştir⁶⁴⁹.

2.3.4.8.3. Payların İtfası

İtfa esas sermayenin azaltılması neticesinde payların yok edilmesi yöntemidir. Bu yöntem neticesinde itfa edilen paylar ve bu payların ortaklara sağladığı haklar söner. İtfa payının itfa edilmesine izin veren ortak için gerçekleştirilebilir. Ancak itfa eşit işlem ilkesini sarsamayacak şekilde yapılıyorsa rızaya gerek yoktur⁶⁵⁰. Sermaye azaltılması kararından sonra şirket bir pay alım programıyla payları satın alır ve aldığı payları itfa ederek bu işlem gerçekleştirilir⁶⁵¹.

⁶⁴⁶ Tatlı, 2023: 4267.

⁶⁴⁷ Demir, 2017: 110; Çağlar, 2010: 130.

⁶⁴⁸ Altaş, 2010: 94.

⁶⁴⁹ Çebi, 2023: 361. Tekinalp, TTK 472/2. maddesinde belirtilen pay sahiplerinin rızasının sermaye tutarı değiştiği için ilgili pay sahiplerinin onayının aranmasına gerek olmadığı görüşündedir. Poroy vd., 2023: 280.

⁶⁵⁰ Demir, 2017: 120; Poroy vd., 2023: 281.

⁶⁵¹ Demir, 2017: 125.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞİRKET SÖZLEŞMESİ DEĞİŞİKLİKLERİ VE GENEL KURUL KARARI İLİŞKİSİ

3.1. Genel Kurul Kararı-Şirket Sözleşmesi Değişikliği İlişkisi

Şirket genel kurulunun devredilemez yetkilerinden birisi de TTK 616/1-a uyarınca şirket sözleşmesinin değiştirilmesidir. Dolayısıyla şirket sözleşmesinin değişikliğinin yapıldığı genel kurul ve söz konusu genel kurul kararı arasında sıkı bir bağlantı vardır.

Genel kurul toplantısı neticesinde alınan kararlar tutanağa bağlanır. Bu hususta TTK 617/3 maddesi anonim şirketlere ilişkin TTK 422. maddesine gönderme yapmıştır. Bu düzenleme gereğince tutanak pay sahiplerini ve temsilcilerini, bunların sahip olduğu payları ve itibari değerlerini, genel kurulda sorulan soruları ve verilen cevapları, alınan kararları, her karar için olumlu ve olumsuz oyları içerir⁶⁵². Şirket sözleşmesi değişikliğinin yapıldığı genel kurul toplantı tutanağında bu hususların yer alması gerekir.

Genel kurulda alınan şirket sözleşmesi değişikliği kararıyla alınan bu kararın hükümsüzlüğü şirket sözleşmesi ve genel kurul kararı arasındaki ilişkinin en somut hallerinden birisidir. Hükümsüzlük istemeye ehil kişiler genel kurulun sadece şirket sözleşmesi değişikliğini içeren kararın hükümsüz olduğunu isteyebileceği gibi farklı kararlarla birlikte de şirket sözleşmesi değişikliğinin hükümsüzlüğünü de ileri sürebilir.

Dolayısıyla bu bölümde bu ilişkiyi ortaya koymak adına ilk başta limited şirket genel kurul kararlarının hükümsüzlüğünü ele alacağız. Bu inceleme genel kurul kararların hükümsüzlüğü başlığı ve şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararlarının hükümsüzlüğünün incelenmesi suretiyle yapılacaktır.

3.2. Genel Olarak Hükümsüzlük

Yapılan hukuki işlemde tarafların hukuki işlemde doğan beklenti ve iradelerinin hukuk alanında etkisini göstermesine hukuk kurallarının izin vermemesi halinde hukuki işlemin hükümsüzlüğü söz konusu olur. Hükümsüzlük hukuki işlemin kurulmasından sonra gündeme gelir⁶⁵³. Hukuki işlemin hükümsüzlüğü yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik olarak sınıflandırılabilir⁶⁵⁴.

⁶⁵² Akbay, 2010: 251.

⁶⁵³ Eren, 2020: 348

⁶⁵⁴ Eren, 2020: 349. Hükümsüzlük kavramı çalışmada geniş anlamda kullanılmıştır. Bu nedenle yokluk kavramı da hükümsüzlük kavramı başlığı altında ele alınmıştır. Bu konu hakkında bkz. Akbulut, 2016: 22 vd.

Butlan hukuki işlemin kurulmasına rağmen hukuk kurallarına aykırılığı nedeniyle işlemin başlangıçtan itibaren geçersiz olmasını ifade eder⁶⁵⁵. Butlanla sakat olan hukuki işlemler başlangıçtan itibaren geçersizdir. Yine bu işlemler hiçbir hukuki sonuç doğurmaz. Butlan zaman içinde giderilemez⁶⁵⁶. TBK 27/1 ve 27/2 hükmü kısmi butlan ve mutlak butlan ayrımı yapmıştır. TBK 27/1'e göre emredici hükümlere, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin hükümsüzdür demek suretiyle bu sözleşmelerin mutlak butlana tabi olduğunu hüküm altına almıştır. Bunun yanı sıra TBK 27/2 hükmü ise sözleşmenin hükümlerinin bir kısmının hükümsüz olmasının sözleşmenin diğer hükümlerinin geçersizliğine neden olmayacağını hüküm altına almıştır. Kısmi butlan yapılan hukuki işlemin bir bölümünün emredici hükümlere, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusunun imkânsız olmasını ifade eder⁶⁵⁷. Butlanla sakat olan bir hukuk işlemin tespiti mahkemeden istenebilir⁶⁵⁸.

Hukuki işlemin iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olması yapılan hukuki işlemin baştan itibaren geçerli olup, geçerliymiş gibi hüküm ve sonuçlarını doğurmasına rağmen iptal hakkına sahip kişilerin kullanacağı irade açıklaması yahut mahkemeden hukuki işlemin iptalini istemesi karşısında hukuki işlemin geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasıdır. İptal sebeplerin varlığı hukuki işlemi tek başına hükümsüz kılmaz. İptal hakkına sahip kişiler hukuki işlemi geçersiz kılmak adına bu haklarını kullanmalıdırlar. İptal hakkının kullanılabilmesi için öngörülen süreler hak düşürücü sürelerdir⁶⁵⁹.

Hukuki işlemlerin yok hükmünde olması ise kurucu unsurları bulunmayan bir hukuki işlemin hukuk alanında en başından beri hiç var olmamasını ifade eder. Yok hükmündeki bir hukuki işlemin geçerliliğinden veya geçersizliğinden bahsetmek mümkün değildir. Yokluk yaptırımı hükümsüzlük hallerinin aksine hukuki işlemin kurulmasından sonrasını değil hukuki işlemin kurulması ve kurucu unsurlarıyla ilgilidir. Nitekim yokluk durumunda hukuki işlem hiç var olmamıştır⁶⁶⁰. Yokluğun tespiti de mahkemeden istenebilir⁶⁶¹.

3.3. Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü

3.3.1. Genel Olarak

Limited şirket genel kurul kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkin TTK 622. maddesi anonim şirket genel kurul kararlarının butlanına ve iptaline ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla

⁶⁵⁵ Hatemi ve Gökyayla, 2021: 91.

⁶⁵⁶ Eren, 2020. 349-350.

⁶⁵⁷ Eren, 2020: 353.

⁶⁵⁸ Eren, 2020: 351.

⁶⁵⁹ Eren, 2020: 359-360.

⁶⁶⁰ Eren, 2020: 348.

⁶⁶¹ Moroğlu, 2020: 148.

limited şirketlere de uygulanacağını belirtmiştir. Dolayısıyla anonim şirket genel kurul kararlarının butlanını düzenleyen TTK 447. maddesi ve genel kurul kararlarının iptalini düzenleyen TTK 445-451. maddeleri (butlan durumunda TTK 447. maddesi uygulanır) limited şirket genel kurul kararlarına ilişkin uygulanır.

TTK’de esasen genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü adı altında bir düzenleme bulunmaktadır. Buna karşılık genel kurul kararlarının iptali ve butlanı da doğrudan düzenlenmiştir. Genel kurul kararlarının yokluğu doğrudan TTK’de düzenlenmemiştir. Bu durum genel kurul kararlarının yoklukla hükümsüz olamayacağı anlamına gelmez. Hukuki işlemlerin yoklukla sakat olabileceği pozitif Türk Hukuku tarafından benimsenmiştir. Genel kurul kararları da bir hukuki işlem olarak yoklukla hükümsüz duruma gelebilir. Ayrıca TTK 1/1 maddesinde TTK’nın TMK’nın ayrılmaz bir parçası olduğu düzenlenmiştir. TMK m. 83/3 maddesinin “*genel kurul kararlarının yok veya mutlak butlanla hükümsüz sayıldığı durumlar saklıdır.*” şeklindeki hükmü bu hususun yasal dayanağını teşkil eder⁶⁶².

Bu açıklamalar ışığında limited şirketlerde genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik şeklinde meydana gelir⁶⁶³.

3.3.2. Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Yokluğu

Limited şirket genel kurul kararlarının yokluğu genel kurul kararının kurucu unsurlarının genel kurul kararında mevcut olmamasını ifade eder⁶⁶⁴. Bu noktada bir genel kurul kararının kurucu unsurunun belirlenmesi önem arz eder. Bir genel kurul kararının kurucu unsurları genel kurul toplantısı ve karardır⁶⁶⁵. Dolayısıyla bir genel kurul kararının yok hükmünde olması genel kurulun kurucu unsurlarına ilişkin emredici hükümlerine ilişkin bir aykırılık genel kurul kararının yok hükmünde olmasına yol açar⁶⁶⁶. Sonuç olarak bir genel kurul kanunun öngördüğü şekilde toplanmamış veya karar almamışsa yok hükmündedir⁶⁶⁷.

⁶⁶² Moroğlu, 2020: 37.

“Genel kurul kararlarının hükümsüzlük hâllerinden olan yokluk, ne 6762 sayılı TTK’da ne de 6102 sayılı TTK’da düzenlenmemiştir. Yokluk yaptırımının kanunlarda düzenlenmemiş olması, yokluk yaptırımının hukukî işlem niteliğinde olan genel kurul kararları hakkında uygulanamayacağı anlamına gelmemektedir.” Yarg. HGK, 2021/701 E., 2022/275 K., 08.03.2022 T. (erişim tarihi: 22.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁶⁶³ Önder, 2005: 107; Hacıömeroğlu ve Aksoy, 2020: 412; Çebi, 2023: 114; Moroğlu, 2020: 154; Şener, 2017: 605.

⁶⁶⁴ Önder, 2005: 107; Moroğlu, 2020: 77; Kırca, 2022: 4.

⁶⁶⁵ Moroğlu, 2020: 77; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 343; Poroy vd., 2021: 594. Limited şirket genel kurul kararlarının hükümsüzlüğünü ele alan Önder de genel kurul kararlarının unsurlarını genel kurul ve karar şeklinde saptamıştır. Önder, 2005: 107.

⁶⁶⁶ Bilgili ve Demirkapı, 2013: 342; Bahtiyar, 2022: 168.

⁶⁶⁷ Önder, 2005: 107.

Sirküler tipi karar alınması haricinde bir genel kurul niteliğine sahip olmayan toplantıda alınan kararlar yok hükmündedir⁶⁶⁸. Çağrısız olarak toplanan genel kurullar hariç çağrı yapılmaksızın alınan genel kurul kararları yok hükmündedir. Ortakların birisinin katılmadığı çağrısız genel kurul kararları, toplantı ve karar yetersayılarına riayet edilmeden alınan genel kurul kararları, sirküler tipi karar almada ortaklardan birisinin sözlü görüşme talep etmesi genel kurul kararlarının yokluğuna neden olur⁶⁶⁹. Bakanlık temsilcisinin bulunmasının zorunlu olduğu ancak bulunmadığı durumda yapılan genel kurul kararları da yok hükmündedir⁶⁷⁰. Yok hükmündeki bir genel kurul kararı şeklen de olsa hukuk alanında hiç var olmamıştır⁶⁷¹.

3.3.2.1. Limited Şirket Genel Kurul Kararının Yokluğunun Tespiti

Limited şirket genel kurul kararlarının yok hükmünde olduğunun tespiti mahkemeden istenebilir. Genel kurul kararının yok hükmünde olduğuna ilişkin tespitini bunda hukuki yararı bulunan kişilerce istenir. Limited şirket genel kurul kararının tespiti doğrudan mahkemeden talep edilebileceği gibi herhangi bir davada açıkça ileri sürülmesi dahi hakim genel kurul kararının yok hükmünde olup olmadığını kendiliğinden incelemelidir. Yokluğun tespiti davası şeklen dahi var olmayan bir genel kurul kararının yokluğunu tespit eden açıklayıcı bir davadır. Bu dava sonucunda verilecek yokluğun tespiti hükmü herkesi bağlar ancak yokluğun tespitine yönelik dava sadece taraflar adına bağlayıcı olur⁶⁷².

Yokluğun tespiti davası herhangi bir süreye bağlı değildir⁶⁷³. Bu durum şirketi sürekli olarak yokluğun tespiti davası tehdidi altında tutsa da yok hükmündeki bir genel kurul kararının tespiti hukuki güvenliğe hizmet eder. Dolayısıyla yokluğun tespitinin süreye bağlı tutulmaması gerekir⁶⁷⁴. Yargıtay ise muhtelif kararlarında yokluğun tespiti davasının açıldığı zaman ile genel kurul kararı arasındaki sürenin uzun olmasını gözeterek TMK 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle yokluğun tespitine ilişkin davalarda dolaylı olarak süre kıstası öngörmüştür⁶⁷⁵. Yokluğun tespiti davası limited şirkete karşı açılır. Yetkili

⁶⁶⁸ Moroğlu, 2020: 78.

⁶⁶⁹ Kırca vd. 2016: 4-5; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 343.

⁶⁷⁰ Kırca, 2022: 8; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 343.

⁶⁷¹ Kırca, 2022: 4; Kırca vd., 2016: 4. Bunun aksine Önder şeklen de olsa bir genel kurul kararının olduğunu ancak bu genel kurul kararının doğmamış sayılacağı ve yok hükmünde olduğunu ifade etmiştir. Önder, 2005: 107.

⁶⁷² Moroğlu, 2020: 148.

⁶⁷³ Pulaşlı, 2022: 349; Moroğlu, 2020: 148.

⁶⁷⁴ Hacıömeroğlu ve Aksoy, 2020: 422.

⁶⁷⁵ “Ancak, yokluk gerektiren hususun öğrenilmesinden sonra uzun süre sessiz kalıp dava açmayan ilgililer yönünden TMK’nın 2. maddesi uyarınca dava açma hakkının düşüp düşmediğinin de değerlendirilmesi gereklidir.” Yarg. 11. HD. 2017/1702 E. 2018/8018 K. 18.12.2018. (erişim tarihi: 25.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

mahkeme HMK 6. maddesi uyarınca şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesidir⁶⁷⁶.

3.3.3. Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Yapıldığı Genel Kurul Kararının Yokluğu

Limited şirket sözleşmesi değişiklikleri olağan genel kurulda, olağanüstü genel kurulda yapılabilir. Bunun yanı sıra çağrılı, çağrısız ve sirküler karar alma yöntemleri ile de şirket sözleşmesi değişikliği yapılabilir⁶⁷⁷. Bunun neticesinde şirket sözleşmesi değişikliklerinin yapıldığı çağrılı ve çağrısız genel kurul kararları yokluk yaptırımına uğrayabilir.

Ortaklardan birisinin katılamadığı çağrısız genel kurulda alınan şirket sözleşmesi değişikliği yok hükmündedir. Bu şirket sözleşmesi değişikliğinin TTK 589/1 anlamında genel nitelikte bir şirket sözleşmesi değişikliği veya esas sermayenin azaltılması, esas sermayenin artırılması şeklindeki özel şirket sözleşmesi değişikliği olması bir anlam ifade etmez⁶⁷⁸.

Şirket sözleşmesi çağrılı genel kurul kararıyla değiştirilecekse çağrı yapılmadan alınacak bu durumda yapılacak şirket sözleşmesi değişikliği kararı da yok hükmündedir. Bu

“Somut olayda davacı şirketin yetkili temsilcisi olan diğer davacı ...'nın 30.03.2010 tarihinde Türkiye'den çıkış yaptığı, 01.04.2010 toplantı tarihi itibarıyla Türkiye'de bulunmadığı uyuşmazlık konusu olmayıp, anılan genel kurul toplantısının yoklukla malul olduğu tartışmasızdır. Ancak her hak gibi genel kurul kararının yokluğunun ileri sürülmesi de dürüstlük kuralı çerçevesinde mümkündür. Bu açıklamalar ışığında davacı şirket tarafından işbu dava ile yokluğun ileri sürülmesinin hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olup olmadığının irdelenmesi gerekir.” Yarg. 11.HD. 2019/3536 E. 2021/2342 K. 11.03.2021 K. (erişim tarihi: 25.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>) Tam tersi yönde ise *“Bu itibarla davalı şirketin dava konusu olan sermaye artırımına ilişkin genel kurul toplantılarının çağrısız yapıldığı anlaşılmakta olup davacının bu toplantılara katılmadığı sabit olduğundan bu kararlar yoklukla malûldür. Yukarıda da bahsedildiği üzere yok hükmünde bir genel kurul kararı karşısında bunun yokluğunun tespit edilmesinin istenmesi hiçbir şekilde hakkın kötüye kullanılması kapsamında değerlendirilemez. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında; yokluk yaptırımına tabi işlemlerin aradan zaman geçmesiyle geçerli hâle gelemeyeceği, ancak somut olayda davacıya atfen atılan bir imzanın bulunduğu, davacı sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararlarına katılmamış olsa da kendisine atfen atılan imzalarla yapılan işlemlerin temsil hükümlerine göre yapıldığının kabulü gerektiği, zira davacının bu işlemlere açık onayı bulunmadığı için bu işlemler davacıyı bağlamaz ise de örtülü olarak bu işlemlere icazet verilmiş olması hâlinde işlemlerin geçerli olacağı, davacı şirketin %40 hissesine sahip olan davacının on yedi yıl boyunca şirketin faaliyetine katılmadığı hâlde şirkette neler olduğunu merak etmemesi, şirketin faaliyetini nasıl sürdürdüğünü, alınması gereken kararların nasıl alındığını, ortaklık pay durumuna göre kendisinin oyunun nisap için önem taşıdığı konuların nasıl aşıldığını araştırmamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, yapılacak basit bir araştırma ile bu işlemlerin varlığından haberdar olunabileceği, davacının bu usulsüz işlemlere uzun süre ses çıkarmamasının zımni icazet anlamına geldiği, bu nedenle uzun süre geçtikten sonra temsil hükümlerine göre geçerli hâle gelen işlemlerin geçersizliğini ileri sürmenin hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğu, dolayısıyla direnme kararının bu değişik gerekçeyle bozulması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de; bu görüş yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.”* Yarg. HGK. 2021/701 E. 2022/275 K. 08.03.2022 T. (erişim tarihi: 25.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁶⁷⁶ Kırca, 2022: 220.

⁶⁷⁷ Yavuz, 2015: 213.

⁶⁷⁸ “...Herhangi bir pay sahibinin veya temsilcisinin toplantıda hazır bulunmaması ya da toplantıya itiraz etmesi hâlinde çağrısız genel kurul mevcut olmadığı için alınan kararlar yoklukla malûldür. Bu itibarla davalı şirketin dava konusu olan sermaye artırımına ilişkin genel kurul toplantılarının çağrısız yapıldığı anlaşılmakta olup davacının bu toplantılara katılmadığı sabit olduğundan bu kararlar yoklukla malûldür.” Yarg. HGK. 2021/701 E. 2022/275 K. 08.03.2022 T. (erişim tarihi: 27.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

şirket sözleşmesi değişikliğinin TTK 589/1 anlamında genel nitelikte bir şirket sözleşmesi değişikliği veya esas sermayenin azaltılması veya esas sermayenin artırılması şeklindeki özel şirket sözleşmesi değişikliği olması bir anlam ifade etmez⁶⁷⁹. Aynı şekilde çağrışı yetkili kişilerin yapmamasının sonucu da yokluktur⁶⁸⁰.

Limited şirket sözleşmesinin değişikliğinde toplantı ve karar yetersayılarına riayet edilmeden alınan kararlar yok hükmündedir⁶⁸¹. Aksine hüküm bulunmadıkça şirket sözleşmesi değişiklikleri esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. TTK 589'da bir toplantı yetersayısı belirlenmemiştir. Esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortak sayısının bir arada bulunması ve karar alması gerekeceğinden bu oran bir bakıma hem şirket sözleşmesi toplantı yetersayısı hem de karar yeter sayısıdır⁶⁸². TTK 621/1-d uyarınca sermaye artırımında oy hakkı bulunan esas sermayenin salt çoğunluğunun ve temsil edilen oyların en az üçte ikisinin olumlu oyuyla karara bağlanmalıdır⁶⁸³. Esas sermayenin azaltılmasına uygulanması gereken nisap TTK 589/1'de yer alan genel şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin nisaptır.

Bununla beraber limited şirket sözleşmesinde bu yetersayılar ağırlaştırılabilir. Limited şirket sözleşmesinde bu sayılara ilişkin yapılmış bir düzenlenme bulunursa şirket sözleşmesi değişikliğinde bu yetersayılara aykırı yapılan değişikliğin yokluk yaptırımına tabi olup olmadığı noktasında şirket sözleşmesindeki yeter sayılara uymamanın aykırılığın yokluk yaptırımına tabi olup olmadığı konusuna değinmek gerekir. Öğretide şirket sözleşmesinde

⁶⁷⁹ “davet prosedürüne uyulmadığı, diğer ortaklara bildirim yapılmaksızın sermaye artırımı kararı alındığı, dolayısıyla yapılan toplantının usulsüz olduğu gerekçesiyle davalı şirketin 28.12.2009 tarihli genel kurul ve sermaye artırımına ilişkin alınan genel kurul kararının yoklukla butlanına karar verilmiştir.” Şeklindeki derece mahkemesi kararı Yargıtay tarafından onanmıştır.” Yarg. 11. HD. 2014/3498 E. 2014 6240 K. 31. 03. 2014 T. (erişim tarihi: 27.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁶⁸⁰ Moroğlu, 2020: 86; Bilgili ve Demirkapı: 2013: 343; Ayhan vd., 2021: 288; Hacıömeroğlu ve Aksoy, 2020: 416. “davalı şirketin olağanüstü genel kurul toplantısının ve bu toplantıda alınan kararların yoklukla malul olduğunun tespiti istemine ilişkindir. Limited şirketlerde olağanüstü genel kurulun toplantıya çağırılması 6102 sayılı ...'nın 617. maddesinde düzenlenmiş olup anılan düzenlemeye göre “Genel kurul müdürler tarafından toplantıya çağırılır.” Dava dosyasının incelenmesinde genel kurula çağrı yapan ... ve ... isimli kişilerin, 6102 sayılı ...'nın 617. maddesinde belirtilen kişilerden olmadığından bu kişilerin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi yoktur. Böyle müdür olmayan kişilerle yapılan çağrı ve bu çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan kararlarda yoklukla maluldur.” Yarg. 11. HD, 2017/463 E. 2018/5685 K. 25.09.2018. T. (erişim tarihi: 29.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁶⁸¹ Eski TTK dönemine ait bir karar olmakla birlikte Yargıtay “Dava limited şirket ortaklar kurulu kararının iptali istemine ilişkindir. ...'nın 513/1. maddesine göre şirket ana sözleşmesi, mukavelede daha yüksek bir nisap öngörülmemişse sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla değiştirilebilir. Somut uyuşmazlıkta, davalı şirket adresinin değiştirilmesi, bir ana sözleşme değişikliği gerektirir. Dava konusu 01.2010 tarihli limited şirket ortaklar kurulu kararının şirket merkezinin değiştirilmesine ilişkin maddesi davacının yokluğunda, sermayenin %51'in temsil eden davalının oyuyla alınmıştır. ...'nın 513/1. maddesi gereğince karar nisabı oluşmadığından ortaklar kurulu kararının şirket merkezinin değiştirilmesine ilişkin maddesi yoklukla malul olup, mahkemece yok hükmünde olduğuna karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile iptaline karar verilmesi doğru görülmemiş,” demek suretiyle açıkça ortaya koymuştur. Yarg. 11. HD, 2012/5474 E. 2013/5200 K. 18.03.2013 T. (erişim tarihi: 29.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁶⁸² Çamoğlu, 2023: 246; Akbay, 2010: 233; Yavuz, 2015: 213.

⁶⁸³ Şener, 2017: 226; Çebi, 2023: 355; Kendigelen ve Kırca, 2022: 339-340; Dinç 2022: 152.

düzenleme altına alınan genel kurul toplantı ve karar yetersayılarına aykırılığın hükümsüzlüğüne ilişkin farklı değerlendirmeler bulunmaktadır.

Bir kısım yazarlar genel kurul kararlarının şirket sözleşmesinde düzenlenen yetersayılara veya kanunda düzenlenmiş yetersayılara aykırı olmasının esas yaptırımının yokluk değil iptal edilebilirlik olduğunu belirtmiştir. Bu görüşe göre kanunda yer alan genel kurulda yer alan yetersayıların mutlak emredici özelliğinin bulunmasının yanında pay sahiplerini koruyan yönünün bu kararların mutlak emredici etkisini azalttığını dolayısıyla bu hususlara aykırı genel kurul kararlarının iptale tabi olması gerektiğini belirtmiştir⁶⁸⁴.

Diğer görüş ise kanunda düzenlenen yetersayılara aykırılığın yokluğa; şirket sözleşmesinde düzenlenen genel kurul kararlarına aykırılığın iptale tabi olduğu görüşündedir. Özellikle de şirket sözleşmesinde düzenlenen genel kurul kararlarına ilişkin yetersayının kanununun aradığı ancak şirket sözleşmesine aykırı yeter sayılara aykırı olduğu durumlar için yokluğun uygulanmaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu durumda söz konusu aykırılığın şirket ortaklarının kendi anayasaları niteliğinde olan şirket sözleşmesine aykırılığın öne çıktığını bu şekilde alınmış bir kararın kamu düzeni sorununu bünyesinde fazla barındırmadığını ifade etmişlerdir⁶⁸⁵.

Bir kısım yazarların görüşü ise bu ister kanunda düzenlenen yetersayılara ister şirket sözleşmesinde düzenlenen yetersayılara aykırı olsun bu şekilde alınmış genel kurul kararlarının yokluk yaptırımına tabi olduğudur⁶⁸⁶. Yargıtayın görüşü de bu yöndedir⁶⁸⁷.

Kanaatimizce de genel kurul kararlarının iki temel unsurundan birisi olan kararların toplantı veya karar yetersayısına uyulmasının sonucunda oluşacak yaptırım yokluktur. Bu karar yetersayısının veya toplantı yetersayısının kanundaki yetersayı veya şirket sözleşmesinde düzenlenmesinin bir farkı olmamalıdır. Toplantı yetersayısının veya karar yetersayısının şirket sözleşmesinde düzenlenmesinin sonucu bu yetersayıların şirketi ve ortakları bağlayıcı etki göstermesidir. Bu bağlayıcı etkinin varmak istediği sonuç artık genel kuruldaki kararların şirket sözleşmesinde belirtilen sayılarda yapılacağının şirket ve ortaklar tarafından açıkça kabulüdür. Bundan dolayı şirket sözleşmesinde yer alan bu yetersayılar da kararların oluşması için şirketin ortakları tarafından şirket sözleşmesinde yer almasını istedikleri bir yetersayıdır. Bu durumda genel kurul tarafından şirket sözleşmesinde yer alan

⁶⁸⁴ Moroğlu, 2020: 139.

⁶⁸⁵ Bozkurt, 2023: 384; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 352; Pulaşlı, 2022: 348, dn. 56.

⁶⁸⁶ Poroy vd., 2021: 594; Poroy vd., 2023: 530; Kırca, 2022: 9; Çamoğlu, 2023: 175.

⁶⁸⁷ “bir genel kurul toplantısından söz edebilmek için ana sözleşme ve yasanın öngördüğü yeter sayılarla alınmış bir kararın varlığı gereklidir. Eğer ortaklarca yasal bir genel kurul gerçekleştirilmemiş ise bu toplantıda alınan kararlar yok hükmündedir. Yine, toplantı veya karar yeter sayılarının sağlanamadığı toplantıda alınan kararlar da aynı şekilde yok hükmünde sayılmalıdır.” Yarg. 11. HD. 2017/1702 E. 2018/8012 18.02.2018 (erişim tarihi: 30.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

yetersayıların genel kurulun unsurları açısından etkisinin doğrudan olduğunun gözetilmesi gerekir.

Nihayet limited şirketlerde şirket sözleşmesinin değişikliğinde toplantı ve karar yetersayılarına riayet edilmeden alınan kararlar yok hükmündedir⁶⁸⁸. Hem şirket sözleşmesinde hem de kanunda düzenlenen yetersayılara ilişkin aykırılığın sonucu yokluktur.

3.3.4. Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanı

Limited şirket genel kurul kararlarının butlanına ilişkin TTK 622. maddesi uyarınca anonim şirket kararlarının butlanına ilişkin hükümler kıyasen uygulanır. Şirket genel kurul kararının butlan sebepleri TBK 27. madde uyarınca kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan genel kurul kararları butlan yaptırımına tabidir⁶⁸⁹.

Yukarıda sayılan TBK 27. maddesi esasen genel kurul kararlarının butlan yaptırımına ilişkin genel bir maddedir. Bunun yanı sıra şirketler hukuku açısından da bazı butlan sebepleri düzenlenmiştir. Bu noktada TTK 447. maddesi *“Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.”* şeklinde butlan sebepleri öngörmüştür. TTK 447. maddesinde özellikle demek suretiyle butlan sebepleri sınırlı bir sayım olarak belirtilmemiştir. Nitekim bu husus kanun gerekçesinde de⁶⁹⁰ açıkça vurgulanmıştır⁶⁹¹.

TTK 447. maddede sayılan butlan sebeplerin *“özellikle”* ibaresinden anlaşıldığı üzere sınırlı sayıda belirtilmemiştir. Bu durumda TTK 1/1 ve TMK 5 hükmü nazara alındığında esasen TBK 27. maddesinde sayılan butlan sebepleri de genel kurul kararlarına bunun neticesinde limited şirketlerin genel kurul kararları açısından uygulama alanı bulur⁶⁹². TBK 27/2 maddesi de genel kurul kararları bakımından uygulama alanı bulur. Buna göre bir genel kurul kararının kısmen batıl olması halinde karar kısmen butlan yaptırımına uğrar. Genel kurul kararının hukuka uygun kısmı hukuken ayakta kalmaya devam eder. Kısmi butlanın söz konusu olması için kendi içinde bağlantılı bulunan genel kurul kararının hukuki sonuçlar

⁶⁸⁸ Önder, 2005: 111.

⁶⁸⁹ Moroğlu, 2020: 152; Kırca, 2022: 43; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1033.

⁶⁹⁰ TTK 447. Madde gerekçesi *“Hükümdeki, “özellikle” sözcüğü geçersiz Genel Kurul kararlarının sadece maddede belirtilen kararlardan ibaret olmadığını, yani maddenin sınırlı sayı (numerus clausus) niteliği taşımadığını ifade etmektedir.”* Şeklindedir.

⁶⁹¹ Pulaşlı, 2022 (Şerh): 1033; Kırca, 2022: 11; Moroğlu, 2020: 152; Poroy vd., 2023: 532-533.

⁶⁹² Moroğlu, 2020: 30; Poroy vd., 2021: 596; Karauz, 2013: 89; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 348.

bakımından bölünebilmesi gerekir⁶⁹³. Bir diğer butlan sebebi şekle aykırılıktır. Şekle ilişkin butlan TTK 447. maddesinde yer almasa da TTK 447. maddenin gerekçesinde⁶⁹⁴ da bu husus vurgulanmıştır⁶⁹⁵. Bu noktada bir işlemin geçerliliği bir şekle bağlanmışsa o şart sağlanmadan tesis edilen hukuki işlem batıl olur. (TBK m. 12/2)⁶⁹⁶.

3.3.4.1. TTK 447. Maddesinde Belirtilen Sebeplerin Limited Şirketler Açısından Değerlendirilmesi

3.3.4.1.1. Limited Şirketlerde Pay Sahibinin, Genel Kurula Katılma, Asgari Oy, Dava ve Kanundan Kaynaklanan Vazgeçilemez Nitelikteki Haklarını Sınırlandıran Veya Ortadan Kaldıran Genel Kurul Kararları

TTK 447/1-a maddesinde belirtilen limited şirketlerde pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran genel kurul kararlarının batıl olacağı hüküm altına alınmıştır. Bu bendin lafzi yorumu esasen pay sahibinin genel kurula katılma, asgari oy, dava haklarının vazgeçilemez haklardan olmadığı ancak pay sahibinin vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran genel kurul kararlar ve genel kurula katılma, asgari oy, dava hakları olmak üzere ikili bir ayırım yapıldığı gibi bir izlenim vermektedir. Bununla beraber kanunda asıl ifade edilmek istenen genel kurula katılma, asgari oy, dava haklarının birer vazgeçilemez hak niteliğinde olduğu bunların haricinde de vazgeçilmez hakları sınırlayan veya ortadan kaldıran kararların batıl olduğudur. Kanundan doğan vazgeçilemez haklar kavramı ise şirket sözleşmesiyle vazgeçilemez haklar oluşturulmasının mümkün olduğunu ve bu kararların batıl olmadığı izlenimi verse de şirket sözleşmesiyle vazgeçilemez hak oluşturulması mümkün değildir. Vazgeçilemez hak kavramı doğrudan kanundan doğar⁶⁹⁷.

Limited şirkette vazgeçilemez hak kavramı ise bir limited şirket ortağının kendi rızasıyla ortadan kaldıramayacağı, sınırlandırmayacağı, oransallık ilkesinin geçerli olmadığı hakları ifade eder⁶⁹⁸. Örneğin TTK 447/1-a maddesinde belirtilen dışında genel kurula katılma, asgari oy, dava hakları dışında limited şirketlerde haklı sebeple çıkma, haklı sebeple ortaklığın feshini isteme, iptal davası veya sorumluluğu bulunan organlara dava açma hakları limited şirketlerdeki vazgeçilemez haklara örnek verilebilir⁶⁹⁹. TTK 462/3 maddesinde iç

⁶⁹³ Moroğlu, 2020: 177.

⁶⁹⁴ “*şekil yönünden bütöl genel kurul kararlarını veya sebeplerini belirlemeyi içtihat ve öğretiyeye bırakmak.....*”

⁶⁹⁵ Seyman, 2023: 2583.

⁶⁹⁶ Kırca, 2022: 44.

⁶⁹⁷ Kırca, 2022: 16.

⁶⁹⁸ Doğrusöz Koşut, 2021: 22; Şener, 2017: 187; Tekinalp, 2020: 353; Bahtiyar, 2022: 169.

⁶⁹⁹ Şener, 2017: 187.

kaynaklardan sermaye artırımında düzenlenen bedelsiz pay iktisap etme hakkı da vazgeçilemez hak niteliğindedir. Şartların mevcut olması halinde tek bir ortağın mahkemenin izniyle genel kurul toplantı çağrısı yapma hakkı da vazgeçilemez hak niteliğindedir⁷⁰⁰.

3.3.4.1.2. Limited Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma, İnceleme Ve Denetleme Haklarını, Kanunen İzin Verilen Ölçü Dışında Sınırlandıran Genel Kurul Kararları

TTK 614. maddesinde limited şirket ortaklarının bilgi alma ve inceleme hakkı düzenlenmiştir. TTK 614/1. maddesi bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin “*her ortak, müdürlerden, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir ve belirli konularda inceleme yapabilir.*” şeklinde düzenlenmiştir. Ortağın bilgi alma hakkı kanunda *şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında* ifade edilmiştir. Bu ifadeden şirkette bulunması gereken bütün iş ve işlemler anlaşılması gerekir. Bu husus bilgi alma ve inceleme hakkının sınırını çizer. Sırf şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında genel bir bilgi talebinde bulunma hakkını ortağa bahsetmez. Bu açıdan şirketin bağlı iştirakleri, müşterileri, bayileri, temsilcileri, şirket personelinin maaşları, mesleki kariyerleri, şirketteki pozisyonları, şirkette bulunan ortakların pay adetleri, pay edinme tarihleri ve payların edinme şekilleri, cari hesapları gibi hususlar şirketin bütün işleri kapsamında bilgi alma hakkının kapsamına girer. Yine şirketin hesapları kapsamında tüm resmi veya özel hesapları bu hesaplara ilişkin belgeleri stoklar, fonlar hakkında şirketten bilgi istenebilir⁷⁰¹. Bu kapsamda verilecek bilgiler gerçek duruma uygun olmalı ve tam ve açık bir şekilde verilmelidir. Kural olarak ortaklar bilgi alma haklarını istedikleri zaman kullanabilirler⁷⁰². Bu durumda ortak bilgi alma hakkını yazılı veya sözlü olarak belirtebilir. Ortak bilgi alma hakkını kullanma zamanı bu talebin anlam ifade edeceği iş saatleri içinde dürüstlük kuralına aykırı davranmayacak şekilde her zaman kullanabilir⁷⁰³.

İnceleme hakkı ise TTK 614/1’de “*.....belirli konularda inceleme yapabilir.*” şeklinde ifade edilmiştir. Maddede belirtilen belirli konu ifadesi ortağın somut ve belli bir konuda inceleme yapabileceğini; genel ve soyut bir inceleme yetkisinin olmadığını ifade eder⁷⁰⁴.

Bilgi alma ve inceleme hakkının sınırlanması TTK 614/2 maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre “*Ortağın, elde ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi varsa, müdürler, bilgi alınmasını ve incelemeyi gerekli ölçüde engelleyebilir; bu konuda*

⁷⁰⁰ Çebi, 2023: 119.

⁷⁰¹ Poroy, vd., 2023: 475; Çamoğlu, 2023: 102; Çebi, 2023: 119-120.

⁷⁰² Bilge, 2005: 437-438.

⁷⁰³ Poroy vd., 2023: 475; Bilge, 2005: 439.

⁷⁰⁴ Şener, 2017: 507; Poroy vd., 2023: 451.

ortağın başvurusu üzerine genel kurul karar verir.” Bu durumda müdürler ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını kullanması üzerine somut ve muhtemel bir zarar ortaya çıkacaksa müdürler duruma müdahale ederler. Bu durumda tehlike ortaya çıkması yeterlidir. Bu bilgilerin tehlikeli olarak kullanılması şart değildir. Bu tehlikeler, bilgilerin rakiplere sızdırılması, basına sızdırılması, haksız rekabete konu olması olarak örneklendirilebilir. Bu zarar tehlikesinin varlığı yeterli olup bu tehlikenin yüksek veya daha düşük bir ihtimal içermesi önem arz etmez⁷⁰⁵. TTK m. 614/3’e göre müdürlerin bu kararı genel kurula taşınır ve genel kurul da bu hakkı haksız yere engellerse ortak mahkemeye başvurarak bu konuda karar verilmesini talep edebilir. Mahkemenin bu konudaki kararı kesindir.

Genel kurul kararının butlan olacağı diğer durum ise denetleme hakkının kanundaki sınırlamalardan fazla kısıtlayan genel kurul kararları da TTK 641/1-b’ye göre batıldır. Bu çerçevede özel denetimin sınırı olan şirket menfaatinin genel kurul kararıyla aşılması durumunda söz konusu genel kurul kararı batıldır⁷⁰⁶.

3.3.4.1.3. Limited Şirketin Temel Yapısını Bozan Veya Sermayenin Korunması Hükümlerine Aykırı Genel Kurul Kararları

Limited şirketin tanımına, pay sahibinin haklarına ve borçlarına limited şirketin organsal yapısına aykırı kararlar limited şirketin temel yapısını bozan kararlar olarak nitelendirilebilir. Bu kapsamda limited şirkette sınırsız sorumluluk getirilmesine ilişkin genel kurul kararları, genel kurulun devredilemez yetkilerinin başka bir organa devredilmesi⁷⁰⁷, genel kurulun ve müdürlerin devredilemez yetkilerine ilişkin şirket sözleşmesi değişikliklerini

⁷⁰⁵ Şener, 2017: 511; Poroy vd., 2023: 452; Çebi, 2023: 120.

⁷⁰⁶ Çebi, 2023: 120.

⁷⁰⁷ Bu duruma ilişkin İzmir BAM 11. HD., genel kurulun müdürler kurulu başkanını seçmeyip müdürler kurulunun başkanının müdürler tarafından seçilmesine ilişkin ilk derece mahkemesinin yok hükmünde saydığı bu karar “*Şirketin birden fazla müdürünün bulunması hâlinde, bunlardan biri, şirketin ortağı olup olmadığına bakılmaksızın, genel kurul tarafından müdürler kurulu başkanı olarak atanır.”* hükmüne yer verilmiş olup genel kurul tarafından seçilen birden fazla müdür arasında kimin müdürler kurulu başkanı atanacağı genel kurulun devredilemez yetkileri arasındadır. Bu nedenle genel kurulun bu yetkisi ihlal edilerek müdürler kurulu toplantısında müdürler kurulu başkanı seçimi yok hükmünde olmakla dava konusu 12.07.2016 tarihli müdürler kurulu toplantısında alınan kararın yok hükmünde kabul edilmesi doğru bulunmuştur.” Şeklindeki gerekçeyle isabetli bulunmuştur. İzmir BAM 11 HD., 2021/1040 E., 2022/1967 K. 30.12.2022 T. (erişim tarihi: 30.07. 2023, erişim adresi: <https://emsal.uyap.gov.tr/>) Yargıtay bu konuda ilk derece mahkemesince anonim şirketlerle ilgili bir kararın şu şekildeki gerekçesini onamıştır. “anonim şirket olması sebebi ile ana sözleşmede hüküm bulunmadıkça temsile yetkili olanların ikisinin imzasının yeterli olduğu, ana sözleşmenin yöneticilerden birisine temsil yetkisi verilmesi konusunda genel kurulda değiştirilmediği, ana sözleşme hükmünü değiştirme yetkisinin genel kurula ait olup yönetim kurulu tarafından ana sözleşmede değişiklik yapacak şekilde yetki aşımı ile karar alınmasının mümkün olmadığı, bu sebeple Bakırköy Asliye 4. Ticaret Mahkemesi tarafından yönetim kurulunun...’i münferit imza ile şirketi temsile yetkili kılan 13.04.2004 tarih ve 2004/2 sayılı yönetim kurulu kararının butlan hükmünde olduğunun tespitine karar verildiği, böylelikle... adlı şahıs tarafından davalılara yapılan satışların hukuken korunamayacağı, batıl kararların başlangıçtan itibaren hükümsüz oldukları.....” Yarg. 11.HD., 2013/ 3027 E., 2013/22773 K. 12.12.2013 T. (erişim tarihi: 30.07.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

limited şirketin temel yapısını bozan genel kurul kararlarına örnek olarak gösterilmesi mümkündür⁷⁰⁸.

Sermayenin korunması ilkesi ise dar anlamda şirket sermayesinin korunmasını ifade ederken geniş anlamda şirket malvarlığının korunmasını ifade eder. Örneğin şirketin sermayesini ortağa iadesini amaçlayan genel kurul kararları; limited şirketin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği malvarlığı bulunmasına rağmen kendi esas sermaye payını iktisap etmesini amaçlayan genel kurul kararları sermayenin korunması ilkesine aykırı genel kurul kararlarına örnek verilebilir⁷⁰⁹.

3.3.4.2. Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanın Tespiti

Butlanın tespiti davası limited şirket genel kurul kararının butlanının tespitini istemekte hukuki yararı bulunan herkes tarafından ileri sürülebilir. Bu dava şirkete karşı açılır. Hakim ileri sürülemese bile butlanın varlığını resen gözetir⁷¹⁰.

Butlanın tespiti davası için TTK 448-450. maddelerinde bazı usul hükümleri öngörülmüştür. Buna göre butlan davasının açıldığını ve duruşma günü yönetim kurulu tarafından usulüne uygun olarak ilan edilmeli ve şirketin internet sitesine konulmalıdır. Yine mahkemece yönetim kurulu üyelerinin görüşü alındıktan sonra tespit davasına konu olan genel kurul kararının yürütülmesinin geriye bırakılmasına karar verilebilir. Butlanın tespiti davasında dava konusu genel kurul kararlarının butlanına karar verilip bu kararın kesinleşmesinden sonra bu karar bütün ortaklar hakkında geçerli olur. Ayrıca bu kararın bir örneğini yönetim kurulu tarafından ticaret sicil müdürlüğüne bildirilmesi ve şirket internet sitesine koyulmak zorundadır⁷¹¹. Butlanın ileri sürülmesi ve TMK 2. maddesinde öngörülen dürüstlük kuralına aykırı olmamalıdır. Bu durumda butlanın tespiti davası bir süreye bağlı olmamakla beraber bu hakkın ileri sürülmesinde dürüstlük kuralına uygunluk gözetilmelidir⁷¹². Butlanın tespiti davasında davanın reddi hakkındaki mahkeme hükmü sadece davanın taraflarını bağlar. Mahkemenin genel kurul kararının butlanla sakat olduğuna ilişkin tespit hükmüyse davanın tarafları olmasa bile üçüncü kişileri de bağlar (TTK m. 450)⁷¹³.

⁷⁰⁸ Çebi, 2023: 121; Tekinalp, 2020: 354; Bahtiyar, 2022: 171.

⁷⁰⁹ Şener, 2017: 609; Çebi, 2023: 121-122.

⁷¹⁰ Moroğlu, 2023: 179-182; Önder, 2005: 111-112; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1049; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 342; Karazuz, 2013: 92; Bahtiyar, 2022: 171; Karasu (Emredici Hükümler), 2015: 86.

⁷¹¹ Moroğlu, 2020: 183; Bahtiyar, 2022: 181.

⁷¹² Kırca, 2022: 218; Moroğlu, 2020: 188; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1050; Karasu (Emredici Hükümler), 2015: 87; Bahtiyar, 2022: 171; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 342.

⁷¹³ Moroğlu, 2020: 188.

3.3.5. Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Yapıldığı Genel Kurul Kararının Butlanı

Şirket sözleşmesi değişikliklerinin yapıldığı genel kurulda bu yönde alınan kararlar yukarıda detaylıca açıklandığı üzere butlan yaptırımına uğrayabilir. Bu değişikliğin TTK m. 589 anlamında genel bir değişiklik olması veya esas sermaye artırımı ve esas sermayenin azaltılması kararı gibi özel değişiklik niteliğinde olması fark etmez.

Şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin karar pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran şirket sözleşmesinin değişikliğine ilişkin kararlar batıldır. Bu kapsamda örneğin ortağın genel kurula katılma hakkını sınırlandıran bir şekilde ortağın bizzat şirket genel kurula katılmasını zorunlu kılan şirket sözleşmesi değişikliğinin alındığı genel kurul kararı bu duruma örnektir. Ortaklar genel kurula temsilcileri vasıtasıyla da katılabilir⁷¹⁴. Asgari oy hakkını kullanmaya belli şartlara bağlandığı şirket sözleşmesinin değiştirilmesi hakkındaki genel kurul kararları da batıldır. Örneğin bir ortağın asgari bir oy hakkına sahip olmasını en az beş paya sahip olması şartına bağlayan şirket sözleşmesi değişikliği şeklindeki genel kurul kararı batıldır⁷¹⁵. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesinin istinaf incelemesine konu olan bir şirket sözleşmesi değişikliğin butlanına ilişkin uyuşmazlıkta şirket sözleşmesinde “TTK’nun 640.maddesi delaletiyle ve mahkeme kararına gerek olmaksızın; a)şirket menfaatlerine veya teamüllerine aykırı davranan veyahut kendi tutum ve davranışları ile şirket ortakları arasında karşılıklı güven ortamının kalkmasına neden olan ortak, b) şirket tarafından hakkında icra takibi başlatılmış ortak veyahut hakkında şirket tarafından icra takibi başlatılan başka bir şirketin ortağı veyahut yetkilisi olan ortak esas sermayenin % 20’sini elinde bulunduran ortak veyahut ortakların istemi ile ve mahkeme kararına gerek olmaksızın TTK 621. maddesinde aranan nisapların sağlanması suretiyle verilecek ortaklar kurulu kararı ile ortaklıktan çıkartılabilir” şeklindeki sözleşme değişikliğinin yapıldığı genel kurul kararını 447/1-a’da yer alan maddesinde yer alan kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran ve 447/1-c maddesinde yer alan limited şirketin temel yapısına aykırı karar olarak değerlendirmiştir⁷¹⁶.

⁷¹⁴ Çebi, 2023: 117.

⁷¹⁵ Çebi, 2023: 118.

⁷¹⁶ Söz konusu kararın gerekçesi şu şekildedir “yine şirket tarafından ortakları aleyhine icra takibi yapılarak ortaklıktan çıkartılabilecekleri, bu durumda şirketin temel yapısının bozulabileceği, düzenlemenin bu hali ile pay sahibinin kanundan kaynaklanan vazgeçilmez haklarını sınırlandıran, yok eden nitelikte olduğu, düzenlemenin subjektif nitelik taşıdığı, aksine yapılan yeni düzenlemenin ortaklar arasındaki güven ilişkisini sarsacağı dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Dava konusu genel kurul kararı TTK’nın 447/1.a-c.maddesi uyarınca mutlak butlanla batıl bir karar olduğundan, ilk derece mahkemesinin istinafa konu kararı hukuka uygun bulunmuştur.” İstanbul BAM 14. HD. 2017 / 832 E., 2018/105 K.. 08.02.2018 T. (erişim tarihi: 30.07.2023, erişim adresi: <https://emsal.uyap.gov.tr/>)

Limited şirket sözleşmesinde limited şirketlerde pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran şirket sözleşmesi değişikliği şeklindeki genel kurul kararı da butlandır. Örneğin limited şirket sözleşmesine getirilecek hükümle şirket ortaklarının bilgi alma hakkını yılda yalnız bir kez kullanabileceğine ilişkin değişiklik TTK 447/1-b uyarınca batıldır.

3.3.6. Limited Şirket Genel Kurul Kararının İptali

Genel kurul kararının iptali genel kurul tarafından alınmış kararın mahkeme tarafından geçmişe etkili şekilde ortadan kaldırılmasını ifade eder. Butlan ve yokluk yaptırımına tabi genel kurul kararları hukuki güvenlik ilkesine daha sert bir çizgi çektiği için bir kararın yokluk veya butlan yaptırımıyla iptal yaptırımına tabi olup olmaması noktasında tereddüt varsa genel kurul kararı iptal yaptırımına tabi olmalıdır⁷¹⁷.

İptal davasının konusunu genel kurul kararları oluşturur. Genel kurul kararlarından sadece birisinin iptali istenebileceği gibi; birden fazla genel kurul kararının veya genel kurul kararlarının hepsinin de iptal davasının konusu olabilir. İptali istenen genel kurul kararının tescil edilmiş olup olmaması önem taşımaz. Tescil edilmişse de bu tescilin kurucu veya bozucu nitelikte olup olmaması önem arz etmez⁷¹⁸.

İptal davasının konusunun genel kurul kararları olmasına karşın, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı, azlık kararları, genel kurulun ret kararları ve genel kurulun usule ilişkin kararları hakkında iptal davası açılıp açılmayacağı da öğretilde ele alınmıştır.

Genel kurulda kabul edilmeyen yani reddedilen bir karar karşı bu ret kararının iptal edilmesinde yarar bulunması halinde iptal yaptırımına tabidir. Bu durumda genel kurulun ret kararlarında iptal davası açılmasının hukuki bir zorunluluk veya hakkaniyetin gereği olduğu durumlarda bu kararlara karşı iptal davası açılabilirdir. Nitekim yönetim kurulunun ibrasına dair yapılan oylamada ortaya çıkan ret kararı bu nitelikte bir karara örnektir. İptali istenemeyecek ret kararlarına örnek olarak özel denetçi seçilme önerisinin reddi örnek olarak gösterilebilir⁷¹⁹.

Azlık kararlarına karşı iptal davası açılıp açılmayacağı hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüş azlık kararlarına karşı iptal davası açılmayacağını ifade etmiştir⁷²⁰.

⁷¹⁷ Poroy vd., 2021: 588.

⁷¹⁸ Kırca, 2022: 47-48.

⁷¹⁹ Moroğlu, 2020: 206-207; Karasu (Emredici Hükümler), 2015: 91; Poroy vd., 2021: 600. Aksi görüşte Kırca, 2022: 135. Yazar genel kurul kararlarının iptali davasında yalnız genel kurul kararının iptalinin mümkün olduğu mahkemenin ret kararlarına ilişkin davayı görüp genel kurulun yerine geçecek şekilde karar vermesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla bazı istisnai nitelikteki ret kararlarına karşı iptal davası açılmasında hukuki yararın bulunmadığı sonucuna varılması gerektiğini belirtmiştir. Kırca, 2022: 136

⁷²⁰ Poroy vd., 2021: 599; Karasu (Emredici Hükümler), 2015: 90; Kırca, 2022: 49.

Bunun nedeni ise bir karar açısından iptal davası açılmasının özel bir kanun hükmüne dayanma zorunluluğu olarak belirtilmiştir. Yorum yoluyla iptal davası açılabilecek durum yaratmanın mümkün olmadığı belirtilmiştir⁷²¹. Bir diğer neden olarak azlık kararlarında zaman zaman ortada bağımsız bir karar olmadığı; zaman zaman da hukuki yararı bünyesinde barındırmadığı için prensip olarak mümkün olmayacağı yönündedir⁷²².

Azlık kararlarına karşı iptal davası açılabileceğine ilişkin görüşe göre özellikle azlık pay sahipleri kararlarının özel durumlar yarattığı hususlar vardır. Bu hususlara örnek olarak TTK 559. maddesine göre “...*Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz*” hükmünde genel kurul kararı alınması azlığın kararına bağlı tutulmuştur. Bunun neticesinde özel durumlarda kanunun azlık kararına hukuki sonuçlar bağladığını vurgulamışlardır⁷²³.

Yargıtayın tutumu ise kararlarında daha çok azlığın kararlarına iptal davası açılabileceğini ve husumetin şirkete değil azlık pay sahiplerine yöneltilmesi gerektiği üzerinedir⁷²⁴.

Bir diğer durum ise imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararlarına karşı iptal davası açılıp açılmayacağıdır. TTK 454. maddesinde sayılan imtiyazlı pay sahiplerinin onanması gereken durumlarda bu onama yapılmazsa TTK 454/7 uyarınca iptal davası açabilirler. Bunun yanı sıra imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararları genel kurul kararının onama yönündeyse bu karara karşı iptal davası açılıp açılmayacağına ilişkin özel bir düzenleme TTK’de bulunmamaktadır. Çamoğlu, özel bir düzenleme olmadığını; iptal davası açmak için özel düzenleme gerekliliğini göz önünde tutarak imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onama şeklindeki kararlarına karşı iptal davası açılmayacağı görüşündedir⁷²⁵. Moroğlu ise imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onama veya onamama şeklindeki kararlarının niteliğini genel kurul kararı niteliğinde gördüğünden her iki karara karşı da iptal davası açılabileceğini ifade etmiştir⁷²⁶.

Genel kurulda genel kurul toplantısının yürütülmesi ve müzakere edilme aşamasını düzenleyen; genelde ilgili genel kurul toplantısıyla sınırlı olan; usule ilişkin kararlar alınmış olabilir. Örneğin bilanço hakkındaki müzakereler sırasındaki konuşma süresinin tespiti bu yönde bir karardır. Bu yöndeki kararların iptal edilmesi hukuki yararın bulunmaması

⁷²¹ Poroy vd., 2021: 599.

⁷²² Kırca, 2022: 49.

⁷²³ Moroğlu, 2020: 20.

⁷²⁴ Moroğlu, 2020: 211; Kırca, 2022: 49.

⁷²⁵ Poroy vd., 2021: 536.

⁷²⁶ Moroğlu, 2020: 19.

sebebiyle mümkün değildir. Usule ilişkin kararlar uygulanmak suretiyle ilgili bulunduğu esas kararı etkiliyorsa iptal edilebilirlikleri gündeme gelir⁷²⁷.

3.3.6.1. İptal Sebepleri

TTK 445. maddede genel kurul kararının iptal sebebi olarak üç tane sebep sayılmıştır. Bu sebepler, kanuna aykırılık, dürüstlük kuralına aykırılık, esas sözleşmeye (limited şirketler için şirket sözleşmesine) aykırılık olarak belirtilmiştir. Genel kurul kararında bu aykırılıklardan yalnızca birisinin olduğu iddia edilebileceği gibi bu aykırılıklardan hepsinin genel kurul kararında mevcut olduğu da ileri sürülebilir⁷²⁸.

Bu iptal sebepleri esasen limited şirket genel kurul kararının iptali davasının da bir bakıma yargılama sınırını çizmektedir. Şöyle ki bir genel kurul kararının iptal davasını görmekte olan mahkeme bu genel kurul kararının yerinde olup olmadığını denetleyemez. Buna mahkemenin genel kurul kararı hakkındaki yerindelik denetimi yasağı da denir. Mahkeme önüne gelen iptal davasında yukarıda sayılan üç iptal sebebinin bulunmadığı hususunu incelemekle görevlidir⁷²⁹.

3.3.6.1.1. Kanuna Aykırılık

İptal sebebi olarak belirtilen kanuna aykırılık neyi ifade etmektedir? Sadece TTK hükümlerine aykırılık mı? İkincil düzenlemeler dahil yürürlükte bulunan bütün mevzuat hükümlerine aykırılık mı? Sadece limited şirket hükümleri hükümlerine aykırılık mı? Öğreti bu sorulara çeşitli cevaplar vermiştir.

Bir görüşe göre kanun ile kastedilen kanunun anonim şirkete ilişkin hükümlerine - çalışma konumuzla bağlantılı olarak limited şirket hükümlerine- aykırılıktır⁷³⁰.

Bir diğer görüş ise kanuna aykırılıktan kanun, ikincil düzenleme, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, uluslararası antlaşmalar dahil yürürlükte bulunan bütün mevzuat hükümlerinin anlaşılması gerektiğini ifade etmiştir⁷³¹.

Bir başka görüş, tüzük, yönetmelik, karar gibi düzenlemelerin haricinde bütün objektif hukuk kurallarına aykırılığın kanuna aykırılık kapsamında kaldığını ifade etmektedir. Bu görüşe göre tüzük, yönetmelik, yönetmelik, karar gibi düzenlemelere aykırılığın kanuna aykırılık kapsamında kalması için kanunda özel bir düzenlemeyle belirli bir konuda değişiklik yapma yetkisi idareye verilmesi gerekir. İdare bunun sonucunda tüzük, yönetmelik, karar gibi

⁷²⁷ Moroğlu, 2020: 15; Karasu (Emredici Hükümler), 2015: 90.

⁷²⁸ Pulaşlı (Şerh), 2023: 1080.

⁷²⁹ Kırca, 2022: 51.

⁷³⁰ Tekinalp, 2020: 398.

⁷³¹ Kırca, 2022: 52.

bir düzenleme yapmışsa genel kurul kararının bu düzenlemelere aykırı olması halinde söz konusu düzenlemelere aykırılık kanuna aykırılık sonucunu doğurur⁷³².

Bir diğer görüş ise kanun aykırılıkta kastedilen kanun ibaresini geniş yorumlanması gerektiği dolayısıyla sadece limited şirketlere ilişkin hükümlere değil tüzel kişiliğe ilişkin bütün hükümlerinin ve hukukun genel ilkelerinin de bu kapsamda kaldığını ifade etmiştir⁷³³.

Bu yöndeki bir başka görüş ise lafzi yorum yapıldığı takdirde kanuna aykırılık ibaresiyle TTK'ye aykırılığın ön plana çıktığını ancak amaçsal yorum gereği kanunun amacının kaynağına bakılmaksızın bütün kanuni düzenlemelere aykırılığın kanuna aykırılık olarak değerlendirilmesinin benimsenmesi gerektiğini ifade etmiştir⁷³⁴. Aynı gerekçelerle biz de bu görüşe katılmaktayız.

Yukarıda değinildiği üzere TBK 27. maddesine aykırılığın sonucu butlandır. TBK 27. maddesinde sayılan hususlardan birisi de emredici hükümlere aykırılıktır. Bu durumda iptal sebebi olarak anılan kanuna aykırılık kapsamında emredici kanun hükümlerine aykırılığın tabii olacağı hükümsüzlük halinin saptanması da öğretinin cevap aradığı diğer bir husus olmuştur.

Bir görüş bu saptamanın kanuna aykırı olan hükümlerin yedek ve yorumlayıcı nitelikteki kanun hükümleriyle düzenleme altına alınan; pay sahiplerinin haklarını koruyan hükümlere aykırı ancak sürekli nitelikte olmayan bir genel kurul kararının; kanuna aykırı genel kurul kararı olarak iptale tabi olması gerektiğini belirtmiştir⁷³⁵. Bu ayrımın sonucunda kararın meydana geliş aşamalarındaki emredici kurallara aykırılık iptal yaptırımına uğrar. Alınan genel kurul kararı kısmen emredici nitelikteki hükümlerin aksine bir düzenleme veya emredici hükümleri kaldıran nitelikte olursa butlan yaptırımına uğramalıdır⁷³⁶.

Başka bir görüş ise kanuna aykırı olarak anılan genel kurul kararında ihlal edilen kanun maddesinin emredici nitelikte olup olmamasının bir öneminin bulunmadığını ister emredici nitelikte olsun; ister yedek hukuk kuralı niteliğinde olsun genel kurul kararının iptalinin mümkün olduğunu ifade etmiştir⁷³⁷.

Bu hususta bir diğer görüş ise kanuna aykırılık sebebiyle iptal bakımından yine kanunun emredici veya yedek hukuk kuralına aykırılık ayrımı yapmadığını ifade etmiştir.

⁷³² Moroğlu, 2022: 222.

⁷³³ Şener, 2017: 616.

⁷³⁴ Atakan ve Aksayan Birsan, 2022: 333.

⁷³⁵ Moroğlu, 2022: 223-224.

⁷³⁶ Mororğlu, 2020: 74.

⁷³⁷ Tekinalp, 2020: 398.

Bunun neticesinde yokluk ve TTK m. 445 ile TBK 27. maddesi sebebiyle butlan sayılmayan bütün kanuna aykırılıklar iptal sebebidir⁷³⁸.

3.3.6.1.2. Limited Şirket Sözleşmesine Aykırılık

TTK 622 yollamasıyla uygulanan TTK 445 hükmü gereğince esas sözleşmeye çalışma konumuz açısından limited şirket sözleşmesine aykırı kararlar da iptal yaptırımına tabidir. limited şirket sözleşmesindeki kayıtlar zorunlu bulunması gereken kayıtlar veya sözleşmede öngörülmesi halinde bağlayıcı hale gelen kayıtlar olarak ikiye ayrılır. Bu çerçevede kanundaki emredici nitelikteki hükümlerini tekrar eden şirket sözleşmesi hükümleri şirket sözleşmesinde yer almış olabilir. Kanun maddelerinin şirket sözleşmesine alınması onları kanun maddesi olmaktan çıkarmaz. Dolayısıyla böyle bir durumda iptal sebebi şirket sözleşmesine aykırılık değil kanuna aykırılık olur. Ayrıca şirket sözleşmesi hükmü geçerli bir şirket sözleşmesi hükmü niteliğinde olmalıdır. Geçerli olmayan bir şirket sözleşmesi hükmüne aykırı şekilde alınan genel kurul kararı şirket sözleşmesine aykırı olmaz. Bunun sebebi geçerli olmayan şirket sözleşmesi hükmünün hukuk alanında hiç var olmamış olmasıdır⁷³⁹.

3.3.6.1.3. Dürüstlük Kuralına Aykırılık

Genel kurul kararlarının kanun ve şirket sözleşmesi hükümlerine aykırı olmamasının yanı sıra şirket menfaatinin zorunlu kıldığı durumlar hariç genel kurul kararı gücü kullanarak şirket ortaklarının menfaatlerini de koruması gerekir⁷⁴⁰. Bunun neticesinde TTK 445. maddesinde “*özellikle dürüstlük kuralına aykırılık*” demek suretiyle sermaye ve oy olarak fazla olan ortakların bunlara nazaran güçsüz durumdaki ortaklara karşı haksız karar alınmasının yaptırımı dürüstlük kuralına aykırılık sebebiyle iptal edilebilirliktir. “*Özellikle dürüstlük kuralına aykırılık*” vurgusu TMK 2. maddesindeki dürüstlük kuralına aykırılığın şirketler hukuku açısından tekrar olarak vurgulanması anlamına gelmektedir⁷⁴¹.

3.3.6.2. İptal Davası

İptal davası genel kurul kararının kanuna, şirket sözleşmesine ve dürüstlük kuralına aykırı olduğundan bahisle açılan davadır. Yokluk veya butlanın aksine genel kurul kararının iptal edilebilirliği hâkim tarafından resen göz önünde tutulamaz. Bir genel kurul kararının kanuna, şirket sözleşmesine veya dürüstlük kuralına aykırı olduğu düşünülüyorsa TTK m. 445

⁷³⁸ Poroy vd., 2021: 601.

⁷³⁹ Poroy vd., 2021: 602; Moroğlu, 2022: 225; Kırca, 2022: 68; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 351; Bahtiyar, 2022: 175.

⁷⁴⁰ Poroy vd., 2021: 603.

⁷⁴¹ Moroğlu, 2020: 232; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1087.

veya TTK 451. maddesi uyarınca genel kurul kararı hakkında iptal davası açılmalıdır. TTK 446. maddeye göre pay sahipleri, yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyeleri açabilir⁷⁴².

3.3.6.2.1. İptal Davasının Davacıları

3.3.6.2.1.1. Pay Sahipleri

Pay sahipleri genel kurul kararı aleyhine dava açabilirler. Genel kurul kararını dava etme hakkı pay sahipliği sıfatına bağlı ve emredici kanun hükmüyle düzenleme altına alınmış bir haktır. İptal davası açma hakkı pay sahibinin sermayeye borcunun hepsini ödemiş olmasına veya limited şirket sözleşmesine de bu yönde bir kayıt konulmak suretiyle şarta bağlanamaz. İptal davası açma hakkı kural olarak bütün pay sahiplerine tanınmıştır. Oy hakkından yoksun bulunan pay sahibi de bu hakka sahiptir⁷⁴³.

İptal davası açma hakkı gerçek kişi pay sahibine, tüzel kişi pay sahibinde ise tüzel kişinin yetkili temsilcisine aittir. Pay sahipleri bu davayı kendileri açabileceği gibi vekil tayin etmek suretiyle de açabilirler. TTK 432/1 hükmü uyarınca iptal davası açma hakkı ortak pay sahiplerince yetkili kılınan ortak bir temsilci aracılığıyla kullanılmalıdır. Gerçek kişi pay sahibinin ölümü üzerine iptal davası açma hakkı mirasçılara geçer. İflas halinde iptal davası açma hakkı iflas idaresi tarafından kullanılır⁷⁴⁴.

Davacı pay sahibinin iptal davasını açmasından davanın kesinleşmesine kadar geçen sürede pay sahipliğini koruması gerekir. Pay sahibi payını devrederse veya dava devam ederken payını devretmesi durumunda iptal davacının davacısı olamaz⁷⁴⁵. Payı devralan yeni pay sahibinin iptal davasındaki durumu hakkında TTK’de düzenleme bulunmamaktadır. HMK 125/2 maddesinde düzenleme altına alınan “*Davanın açılmasından sonra, dava konusu davacı tarafından devredilecek olursa, devralmış olan kişi, görülmekte olan davada davacı yerine geçer ve dava kaldığı yerden itibaren devam eder.*” şeklindedir. Buna karşılık genel kurul iptal davasının konusunun genel kurul kararı olması sebebiyle pay devrinin dava konusunun devri anlamına gelmeyeceğinden yeni pay sahibi davaya devam edemez⁷⁴⁶.

Pay üzerinde intifa hakkının bulunması durumunda iptal davasını kimin açılabileceği iptal davasında pay sahibinin davacı sıfatına etki edebilecek diğer bir durumdur. TTK 432. maddesine göre genel kurula katılma ve oy hakkına sahip intifa hakkı sahibinin intifa hakkını etkin olarak kullanabilmesi için hukuk korumasından yararlanması gerekir. Genel kurul

⁷⁴² Moroğlu, 2020: 250.

⁷⁴³ Moroğlu, 2020: 259-260; Poroy vd., 2021: 608; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1104.

⁷⁴⁴ Kırca, 2022: 144-145; Moroğlu, 2020: 261, 264.

⁷⁴⁵ Moroğlu, 2020: 261; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 355; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1114.

⁷⁴⁶ Moroğlu, 2020: 262; Pulaşlı da bu durumda davanın reddinin gerektiğini belirtmiştir. Pulaşlı, 2022: 366; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1115; Aksi yönde Şener, 2017: 621; Polat, 2021: 14.

kararları özelinde bu koruma en etkin şekilde iptal davası ile mümkündür. Dolayısıyla intifa hakkı sahibi ve pay sahibi genel kurula birlikte katılmaları halinde koşulları yerine getirmek suretiyle ihtiyari dava arkadaşı olarak iptal davasının davacısı olarak dava açabilirler⁷⁴⁷. Pay sahibi genel kurula katılmamışsa bu durumda sadece intifa hakkı sahibi koşulları yerine getirdiyse iptal davası açabilir⁷⁴⁸.

Pay sahipleri toplantıya katıldıkları takdirde iptal davası açmak için belirli şartları yerine getirmelidirler. Bu şartlar karara olumsuz oy verme ve karara muhalefatinin genel kurul toplantı tutanağına geçirilmiş olmasıdır (TTK m. 446/1-a). Bu iki şartın birlikte yerine getirilmesi gerekir. Başka bir ifadeyle karara olumsuz oy kullanıp muhalefeti tutanağa geçirmeyen kişi bu şartı yerine getirmiş sayılmaz⁷⁴⁹.

Karara olumsuz oy kullanma şartı karara karşı çekimser kalınması; karara olumlu oy verilmesi halinde yerine getirilmiş olmaz⁷⁵⁰. Karara muhalefetin genel kurul toplantı tutanağına geçirilmesi şartı bakımından özellik arz eden bazı durumlar bulunmaktadır. Bu durumlardan ilki muhalefetin tutanağa geçirilme veya zamanıyla ilgilidir. Genel kurul toplantı tutanağına geçirilen muhalefetin peşin muhalefet niteliğinde olmaması gerekir. Dolayısıyla kararlar oylandıktan sonra muhalefet toplantı tutanağına geçirilmelidir. Kararlar oylanmadan bir karara yahut bütün kararlara muhalif kalınması bu şartı sağlamaz. Bu durum dürüstlük kuralına aykırılık taşır⁷⁵¹. Yargıtayın uygulaması da bu yöndedir⁷⁵².

⁷⁴⁷ Moroğlu, 2020: 264; Pulaşlı, 2022: 367.

Pay sahihi ve intifa hakkı sahibinin dava açma hakkı olduğuna ilişkin Yıldırım, 2016: 393.

⁷⁴⁸ Poroy vd., 2021:609.

⁷⁴⁹ Poroy vd., 2021: 608; Kırca, 2022: 148. Bir genel kurul kararında muhalefet şerhi bulunup iptal davası açılırsa davalı bu kişinin karara olumsuz oy vermediğini iddia ederse bu iddiasını ispat etmek zorunda olduğuna; hayatın olağan akışının bir karara muhalefet şerhi yazdıran kişinin bu karara olumsuz oy verdiği şeklindeki düşünceye ters düşmeyeceği hakkında Kırca, 2022: 149-150.

⁷⁵⁰ Bahtiyar, 2022; 178; Moroğlu, 2020: 271.

⁷⁵¹ Poroy vd., 2021: 608; Şener, 2017: 625; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1105. Bununla beraber öğretide bu konu ele alınmıştır. Kırca bu konuda uygulamada özellikle peşin muhalefet uygulamasının yaygın olduğunu; bu durumun pay sahiplerinin şirket içi dengelere hakim olmasından ve kararın sonucunun önceden tahmin etmelerinin mümkün olduğunun dolayısıyla özellikle oylama yapılmadan önce sunulan muhalefet şerhlerinin bu yönden bir etkisinin olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Kırca, 2022: 155. Yanlı ise bu genel kurula katılma, karara olumsuz oy kullanma ve muhalefeti tutanağa geçirme şartlarının iptal davası açmayı kısıtlama sonucunu doğurduğunu belirtmiştir. Böyle bir sonucun karşısında pay sahibinin muhalefeti genel kurul kararının hangi aşamasında sunmasının önem taşımaması gerektiğini ifade etmiştir. Yanlı, 2021: 28. Yıldırım ise özellikle mantıken karar alınmadan kısa bir süre önce muhalefeti işletmek isteyen kişinin çok kısa bir süre sonra karar alındıktan sonra zamansal sınırlama nedeniyle iptal hakkını kaybetmesinin doğru olmayacağını belirtmiştir. Yıldırım, 2016: 414.

⁷⁵² “Somut olayda, davacı dava konusu genel kurul kararlarına, gerekçelerini de açıklayarak karşı olduğunu ifade etmiş ve oylama öncesinde “Susan’ın muhalefetiyle” ibaresi tutanağa yazılmış ise de, oylamadan sonra alınan kararın veya toplantı tutanağının altına karara muhalefeti yazdırmamıştır. Bu durumda, dava şartı sayılan muhalefet şerhinin şekle uygun olarak sunulmadığı, davacının kararlara olumsuz oy vermesine rağmen karara muhalefeti tutanağa geçirtmediği ve bu haliyle kanunun aradığı toplantıya katılan üyenin karara ret oyu kullanarak muhalif kalması ve bu keyfiyeti zapta geçirmesi şartının sağlanmadığı hususu gözetilerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, hükmün resen bozulması gerekmektedir.” Yarg. 11. HD. 2019/2293 E. 2021/275 K. 21.01.2021 T. (erişim tarihi: 03.08.2023 erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

Muhalefet şerhinin gerekçeli olması gerekmez. Ayrıca muhalefet şerhinin altının imzalanması da gerekmez. Sadece pay sahibinin adının soyadının muhalefet şerhinin altında olması yeterlidir. Pay sahibi bir karara muhalif kalabileceği gibi birden fazla karara da muhalif kalabilir. Birden fazla karara muhalif olan pay sahibi hangi karara muhalif kaldığını belirtmelidir. Bu belirtmenin ardından muhalefet toplu olarak şerhe geçirilebileceği gibi ayrı ayrı geçirilebilir⁷⁵³.

TTK 446/1-b bendi iptal davası açabilecek diğer bir pay sahipleri grubunu *“Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri”* şeklinde belirlemiştir. Buna göre TTK 446/1-a maddesinde pay sahiplerinin toplantıda hazır bulunması, karara olumsuz oy kullanması ve muhalefetini tutanağa yazdırması gibi şartlar TTK 446/1-b maddesi bakımından geçerli değildir⁷⁵⁴.

Bu durumda bir pay sahibi toplantıda hazır bulunmaksızın çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ileri sürerek iptal davası açabilir. Bu dört sebep ileri sürülerek dava açılrsa da bu sebepler tek başına genel kurul kararının iptali sonucunu getirmez. TTK 446/1-b maddesi bu dört sebebin ayrıca alınan genel kurul kararına etkili olması gerekir. Bu sebepler sınırlı sayıdadır⁷⁵⁵. Bu durumda açılacak bir iptal davasında ayrıca alınan kararın kanuna, şirket sözleşmesine veya dürüstlük kuralına aykırı olduğunun ispatlanması gerekmez⁷⁵⁶.

3.3.6.2.1.2. Müdürler

TTK 446/1-c uyarınca yönetim kurulu -limited şirketlerde müdürler- genel kurul kararına karşı iptal davası açabilirler. Birden fazla müdür bulunursa müdürler iptal davası açma kararının TTK m. 624/3'e uygun bir şekilde almalıdır. Şirketin bir tane müdürü varsa tek müdür de bu davayı açabilir⁷⁵⁷. TTK 626. maddesinde özen ve bağlılık yükümlülüğü düzenleme altına alınan müdürlerin bu yükümlülüğü doğrultusunda kanuna, şirket

⁷⁵³ Moroğlu, 2020: 275-276; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1107; Bahtiyar, 2022: 178.

⁷⁵⁴ Moroğlu, 2020: 278.

⁷⁵⁵ Tekinalp, 2020: 400 vd.

⁷⁵⁶ Kırca, 2022: 157.

⁷⁵⁷ Şener, 2017: 631; Poroy vd., 2023: 529; Çebi, 2023: 128.

sözleşmesine ve dürüstlük kuralına aykırı genel kurul kararları hakkında iptal davası açma görevi bulunur⁷⁵⁸.

Müdürlerin bu durumda genel kurulda bulunması gerekmez. Ayrıca genel kurul kararına muhalefetlerini toplantı tutanağına geçirmelerine ve olumsuz oy verme gibi şartlar da aranmaz⁷⁵⁹.

3.3.6.2.1.3. Kişisel Sorumluluğun Doğacağından Bahisle Müdürlerden Her Biri

Limited şirkette müdürlerin birden fazla olması halinde genel kurul kararının yerine getirilmesi eğer müdürlerin sorumluluğuna neden olarsa her bir müdür bu hususu gerekçe göstererek şirket genel kurul kararının iptali davası açabilir. Kararın müdürün kişisel sorumluluğu gerektirip gerektirmediği hâkim tarafından resen incelenir. Dolayısıyla alınan genel kurul kararının kişisel sorumluluğa neden olmaması halinde genel kurul kararı iptale tabi olsa bile şirket genel kurul kararı iptal edilmez⁷⁶⁰.

Müdürler iptal davası açmak için karar alırken iptal davası açılmaması hakkında bir karar çıkmış olsa dahi kişisel sorumluluğu doğacağını düşünen yönetim kurulu üyesi bu davayı açabilir⁷⁶¹. Müdürün genel kurul kararı alındığı tarihte müdür olup olmaması önemli değildir. Davanın açıldığı tarihte genel kurul kararının icracısı sıfatına sahip olarak müdür sıfatını taşıması yeterlidir. Dava açıldıktan sonra da müdür sıfatını yitiren bir davacı olursa dava hakkının kaynağı kararın uygulanmasından doğan kişisel sorumluluk olduğu için kararın uygulanmasına geçmişte de olsa iştirak ettikleri için davacı sıfatı devam eder⁷⁶².

Limited şirketlerde birden fazla müdürün olması durumunda en az bir ortağın yönetim ve temsil yetkisini kullanması gerekir (TTK m. 623/1). Bu durumda bu ortağın genel kurulda karara muhalif kalmayıp sonradan bu kararın icracısı olarak kişisel sorumluluğunun doğacağı gerekçesiyle dava açması söz konusu olabilir. Bu durumda da yine bu ortak kanaatimizce bu davayı açabilmelidir. Müdür ortak bu davayı pay sahibi sıfatıyla açmamakta icrasının kişisel sorumluluğa neden olacağından bahisle bu davayı açmaktadır. Genel kurul kararı alındığı sırada bu durumun farkında olmamış olduğu varsayılarak davayı açması TMK 2. uyarınca dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmez. Bu hükmün getiriliş amacı nihayetinde kişilerin sorumluluğa uğramamaları için hukuk korumasından yararlanma imkanlarının olmasıdır.

⁷⁵⁸ Poroy vd., 2023: 529; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 356; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1112.

⁷⁵⁹ Moroğlu, 2020: 292; Kırca, 2022: 158; Pulaşlı (Şerh), 2022: 1112.

⁷⁶⁰ Moroğlu, 2020: 293-394; Bilgili, 2015: 63.

⁷⁶¹ Poroy vd., 2021: 610.

⁷⁶² Moroğlu, 2020: 294-295; Bilgili, 2015: 63; Bahtiyar, 2022: 179.

3.3.6.2.2. İptal Davasının Davalısı

3.3.6.2.2.1. Limited Şirket

İptal davasının davalısı limited şirket tüzel kişiliğidir. Dolayısıyla şirket tüzel kişiliği yerine genel kurula yahut müdürlere açılamaz. Dava bir ortak tarafından açıldıysa bu durumda şirketi davada müdürler temsil edebilir. Dava müdürler tarafından açıldıysa davada şirketi atanacak bir temsil kayyımı temsil eder. Bunun yanı sıra davayı bir veya daha fazla müdür açtıysa dava açmayan müdürlerin temsil yetkisi varsa bu müdürler davada şirketi temsil edebilirler⁷⁶³.

3.3.6.2.3. İptal Davasının Açılma Süresi

TTK 445. maddesi uyarınca iptal davası genel kurul kararının alınmasından itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde açılmalıdır. Bu sürenin hesaplanmasında TTK’de hüküm olmadığı için TBK 92. maddesi devreye girer. Bu süre emredici nitelikte bir süredir. Bu sürenin uzatılmasını veya kısaltılmasını öngören genel kurul kararı batıldır. Şirket sözleşmesine de bu yönde bir hüküm öngörülmez. Üç aylık süre hak düşürücü mahiyette olduğundan davanın her aşamasında hakim tarafından resen gözetilir⁷⁶⁴.

Limited şirketler açısından sirküler yoluyla karar alma mümkündür. Bu hususta kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Bu durumda sürenin oylama sonucunun ortağa bildirildiği tarihten başlaması daha doğrudur⁷⁶⁵. Sürenin kararın alındığı andan başlaması şirketi kötüniyetli uygulamalara itebilir. Dava açma hakkının kısıtlanmaması adına kararın alındığı tarih yerine ortağa bildirim tarihinden başlaması daha hakkaniyetlidir. Ayrıca istisna nitelikte karar alma şekli olan sirküler karar alma yoluna istisna nitelikte bir süre başlangıcı anı öngörmek mantıkla çelişmez.

3.3.6.2.4. İptal Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme

İptal davası mutlak ticari davadır. İptal davasında görevli ve yetkili mahkeme TTK 445. maddesi gereği şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesidir. Dava açılmadan şirket merkezi değiştirilmişse bu durumda yeni şirket merkezinin olduğu yer mahkemesi yetkilidir. Dava açıldıktan sonra şirket merkezi değiştirilmişse bu durumda davanın açıldığı mahkeme davayı görmeye devam eder⁷⁶⁶.

⁷⁶³ Şener, 2017: 632-633; Bahtiyar, 2022: 180; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 358; Karasu (Emredici Hükümler), 2015: 94.

⁷⁶⁴ Moroğlu, 2020: 295-296; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 359; Bahtiyar, 2020: 181; Bozkurt, 2023: 402.

⁷⁶⁵ Şener, 2017: 634; Önder, 2005: 109.

⁷⁶⁶ Şener, 2017: 636; Moroğlu, 2020: 298; Kırca, 2022: 177.

3.3.6.2.5. İptal Davasında Yargılama Usulü

İptal davasında TTK 1521. maddesi uyarınca HMK 316 vd. maddelerinde düzenlenen basit yargılama usulü kural olarak uygulanır. TTK 1521. maddesinin lafzı şirketin organlarının şirkete karşı açacakları davaları kapsamamaktadır. Bu açıdan yönetim kurulu üyelerinin şahsi sorumluluğundan bahisle açacakları iptal davaları veya yönetim kurulu üyelerinin açacakları davalar bakımından hangi yargılama usulünün uygulanması konusunda bir boşluk bulunmaktadır. Bu durumda da kıyasen basit yargılama usulü uygulanmalıdır⁷⁶⁷. Aksi bir benimseme aynı dava için farklı yargılama usullerin uygulanması sebebiyle farklı uygulama sorunlarını beraberinde getirir. İptal davaları adli tatilde görülmez⁷⁶⁸.

3.3.6.2.6. İptal Davasının Açıldığıın İlanı ve Duruşma Gününün İlanı

TTK 448 uyarınca iptal davası müdürler böyle bir davanın açıldığını ve davanın duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan edip şirketin internet sitesinde de davanın açıldığını ve duruşma gününü yayınlarlar. Bu düzenleme şirket ortaklarının davanın varlığından haberdar olup davaya ferî müdahil olarak katılma olanağından yararlanmalarını kolaylaştırmaktadır⁷⁶⁹.

Davanın kim tarafından açıldığı ilan yapılıp yapılmaması hususunu değiştirmez. Dava ortaklar veya müdürler tarafından açılrsa da ilan yapılmalıdır. İlan müdürler tarafından yapılır davayı müdürler açsa da ilanı müdürlerin yapması durumunda bir çıkar çatışması gündeme gelmez⁷⁷⁰. İlan şirket sözleşmesinde öngörülen ilan şekli ve TTSG’de yapılır⁷⁷¹.

3.3.6.2.7. İptal Davasında Duruşmalara Başlama Süresi ve Davaların Birleştirilerek Görülmesi

TTK 448/2. maddesinde iptal davasına ilişkin iki husus düzenlemiştir. Bunlardan ilki mahkemenin iptal davasının duruşmalarına dava açma süresi olan üç aylık sürenin geçmeden başlamamasıdır. İkinci husus ise bu birden fazla dava açıldığı takdirde davaların birleştirilerek görülme mecburiyetidir. Duruşmaya başlamama hususu açısından duruşmanın ön inceleme duruşması yahut tahkikat duruşması olduğu hakkında açıklık bulunmasa da işin esasına bakılan duruşma olan tahkikat duruşması olarak anlaşılması daha doğrudur⁷⁷².

Birleştirilerek görülmesi mecburi olan iptal davaları ise aynı genel kurulun kararları aleyhine açılmış davalardır. Aynı genel kurulda alınmış farklı kararlar için böyle bir

⁷⁶⁷ Moroğlu, 2020: 303; Bahtiyar, 2022: 181.

⁷⁶⁸ Moroğlu, 2020: 304.

⁷⁶⁹ Şener, 2017: 637.

⁷⁷⁰ Kırca, 2022: 192.

⁷⁷¹ Pulaşlı, 2022: 371; Bozkurt, 2023: 403.

⁷⁷² Kırca, 2022: 198.

zorunluluk bulunmamaktadır. Birleştirilmesi zorunlu olan bir karara karşı açılan iptal davasının kim tarafından hangi gerekçelerle açıldığının önemi yoktur. Birleştirmenin asıl amacı aynı genel kurul kararına ilişkin farklı kesin hükümlere bağlanmasının önüne geçilmesidir⁷⁷³. Bu amaç aslında işin esasına girilmeyen ön inceleme duruşmasından çok tahkikatın ortak yürütülmesini hedeflediğinden duruşmaya başlamama şartının da tahkikat duruşması olarak anlaşılması gerektiği hususunu destekler.

3.3.6.2.8. İptal Davasında Teminat

TTK 438/3 maddesi gereği iptal davasında mahkeme davalı şirketin talebi doğrultusunda şirketin uğrayacağı muhtemel zararlara karşılık teminat gösterilmesine karar verebilir. Teminatın niteliğini ve miktarını mahkeme takdir eder. TTK 448/3. maddesi teminat yükümlüsü olarak davacılar şeklinde bir belirleme yapmıştır. Bu durumda her davacının teminat yükümlüsü olarak belirlenmesi gerektiği şeklinde bir yorum mümkünse de iptal davasını pay sahipleri açtığı takdirde teminat alınması şeklinde yorumlamak gerekir. Bunun nedeni yönetim kurulunun iptal davasını açma görevi özen yükümlülüğünden kaynaklandığı varsayılırsa özen yükümlülüğünü yerine getirdiği varsayılan yönetim kurulunun yani müdürlerin teminat göstermesi iptal davasında teminat alınması ile varılması gereken sonuca ters düşer⁷⁷⁴.

Mahkeme teminata karar verebilmesi için davalı limited şirketin bu yönde bir talebi olmalıdır. Bu yönde bir talep olmaksızın mahkeme resen bir teminat kararı veremez. Bu yönde bir talebin olması zorunlu olsa da talep halinde mahkemenin teminat kararı verip vermeyeceği mahkemenin takdirindedir. Teminat talep edilse bile mahkeme teminatın miktarına ve niteliğine ilişkin taleple bağlı değildir. Yukarıda da vurgulandığı üzere mahkeme teminatın miktarını ve niteliğini kendisi takdir eder⁷⁷⁵.

3.3.6.2.9. İptal Davasında Kararın Yürütülmesinin Geriye Bırakılması

TTK 449. maddesi uyarınca mahkeme açılmış bulunan iptal davasında yönetim kurulunun görüşü alındıktan sonra dava konusu kararın yürütülmesinin geriye bırakılmasına karar verebilir. Bu durumda müdürlerin görüşünün alınma sebebi ise iptal kararına ilişkin geriye bırakma kararının limited şirketin işleyişine etkisinin irdelenmesidir⁷⁷⁶.

⁷⁷³ Moroğlu, 2020: 308-309; Bozkurt, 2023: 403.

⁷⁷⁴ Moroğlu, 304-305; Bozkurt, 2023: 403.

⁷⁷⁵ Şener, 2017: 638.

⁷⁷⁶ Şener, 2017: 639; Bilgili ve Demirkapı, 2013: 361.

3.3.6.2.10. Kötüniyetle Dava Açılması

Genel kurul kararına karşı kötüniyetle dava açanlar TTK 451. maddesi gereği şirketin uğradığı zararlardan müteselsilen sorumludur. Buradaki kötüniyet kavramı davacıların genel kurul kararının iptalini gerektirir bir sebebin olmadığını açıkça bilmesidir. Burada şirketin davayı açanların kötüniyetli olduklarını ve bundan dolayı bir zararın doğduğuna ilişkin illiyet bağıını ortaya koyması şarttır. Bir teminat kararı verilmişse mahkemenin davayı açanların kötü niyetli oldukları sonucuna varması halinde zarar ilke olarak bu teminattan karşılanır. Zararın teminatı aşması durumunda teminatı aşan zararın karşılanmasına mahkemece karar verilir⁷⁷⁷.

3.3.7. Şirket Sözleşmesi Değişikliğinin Yapıldığı Genel Kurul Kararının İptali

Şirket sözleşmesi değişikliğinin yapıldığı genel kurul kararı kanuna, şirket sözleşmesine veya dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ederse söz konusu şirket sözleşmesi değişikliği iptal edilebilirlik yaptırımına uğrar. Bu şirket sözleşmesi değişikliğinin TTK 589. maddesinde yer alan genel şirket sözleşmesi değişikliği veya sırasıyla TTK m. 590 ve TTK 592. maddede düzenlenen esas sermayenin artırılması veya azaltılması niteliğinde olması fark etmez. Bu kapsamda aşağıda şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararının iptaline sebep olabilecek bazı durumlar incelenmeye çalışılacaktır.

Şirket sözleşmesi değişikliğinin yapılacağı genel kurul çağrılı genel kurulsu gündeme bağlılık ilkesi gereği şirket sözleşmesi değişikliğinin gündemde yer alması gerekir. Gündemde eğer şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin bir madde yoksa genel kurulda şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin karar kanuna aykırılık kapsamında iptal edilebilir nitelikte bir karardır⁷⁷⁸. Bu durumda karar iptal davası açan kişilerin TTK 446/1-b uyarınca gündemde şirket sözleşmesi değişikliğinin olmamasının yani gündemin gereği gibi ilan edilmediğinin genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ispatlamak zorundadırlar.

Genel kurula ilişkin TTK 420. maddesinde yer alan “*Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır.*” şeklindeki hükmün limited şirketler için bir atıf bulunmasa da limited şirketler için kıyasen uygulanması gerektiği doktrinde belirtilmiştir. Dolayısıyla limited şirkette esas sermayenin onda birine sahip ortaklar bu hakkı kullanabilir⁷⁷⁹. Bu hususa ilişkin özel şirket sözleşmesi değişikliklerinden olan esas

⁷⁷⁷ Şener, 2017: 639.

⁷⁷⁸ Şener, 2017: 616.

⁷⁷⁹ Şener, 2017: 572; Topaloğlu, 2021: 988-999.

“6102 sayılı TTK’nın 617/3. maddesinde toplantıya çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, hazırlık önlemlerinin, tutanak ve yetkisiz katılma konularında anonim şirketlere ilişkin

sermayenin artırılmasına ilişkin karar alınırken azınlık ortaklar bu yöndeki hakları kullanamazsa bu madde uyarınca esas sermayenin artırılmasına ilişkin karar iptal edilebilir niteliktedir. Yargıtay ise bu şekilde alınan bir kararın yok hükmünde olduğu görüşündedir. Söz konusu kararın ilgili kısmı “*sermaye artırımına ilişkin gündem maddeleri finansal tablolarla bağlantılı olduğundan, görüşülmesinin ertelenmesi gerekirken görüşülüp karara bağlanması doğru olmadığından, mahkemece sermaye artırımına ilişkin anasözleşme değişikliklerinin de yok hükmünde olduğunun tespiti gerekirken, reddi doğru olmamıştır.*” şeklindedir⁷⁸⁰. Kanaatimizce bu noktada kanuna aykırılık sebebine dayalı iptal edilebilirlikten bahsedilmelidir. Söz konusu genel kurulun karar ve genel kurul olmak üzere gerekli yetersayıların sağlandığı kabul edilirse ortada hukuken mevcut bir genel kurul kararının bulunduğu ancak TTK 420 maddesine aykırı alındığı için iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olduğu kanaatindeyiz.

İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında TSY m. 94/2’de limited şirketler için şirkette iç kaynakların var olduğuna ilişkin şirket öz sermayesinin öz varlık içinde korunduğunu, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirketin bünyesinde gerçekten var olduğuna ilişkin müdürler kurulunun açık ve yazılı beyanıyla birlikte genel kurul tarafından onaylanmış yıllık bilançonun birlikte ticaret sicil müdürlüğüne ibraz edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Anonim şirketler için söz konusu hüküm TTK 462/2 hükmünde düzenlenmiştir⁷⁸¹. Yargıtay anonim şirketler için verdiği bir kararında söz konusu beyanın eksik, hatalı olmasını iptal sebebi yapmıştır⁷⁸². Söz konusu durum limited şirketler açısından da geçerlidir. Bu durumda kanuna aykırılık nedeniyle genel kurul kararının iptali gerekir.

Şirket sözleşmesi değişikliklerine ilişkin kararların şirket sözleşmesine aykırılığı değerlendirilecek olursa şirket sözleşmesi hükümleri her zaman değiştirilebilmesi mümkün

hükümlerin, bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç kıyas yoluyla limited şirketlere de uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu atıf uyarınca olayda uygulanması gereken TTK’nın 420 maddesi uyarınca belirtilen gündem maddeleri de finansal tablolar ile bağlı konular olduğundan, genel kurul gündemlerinin 3. maddelerinin konusu olan finansal tabloların ve bununla birlikte gündemlerinin 4. maddesinin konusu olan müdürlerin ibrasının görüşülmesi ertelendiğine göre finansal tablolara bağlantılı olan anılan gündem maddelerinin genel kurullarca görüşülmesinin ertelenmesi gerekirken ertelenmemesi....” Yarg. 11 HD. 2019/ 4620 E. 2021 /5396 K. 29.06. 2021 T. (erişim tarihi: 04.08.2023 erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁷⁸⁰ Yarg. 11 HD. 2019/ 4620 E. 2021 /5396 K. 29.06. 2021 T. (erişim tarihi: 04.08.2023, erişim adresi: <https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

⁷⁸¹ Tatlı 2023: 4251.

⁷⁸² Bozkurt, 2023: 396. “*mahkemece red kararı verilmiş ise de 6102 sayılı TTK 462-2 hükmüne göre sermaye artırımını iç kaynaklardan karşılama olanağının gerçekten varolduğunun, onaylanmış yıllık bilanço ve yönetim kurulunun vereceği açık ve yazılı bir beyanla doğrulanması gerekmektedir. Beyanın şekli aynı kanunun 457. maddesinde belirtilmiş olup 457-2-b bendi gereği de yönetim kurulu tarafından iç kaynağın varlığı hakkında garanti verilmelidir. Beyanın amacı sermaye artırımını hakkında gerekli olan ve pay sahiplerine eksiksiz, doğru, açık şekilde bilgilerin verilmesidir. Bu nedenle beyan verilmeden ya da eksik ya da yanlış bilgiler içeren beyana istinaden iç kaynaklardan sermaye artırımına karar verilmesi hali genel kurul kararının iptal nedenidir.*” 11. HD. 2015/15791 E 2017/3203 K . 30.05. 3203. Bozkurt, 2023: 357.

hükümlerdir. Bu yönüyle limited şirket sözleşmesi bir müktesep hak teşkil etmez⁷⁸³. Bu sebeple esasen şirket sözleşmesi hükümlerini değiştiren genel kurul kararlarının şirket sözleşmesinden farklı olması sebebiyle ve mevcut şirket sözleşmesi hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle şirket sözleşmesine aykırılık sebebine dayanan iptal yaptırımına tabi tutulmaları olanaksızdır⁷⁸⁴.

Şirket sözleşmesi değişikliklerinin şirket sözleşmesine aykırılıkları bakımından değerlendirilmesi gereken bir diğer noktası ise şirket sözleşmesinde imtiyazlı pay gruplarının belirlenmesi halinde şirket sözleşmesi değişikliği yoluyla hükmün kısmen veya tamamen kaldırılması veya değiştirilmesi söz konusu olabilir. Örneğin şirket sözleşmesinde A grubu paylarına tanınan yıllık kar alma hususunun yine yapılan şirket sözleşmesi değişikliğiyle bu imtiyaza B grubu paylarının da dahil edilmesi söz konusu olabilir⁷⁸⁵. Bu durumda TTK 454. maddeye ilişkin korumadan yararlanan imtiyazlı pay sahipleri bu kararı onaylamadığı takdirde söz konusu şirket sözleşmesi değişikliği esasen gerçekleşmemiş durumdadır. Bu hususta imtiyazlı pay sahipleri sözleşme değişikliğinin askıda hükümsüz olduğuna ilişkin tespit hükmünü içeren bir davayı genel hükümlere dayanarak açabilirler. Davaya imtiyazlı pay sahipleri tarafından iptal davası nitelendirmesi yapılsa dahi HMK 33. maddeye göre tespit davası nitelendirmesi yapıp davanın esasına girilmesi gerekir⁷⁸⁶.

Şirket sözleşmesi değişikliklerinin dürüstlük kuralına aykırılığı nedeniyle iptali hususunda ise özellikle sermaye artırımına ilişkin şirket sözleşmesi değişikliklerinde şirketin sermaye artırımına ilişkin yeterli ekonomik yeterliliğe sahip olmaması nedeniyle sırf ortakların şirketteki esas sermayeye oranını düşürmeye yönelik kararlar dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle iptal yaptırımına tabidir⁷⁸⁷.

⁷⁸³ Tekinalp, 2020: 547.

⁷⁸⁴ Moroğlu, 2020: 226.

⁷⁸⁵ Çebi, 2023: 347.

⁷⁸⁶ Moroğlu, 2020: 228.

⁷⁸⁷ Moroğlu, 2020: 233; Bozkurt, 2023: 398.

“Davacı da sermaye artırım kararının dürüstlük kuralına aykırılık taşıdığını iddia ettiğine göre, mahkemece, davacının bu iddiası üzerinde durulup karar tarihinde davalı Şirketin sermaye artırımına ihtiyacı bulunup bulunmadığı, kararda, davacının iddiası gibi hisse oranının düşürülmesinin amaçlanıp amaçlanmadığı hususunda bilirkişi incelemesi yaptırılıp sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken bu konuda bir araştırma yapılmadan sermaye artırım kararının şirket sermayesini korumasını amaçladığı şeklindeki soyut gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” Yarg 11. HD. 2015/15659 E. 2016/4269 K. 18.04. 2016. 2023: 399.

SONUÇ

Limited şirket sözleşmesi şirketin temel düzenini oluşturan, ortaklar ve şirket arasındaki hakların ve sorumlulukların belirlendiği şekle bağlı, katılımın sonradan mümkün olduğu bir sözleşmedir. Limited şirket sözleşmesi TTK 575 uyarınca yazılı olarak hazırlanmalıdır. Bu şekil şartı kanuni şekil şartıdır. Limited şirket sözleşmesinin kanunen aranan şekilde olması için bir diğer şart şirket sözleşmesinin kurucular tarafından ticaret sicil müdürlüğü tarafından yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması gerekir.

Limited şirket sözleşmesi düzenlenirken kanunun bulunmasını istediği; zorunlu kıldığı hükümler şirket sözleşmesinde yer almalıdır. Şirket sözleşmesinde bulunması halinde bağlayıcı olan hükümler ise şirket sözleşmesinde yer alması halinde şirketi ve ortakları bağlar. Şirket sözleşmesinde bulunması halinde bağlayıcı olan hükümler şirket sözleşmesinde yer almazsa; ortakların arasındaki bu yöndeki bir anlaşma pay sahipleri sözleşmesi niteliğindedir.

Limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesi limited şirket sözleşmesindeki hükümlerin kaldırılmasını, limited şirket sözleşmesinde yer almayan bir hükmün şirket sözleşmesine eklenmesini, şirket sözleşmesinde yer alan bir hükmün içeriğinde yapılan değişikliklerle yeniden düzenlenmesidir. Limited şirket sözleşmesi müktesep hak teşkil etmez.

TTK 589. maddeye göre aksi şirket sözleşmesiyle kararlaştırılmadıkça şirket sözleşmesi esas sermaye payının üçte ikisine sahip ortakların kararıyla değiştirilebilir. Bu çoğunluk dolaylı olarak bir toplantı sayısı aynı zamanda da bir karar yetersayıdır. Bu yetersayı şirket sözleşmesiyle ağırlaştırılabilir fakat hafifletilemez. TTK 621. maddede yer alan ve şirket sözleşmesi değişikliği niteliğindeki önemli kararlara TTK 621. maddede öngörülen çoğunlukla karar verilmelidir. TTK 589/2. maddesi açıkça TTK 621. maddeyi saklı tutmuştur. Bunun dışında şirket sözleşmesi değişikliği niteliği taşıyan bazı kararlara ilişkin konuya ilişkin ilgili madde düzenlemesinde farklı bir yetersayı öngörülmüş olabilir. TTK 607. maddede yer alan şirket sözleşmesinin değiştirilmesi yoluyla sonradan öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri veya şirket sözleşmesinde daha önceden düzenlenen bu yükümlülüklerini artıran şirket sözleşmesi değişiklikleri bütün ortakların bu kararı onaylamasına bağlıdır. Bu durumda TTK 589. maddede yer alan yetersayı uygulanmaz. TTK 621. maddede veya konuya ilişkin farklı kanun hükmünde başka bir yetersayı öngörülmediği takdirde bütün şirket sözleşmesi değişikliklerinde TTK 589. maddede öngörülen yetersayı uygulanır.

Şirket sözleşmesinde şirket sözleşmesi değişikliği için daha ağır bir yetersayı öngörüldüyse şirket sözleşmesi değişikliklerinde bu yetersayıya uyulur. Şirket sözleşmesinde

bütün şirket sözleşmesi değişikliklerinde geçerli olmak üzere bir değişiklik yetersayısı belirlenebilir. Bütün şirket sözleşmesi değişikliklerine ilişkin yetersayı belirlenebileceği gibi sadece belli şirket sözleşmesi değişikliklerine ilişkin de bir belirleme yapılabilir. Bu yönde bir hükmün de şirket sözleşmesinde düzenlenmesi mümkündür.

Limited şirketlerde imtiyazlı paylar oluşturmak mümkündür. Limited şirket sözleşmesi değişikliği imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını etkiler nitelikteyse anonim şirketlere ilişkin TTK 454/1 maddesinin kıyasen uygulanması gerekir. Bunun neticesinde şirket sözleşmesi değişikliği imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal eder nitelikteyse şirket sözleşmesi değişikliğinin imtiyazlı esas sermaye payı sahipleri tarafından onaylanması gerekir.

Esas sermayenin artırılması ve esas sermayenin azaltılması limited şirket sözleşmesinin özel değişikliğidir. Kanun tarafından ortakların ve alacaklıların durumunu etkilemesi sebebiyle bu değişikliklere özel önem atfedilmiştir. Limited şirket esas sermayesinin artırılması limited şirket sözleşmesinde yer alan sermaye rakamının yükseltilmesidir. Limited şirket esas sermayesinin artırılması bir şirket sözleşmesi değişikliğidir. Limited şirkette esas sermayenin artırılması TTK 590. maddede düzenlenmiştir. Bu madde limited şirkette esas sermaye artırımında kuruluşa ilişkin hükümlere ve kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uyma şartıyla esas sermayenin arttırılabileceğini düzenlemiştir. Limited şirkette esas sermayenin arttırılmasına ilişkin bu maddenin esas sermayenin arttırılmasında yetersiz kalması muhtemeldir. Bundan dolayı limited şirkette esas sermaye artırımını yapılırken TTK 590. maddenin yanı sıra uygun düştüğü ölçüde anonim şirkete ilişkin hükümlerin de kıyasen uygulanması gerekir.

Limited şirketlerde esas sermaye arttırımı iç kaynaklardan veya dış kaynaklardan yapılabilir. Limited şirketler açısından dış kaynaklardan sermaye arttırımı TTK 590. maddede açıkça düzenlenmiştir. İç kaynaklardan sermaye arttırımı ise dolaylı olarak TTK 583/5. maddesinde düzenlenmiştir. Şarta bağlı sermaye arttırımı da limited şirketler açısından mümkün değildir.

Limited şirketlerde dış kaynaklardan sermaye arttırımıyla bağlantılı olarak rüçhan hakkı TTK m. 591'de düzenlenmiştir. TTK m. 591/1'e göre her ortak şirket sözleşmesinde veya artırma kararında aksi belirtilmediği takdirde esas sermayesinin payı oranında rüçhan hakkına sahiptir. Buna göre limited şirket ortakları dış kaynaklardan sermaye arttırımında yeni paylar çıkarıldıysa esas sermaye artırımına katılarak yeni payları almakta öncelik hakkına sahiptir. Rüçhan hakkı, rüçhan hakkı sahibi tarafından şirkete yöneltilecek tek taraflı irade beyanıyla kullanılır. TTK 591/3. maddeye göre rüçhan hakkının kullanılması için şirket

ortağına en az on beş günlük süre verilir. Bu süre hak düşürücü niteliktedir. Bu sürede rüçhan hakkını kullanmayan ortak rüçhan hakkını daha sonra kullanamaz. Bu sürenin ne zaman başlayacağına ilişkin bir düzenleme limited şirketler açısından düzenlenmemiştir. TTK 461/3'ün kıyasen limited şirketlere uygulanması gerekir. Bu durumda yönetim kurulunun rüçhan hakkına ilişkin esasları belirler. Bu belirlemede pay sahibi ortaklara en az on beş gün süre verilir. Yönetim kurulunun bu esasları tescil ettirip TTSG'de ilan ettirir ve şirketin sitesinde de ilan edilir. İlan tarihinden itibaren rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin süre de başlar.

Bir diğer özel şirket sözleşmesi değişikliği esas sermayenin azaltılmasıdır. Limited şirketlerde esas sermayenin azaltılması TTK 592. maddede düzenlenmiştir. Buna göre limited şirketlerde esas sermayenin azaltılması anonim şirketlerde esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanır. TTK m. 592 esas sermayenin borca batık olması durumunda bilançonun iyileştirilmesi amacıyla yapılacak sermaye azaltılmasını ek ödeme yükümlülüklerinin tamamen yerine getirilmesi şartına bağlamıştır. TTK 592. maddenin atfı sonucu limited şirketlere anonim şirketlerde sermayenin azaltılmasına ilişkin TTK 473-475. maddeleri kıyasen uygulanır. Bunun neticesinde anonim şirketlere ilişkin esas sermaye azaltılma ve türleri, yönetim kurulu tarafından hazırlanacak rapor, azaltma kararı, alacaklılara davet ve azaltmanın icrası limited şirketler hakkında da uygulama alanı bulur.

Esas sermayenin azaltılması kurucu, açıklayıcı ve iyileştirici esas sermayenin azaltılması olmak üzere üç türdür. Kurucu sermaye azaltılması şirketin sermayesinin azaltılarak ortaklara iadesinin söz konusu olduğu sermaye azaltılmasıdır. Açıklayıcı sermaye azaltılması şirketin zararı neticesinde oluşan bilanço açığının kapatılması için yapılır. İyileştirici sermaye azaltılması şirketin mali yapısının bozulması neticesinde şirketin fiili durumunu sermaye azaltılması yoluyla hukuki duruma denk getirilmesidir. Ardından sermaye artırımına gidilerek bozulan mali yapı düzeltilir.

Genel kurul kararının nisabına ilişkin her ne kadar anonim şirketlere atıf yapılsa da bu göndermenin nisap bakımından dikkate alınmaması gerekir. Buradaki gönderme kanun tarafından limited şirketler açısından hiç düzenlenmemiş esas sermayenin azaltılmasının usullerini belirlemeye yönelik bir atıftır. Bundan dolayı esas sermayenin azaltılmasına uygulanması gereken nisap TTK m. 589/1'de yer alan genel şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin nisaptır.

Genel kurulda alınan şirket sözleşmesi değişikliği kararıyla alınan bu kararın hükümsüzlüğü şirket sözleşmesi ve genel kurul kararı arasındaki ilişkinin en somut halidir.

Bu çerçevede genel kurulda alınan şirket sözleşmesi değişikliği kararının yokluk, butlan veya iptal edilebilirlik yaptırımına uğraması mümkündür.

Şeklen dahi hukuk aleminde var olmayan bir şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararı yok hükmündedir. Limited şirket sözleşmesinin değişikliğinde toplantı ve karar yetersayılarına riayet edilmeden yapılan şirket sözleşmesi değişiklikleri yok hükmündedir. Bu yetersayının şirket sözleşmesinde düzenlenmesi halinde şirket sözleşmesinde düzenlenen yetersayıya uyulmamasının sonucu da yokluktur.

TBK 27. maddesine aykırı veya TTK 447. maddesinde belirtilen türdeki bir sakatlığı bünyesinde barındıran şirket sözleşmesi değişikliğine ilişkin genel kurul kararı butlan yaptırımına tabidir. Asgari oy hakkını kullanmaya belli şartlara bağlandığı şirket sözleşmesinin değiştirilmesi hakkındaki genel kurul kararı batıldır. Limited şirket sözleşmesine getirilecek hükümle şirket ortaklarının bilgi alma hakkını yılda yalnız bir kez kullanabileceğine ilişkin değişiklik TTK m. 447/1-b uyarınca batıldır.

Kanuna, dürüstlük kuralına aykırı şirket sözleşmesi değişiklikleri iptal edilebilirlik yaptırımıyla karşı karşıya kalır. Şirket sözleşmesi değişiklikleri şirket sözleşmesi hükümleri her zaman değiştirilebilmesi mümkün hükümlerdir. Bu sebeple esasen şirket sözleşmesi hükümlerini değiştiren genel kurul kararlarının şirket sözleşmesinden farklı olması sebebiyle ve mevcut şirket sözleşmesi hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle şirket sözleşmesine aykırılık sebebine dayanan iptal yaptırımına tabi tutulmaları olanaksızdır. Şirket sözleşmesi değişikliği olan sermaye artırımına ilişkin şirket sözleşmesi değişikliklerinde şirketin sermaye artırımına ilişkin yeterli ekonomik yeterliliğe sahip olmaması nedeniyle sırf ortakların şirketteki esas sermayeye oranını düşürmeye yönelik kararları dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle iptal edilebilir.

KAYNAKÇA

- Adem, E. T. (2020). *Limited Ortaklık Sözleşmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Adıgüzel, B. (2014). “Anonim Şirketlerde Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması Veya Kaldırılması”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(1): 1-48.
- Akbay, D. (2010). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Akbulut, P.E. (2016). *Borçlar Hukukunda Kesin Hükümsüzlük Yaptırımının Amaca Uygun Sınırlama (Teleolojik Redüksiyon) Yöntemi İle Daratılması*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Akdağ Güney, N. (2014). *Anonim Şirketlerde Kuruluş*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Akın, M.Y. ve Cankat, R. (2022). “Limited Ortaklıklarda Opsiyon Haklarının Hukuki Niteliği”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 28(2): 979-1002.
- Aktaş, B. (2019). *İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Alanya, A. (2014). “Limited Şirketlerde Esas Sermayenin Artırılması”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 88(1): 242-282
- Alışkan, M. (2012). “İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2): 207-220.
- Alışkan, M. (2013). *Limited Şirket (Tarihçe Niteliği)*. Legal Yayıncılık, İstanbul.
- Altaş, S. (2010). “Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması”. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 3(2): 87-104.
- Altaş, S. (2014). “Limited Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması Prosedürü”. *Vergi Raporu Dergisi*, 0(182): 123-131.
- Altaş, S. (2023). *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketler Açıklamalı, İhtihatlı, Örnekli*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Altay, S. A. (2009). *Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Sermayeye Katılmalı Ortak Girişimler (Equity Joint Ventures)*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Arkan, S. (2018). *Ticari İşletme Hukuku*. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara.

- Aslan, Y. C. (2017). “İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu”. *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2): 73-99.
- Arslanlı, H. ve Domaniç H. (1989). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi III, Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Hisseli Komandit Şirketler*. Temel Yayınları, İstanbul.
- Atakan, M.C. ve Aksayan Birsan, G. (2022). “Kanuna Aykırı Genel Kurul Kararlarının Akıbeti: Toplantı Ve Karar Nisapları Özelinde Bir İnceleme”. *Yargıtay Dergisi*, 48(2): 321-379.
- Ayan, M. ve Ayan, N. (2016). *Kişiler Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Ayan, Ö. (2004). *Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları*. Güncel Yayınevi, İzmir.
- Aydoğan, F. (2005). *Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Aydoğan, F. (2012). *Tek Kişi Ortaklığı*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Ayhan, R. (2012). “Ticari İş- Ticari İşletme - Tacir - Ticaret Sicili – Ticaret Unvanı - Haksız Rekabet (m.11-63)”. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(3-4): 31-53.
- Ayhan, R., Çağlar, H. ve Özdamar, M. (2021) *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Yetkin Yayınlar, Ankara.
- Ayoğlu, T. (2018). *Sermaye Şirketleri Özelinde Şirketler Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Aytuğar, B. (2019). *Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Bağrıaçık, S.N. (2017). “Limited Şirkette Bağlılık Yükümü ve Rekabet Yasağı”. *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(2): 251-271.
- Bahar Sayın, H. (2019). “Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği, Hizmet Ettiği Amaç Ve Konusu”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(1): 25-59.
- Bahtiyar, M. (1996). *Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı*. Beta Yayınevi, İstanbul.
- Bahtiyar, M. (2001). “Anonim Ortaklıkta Payların Üçüncü Kişilere Satılması Durumunda Diğer Ortaklara Önalım Hakkı Tanıyan Anasözleşme Hükümleri ve Etkileri”. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 21(2): 83-126. (Ön Alım)
- Bahtiyar, M. (2001). *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*. Beta Yayınevi, İstanbul.
- Bahtiyar, M. (2022). *Ortaklıklar Hukuku Kısa Karşılatırma ve Değerlendirmeler Dersler-Soru Örnekleri*. Beta Yayınevi, İstanbul.

- Balsever, S. (2017). *Limited Şirket Sözleşmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Barlas, N. (2012). *Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Baştuğ, İ. ve Erdem, E. (1993). *Ticari İşletme Hukuku*. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, Ankara.
- Biçer, L. ve Hamamcıoğlu, E. (2017). “Limited Şirket Genel Kurulunda Yetersayılar”. *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(2-Cilt 1): 343-382.
- Bilge, M.E. (2005). “Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı - “Yürürlükteki Türk Ticaret Kanunu Ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde”. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(1-2): 429-449.
- Bilgeç, H. (2017). *Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Bilgeç, H. (2019). “7099 Sayılı Kanun İle Yapılan Limited Şirkette Nakdi Sermaye Payının Ödenmesine İlişkin Değişikliğin Ortakların Oy Ve Kâr Payı Hakları Üzerindeki Etkileri”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 32(143): 235-256.
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2013). *Şirketler Hukuku*. Dora Yayınevi, Bursa.
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2021). *Şirketler Hukuku Dersleri*. Dora Yayınevi, Bursa.
- Bilgili, A. (2015). “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Davacılık Sıfatı”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 89(6): 54-65.
- Bozkurt, T. (2023). *Şirketler Hukuku*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Bozkurt, T. (2016). *Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam) – Die Vinkulierung*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Can, M.E. (2011). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirket Ortağının Borçları ve Yükümlülükleri”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(4): 1-23.
- Can, M.E. (2018). “Anonim Şirkette Sermaye Ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkinin Kaybının Hukuki Sonuçları”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(1): 1-36.
- Cengil, M. F. (2022). “Limited Şirket Sözleşmesinde Zorunlu Kayıtların Düzenlenmesi”. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(1): 302-325.
- Cenkci, E. (2015). *Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

- Cenkci, E. (2016). “Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yeni Pay Alma (Rüçhan) Hakkının Sınırlandırılması Bağlamında Genel Kurulun Yetkileri -Alman Ve İsviçre Hukuku İle Karşılaştırmalı”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 0(122): 315-336.
- Cenkci, E. (2018). “Çıkan ya da Çıkarılan Limited Ortağına Ayrılma Akçesinin Ödenmesi (TTK m. 642)”. *Ankara Barosu Dergisi*, 76(4): 1-50.
- Çoştan, H. (2012). “Limited Şirkette Oyda İmtiyazlı (!) Paylar ve İmtiyazlı Paylar”. *Ankara Barosu Dergisi*, (4): 77-90.
- Çoştan, H. (2015). “Limited Şirkette Genel Kurul Nisapları”. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 1(1): 65-74.
- Çağlar, H. ve Özdamar, M. (2006). “Ticaret Unvanının Korunması”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14 (2): 119-150.
- Çağlar, H. (2010). *Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması*. Turhan Kitapevi, Ankara.
- Çamoğlu, E. (2020). *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Çamoğlu, E. (2023). *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Çamoğlu, E. (2012). “Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar”. *Yaklaşım Dergisi*, 0(239): 251-257.
- Çebi, H. (2021). “Limited Şirket Sözleşmesinin Değiştirilmesi”. *Regesta*, 6(2): 274-299.
- Çebi, H. (2020). “Limited Şirket Genel Kurulunun Toplanması Ve Karar Alması”. *Legal Mali Hukuk Dergisi*, 16(192): 3407-3440.
- Çebi, H. (2023). *Limited Şirketler Hukuku*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Çeker, M. (2014). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku*. Karahan Kitabevi, Adana.
- Çevik, O. N. (2003). *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Demir, K. (2017). “Uygulanabilirlik Şartları Bakımından Esas Sermayenin Azaltılması Yöntemleri”. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 33(1): 105-133.
- Demirayak, E. B. (2018). “Limited Şirketlerde Ortakların Şirkete Karşı Bağlılık Yükümü”. *Ankara Barosu Dergisi*, 76(3): 23-54.
- Demirkapı, E. (2008). *Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunun Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri*, Güncel Yayınevi, İzmir
- Doğanay, İ. (2004). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi İkinci Cilt*. Beta Yayınevi, İstanbul.

- Doğan, S. N. (2021). *Limited Şirket Genel Kurulunda Alınan Önemli Kararlar*. Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Doğrusöz Koşut, H. (2021). *Limited Şirketlerde Oy Hakkı*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Dinç, S. (2016). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Ortaklıklarda Ortakların Yan Edim Yükümlülükleri”. *İzmir Barosu Dergisi*, 81(3): 75-114.
- Dinç, S. (2017). *Limited Ortaklıklarda Kuruluş ve Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Dinç, S. (2022). *Limited Şirketlerde Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri (TTK. md. 616)*. Seçkin Yayınları, Ankara.
- Epçeli, S. (2010). “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Yeni Pay Alma Hakkı İle İlgili Olarak Getirdiği Düzenleme Eleştiriler ve Öneriler”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 84(6): 3589-3625.
- Eren, F. (2017). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Eren, F. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Erdoğan, A. (2013). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17 (3): 39-60.
- Göksoy, Y.C. (2007). “Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamı”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(özel sayı): 633-681.
- Göksoy, Y.C. ve Şenocak, K. (ed.). (2023). *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt-2*. Seçkin, Ankara.
- Göle, C. (1986). “Ticari İşletmenin Merkez ve Şubesinin Tayini Sorunu”. *Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’in Hatırasına Armağan (1902-1985)*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 181-206.
- Gülerci, A. F. (2020). “Limited Şirketlerde Ortaklara Veto Hakkı Tanınması”. *Legal Hukuk Dergisi*, 18(211): 3051-3084.
- Gülgeç, Y. B. (2019). “Türk Hukukunda Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin Normlar Hiyerarşisindeki Yeri”. *Ankara Barosu Dergisi*, 77 (3): 39-94.
- Gürbüz Usluel, A. E. (2016). *Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kar Payı Alma Hakkı*. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- Gürbüz Usluel, A. E. (2020). “Anonim Şirketlerde İç Kaynaklardan Sermaye Artırımında Gündeme Gelebilecek Sorunlar”. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 36(4): 59-84.
- Gürkan, M. (2014) “Limited Şirketlerde Esas Sözleşme Değişiklikleri”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 88(5): 41-55.

- Hacıömeroğlu, A.O ve Aksoy, K.A. (2020). “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım”. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 0(2): 405-434.
- Hamamcıoğlu, E. (2022). *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Hatemi, H. ve Gökyayla, K. E. (2021). *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*. Filiz Kitabevi, İstanbul.
- İmregün, O. (1996). *Kara Ticareti Hukuku Dersleri*. Filiz Kitabevi, İstanbul.
- İyigün, S. (2013). “Şirket Sözleşmesi”. *İstanbul Barosu Dergisi*, 87(4): 134-164.
- Karaahmetoğlu, İ. Ö. (2021). *Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin Yorumlanması*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Karaahmetoğlu, İ. Ö. (2014). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanuna’na Göre Limited Şirketin Temsili*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Karaahmetoğlu, İ. Ö. (2018). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanuna’na Göre Limited Şirketin Temsili*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Karaege, Ö. (2015). “Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi (TTK m. 410/II)”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(4): 71-128.
- Karakılıç, H. (2019). *Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Karakılıç, H. (2014). “Limited Ortaklıkta Ek Ödeme Yükümlülüğü”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2): 107-114.
- Karasu, R. (2012). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2): 311-332.
- Karasu, R. (2016). “Limited Şirket Esas Sözleşmesi ile Ortakların Diğer Ortaklarla Rekabet Etme Yasağı Öngörülebilir mi?”. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(2): 61-72.
- Karasu, R. (2015). “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 1(1): 115-132.
- Karasu, R. (2015). *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*. Yetkin Yayınları, Ankara. (Emredici)
- Karauz, A. K. (2013). “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanı”. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(2): 77-100.

- Kendigelen, A. (1996). “Sanayi Ve Ticaret Bakanlığının İhticaret 1995/1 Sayılı "Anonim Ve Limited Şirketlerin Kuruluş Ve Anasözleşme Değişikliği İşlemlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"İnin Hukuki Açısından Değerlendirilmesi”. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 55(1-2): 297-334.
- Kendigelen, A. (2012). *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. On İki Levha Yayınları, İstanbul.
- Kendigelen, A. (2016). *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. On İki Levha Yayınları, İstanbul.
- Kendigelen, A. ve Kırca, İ. (2022). *Şirketler Hukuku Cilt III Sermayesi Paylara Bölünmüş[Paylı] Komandit Şirket İle Limited Şirket*. On iki levha Yayıncılık, İstanbul.
- Kırca, İ., Şehirali Çelik, F. H. ve Manavgat, Ç. (2013). *Anonim Şirketler Hukuku-I*. BATIDER Yayınları, Ankara.
- Kırca, İ., Şehirali Çelik, F. H. ve Manavgat, Ç. (2016). *Anonim Şirketler Hukuku C. 2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. BATIDER Yayınları, Ankara.
- Kırca, İ. (2022). *Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Mineliler, Z. (2012). “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16 (3): 95-118.
- Moroğlu, E. (2000). “Anonim Ortaklık Anasözleşmesi ve Hukuki Niteliği”. *Prof. Dr. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan*, 515-529.
- Moroğlu, E. (2003). *Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Moroğlu, E. (2018). *Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Moroğlu, E. (2020). *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Moroğlu, E. (2016). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*. On İki Levha Yayınları, İstanbul.
- Okan, N. (2020). “Esas Sözleşme Değişikliklerinde Toplantı ve Karar Yeter Sayıları”. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6 (1): 19-43.
- Okutan Nilsson, G. (2004). *Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri*. Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Önder, F. (2005). “Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1): 103-126.
- Öz, T. (2020). *Limited Ortaklıkta Pay Kavramı ve Payın Devri*. Aristo Yayınevi, İstanbul.

- Özkan, A. F. (2018). “Ticaret Unvanlarında Ek Kullanımı”. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 4(2): 239-262.
- Özsungur, F. (2014). “Ticaret Sicilinde Tescil ve İlanın Etkileri Sorunu”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 22(2): 131-155.
- Öztürk Dirikkan, H. (2005). *Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Hakkı*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Polat, B. (2021). “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarına Karşı Açılan İptal Davası Sırasında Pay Devrinin Davacılık Sıfatına Etkisi”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 0(45): 399-416.
- Poroy, R., Tekinalp Ü ve Çamoğlu, E. (2021). *Ortaklıklar Hukuku I*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Poroy, R., Tekinalp Ü ve Çamoğlu, E. (2017). *Ortaklıklar Hukuku II*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Poroy, R., Tekinalp Ü ve Çamoğlu, E. (2023). *Ortaklıklar Hukuku II*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Poroy, R. ve Yasaman, H. (2015). *Ticari İşletme Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt I*. Adalet Yayınevi. Adalet Yayınevi, Ankara. (Şerh)
- Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II*. Adalet Yayınevi. Adalet Yayınevi, Ankara. (Şerh)
- Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt III*. Adalet Yayınevi. Adalet Yayınevi, Ankara. (Şerh)
- Pulaşlı, H. (2022). *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt IV*. Adalet Yayınevi. Adalet Yayınevi, Ankara. (Şerh)
- Seyman, S. ve Şenocak, K. (ed.). (2023). *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt-2*. Seçkin, Ankara.
- Sulu, M. (2023). “Limited Ortaklıklardaki Veto Hakkı ve Veto İşleminin Hükümsüzlüğüne Dair İncelemeler”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 29(1): 574-595.
- Şahin, A. (2012). “Limited Şirkette Ortağın Ortaklıktan Çıkması ve Çıkarılması”. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2): 851-858.
- Şahin, A. (2013). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Ortaklıkta Ortağın Çıkması ve Çıkarılmasına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”. *Ersin Çamoğlu’na Armağan*, Vedat Kitapçılık, İstanbul.

- Şener, O. H. (2017). *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*. Seçkin, Ankara.
- Şit, B. (2012). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Karşısında Banka Anonim Şirketi”. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 28(4): 175-205.
- Taşdelen, N. (2012). *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih*. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Tatlı, B. ve Şenocak, K. (ed.). (2023). *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt-4*. Seçkin, Ankara.
- Tekinalp, Ü. (2020). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Tekinalp, Ü. (2009). *Ünal Tekinalp’in Banka Hukukunun Esasları*. Vedat Kitapçılık, İstanbul.
- Tok, A. (2022). “Halka Açık Şirketlerde Sermaye Azaltımı Ve Özellikli Durumlar”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 0(397): 397-437.
- Topaloğlu, M. (2021). “Limited Şirket Genel Kurullarının Finansal Tabloların Müzakeresi Nedeniyle Ertelenmesi”. *Terazi Hukuk Dergisi*, 16(177): 984-994.
- Turanlı, H. (2013). “Limited Şirket Hukukunda Gizli Kıyas”. *İzmir Barosu Dergisi*, 78(3): 10-47.
- Türe, M. (2022). “Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 0(51): 143-172.
- Türk, A. (1998). “Bilanço Açığını Gidermek Amacıyla Yapılan Esas Sermaye İndirimi”. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 19(4): 145-174.
- Türkmen, E. (2017). “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Pay Alma Hakkına Genel Bir Bakış”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(3): 2315-2342.
- Tütüncü, M. ve Şenocak, K. (ed.). (2023). *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt-4*, Seçkin, Ankara.
- Veziroğlu, C. (2021). *Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları*. On iki Levha Yayınları, İstanbul.
- Üçışık, G. ve Çelik, A. (2022). *Anonim Ortaklıklar Hukuku Cilt: II*. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Ülgen, H., Helvacı, M., Kendigelen, A., Kaya, A. ve Nomer Ertan, N.F. (2015). *Ticari İşletme Hukuku*. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Yanlı, V. (2021). “Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi ve Bu İşlemin Zamanı Sorunu -Genel Kurul Kararlarının İptali Davası Bağlamında”. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 37(2): 5-36.
- Yasan, M. (2018). *Limited Şirkette Ortakların Genişletilmiş Hukuki Sorumluluğu*. Yetkin Yayınları, Ankara.

- Yavuz, M. (2015). "Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesinin Değiştirilme Usulü". *Vergi Raporu*, 0(190): 211-218.
- Yıldırım, A. H. (2008). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu*. Güncel Hukuk Yayınları, İzmir.
- Yıldırım, A. H. (2016). "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararları Aleyhine Toplantıda Hazır Bulunan Pay Sahibinin İptal Davası Açmasının Şartları Ve Özellikle Muhalefet Şerhi". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(2): 383-430.
- Yıldız, B. (2006). "Ttk Tasarısı'nda Şirketlerin Ehliyeti Ve Bu Bağlamda TTK M. 137 Hükmündeki "Ultra Vires" Sınırlamasının Yerindeliğinin Değerlendirilmesi". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 55(1): 321-353.
- Yıldız, Ş. (2012). "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Rüçhan Hakkı Konusunda Getirilen Değişiklikler". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 18(2): 809-818.
- Yıldız, Ş. (2007). *Limited Şirketler Hukuku (Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre)*. Arıkan Yayıncılık, İstanbul.
- Yıldız, Ş. (1996). *Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı*. Beta, İstanbul.
- Yongalık, A. (2002). "Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler – Türk Hukuku Açısından Bir Değerlendirme". *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 21(3): 5-30.

İnternet Kaynakları

- <https://dergipark.org.tr/tr/>
- <https://emsal.uyap.gov.tr/>
- <https://karararama.yargitay.gov.tr/>
- <https://legal.com.tr/>
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- <https://www.jurix.com.tr/>
- <https://www.lexpera.com.tr/>
- <https://www.mevzuat.gov.tr/>

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Yusuf ÇELİK
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi
Lisans Diploması	Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	Yasal Avukatlık Stajı (Antalya Barosu)
Çalıştığı Kurumlar	T.C Adalet Bakanlığı

